

עקד-ישיבת-חכמי-לובלין

ספר

זכרון לשון
ה' יצחק, ל"ה שנת

נדבתי מר

יורדו ליישון

מער

11550

מספר הסדר

H.2450.XVII

קהל
ה' יצחק

ה' יצחק

ה' יצחק

ה' יצחק

ה' יצחק

ה' יצחק

הקדמה שנייה

הנבי מוכן ומזומן לקיים מצוה פלונית כו' לשם יחוד קב"ה ושכינתה אז נעשה מן רמ"ח
נ"ר וזהו סוד כי נר מצוה • ויכוין שהאדם נברא מרמ"ח אברים • ובעשותו מצוה של
רמ"ח מצות עשה בשתי בחינות יחוד קב"ה ושכינתה נעשה נ"ר • ובזה נתקן האבר
השייך לו כמו בהנחת תפלין יזמין היד ויאלתר • הנבי נעשה מצוה זו הנחת תפלין ביד
כהה כאשר ציוני אלהי לשם כו' • הפה • יזמין לתורה ולחפילה ולדברי שלום הרגלים •
יזמין להלכות לקדושה וכן כל מצוה ומצוה • וכבר ביארתי קצת בביאורי פי' התפלות •
ובסוד שמות חוטין שבציצית תמצאנה לקמן במצות ציצית תקחמן משם • המעשה הוא
עשיית המצוה בשמחה ובזריזות ובעבודה שלמה לה' אלהינו אשר הולחנו מבית
עבדים להיות לו לעבדים • וכבר האריכו בזה בזה ובכל ספרי המקובלים וראשית
חכמה האריך בזה על כולם זיל קרי בהו • המחשבה • היא כוונת המצוה וטעמה וסודה
ובגין כך כתבתי על כל מצוה ומצוה טעמה וסודה עד שידינו וכחינו ושכלינו מגבית •
כי הא' באמרו חז"ל כל המצוה מצוה אחת כתיקונה מטיבין לו ומאריכין ימיו ונוחל את
הארץ • ופי' הרמב"ן ז"ל העושה מצוה כתיקונה ובידיעת טעמו אז הוא זוכה לחיים
נצחיים • והשנית למען יתלהב נפש כל אדם בראותו גודל מעלת המצוה כדי שיעשה
כתיקונו • וגם יהיה תמיד בפחד ומורא לעבור עליה בראותו גודל הפגם אשר הוא
גורם ח"ו • בפרט לדעת הראשונים שכסבו שיש שני מיני גיהנם • גיהנם של אש
וגיהנם של שלג • גיהנם של אש הוא מיוחד למי שנתחמס באש יצה"ר אש תמיד תוקד
בו • ועבר על ל"ת שבתורה הוא נידון בגיהנם של אש • וגיהנם של שלג הוא מיוחד
למי שמתגבל בקיום מצות עשה שבתורה ונתקדד בעשייתן הוא נידון באותה מדה עמה
בגיהנם של שלג • גם העמדנו אלל כל מצוה העונש משבעה עונשים אשר יתבאר
בסמוך העובר עליה אש הוא חייב סקילה או שריפה כו' בכדי שהרואה יעמיד מרע
ויפחד מהבורא ית' והעונשו הגדול • ומכ"מי שכבר עבר וביטל ח"ו הרי תיקון
בצדו ולא יצטרך לגלות חטאו בפני בני אדם והורות לו דרכי החשובה • וישוב אל
ה' בכל לבבו כי אל רחום ה' וחנן שמו המקבל שבים בחסדו הגדול • ולזה הטעם
קראתי שם החיבור הלז •

(עיר מקלט) לנוס שמה רוצח נפשו ושב ורפה לו • ועוד טעם אחר הגון אשר

פי' ה' יקבנו עיר מקלט עש"ה שש ערי מקלטות • כי מכל תרי"ג
מצות לא נשאר לנו הנוהגת בזמן הזה כי אש שס"ט אף גם מאילו יש מהן שלא יתחייב
בהן האדם כי אש בקיבה • ולפעמים כשלא תבא אותה קיבה לאדם כל ימיו נמצא
שלא יעשה אותה מצוה לעולם • כגון בח"ע נתינת שכר שכיר שנאמר ביוםו תתן שכרו •
ויש מבני אדם שלא ישכיר שכיר ביוםו וכל רוצח בזה • וכן הוא במצות ל"ת יש קצו
מהן שלא יתחייב האדם כי אש ברצונו וע"י סיבת מעשיו • ובהמנע מאותו מעשה
יהיה עליו חטא ולא יחסר אליו דבר כגון מוציא שם רע שלא יגרש את אשתו לעולם •
נמצא אחר שהוא מוציא שם רע הוא הגורם על עצמו להתחייב בלאו זה וכן כל כ"י
בזה • והם בין כולם נ"ט מהן ע"מ מצות עשה וק"א מצות ל"ת • אבן אותן
שחייבים

שמייבים בהם כל אדם מישראל מכלי שיתחד' בו סיבה בעולם הם בין כלם מאתים
 ושבעים . וסימנם אני ישינה ולבי (ע"ר) והרמז לאומה ישראלית האומרת אני
 ישינה בגלות המר מכל הארץ ג' מצות שלא אוכל לקיים את כולם כמו שזכרנו לעיל .
 מ"ח לבי שהוא הקב"ה והוא לבן של ישראל שנא' צור לבבי וחלקי הוא ית' משמר אותי
 והוא שומר ישראל בזכות אלו מצות ע"ר שאנו מקיימין אף בזמן הגלות . ומאותן
 מאתים ושבעים מצות הנ"ל יש מהם מאה ושמונה וארבעים מ"ע ומאה ושנים
 ועשרים מל"ת . ורק שהחוב של אלו המצות אינן מוטלת לעשותן בכל עת רק
 בזמנים הידועים בשנה . חוץ מששה מצות שבהן שחיובן תמיד ולא יפסוק מכל האדם
 אפי' רגע אחת כל ימיו : א' להאמין בה' : ב' שלא להאמין לזולתו :
 ג' ליחד שמו הגדול : ד' לאהבה אותו : ה' ליראה אותו : ו' שלא לתור
 אחר מחשבות הלב ואחר ראות עינים . וסימנם ש"ס ערי מקלט שהיינה לכם : כי שם
 ערי מקלט קולטות בין לדעת בין שלא לדעת . להיותם נגד ששה קבוצות הכלולים מדין
 ורחמים : ועיין בהגה' בספר שני לומות הברית דף שס"ו ע"ב :
 ובהיות שיסוד מוסד ודבר פשוט שראות העין מביא לידי זכרון לעשות המעשה . כו"ס
 אצל צינית וראיתם וזכרתם את כל מצות ה' ע"כ יהיה האדם זהיר להביט תמיד בכל יום
 בתרי"ג מצות שהם עיקר התורה והאמונה אשר מדי ההתחלה בהם יזכור לעשותם ולא
 אי אפשר לאדם לחזור עליהם בכל יום יחד עליהם בכל שביעה : ואם גם באלה
 לא יוכל לעמוד בהם מחמת ערדת המזנון והמק עול הכבוד בגלו' ה"ר הזה עכ"ס לא
 יפחות מלחזור עליהם בשלשים יום כאשר ציינתי לפניך : ועל זה נאמר והיה מדי חודש
 בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשחיות לפני אלה' : יען כי התרי"ג מצות
 הם נארגים ונשת' שלים מקדושה העליונה אשר על כן נקרא ידו"ד אלה' ישראל"ל שהוא
 גי' תרי"ג ונאמר ה' עו"ז התאז"ר איך עוז אלא תורה : התאז"ר גי' תרי"ג והאדם ג"כ
 תרי"ג כי הוא נעשה מרח"ח איברים ושס"ה גידין : וזהו אשר לומר שהקב"ה ממלך
 בתורה ואמר נעשה אדם בצלמינו כדמותנו כי חיותו ושפעו מאתו ית' ע"י אמצעות
 התורה וקיום המצות שג' כי היא חייכם ואורך ימיכם ובעשו' אדם מצוה א' אז הוא
 מחזיק אותו אבר המיוחד לאותה מצוה : ומתדבק ומתקשר למעלה במקום מחזקו
 הראוי לו שג' ואתה הדבקים בה' אלהיכם : ואזי לנפש הנוסעת לאותו עולם ולא
 יהיה בידו מצות מעשיות כי לא יהיה לו מקום להאחז במרכבה העליונה ומגין עליו
 בעה"ז מהפזרעניות : וכל זה לא נאמר אלא על ישראל בלבד : אשר לזה העם
 נקראו ישראל : כי הם בכללם מספר אותיות התורה : ושם מוכיח על זה : כי
 ישראל הם ר"ת יש' ש' ש' ר' בוא' אותיות ל' תורה : ולכן נקרא גם יעקב אבינו
 ישראל שגם הוא דבוק בתפארת ישראל כמ"ס בספר חזקוני עינים : שעשרת הדברות
 הם עשר בכלל : ובפרטיות הם קע"ב תיבות : מספר יעקב ע"ס סוד נפלאותיה
 תרי"ג ולפיכך זכה יעקב שיהיה נורחו מקוקה בכסף הכבוד תפארת ישראל : והוא
 תורה שכלתב הנארגת מתרי"ג מצות : יען כי נעשה מרכבה קדושה אליה בהיות
 בביתו

בביתו של לבן לקוד הרמוז ושם שמר את שמואלת כחותיו וליקט כל כינוניות קדושה
משם בסוד נקודים וכו' : וזה שאמר עם לבן גרתי ותרתי ג מנות שמרתי : ע"כ זכה
להיות חבל כחלתו שנאמר יעקב חבל כחלתו נתתי ג' תרתי ג' : והנה עינינו רואות
בחוש כשאנו מקיימים התרתי ג' מנות אז אנו מחזיקים נורת יעקב בכסא הכבוד :
וז"ש ישראל אשר בך אתפאר : ובהיפוכו ח"ו אנו גורמים סילוקו שג' השליך משמים
ארץ תפארת ישראל - ע"כ יראה האדם לקרא אותם תמיד : ויהיו חקוקים
על לבו שנא' כתבם על לוח לבך : ודע המקיימים יזכה לאור הנפון
לנדיקים לעה"ב : והעובר עליהם נידון בשבעה עונשים
מוחלפים : והנני חסדר אותם לפניהם ויהיה יראת
ה' על פניהם תמיד : ואלו הן :

סקילה שריפה הרג חנק מיתה כרת מלקות :

אלו הן הנסקלים

הבא על האם : ועל אשת אב : ועל הכלה : ועל הזכר : ועל הכהמה : אשה הגרבעת
לכהמה : והמדק : והעובד ע"א : והנוחן מזרעו למולך : ובעל אוב וידעוניה והמחלל
את השבת : המקלל אביו ואמו : והבא על בערה המאורסה : והמסיית : והמדית :
ומכסף : ובן סורר ומורה : (הרי אלו ח"י בסקילה)

אלו הן הנשרפים

הבא על אשה ובתה : ובכלל הבא על אשה ובתה הבא על בתו ועל בת בתו : ובת
כהן כי תזנה : והבא על בת כהן : ועל בת אשתו : ועל בת בנה : ועל בת בתה
ועל אחותו : ואם חמותו : ואם חמיו : (הרי אלו תשעה בשריפה)

אלו הן הנחרגים

רונח : ואנשי עיר הנדחת : (הרי הם שנים בהריגה)

אלו הן הנחנקים

מכה אביו ואמו : וגונב כסף מישראל : וזקן ממרא ע"פ ב"ד : ונביא שקר : והמחנבל
בשם ע"א והבא על אשת איש והיא עמו : וזוממי בת כהן ובעלה : (הרי הן תשעה בחנק)

אלו הן שבמיתה

האוכל את הטבל : וכהן טמא שאכל תרומה טהורה : וזר שאכל תרומה : וזר ששימש
במקדש : וטמא ששימש : ומחוסר ששימש : ומחוסר כיפורים : וטבול יום ששימש
בלא רמון ידים ורגלים : ושתוי יין : ופרועי ראש ששימשו במקדש :
(הרי הן אחד עשר שבמיתה)

הקדמה שנייה

ה

ה

אלו הן שכבר

הבא על אחוז . ועל אחוז אביו . ועל אחוז אמו . ועל אחוז אחיו . ועל אחוז אחת .
אביו . ועל הכרה . ועל אחוז קודם . והבא למקדש עמא . והאכל חלב ודס .
ונותר . ופיגול . והמפטם את השמן . והמפטם את הקטורת . והסך שמן המשחה .
והשוחט . והמעלה עולה בחוץ . והאכל . והעושה חלצה ב"כ . והאכל חמץ
בפסח : ושלא עשה פסח . ושלא חל :

הדי עשרים ושנים שבכרת

ואלו הן חלוקין רבים הם ומספרם רצ"ו

והמיתות שגששה עונשם הנ"ל בספרים אחד ושבעים

והנה אצוין בצד כל מצוה ומצוה העונש הראוי לו בכדי שיסתכל האדם בהם ובמיתותם
ויחדר לבו וישוב אל ה' וירחמנו . והטעם לארבע מיתות ב"ד אף לפי הפשוטה כל אחת
מהן כבירה מחבירתה והכחוב בירר לכל חטא מיתה הראוי לו מ"ד כי מיתת האדם
הוא ע"י מלאך המות המקבל כחו ומדת הדין . המשתנות לכמה דינים חילוקים הריגת
הסוף מורה לחרב בוקמה נקם ברית העליון : מיתת חנק היא במיתה אחת פי ה' ה' ה' ה' ה'
למדת הדין ולכך חונקין אותו שיכחוס את פיו ולא יוכל לדבר . הסקילה היא באבנים
מורה לאבן פינתה כי קעקע אותה מן הבנין : השריפה מורה כי פגעה בנאשו הגדולה
שחמר הכתוב ואת האש הגדולה הזאת : ודע אחי וידידי כי התשובה אשר יעשה אדם
האדם אל ישוב שחורף . והטעם ויקבל עליו שלא ישוב לחטוא חסודר חטאתו : אלא
בחורק ימי עבודתו תקובל תשובתו כי לא יכנע הלב ביום א' ולא בשנים אלא ביום
רבים : מושל לבן מלך שחטא למלך אע"פ שהמלך חונן עליו וחושב לעשות לו טובה
מ"מ לא יראה לו המלך פנים ימות אלא אחרי ארך עליו עניו ונעקתו ובכיותו
כאשר עשה דהע"ה ראשון המראה תשובות יחיד שהתנהג עם אבשלום : אע"פ שהתנהג
להשיבו לירושל' מ"מ עמד שחי שני' ופני המלך לא ראה עד' כי נכנע לבבו כן הוא חנהג
בעלי תשובה להתחנן ימים רבים ולנעוק אז תקובל תשובתו כמ"ש אלהי אקרא יומם לא
תענה ולילה לא דומיה לי : וכן אמר חבקוק הנביא ע"ה עד אנה שופתי ולא תשמע :
והנה הנביא יאזכר נעמים כי אם אחרי רוב עיניו ונעקתם ותחינתם : וכ"ש
החוטא מחעולל בדמי עיניו והסובה הגורמת לזה ניקן הלב כי הלב אע"פ שכוונתו
נכונה דרך להכניעו ימים רבים בעבודה חזקה בתענית בבכי ואז יכנע לבבו הערל :
ובעת יכנע אז יהיה נקי וכאשר יהיה נקי אז יקבלוהו הבור' כמ"ש כי לא לפניו חנק יבא
ונא' מי יטלה בהר' י' ומי יקום במקום קדשו נקי בפנים ובר' לבב : ע"כ ימהר ויחיש
בכדי שלא יתעכב הרבה וישוב אל ה' : וגדולה מעלת השבים שהבורא ית' עושה בשביל
בעלי תשובה יותר ממה שהוא עושה בשביל הנדיקים כמ"ש במעשה ניבזה מה שעשה
בעבורם וכאשר עשה בשביל אחאב והאריך לו אפיו וכל זה עושה הקב"ה כדי להראות
לרשעים אהבתו בבעלי תשובה וזו ידו הפשוטה לקבל שבים לחנן שוב ומת' פתח :

הקדמה שנייה

והרואה גם השומע דברינו אלה האין לא יתלהב בפסו לחזור ולשיב אל ה'אלהינו כי
ירבה לכלות ובמקום שבעלי תשובה עומדים בו . והאל המגלה ת' לזמים . ומרנין
לשון אלמים . הוא יהיה עם פי בעת הטויפי ויפד רעיוני וכגיוני . וישמור דרכי החטוא
בלשוני . ויסע בפי דברי נכונה וינחני במעגלי צדק והאמונה . כמ"ש בפסי ישוב
ינחני במעגלי צדק למען שמו : אלה דברי ב'ד' ה' המצדע לעבודתו ה' יר

דוד בלל'א מוסר'ר אריה לייב זל"ה מוואלין קתן הי"ש. הר"ר נאסף ר' יוסף מלכוב סוכה פה ק"ת
תשעבא והגלילות יכ"ו :

הזה לא ימנע פרי עט"י להודיע טעם נכון על שלשה מצות שפצטנו הלש"י כדה
חלה הדלקה היכן רמיזא ויהי טעם יש להן. כי הי' איכא מידי דלא רמזן חשש
באורייתא ואעתיק לך דברי בעל ספר אור לעינים ויועם לך : וז"ל ס' אור עינים
וש"י לדעת שיש ז' כוכבי לכת הנקראים (שז"ס חנכ"ל) וז' הן מורים ומחייבים כל
הטובות והשלחות המתחדשים להם **חכה צדק נונה כוכב** . והנ'
הנשא רי' מהם **שבת מאדים ברנה** : להם כיתין רשות לחבל

ונשאל ר' מהם **שבת** **מאדים** **כרונה** : להם ניתן רשות לחבל
 מהם גזברים על ג' יסודות החזקים והנוראים : והם - יסוד הארץ למאדים ויסוד
 הים ללבנה . וכדי להציל את ישראל מדעות שלשה כוכבים הנ"ל .
 נהן הקב"ה ג' מצות לאנשים וג' מצות לאנשים הם שבת וברית מילה
 וראש חודש : שבת נגד שבתאי בכדי ששבת יגן על רעות הבא משבתאי : דם מילה
 שיגן על רעות הבא ממאדי' : ר"ה להגין על כוכב לבנה : והנה מכאן ייון שהיו חכמי'
 גדולים רצו לבטל אלו שלשה שבת מילה ר"ה : כדי שלא יגיבו עליהן ג' מצות הללו וישארו
 החמיהם : וכן הנשים נצטוו בג' מצות נדה חלה הדלקה : כדי להנצל מחזל מאדים
 אשר לזה הצעם נצטוו להפוך ז' ימים נגד ז' כוכבי לבנת הנ"ל : וכשהיו חטאת לאחר
 ז' אין כח לכוכבים הנ"ל לחול עליה שום נזק : חלה נגד פח הלבנה כשם שהלבנה היא
 ראשית לכל הכוכבי' כך חלה היא ראשית לעיסה ורמוז רמזה התורה ראשית עריסותיהם
 חתנו לכהן להניח ברכה אל ביתך : ואין בית אלא אשה . ועיין מ"ס במצוה ט"פ : הדלקה
 נגד שבתאי וכשהיא זהירה בהדלקה היא נצלת משבתאי : וברוך ה' אשר לו נתכנו כל' לו'
 להציל את עמו ולא נהנו סרף למיניהם כי ישרים דרכי ה' נדיקים ילכו בה וירשעים ילשלו
 בהם : ושותף מצוה לא ידע דבר רע . והיינו דכתיב אלה המצות אשר יעשה
 אותם האדם ותי בהם :

ועל טוב יזכר שם הנביא הנזכר אשר החכמה נדיב לב הפוררם במעלתו הקצין כהר"ר נפתלי הירץ יצו מחותניו של המאור הגדול וההר"ר שמואל יצ"ו אב"ד ור"מ דק"ק וואלידסלב אשר היו בחדש כ"ס"ו לקרבה אל המלכה הגבירה זלתי יסלם ה' פעלו וזכרו לחיות בנחמיו ולבקר בהיכלו . הון מעשר בביתו . יצדקו ילך לפניו בבואו ובצאתו . ויזכה לבנים . פוסקים בתורה ובמצות : אמן

יד
ס' ע

ו

ליום א' בחדש

בראשית

ליום ראשון

יד
כל'ה

מצות

פריה ורביה שנאמר ויאמר להם פרו ורבו וגו' • שבת דק"א • יבמות דס"ה •
 גיטין דמ"ג • קידושין דל"ה • ובמדרש שם וכדף רמ"ז • מיימוני הלכות
 אישות פט"ו • סור א"ע פ"א • וזהר פ' ויחי • רקנ"ס פ' שמות • עשרה מאמרות מאמר
 ח"ה פ"י וכמוהם הדבה ולגשופים שכמה •
 והטעם כי הק"נה ספן בישונו של עולם כדכתיב כי לא לתאז בראיו וגו' וכעבור התורה שכנה
 לבני אדם • ע"כ בא המצוה על כל א' מישראל להשאיר אחריו ורע שיכיר שיש כורא ומשגית
 ויקיים המצוה כדי שלא ימחה שמו מישראל וזהו עיקר תולדותיהן של דריקים מעשים טובים •
 והמכיל ממות עשה זו עובדא גדול שמראה בעצמו שאינו רוצה להשלים חפץ השם שזכרנו •

לך לך

מצות

מילה שנאמר את בריתי תשמור וגו' המול לכם כל זכר • ונכפלה מצוה זו גם כפ' ב
 תוריה שח' וכיום השמיני יתול בשר ערלתו והרבה מצות נכפלו בתורה וכולן למורך
 לדעת סוף' והכוונה הראו' למצוה זו שאין מעלה הימנה הלא תאמרו בכרך מיוחד שזיכרת אשר
 פ"ה יקבנו סוד ה' וטריבס הוהב ופכר בא בדפוס נדרים דל"ב • סנהדרין דכ"ט • ע"א דכ"ו
 וכ"ו • מכתות דמ"ב • ירושלמי • יבמות ד"א ובמדרש שם ובס' מדקכ"ו • מיימוני ס' ל' מילה
 פ"א • טור י"ד ס' ר"ס • והטעם שהקב"ה רצה לקבוצ בעמו אשר באר בהם והכדילס משאר
 האומות להיותם נקראים על שמו • באות קבוצ ואותם קודש בגופם בכדי שהיו מונדנים אן
 השמים בגופם כמו שהם מונדלים בנשמותם וכדי לתת להם א"י ארץ אשר ה' דורש חוננה ולא
 ע"י שר ואמצעי וישראל הם חלקו שח' כי חלקה' עמו • ואי אפשר לזכות לא' אם לא בהסרת
 הערלה שהיא הקליפה וסביב השעים יתהלכון כמורע הבאים בפסוד ה' ע"כ נצטוונו במצוה זו •
 ומה שהקפידה התורה דוקא ליום השמיני יתול בשר ערלתו טעם הדבר כי השנעה בוכבי לכת
 משפיעים כחם בדבר המולד ובא לעולם בו ימים כל א' ביומו לכך נזה הקב"ה להזמין טבעה מים
 כדי שכולם ישיפו חלקם בהילד ההוא וכיום השמיני נזה להמולו ולהתייב כחם לשמו של הקב"ה
 והבן • ואין בכל התורה ע' שמידין עליה כרת כי אם זו ושמיטת פסח ובאשר שכלל האדם
 והתורה וקיום עולמות תלוי במצוה זו ע"כ סיכרתי סיבור מיוחד לזה וכבר נדבס וקראתי שמו
 סוד ה' ע"ש הכתוב סוד ה' ליריאיו ובריתו להודיעם •

(כרת) (ח קינו) קבלה הוא בידיו מי שצומד בעלות
 השמר ואינו יאן כל הלילה שלאחריו אלא אוכל כדי שביעו ועיסק בתורה ובמצות עד פלות האמר
 כיכול מכרת אחד •

וישלח

שלא

לאכול גיד הנשה שנאמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה • מולין דנ"ב •
 פסחים דכ"ב ירושלמי פרלה דס' בפסחים דכ"א ובמדרש שם וכדף קמ"ו • מיימוני
 ס' ל' מאלכו' פ"א סור י"ד רס"ה והטעם להיות להם לזכרון למען יעמדו באמונתם ובנדקתם
 אף שיסבול צרות רבות בגלות המר הזה מיד העמים ואיד בני עשו מ"מ יעמיד שמיו ורעיו
 לעולם ויבא לנו גואל לגאלינו מיד צר • כי זה לבנו בקבלה שזה השר היה שר של עשיו ורצה
 לעקור את יעקב ואת זרעו מן העולם ולא יכול לזיב אם בנגיעת היד שהוא גיד הנשה והוא גרם
 לשתי קורבנות י"ו בתמוז ותשעה באב שהם ר"ת א"ת גי' ד' ארז"ל א"ת הוא תשעה באב גי' ד' הוא
 י"ו בתמוז • מ"מ לבסוף היה לו יסופה שורפה לו השמש • וכחם שנתרפא האב מנערו בוריתת
 שחם כן יורק לבו השמש של משיח נדקינו וירפאנו מנערינו ויגאלינו מהרה אמן • במדרש
 הנעלם נדרש כל הכסוף הזה על ימי הנזמים של כל הנשה • וזהר פ' זו • ובש"י • ובכ"ו
 כתב סוד נפלא ע"ש והאוכל כוית ג"ה לזקק • (שלח) ועי' תיקון גס' י'

בא

מצות

קידוש המדש שחומר הקדש הזה לכם • ברכות ד' שבת דפ"ו ושם • פסחים
ד' ור"ה ד' וסם • מגילה דכ"ט • סנהדרין ד"ב • ערוכין ותנא דבי רבי
שמעאל • הולך תמים מדף כ"א נאילך • ירושלמי דכ"ט ובמדרש שם ובדק"ט וק"ל וקל"א •
ובס"א ד"ו • וזה פרשת נח וסוף פ' פקודי והטעם הנלה כדי שיעשו ישראל מעדי ה' בזמנם
שחומר שחור את מודש האביב ר"ל בזמן שהתבואה באביב • ומג האבות בזמן האסיף שח"א ואג
האסיף וגו' • מיימוני פ"ל קידוש המדש • והרובה לרמת בפשו בנסתר • ע"ן בספר הקדוש
אשר סדר שארי ופארי תאנן מהר"ר ישעיה סג"ל נ"ל כמ"ה במסכת פסחים • פסוק ותורה
אור בכור ר"ס • להיותינו מוכים ללכנה ונריכים לעבר השנה הוא מטעם שהקב"ה נתן לולפייס
על מיעוטה שימנו בה ישראל הבט וראה שהשחרות הלכנה הוא רמו • שהיא מתאכלת על גליותינו
וכמו שהלכנה פנוטה בעה"ו ואמ"כ נתמלאת בהתחדשותו כמו כן ישראל פנומי" בעה"ו ועתידים
להתמלאות :

לשחוט

ביום י"ד בניסן בין הערבים שה תמים זכר בבית הכמירה שיבנה כב"א • והוא
קרנן פסח שחומר ושמו אותנו כל קהל עדת ישראל • פסחים ד' וסם ר"ס
ד' • קידושין דל"ב • בכורות ד"ב • נבאים דכ"ה ירושלמי קידושין דס"א וס"ב פסחים דל"ו
דל"ט ודל"ב • ובמדרש שם ובס"א ד"ס ונדף קכ"ו (וזכור כרת) ובסוגיא אינו מביא קרבן
וזה א"ל ח"נ דברים שדוכן כרת ואין שגגתן מטאת ואילו הן • פסח • ומגדף • ומבטל מילה •
והטעם לשתי מצות הללו כדי לזכור הנסים הגדולי' שעשה לנו האל יתברך שהוציאנו
מעבדות למירות ואף שחלק מכבודו לנבא השמים עד שגר של חזרים ה"ר ראשון וכבוד
לכולם כי טלה שהוא ראשון למולו והוא ממש מרכבת המשנה מ"מ הראה שהוא גדול
מכל האלהים ואין עוד מלמדו כאשר הושפל מול טלה בהיותו בתוקפו ובכחו אין
מסרו כל הנוטף בו וככה יהיה בגאולה העתידה בקרוב : (ברת)

לאכול

בשר הפסח בליל ט"ו בניסן ע"פ התנא' הכתובי' בפרשה שח' ואכלו את הבשר
בלילה הזה ברכות ד"ט • פסחים דס"א ושם • מגילה דכ"א • ירושלמי
פסחים דל"ה ובמדרש שם • ובס"א דע"ה • מיימוני פ"מ מהלכות קרבן פסח :
לאכול בשר הפסח בא ומדושל כ"א עלי אש שחומר אל תאכלו מחנו נא • פסחים
דמ"א ושם גם שם פלוגתא אביי ורבא טעם לכלי פזכות אברהם • ימות דש"ד •
מחשאל דקט"ו • מולין דקט"ו • ירושלמי ב"ד ד"י • פסחים דכ"ט • ובמדרש שם ובס"א
דע"ה • מיימוני שם פ"מ :

שלא

(מלקות) (תיקון) מי שלא יוכל לקבל מלכות בראיו
יפדה את פניו בממון ורמו חב"א בכתובו' דמ"ו דקרוי לממון מלקות) • והטעם לכלי האש
לפי שכן דרך המלכים ושרים לאכול בשר נלי והוא לזכר שינאנו מעבדות לחירות להיות ממלכת
בפנינו וגוי קדוש • ובספר הולך תמים מביא הטעם שהוא מורה על השפון שלא יוכל להתמחה
עד כדי שול קודם בא רגע המשיית • וזהוה כתר הסעם שח"א ואת פסילי אלהים תשרפון
באש ולא מבושל שלא יהיה כממון ומכוסה רק עלי אש בפרהסי' וריחן נודף • גם ראשו על כרעיו
שלא יאמרו שהוא מיה או דבר אשר רק שיכירוהו שהוא ע"ו שלהם • גם לא יאכלו דרך תאווה
רק על השובע דרך ציון וקלון • ואיתא בזהר ענין לא תשברו בו אדם לא תשברו בו אכל כלבים
ישברו בו והיו בא' ס מדרים ולקחו העצמות והטמינם בדרך כ"כ שא"ל לכלבים ליפלט משם והיו
ביטול ע"ו ממש ע"י עכו"ם כי אין ישראל יכול לבטל ע"ו של עכו"ם אש לא העכו"ם בעצמו ואין
לך ביטול גדול מזה וזה כתעלה אמונת הקדושה על הכל • והעובר הוא חייב מלקות • חמס

במיוז מלקות יש חילוק מכל הנפרטין בלאו א' אין לוקין אלא מלקות א' כגון אתנן ונזה
ומחיר כלב ושאור ודגש משפט נר יתום וכיוצא בהם אבל בלאוין שיש בהן כלל
ופרטן בתחילה או במקום כגון זה שפורט בתחילה כא ומכוסל וכולל אל תאכלו כ"א עלי אש וכן
בכזיר אומר מכל אשר יאכל וגומר ואח"כ פורט מדגשים וגו' וכיוצא בהן לוקין על כל א' וא' :

שלא

להותיר מהפסח למחרתו שהוא יום ט' בכיסן שנה' לא תותירו ממנו עד הבוקר
שבת דכ"ד ושם פסחים דפ"ג ושם יבמות דע"ז סנהדרין דכ"ג זבחים
דל"ו מולין דפ"ג ושם ירושלמי שבת ד"ד פסחים דל"ה ואין לוקין עליו כי הוא לאו
הנפק לפסח מיימוני שם פ"י והטעם לומר שנאלינו ה' נבאות למען שמו וזכינו להיות
מלכים ושרים ודרך המלכים ושרים שאין צריכין להותיר מתבטליהן מיום אל יום ואם הותיר
כאש עשרף כדבר שאין ספק בו ועוד ט"א לזכור שלא נותרה נשמה לזכורי מצרים עד הבוקר
כל לשם קמץ מרבותינו ב"ש י"ד בכיסן שנה' אך ביום הראשון תשנינו שאור

להסיר

מבתיכם פסח' ד"ד ושם ירושלמי שם דכ"ג סנהדרין דכ"ג מיימוני מהל' קמץ
ונוצה פ"ב טור א"ח סי' תל"א אבל אין לוקין על לאו זה אם לא עשה בו מעשה שהלכה היא
לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ועשו חבואר בזהר תנוה עמוד ט"ז כי קמץ נ' פנימה
שהוא פוגם הבגד באכילה והנשמה אפי' בהרהור ולכן הזהיר כל יראה וכל יוצא כי העין רואה
והלב קומד וכלי המעשה גומרים והעובר כאלו עובד ע"א : יש מהמקדקים נוהגים להכניס
עשרה פתיתין לתם ומבערים וטעמם לבער עשרה רוחות הטומאה מן העולם כס' כמו שיש עשרה
עולות קדושים הציאם הרמב"ם ואלו הן חיות הקודש אופנים ארזלים משמלים
שרפים מלאכים אלים בני אלהים כרובים איפים כמו כן יש עשרה טמאים
הציאם הגמ' פ' אחרי מוצקים שדים רוחין לילין רשעים פרחים טלטלנים
שעירים שטנים : את זה לפתת זה עשה אלהים ולכן הזהירה לנו התורה אפי' תערוגות
קמץ ומכמים אסוריהו אפי' במטהו :

לאכול

לחם מצה בליל ט' בכיסן העשני ביוץ דגן שנה' בערב תאכלו מצות פסחים
ד"ה ושם סוכה דף כ"ו מיימוני שם פ"ו טור א"ח סי' תע"א וזה פ'
אומר עמוד קפ"ג ופנחס תמ"א וטעם מצה זו מוזכר לעיל בקרבן פסח :

שלא

ימנא קמץ ברשותינו כל שנפה שנה' שבעת ימים שאור לא ימנא בבתיכם פסחים
דף ד' ה' ו' ח' י' כ"א כ"ט ל' ירושלמי סנהדרין דכ"ג מיימוני שם פ"ד טור
א"ח סי' תל"א ותל"ד הנמנא קמץ בפסח במיד כגון שכתמץ עיסה והכיתה בביתו או שלקח
קמץ והנביעו לוקה על כ' לאוין כל יראה וכל ימנא אבל לא עשה מעשה אלא שנשאב בביתו קודם
פסח אין לוקה עליו כדאמרן :

שלא

לאכול תערובת קמץ שנה' כל מחמת לא תאכלו פסחים דמ"ג בזה הפי' רבו
הדיעות הרמב"ם פ"א והרמב"ן סור א"ח סי' תמ"ס והעובר עליו לוקה ואין
בו כרת לדעת הרמב"ם כשיש בו כית בכדי אכילת פרס ולהרמב"ן חייב כרת ואם אין בו כית
בכדי אכילת פרס שניהם מודים בזה שדינו כחגי שיעור שאסור מן התורה ואין לוקין עליו והטעם
בתבתי במצוה ט' :

שלא

להאכיל בשר הפסח לשראל מומר שנה' כל בהכר לא יאכל בו שבת דפ"ז עירובין
ד"ג פסחים דנ"ו יבמות דט"ב ע' ירושלמי ד"ט ובמדרש שם ובדף ק"ס
ובת"מ דכ"א מיימוני שם פ"ט והטעם אחר שאנו עושים כל זה לזכור הנסים והנפלאות
שעשה ה' עמנו והכניסנו למצות תחת כנפי השכינה ונכנסנו בכרית האמונה והתורה אין מהראוי
להאכיל

להאכיל למי שהוא הפך מזה שיצא מן הכלל וכפר באמונה אשר לזה הטעם קראו הכתוב בן כפר אף
שהוא בן ישראל אלא שנתכבד מעשיו לאבינו שבשמים • וכן משמעות תרגום אונקלוס • ואין
בו מלקות לפי שאין בו מעשה :

יד
י

שלא

להאכיל מבשר הבשר לגר ועושה שכאמר תושב ושכיר לא יאכל בו • תושב הוא אדם
מהאומות שקיבל עליו שלא לעבד ואוכל כבילות • ושכיר הוא גר שמל ולא עבד •
כספים ד' ע' מיימני שם והטעם הוא כמו שזכרנו שאין מהראוי להאכיל כי אם אלו
שהשלימו באמונה והם ישראלים גמורים • והעובר והאכיל עובר בלאו ואין לוקין כדאמרו :

מו
ה

שלא

להוציא מבשר הפסח משקום סכורה • שכאמר לא תוציאו מן הבית מן הבשר מונה
כספי' דפ"ה ונ"ה • מיימני שם ויפסס הוא כמו שזכרנו למעלה בהיות שעקר
תפילתו הוא לזכרון להיותו אדוני ומלכיה ושרים וכן הוא מדרכי המלכים וכשרים שכל
המוכן להם יאכל בקיכלם לבד לרוב עם שלהם ואינם שולקים מונה לשאינם מוכנים :

מו
ה

שלא

לשבור ממנו עם שכאמר ועם לא פשדו בו • כספים דפ"ג ושם • שבושות
ד"ג ונכס' ד"ג • מולין ד"א ירושלמי כספים דל"ד ופעם הכ"ל שייך גם לבאן
שאין דרך מלכים ושרים לשבר עצמות • ומקדמי' ז"ל כתב בה"ל פסח ס' תע"ז ששם והוא שייך
לכל אזהרת הכ"ל ובזהר כתב הטעם בכדי שיראו העצמות של ע"ז שלהם מושלכים בשוק ולא יוכלו
להצילו וע"ז כאמר ועשה בהם שפטים ועיין בפ' פסח • ועוד הוא מבואר בזהר טעם ככון
שאמרה תורה אתם לא תשברו בו אבל הכלבים ישברו בו והיו באים המזרים ולקחו העצמות
והשמיים בארץ כ"כ בכדי שלא יוכלו הכלבים ליטלם השם והיו ביטול ע"א חסע ע"כ ע"כ וזוה
כתעלה אמונה הקדושה על הכל •
(והעובר רוקח)

יד
ה

שלא

יאכל ערל מבשר הכפס שח"ל וכל ערל לא יאכל בו האי ערל שמשנ אחיו מתגת מילה
ובו אינו אוכל אבל אוכל מבשר ומזרז וכן תושב ושכיר כספים ד"ג כ"ס א"ז •
יבמות ע"א ירושלמי ד"ח ובמדרש שם ובדף ק"ס ובת"מ דכ"א • מיימני וטור שם • ומעמ
מפורש בנבלה ובכסתר בזהר בכמה מקומות • ואפי' אמר כ' עיקר שיטתו מזרים היה לטהר
ברית קודש ולתקן הקילקול שקילקל אדב"ר בק"ל שנים כדוע אשר לזה הטעם לא כולד הנזאל
אם אחר ק"ל שנים ע"כ לא יוכל אדם ליהנות מבשר זבח נפש וערלתו בו אף שלבו לשמים והבן
והעובר ואוכל כוית לוקח •

לקרש

(ועיין בספרי הגדול עיר דוד בדרוש בית עקב ויונתן לך)
כל בכור כלומר כל הולדות היוצא ראשון מדרגם הנקבה בין נזרים בין בנהמה
אוחין וזרים הם קודש לה' שנת' קדש לו כל בכור פטר כל רגל נזרי ישראל •
מכנסות דל"ד • בכורות ד"ב מ"ג ונ"ז • ערוך נ"ס המקדים שדה • מולין פ' אלו טריפות •
ספרי • ירושלמי קדושין דס"א • ובמדרש שם ובת"מ ק"ז • ובי"ד פ"ה • ובת"מ ס' פ"ח
כתב הנאמן מהדרו' ז"ל עכשיו לא פני בשני זהו שהזכיר הרב דמ"א ז"ל ב"ג • ע"כ איני
אומר הוזהר למנוח זו יהיה זהיר לקיים מנוח זו כתיוונה כפי האמורנים ששיערו ליתן כסף נרוף
משקל ארץ וט' מאות ופסחים שש' רים שבים • משקל משה לוטוקווי' כס' של קיסר • וטעם מטה זו
למשן דעת כי הכל של הקב"ה ואין לו לאדם כ' אם מה שחלוק לו השי"ת במסדו ויבין זה בראותו
כי אשר שיגש האדם ושרם בעולמו וזכה לזמן ימות פרי נשכר שליו ראשית כדיו כבת עינו ומיד
כנסוה ליתנו להקב"ה ומתרוקן מרשותו לרשות בוראו • ועוד לזכור הכסף הגדול שעשה לנו השי"ת
ב"ה בבכורי מזרים ובכנינו המל :

שלא

לזכור בשמה אבינו מזהר ר' צבי הערש זל
בן מזהר ד' משה יוסף ז"ל בראבכעלד
נמטר בעש"ק בראשית ת"ת לה' תשרי וזוהר

שלם

שלם

לכפר

לבדרות

לערוף

שלם

לאכול חמץ בכחם שלחמץ
 ולא יאכל חמץ :
 יראה חמץ בכל מוסבותיו
 כל זמני הכנסת שבת
 יראה לך חמץ ולא יראה לך שאור :
 מקודם שסח אינו לוקח בדמיון לשי שאין בו מעשה :
 ביציאת מצרים בליל ט"ו שנה' והגדת לנכד' ביום ההוא : פסח' דק"ו . וזה פ'
 בא וטעם מיוחד גדול מעלת המספר ביציאת מצרים ברוב שמחה ובלב שלם .
 וזהו מיוחד בגולה ובנכסתר . והטעם להראות גדולות ומעלות ויכולת הש"י ב"ה זכי הוא גדול
 מכל ספק ויכול ופועל כל המצאות . ומשנה ענני עולם ברכונו וכל זמן כמו משנה בטבע עולם
 בשבילנו דמותות ונמוכות ו גדולים ועצמים וזה שאנו אומרים בכל התפלות ומלות וזר ליציאת
 מצרים . מייאזני מהל' חמץ ומצה פ"ו . שור א' ת"ס' תפ"ו :
 פטר קמור שנה' וכל פטר קמור תפדה בשנה . בכורות ד' ו' ט' י"ב י"ג .
 ירושלמי דמ"ח . ובמדרש שם ופ' דמי' וכת"מ דק"ו . והטעם כמו שאמרנו לעיל
 להזכיר כיסי האל שהיה כל בכורי מצרים ובכורינו הנזיל ולפיכך תפס הקרא כלשון קמור בהיות
 שציקר הנם היה בבכורי מצרים עם פדומה לקמור :
 אותו חס לא יפדה שנה' ואם לא תפדה וערפתו . בכורות שם י"ג . ובמכילתא
 וזוירת השם הוא מאמר שלא פדאנו שלא יבנה בו ואפי' להבילה אסורה בהנאה :
 ליום שני' בשרח בחדש

יבא חמץ לתמוס שנה' אל יבא איש מחקמו . עירובין דט"ו . ירושלמי עירובין
 ד"ב כ"א ופסחים דל"ד . וזה פ' ויקרא . מייאזני הל' שבת פ' כ"ו שור א' ח' ט"ו
 במדרש שם ובדף רנ"א : וטעם למנוח זו לזכור תמיד שהעולם מאורש ואינו קדמון ב' ששת
 ימים וזו' ויכא ביום השביעי כאשר הארכתיו בזה בהקדמה בספרי שומר שבת הכדפס ע"כ מנוח
 הוא לנח ביום השביעי במקום א' שלא לילך למרחקים רק דרך טיול ובהליכות י"ב מיל אין טורח
 רב . ושאריו הנאון מזהר' ישיעיה מביא בפרו' פני לוחות הברית כפ' בשלח בשם האר"י וז'
 בתוכפו' שלו עיין שם . ותמנית דבריו כי הן' ימדות נחם הור' יסוד מתעלה במסדר גבורה ת"ת
 וכמנה' בסתלקות האור למעלה נשאר ל' מטה קלל והאסמיה של הקליפות שם הוא . ובחכמת לקות
 האור כפ' ל' בסתלק מהם הקיות שלהם אשר לזה נקרא קלל גי' חיים ומי' שהוא עומה מלאכה או
 ממלא אותו קלל וככנס שם הקליפה וזכונסילול שבת . ע"ש באורך . ואלפי' אמה הם מדרבנן .
 לאפוקי מדרבנן' שם . ועיין ח"ט כח' בורי למשניות ריש פ"ק דשבת אשר פי' ה' יקבעו דוכב
 שפטים באורך . ועיין פ"ט בספרי שומר שבת הכדפס בקצרה :

(סליקת)
 קודם ותמוס המרכבה ומייב להביא מטאת . ע"כ יתן י"ח פשיט' לנזקה במקום מטאת
 ומכאן תלמד תיקון למטאת בכל מקום שתגמרך . עוד מנחת תיקון א' בשם שיבולי לקטו' וז'
 ד' אברהם וד' יעקב באו לפיר' בליל שבת כשיצאו מצרי' הכנסת . לא נחמו להם שלו' בש' לא
 הניחו הקהל אחרים שחרית לכנס לכה' כ' והכל כדי שלא ילמדו אחרים ק"ו מהם כי הם בני תורה
 בא' בשבת גורו עליהם נוס' ש' שדעות דהיינו' ימ' דגופים . חמץ משניות וי"ט ור"מ כדי
 שלים י' י' המעשה נעמות ונמלקות כיהמלל בבת סייב ברת . וארו' ל' מת לב' מניח מת

פכרת

יה
מל"ה

כאשר הרקנתי בביאורי למעשה חומשי תורה לפי שטא אדם היה ב' ע' לכך היה מוכרח: להיות
 התיקון ג' כ' ב'גן שהוא מזרים שאל' כ'גן ה' כארץ מזרים * ואחר יציאת מזרים יש תיקון לאדם
 על סטאיו בשמירת שבת * ולכך הוזכר בתורה בדבור זכור טעם בריאת שמים וארץ * ובדבור
 שמו יציאת מזרים ואין הניקום מספיק כאן להרחיב כי אין כאן מקומו והמשכיל יבין וילמוד סתום
 מן המפורש * כי כשהוא משמר שבת אז הוא יוצא מרשות הרבים לרשות היחיד יחידו של עולם
 וכמו שרשות היחיד בשבת גבוה עשרה ורחבו ד' כן שם הוי"ה ב' ה' רומב ד' אותיות וגבוה דהיינו
 מילואו עשרה אותיות * ומ"מ להכלת כפשות מחללי השבת וטעמו הוא כי סבת עשיית
 המצוה הוא האדם וקיים הסיבה הוא קיום הכל * והעובר במזיד ובעדים ובהתראה נסקל * כי
 אין מיתה או מלקות אלא בעדים והתראה להבטין בין שונג למזיד * והעובר בשונג מביא
 חטאת קבועה :

לכבר

לג

אב ואם שכאמר כבר את אביך ואת אימך * שבת דפ"ט כתובות דק"ל קידושין ד"ל
 ול"א ול"ב מביא דל"ב ירושלמי פאה דט"ו תרומו דמ"ד קידושין דפ"א * ובמדרש
 ס' זו פ' רכ"ו * וד"ר פ' א"טור * ד"ס' ר"מ ואיה כיבוד מאביל ומשקה מלכים ומכסה מכנים
 ומנציח * וטעם מצוה זו * שיכיר אדם ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה ולא יהיה ככל * ומתכבד
 וכפוי טובה שזה מדה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים כי כמה יגיעת יגעו בו
 בקטנותם ויגעו וטרחו ללמדו תורה ומצות להביאו לעה"ב ובשיקבע זאת המידה בנפשו יעלה
 ממונו להכיר טובות האל שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון ושהוציאו לאור העולם
 וסיפק ברכיו עתן בו רוח ונפש בינה והשכל ומדע בתורה לירש עה"ב וע"פ הסוד עיין מ"ש
 בשל"ה עמוד שי"ו * ויש כאן ביד ב"ד לכופו למי שדונה לעבור על מצוה זו * כתב האר"י ז"ל
 שיהיה אדם למדש קידושי התורה בשבת ואז מעטרין את אביו ואמו באותו עולם וזה הוא מקיים
 כבר את אביך ולכך נסמך שבת לכיבוד אב ואם וזה זכור את יום השבת תזכירה כדי שיכבדו
 את אביך ואת אימך :

שלא

לד
ד

להרוג כפש שכאמר לא תרצח * שבת דפ"ט טור ק"מ ס' תס"ה וטעמו שלא למעט
 יציר כפו של הקב"ה והוא גורם סילוק השכינה ועל זה אמר"ל שכל המאבד כפש אחת
 מישראל באלו מאבד עולם מלא ולפיכך דיבור לא תרצח נגד דיבור אנכי כי הרוגת ממעט הרמות
 הנעשה בגלם אלהים ובכלל זה שלא לבייש שום אדם אויל סומקא בו * במאמר ד"א המודעי המלבין
 פני חבירו ברבי א"ע"פ שיש בידו תורה ומע"ט אין לו חלק לעה"ב וכשהוא מעשה המבואר בזהר *

(ח קון רציהח) (הרג) (תיקון הלבנה)

רוצח

ילך בגולה ג' שנים וילקה בכל עיר ועיר ויאמר רוצח אני ויתענה כל יום גלותו וישכיב את עינו לפני
 בה"כ ויעברו עליו כל העוברים והשבים אך לא ידרכו אותו ולא יאכל בשד ולא ישתה יין
 ולא יגל שער ראשו ונקמו ולא יכבס בגדיו ולא ירחץ כל גופו ג' שנים רדופי רק יתקן
 ראשו פעם א' במקדש ויקשור ידו אשר רצח בה ובזרועו בברזל וילך יתקן ויבכה על רציחתו * ואם ימרפאו אדם ישתוק * ואותן ג' שנים לא ילך
 בטויל ובשוק * ובכלות ג' שנים הכל יתענה עוד שנה אחת בה"ב ויתוודה כל ימיו * (ובא"י
 כתב שזאס בא לנאת ידי שמים ישלם דמיו ליורשיו :

ותענה

ארבעים יום וילקה בכל יום ויתודה כל ימיו * וצריך
 לבקש ממנו מחילה ברבים ויתגלגל בחרולין
 ארום שקורין [ברענכ'] * שכאמ' כיסו
 שקרוליס כי אויל סומקא ואתא חיוורי * ולפי
 שהנושת צער גדול לבדיות ואין גדול ממנו ע"כ
 עובשו גדול :

תתענה

תקון לאשה השוכנת על בנה והנ' ח' אותו בשניה
שנה תמימה ולא תאכל בשר בערב ולא תשתה יין • ללד שבתות וי"ט חנוכה
ופורים • כי אותן הימים לא תתענה כלל ותאכל בשר ותשתה יין • אבל
תמכה מספר הימים של השבתות וי"ט ותשלים אותן עד שתתענה שש"ה ימים • ואח"כ תתענה
עוד בה"ב כמה פעמים כפי כמה ובימי עיבורה ומניקתה לא תתענה כלל • ותהיה והירה כל
ימיה שלא תשכב לבנה אלה • ויש להחמיר עליהן שהן חסודות כמו דות ולא כסוגות •
(תשובת מהר"ם מרוטנברק :)

לה שלא
בא

לנא על אשת איש שנה' לא תנאף • ובאשר הוא עושה פירוד בין איש ואשתו גורם
סילוק שם י"ה ומביא אף לעולם מאכזר למוסר בל לעולם • שבת דפ"ט • שבעות
דמ"ז בידי ד"ג • ובמדרש פ' רכ"ז מ"ר פ"ט • והטעם שחפצו של הק"ה שיענייני עולמו
יעשו פירות ופ"א למינו בלתי עירוב • וכשיתעבדו זרע אנשים יתבטלו כמה מצות בתורה •
כמו כבוד את אביך ופ' עריות ולא ידעו ולא יכירו בני אדם קרובותיהן וכמה תקלות יש בזה שמרבה
ממורים בעולם והקצ"ה משלם מדה כנגד מדה • שמביא חיל עם זר לעולם והם מטמאים בשותיהם
לעיניהם בדמיונם נ"כ בדוד בחטא בת שבע כו' • וגם הוא נגד דיבור לא יהיה לך חלקים אחרים
(כי כא"ף ג' סמ"א ל' והוא אל אחר) • כי הנאף באשה אסרת גורם שאין ת"ת מתייחד בעטר"ת
שהיא מלכות רק גורם השכעות הת"ת לאשה ונהג ב"מ ללית ושאר סיכונים •
(א"א חנק • נערה מאורסה סקילה •) ואם היא נערה מאורסה בת כהן היא בעריפה והוא
בחנק : (תיקונו) יסבול בער קשה כמות
אחר שנתחייב מיתה וישב בשלג וקרע שעה א' בכל יום מימי הקורף או ב' או ג' בימות הגשמים
במים קרים עד זוארו כל פעם שעה אחת • ובימות החמה ישב בגוף ערום לפני הוובים או
דבורים או שאר יסורים הקשים כמות • ויתוודה בכל יום בבכי ובאנחה • ושנה תמימה לא
יאכל בשר ולא ישתה יין ללד בשבתות וי"ט ולא יאכל שום מאכל חס ואפי' לחם חס • ולא ירפץ
כ"א מעט בעי"ט • ולא יראה שום שמק נשים או בתולות אף יכול לשמוע ברפת מתכים • ולא
יעדן ענינו בשום תענוג וילקה בכל יום וישכב על הארץ או על דף או בלי כר וכסת רק בשבת
ישכב על תבן וקש וכו' א' תחת ראשו עד כי יסור רוחו הנסה שבה ממו התא"ה • ואפי' צער יסיה
וילגש שק על צערו ועל זואריו עד היריבים • ולא יסתכל בנשים ובתכשיטים אפילו שאינם
עליהן ואפי' הם שטוחים על הכותל • ולא ישמע קולם ולא ידבר עמהם כלל • לא ברמיה
ולא יקרוץ בעיניו ולא באצבעותיו ואפי' עם אשתו כדה צעוד שלא טבלה • ולא יתייחד עמה
בשום ייחוד וק"ו שלא יתייחד עם שום ערוה • ועוד צריך להתענות שכ"ה צומות לפי שהוא
טועה כש"ה אובד :

שלא

לו
בב

לגנוב כפס שנה' לא תגנוב סנהד' דפ"ו ובירושלמי דל"א והטעם שהו' גורם עבדו' לבן
מורין הכך רצונו של מקום (ה"ת בשם מהר"ם) ואם גנב ומכרו חייב חנק דכתיב
וגנוב איש ומכרו • משמע דאינו חייב עד שמכרו : (חנק)
(ובגונב ממון) (תיקונו) להקפיד לו או ליורשיו ויבקש מחילה
חממו יתענה מנין גניבה שהם ע' צומות ויתרמק מן הפקדונות וממנו שאינו שלו ויתן דדקה יתר
משאר בני אדם • וטעה ב"מ בגופו ובממונו ויתן משלו לעמלי של תורה וליראי שמים :
שלא להעיד עדות שקר שאמר לא תענה בריעך עד שקר סנהדרין ד"י מכות ד"ב וד"ד
טבעו דל"א סוכה דכ"ג סוטה דל"א אבות ד"ס • ובירושלמי כתובו' דכ"ט מכות ד"ג
ול"א טור ס"ח כ"ט וטעמו שמעיד על קונו שקר • כי אלהים נכב בעדת אל • והוא כופר
במשפחתו : (מלקות)

לו
בב

שלא

לחמוד דבר של חבירו שחומר לא תחמוד מניעה ד' ובירושלמי דרכו ד'ג

טח"מ סי' שכ"ט והטעם שחמדה תורה על סוף דעתו של אדם שאפי' במקומו אסור
כי סוף סוף יבא לידי גזל ורציחה כאן תחמוד ובדברות אחרות כאמר לא תתאוה
הזהירה התורה בב' לשונות כדי לחייבו בב' לאוין על התאוה ועל החמוד • וענין התאוה שהוא
מתאוה בלב • וענין החמוד שהוא משתדל כל מיני השלול' להוציא מחשבתו למעשה :

שלא

לעשות שום נזרה שחומר לא תעשון אתי אלהי כסף ר"ה פ"ב דך"ד ופ"ב סנהדרין
ד"ו ונסנהדרין דרשו מזה שלא להעמיד דיין בשביל כספו והבן • ע"א דמ"ג
בכורים דס"ה ובמדש פ' קכ"ב ו' פ' ט"ו • טור י"ד סי' קמ"א והא ראסור לעשות נזרות
דוקא בנזרות אבל משוקעת מותר • ובתשובו' הרשב"א בתב' בסי' קס"ו שיותר לעשו' נזרו'
ארי' לרפואה לפי שאין בשמים דמות ארי לבדו אלא דמות ד' פנים ודוקא דמות ארבעתן אסור •
ובספר הולך תמים מביא כאן ז"ע מפי' המשניות להרמב"ם ר"פ מוקם שנהגו גבו ספר רפואות
כו' לאסור מלאכת העלםס הוא עשיית הנזרות לעיתים ידועים • כדי להתרפא בהם ע"ש •

שלא

לכנות מוצק מאבני גזית שחומר לא תכנה אתהן גזית ובמים דס"א ירושלמי כויר
דכ"ו ברכות ד"ס ובמדש פ' י"ז ופ' כ"ב ב"ר פס"ג וס"ח הרמב"ם ז"ל נתן טעם לזה
שלא יבואו לעשות בהם נזרות ויהיה אבן משכית • והראב"ע ז"ל כתב הטעם שאין זה כבוד
המוצק שיהיה מקצת האבן בנוי במוצק ה' ומקצתו מושלך בעפר • והרמב"ן ז"ל כתב הטעם
שהקרב הוא כמו של עשו וקב"ה שונאו שחומר ואת עשו שחמתי • אבל בס"ה' ת כתב טעם
והוא נכון מפני כי הכרזל הוא מקצר ימים • ואפשר שזה הטעם לא נמצא בכל מלאכת המשכן
וברון ברזל כלל אלא זהב וכסף ונחושת : (מלקות)

שלא

לעלות במוצק מעלות שחומר ולא תעלה במעלות על מוצקי כויר דמ"ה סנהדרין ד'
ירושלמי ברכות ד' והטעם להורות שלא ירדוף אדם אחר הכבוד כי תועבות ה' כי
נאזה לב רק הכנעה והענוה כי בו בחר ה' והוא במקום קרבתו שחומר ובסי' אלהים רוח נשברה
גם דרשו חז"ל מזה שלא יפסיק אדם על עם קודש : (מלקות)

ליום שלישי משפטים בחורש

לדין

בדין עבד עברי שחומר כי תקנה עבד עברי וגו' • עקידה שער ס"ו • וזה פ' שו
בהר ומילוקי' דיכ"י שבין מוכר עצמו למוכרוהו ב' הוא מבוחר בקידושין סוף ירושלמי
דכ"ח וס"ט ט"ז טור י"ד סי' רס"ז וטעם התקנה בדין עבד עברי להיותו כגד דיבור הראשון אובי
כו' מבית עבדים להיות לי לעבדים וזה כוונת הראשון' און ששמעה בהר סיני לדעת חז"ל •
ולכן קראו עבד עברי ולא ישראל מאחר שעבד על הציווי והשט שני' רמזו' לשית אלפא הוי
עלמא כו' :

ליעד

אמה העברי' שחומר אם רעה בעיני אדוניה אשר לא יעדה והפדה • קדושין ד' שו
די"א וי"ד וי"ז וי"ט • בכורות ד"ב • וכוהר מבוחר הפדסה על התורה •
ירושלמי דכ"ח יבמות די"א כתובות ד' ל' ובמדש פ"כ ע' דוב"ר פמ"ה ט"ד סי' רס"ו מיימוני
הלכות עבדים פ"א ופ"ד • וטעם מזה זו מאחר שכתב דלה בביתו וקירוב דעתו אלי' ונתן
עיניו בה וגם היא כתבה עיני' בו ומנות ייעוד קודם למנות פדי' ואם נשאה הוא או בנו תבא
עליו צרפה ובניו כשרים ומזכים ראויים לנאת מזיווגם :

לפרותה

אם רעה בעיני אדוניה והפדה שם • וכתב הרב ר' מנחם הכהני רמז בא"ן
שבן דוד בא' אפי' כדור שכולו חייב וזה שחומר אם רעה בעיני אדוניה והפדה
וכל ספרי הקבלה הוא קאי על השכינה דבריאה והבן :

ליום ג' בחדש

מה
שלא
כח

למכור חמה העבריה שגא' לא ימסור למכרה בבגדו כה' . קידושין פ"א י"ח .
בכורות דל"ד . ירושלמי קידושין דכ"ס . מיימוני הלכות עבדים פ"ד . והטעם
שלא לזלזל בבנות ישראל :

מו
שלא
כט

למכור שחר כסות ועוכה שגא' שארה כסותה ועוכה לא יגרע . כתובות דמ"ו
ודמ"ח . כורים דט"ז : גיטין דפ"ד . ירושלמי כתובות ד"ל . קידושין דכ"ס .
וככלל לאו זה כל בנות ישראל הלוקח אשה שלא לגרוע להם דבר מכל אלה וק"ו הוא אם לא
יגרע מכ"ס לבנות מורין . והגרוע לאשתו אחת משלש אלה מרמזו על נד שיכנין להכאיבה הוא
עובר על לאו אבל אין לוקין לפי שאין בו מעשה :

מז
שלא
ל

להכות אב או אם שגא' ומכה אביו ואמו וגו' . סנהדרין דפ"ד . מולין די"א .
ירושלמי קידושין דס"ו . והעובר חייב חנק דווקא שהכה הכאה שיש בה עבודה .
ובעדים והתראה : (חנק)

מח
שלא
לא

לקלסל שגאמר ומכה אביו ואמו וגו' קדושין דף ל' . מכילתא ספרא . ירושלמי
פאה דף ט"ו והטעם המולול כבוד הוריו מולול בכבוד קומו ס"ו מנד השותפו ולכך
הנזוס מיתת מקלל אביו ומיתת מקלל השם במקילה :
(מקילה) (תיקונו) להלקות ט"ו מלקות נגד סס י"א

שפנס ויזוס ששים יוס :

להרוג
כט

בחנק המזויב שגאמר מות יומת . סנהדרין דשכ"ב . ובירושלמי סנהדרין דף יח
ב"ב ודף כ"ו ובמדרש פ' רפ"ה ובמ"ר פכ"ג . הרבה פרטי דיני יוס בדיני
כפשות והס' ד' מיתות ב"ד סקילה שריפה הרג ונחנק . והס' לא בטלו והטעם בחילול מות לפי שזה
המובל שלק ידו בגלס קומו ונמסרה מיתתו ציד מלאך המות המקבל כמו ממידת הדין המשתכית
לכמה דינין מלוקי' הריגת סייף מורה למרוב נקמת נקם ברית העליון . מיתת חנק כי הוא
המדה את פה ה' הרומז למדת הדין ולכך מונקין אותו שיסתום את פיו ולא יוכל לדבר .
הסקילה באצנים מורה לאבן סיכתה כי קעקע אותה מן הכנין . השריפה מורה כי פגעה בו
אשו הגדולה שאמר הכתוב ואת האש הגדולה הזאת : (חנק)

נ
לדין

דיני קנסות שגאמר וכי ירבוני אנשים והכה וגו' ב"ק ד"ז ירושלמי כתובות דכ"ה
סנהדרין דכ"ה ובמדרש במ"מ פ' י"ט י"ב ע"ד טור ח"מ סי' ת"ך מיימוני הל' מובל
ומזיק פ"א . והטעם הוא כל המזער את האדם אפי' בדברים לצד עונש חמשה דברים יוסת עליו
אחר שילול כבוד קומו כי הוא איקונו של מלך ע"כ המרים ידו כנגד בר ישראל כמרים נגד השכינה
כביכול כי נשמת ישראל ממקור השכינה והיא ה"א אחרונה שנשם ע"כ כתחייב בחמשה דברים
ודבר זה קיתן ליד ב"ד ליסרו בעונשים האילו הכל לפי המבייש והמתבייש :

נא
להיות*

הב"ד הורגים בסייף המזויב שגא' נקוס ינקס . סנהדרין דכ"ב . והטעם שהב"ד
הורגין אותו בסייף להיותם שלומי של מקום מאשר שעבר על ברית ה' יענש
במרוב נוקמת נקם ברית :

נב
לדין*

בנוקי בהמה שגא' וכי יגשור את איש וגו' ברכות דף כ"ו ב"ק ד"ב ודל"ט ודמ"ב
ירושלמי ב"ק ד"ד סנהדרין די"ט ודכ"ג ובמדרש פ' קכ"ז ובש"פ י' מיימוני הל' כח
בנוקי מיימוני פ"א טור ח"מ סי' ט"א . והטעם שלא יאמר האדם בהמה זו אין לה דעת ופטור אני
אלא חייב לשמור אותה בראוי במקום המשתמרת . ולפי כך אם תפס הגיזק אין מציאין מידו עיין
במ"מ סי' א' ובמס' מולין אמרו עוף שהרג את הנפש דנבי לאתוי' לב"ד וקיימי ביה ובערת הרע
מקרנך וכן הוא בסנהדרין שריפה שרבע בפני ב"ד חייב שגא' ובערת הרע מקרנך : ה"ת
שלא

סלח

לאכול מאר הכסף שאל ולא יאכל את כספו • פסזיס דכ"כ וכ"ד קידושין דכ"ו
ב"ק דמ"א וע"כ • תמורה ד"ל • ובמכילתא שורש נא לסקול וקדמו הכעלים
ושמיהו אסור באכילה • ירושלמי ב"ק ד"ד סנהדרין ד"ס וכ"ג • ערלה דס"ב פסזיס דכ"ח •
מיימוני מהלכות מאכלות פ"ד • והעפס כמ"ש במורה נ"ב גס יביאנו לארס לקחת מוסר עם
שהכיתה היא כדוכה כשנגב להיות מעשים בלי דעת וכמה היא מרופקת וכמאסז מן הקב"ה
והאדס שלא לאכול בשדה ומכ"ש וק"ו ארס שהוא בר דעת והוא מועד לעולם • וטעם פנימוי עיין
בשני לוחות הדבית בפ' וישב בסוד מבוכה על הא דתנן שארס מועד לעולם ע"כ הוא משלם כזק
שלם דהיינו המיתה : (מלקות)

נדר לדרון

בזוקי הכור • שאל ובי יפתת איש כור וגו' ב"ק ד"ט ודמ"ט ושם ירושלמי ב"ק
ד"ה במדרש פ' ק"ס וקס"ב ובש"ר פ' נ"ו פ' כ' מיימוני מהלכות כזק ממון פ"ב
שורש פ"מ פ"י ת"י כתב מהר"מ ז"ל טעם לזוקי הכור להרים מכשול וכזק שאפשר לבא וישא ק"ו
בענין אס להזיק מועט חייבה התורה • ארס הכורס היוק לכל באי עולם בתאוות מטאיו עאכ"ג
שחייב לשלם אס לא יתקן את אשר עיניו בתשובה • ושאר הגאון מהררי"ס כתב בספרו שני
לוחות הדבית בפ' משפטים שארבע אבות כזקין אשר ראשי תיבות שלהן שבמ"ה שור"ב צור"מ מנבעה
הכער • ושבמ"ה היא עיר מערי הכעבי המוזכר בפ' מטות • וכל אלה ד' אבות כזקין הם
במשכין מד' קליפות הכוזרים בפסוק והוא רחום וגו' שהם עונן משחית א"ף וזמ"ה • וארבע
שומרים הוא מקשרא דקדושה כנגד ד' אותיות שם הוי"ה • וע"כ הם ד' ודיניהם שלשה לפד כשם
הוי"ה שעיקורו ג' אותיות ראשונה וה"א אחרונה כלולה בה' ראשונה • מטעם הידוע • ושומר
מנוה לא ידע דבר רע והבן :

נה לדרון

בדין הנכס שאל ובי ינכס איש שור או שה וגו' • ב"ק דפ"ב וס"ו וע"ו • מיימוני
הלכות גביה פ"א • שור פ"מ סימן שמ"ח • ובירושלמי ב"ק ד"ה ובמדרש פ' קס"ב
ובש"ר מ"פ • ושם הוא מבואר הטעם למה בשור ישלם קמשה וארבע תחת השם • ואינו כוהג
כ"א בב"ד הסמוכים בארץ אבל כח"ל אינו מקור כ"א הגביהה או דמיס • אבל מכירת הנכס ענינו
אינו כוהגת אפי' בסמוכים אלא בזמן שהיכול כוהג :

נו לדרון

בזוקי הכער שאל כי יבער איש שדה • ב"ק ד"ב וגו' וד"ו • גיטין דמ"ט •
ירושלמי ב"ק ד"ב • מיימוני הלכות כזק ממון פ"ג • שור פ"מ ע"א • והטעם
שהוא חייב כי מונות בהמתו עליוולכך מטיב שדהו ישלם :

נו לדרון

בזוקי אש גלגל אנטמון שאל כי תלא אש ומאסה קוניס וגו' • ב"ק דפ"ב וד"ס •
ירושלמי פאה ד"ט • סנהדרין ד"ה • מיימוני הלכות כזק ממון פ"ד • שור פ"מ
סי' ת"א • ומשמע שאמר כן תלא להורות שהוא חייב אונס כדנן ואינו מתכוין כמתכוין :

נה לדרון

בדין שומר הנכס שאל כי יתן איש אל רעהו כסף וגו' • קידושין פ"א ד"א • ב"ק
דפ"ג ודק"ו מניעא דק"כ שבוטות דל"ט ודמ"ב והמ"ג • ירושלמי שבוטות דל"א • כו
קידושין דכ"ח • שבוטות דל"ח • מיימוני מהל' שאלה ופקדון פ"ו • שור פ"מ סי' רפ"ה • ופי'
מנס שלא קיבל הכפקד שום שכר על שמירת הפקדון • ומ"מ הוא חייב בפשיעה אע"פ שהוא אינו
חייב באחריותו • והרמו בזה על העובר על מצות עשה אע"פ שאינו חייב באחריותו שאין מתן
שכר בנזק מ"מ חייב מאות פשיעתן כדעת מהר"מ ז"ל שכתב בזה רחז כפלא שכל מצות הש"י הם
בפקדון אנלינו לשמורם • ואם נבכזו או כאכדו בידינו דהיינו שנתעלנו בקיומם אנו
חייבים בתשלומין :

נש לדרון

בדין טוען וכופר שאל על כל דבר פשע וגו' • קידושין דמ"ב • ב"ק דכ"ד ודס"ב כו
ורס"ג מניעא דמ"ד ודכ"ו שבוטות דמ"ב • ירושלמי שבוטות דל"ה • במדרש רבה
פ' ל"ו

פ'ל'ו. ב'ר' פ'ל'ג. מיימוני מהל' טוען וכטען. ומדאמרת התורה בלשון על כל דבר פשע
משמעו לעשות דין ומשפט לכל מי שתובע את שכירו בשום דבר שנעולם. וזאת אחת מן המצוות
שנצטוו עליה כל בני עולם בכללם לפי שאי אפשר וולתם. ואיזה ב'ר' העובר ונטל מצוה זו
עונשם גדול מאד שגורמים מורבן לארץ שאין הארץ מתיישבת אלא בדין. וטעם כופר בכל
שהוא פסור משפועה כי הוא מקום שאין אדם מעיד בפניו ב'ר' :

ס דיני

שומר שכר והשוכר שאל' כי יתן איש אל רעהו חמוד. כויד דל"ס. ב'ק' דכ"ה. כח
מנעא דפ"ג. שבעות דמ"ג. ירושלמי ב'ט"ז דמ"ו. מעשר שני דכ"ט. עירובין
דכ"ד. מיימוני מהל' שכירות. וטעם לשומר שכר שתייבים אפי' באונסים הוא מאמר מקבל
אחריות עליהם :

סא דיני

שאל. שאל' וכי ישאל איש מעם רעהו וגו'. ב'ק' דק"ו מניעא דכ"ה וז"ל זצ"ו. כט
מיימוני מהל' שאלה ופקדון פ"א. טור ח"מ סי' ט"ז וט"ו. וטעם חיונו הוא בשביל
שההמשאל עשה עמו מדת חסד הלכך קייב באונסים דהיינו כשאין בעליו עמו בשעת
שאלה. אבל אם בעליו עמו הוא פסור דמולו גרם דהיה לו לשומר את שלום :

סב דיני

מפתה שאל' וכי יפתה איש בתולה אשר לא אורסה וגו'. כתובות דך' טול' טגד"מ. ל
קידושין דמ"ו. במדרש רבה פ"ק ובש"ר פ"ג. וכתב הרמב"ם כל שנעיד במקום
מפותה עד שיצידועדים שנאנסה וכל שנעדה במקום אונס. ואל' תתמה כאן בהיות שכל כבוד
בת מלך פנימה היאך נמכרת לבעל במקומם כסף בין עשרה ובין עמיה לפי שהקנס הוא רק
דמי הכאות השכיבה בלבד. ועוד רמז כפלא לפי שהתורה נקראת מאורסה וכתובה לכ"ו ע"כ
כל העובר על מצותיה בפיתוי בתולה אשר לא אורסה יתן חמשים כסף. ומהר"מ ז"ל כתב
אע"פ שהוא פורע הקנס כזה העולם מ"מ פנמה ובזשה לאציה שנידון בשאלו תמתיא אם לא עשה
תשובה כהגון. כי אין לך אשה שאינה רואה דם ולא טבלה והלא בעל כזה שהוא בכרת :

סג דיני

(כרת) (תיקונו) שלא יראה שזק בשים או בתולות שנה
או שנתיים ולא יסתכל בפני נשים ואנ'ל במקומות המוכנסים. ולא ירחץ ולא יאכל מאכל חס שנה
או שנתיים. ולא יראה בהמות חיות ופסות בזקקים זה לזה. ויתענה לכל הפחות מ' יום ולא
יאכל בשר ולא ישתה יין בלילה שלפני התענית וכלילה שלאחר התענית. וילקח בהצנע ויתוודה
לכל הפחות בכל יום. ואם לא בא עליה רק חבקה או נשקה יפנה בה' ב' וירחק מפתח ביתה :

סח דיני

להקיות מכשיפה שנאמר מכשיפה לא תחיה ברכו' דכ"א יבמות ד"ד. סנהדרין דט"ו
ודכ"ד וס"ו וס"ז וזירושלמי סנהדרין דכ"ה ופ' קדושין בתלמוד בבלי כתב למה
נקרא שם בשמים שייכתישין פמליה של מעלה זה'ה מבשף והרונה לעמוד בעיקורן של הדברים
בארובה. עיין בספר הקיבוץ בדף כ"ט הביאנו כ' אות באות שאירי הנאון מהר"ר זשיה סג"ל
בספרו של"ה בפ' משפטים והוא מכוון ג"כ להא דבת רבינו בחי' בשם הרמב"ם עינין הכיטוף הוא
חיבור דברים חילוקי' זה מזה וכאשר יתערב למטה ויתערבו הכוחות למעלה ותנא מביניהם כעולה
בכרי ואיסור כלאים כוטה לזה קצת והאלהים הוא יודע שבסוף המעשה הינא לבני אדם באותם
דדרי' רע להן ומפני זה מנעם הש"י ולכך אמרו מו"ל דרך כלל כל שיש בו משום רשואה אין בו משום
דרכי' אמורי כי לא נאסרו כי אם מכי הכוקה ונא' מהם אבל אם ינא' מהם רבואה הוא מותר כי
דבר זה לא נאסר.

סח דיני

להכות גר בדברים שנאמר. מניעא דך' ב'ט' וט"ז. מיימוני מהל' מכירה פ'
זכר לא תונו : ז"ד טור ח"מ סי' ט"ו. במכילתא אמרו
להכות גר בחמון. שנאמר. פי' אונאה שלא יאמרו לגר אמש היית עובד עבודת
גו' לא תלמננו. אלי'ם ועכשיו נכנסתם תחת כנפי השכינה :
לפי

סח דיני

סח דיני

סח דיני

סו
של

סו
להלות

סח
של

סח
של

לפ' שגם אתם הייתם כמוהו וכל הפוסל במומו פוסל • גם שלא יקחו לפרס • אדרבה יאמרו
כל העולם ראוי לדבק בלומה זו • גם לשון לא תזנו שלא תזנו אונאה בחילוף הדת • הוסיף
הפסוק לנו אזהרה בנר וגם כפלה בו אע"פ שאנו מזהרים בזה בישראל • לטעמו' הכ"ל •
ועוד טעם אחר לפי שאונאתו קרובה יותר מבישראל כי לישראל יש גאולי' התובעים עלבונם
ופי' לא תזנה בדברים • ולא תלחצנו בחמון • לאו אכל אין לוקין עליו לפי שאין בו
מעשה • (תיקונו) לבקש ממנו מחילה ויתוודה גם יתענה לכל הפקות יוס' א' •
לענות יתום ואלמנה שאל' כל אלמנה ויתום לא תענון • שם מיימוני מהל' דיעות
פ"ג • סמ"ג לאוין סימני' • אבי' תומים ודנין אלמנות אלהים במעון קדשו •
אע"פ שהוא במעון קדשו שאל' רס"ה ופסל יראה וברית כרותה להם שהם נועקים על מעבדותם
ונעבין שאל' שמוע אשמע נעקתו והרי עונשו מפורש בתורה שאל' והרגתי אתכם במדבר כלום מדה
כנגד מדה שתהיינה נשי המעבים אלמנות ובניהם יתומים ולא ימצאו מרחם • (לאו
ואין לוקין עליו ככ"ל) •

לעני ישראל שאל' אם כסף תלוה את עמי • מניעא דף ע"א • במדרש פ'
קמ"ט ובש"ר פל"א • מיימוני מהל' מלוה ולוה פ"א סמ"ג עשין סי' צ"ג סמ"ק
סי' רנ"א טור ס' סי' צ"ו • והטעם הוא כי אמרו במכילתא כל אם שבתורה רשות חוץ משלשה
אלו שהוא מובה כי דם הקב"ה לזכותי • לטוב לנו כל הימים לכך נזהר לנו להלות • לעני בשעת
דוקו • והיא ב' פירושים בדוקו של עני או אפי' בשעה שהוא דוקק למעות לא יעלים
עוניו • ואמרו ביצמות המלוה לעני בשעת דוקקו עליו הכתוב אומר או תקרא זה יענה •
והמקיים מצוה זו כמה הוא נחמד ונאהב ומרוחם ומתברך בפניה ברכות כמבואר בכתובות ובתרא
שאר מקומות רבים בגמ' • גם אם יש לו ומוטף ידו ממנוה זו כמה הוא מרוחק וכמאס ומשוקץ
עד שהוא קרוב להיות מואס כמיאוס ע"א • ולזה כאשר את העני עמך שסופו להיות העני עמך
כי הוא בלגול המור • וזהו הטעם שהוציא הקרא בלשון כסף אם כסף תלוה את עמי • כי רומז
לאותיות הקודמים לבס"ף שהוא עכ" • ולז"א אם כסף תלוה את עמי את עמי עמך • וגם ז"ש
אזהר כסף שלא ירצה להכות מהם לא ישבע מאותו כסף • כי העניות רודף אחריו • ומצוה זו
יותר חזקה ומחוייבת מנתינת הצדקה • ועוד טעם אחר בדבר שרצה האל ב"ה לפרנס העני ע"י
כני אדם מגדל קטאו שיתבייש ויקבל דינו בדושתו וישים על לבו לשון אל' •

יתבע לעני כשאין לו שאל' לא תהיה לו כנושה • מניעה דכ"ט וע"ה מיימוני מהל'
מלוה ולוה סמ"ג לאוין סי' קפ"ה • טור ס' סי' צ"ו •

ליום ר' בחודש

(בעלי הקדושים אמרו • בתחילת הלואה אחזה ואהבה • ובשעת הפרעון קטסה ומריבה •)
להשית יד בין לזה למלוה בריבית שאל' לא תשימון פליו כסף • (פרוב ועדים וסופר
ג"כ בכלל) • כתובות דמ"ו ופ"ה מיימוני מהל' מלוה ולוה פ"ד סמ"ג לאוין סי' קצ"ג
סמ"ק סי' רס"א טור י"ד סי' ק"ס • שם הוא מבאר שהמקיים עובדים בלאו הכ"ל והמלוה הוא
עובר על ג' לאוין מלבד הלאו דלא תשימון הכ"ל • והוא לאו שאין לוקין עליו שהרי ניתן להשנות
והממירי מו"ל בשון הזה כי כל הכוקקין צדין עסק ביש כולם נתפסים ומגלגלים מובה ע"י סייב
וכולם ירדו לבאר שמת כי כולם כופרים בתחיית המתים וביציאת מצרים ולחזוק העונש הוכפל
בתורה פעמים הרבה כדי שיהיו זהירין וזהירים על הענין • וכל יד העוסק בזה ככסו מתמוטט
ואינם עולים לעולם ושורשי' מצוה זו שהוציא בלשון כסף היא כי אל הטוב חסד ביישונן של עולם
בשמו אשר במר ע"כ מזה להסיר המכשול הזה לכל יבלע האמר חיל מצורו מבלי מרגש בעצמו עד
זמנא ביתו ריקס מכל טוב כי כן דרכו של ריבית אשר מפני זה קראו הכתוב כסף שנוסף את מל

אדם בלתי הרגשה • תיקונו יתודה ויתענה לכל הפחות שרש תמימה ואח"כ כל ימיו בבכי ובשחרון
לב ולא יקח ריבית אפי' מעבד'ם לכל הפחות שנה תמימה בין ריבית קטנה ובין רבך ריבית ואם
אפשר לו להפרישם שלא יקח כל ימיו ריבית אפי' מן העבד'ם מה טוב מלקרומה נעים גורלו •
לדרך את השם

שלא

שנאמר אלהים לא תקלל

לקלל את הדיין
בכיני לוקה ב' מלקות א' לפי שהוא ככל א' משראל הכשרים שהן בכלל איסור
זה וא' מפני שהוא דיין • אבל בלא שם וכינוי כגון ארור כלפי אדם בן חסיד לאו • אבל מ"מ
איסור הוא והא' דהויא הקרא קלות דיין בלשון אלהים לא תקלל בדי' שיה' בכלל עם הלאו זה
לאו אשר והוא לאו דזכרת השם כמו שאשרנו במכתב לתא' ובספרי אזהרה לזכרת השם ממה שכתב
אלהים לא תקלל והעונש ממה שכתב וכו' שם ה' מות ימות כמלא אזהרה כלו' ד מכהן ובעונש
מכונן כו' • סנהדרין דף כ"ו ודס"ו • ירושלמי סנהדרין דף כ"ה ובמדרש רבה ב' י"ט ובב"ר כ"י
מיימוני מה' סנהדרין פ' כ"ו סמ"ג לאוין סי' ר"ט ר"י טור סמ"ס סי' ר"ס עונש קללת אלהים
סקילה דהיינו בארץ אבל במנהג לארץ מרסקין מיימוני ומרסקין אותה •

שלא

ע
ל
ע
מ

לקלל הכשיא שחא' וכשיא בעמך לא תאור • וכי' הכשיא הוא המלך והויא בלשון
כשיא לכלול בלאו זה כל מי שיש לו שדרה על ישראל הן ממעלה מנהג המלכות הן
ממעלה מנהג התורה • יצמות דכ"ב ד' מניפה דמ' ודס"ב ד' סנהדרין דף כ"ה מכות
ד' מ' מיימוני מהלכות סנהדרין פ' כ"ו סמ"ג לאוין סי' ר"ט ר"י טור סמ"ס סי' כ"ז והמקללו בשם או
בכיני לוקה ב' מלקות משום אלהים לא תקלל • ומשום וכשיא בעמך לא תאור • ומשום לא
תקלל חרש • שהוא לאו כלל כולל כל ישראל •

שלא

עב
מ

להקדים תרומה לזיכורים שחא' ולאריך ודמך לא תאור בכורים דכ"ו תמורה
ד' ד' וה' מיימוני מהל' תרומה פ' ג' סמ"ג לאוין סי' רכ"ג • וכתבם שלא להקדים
תרומה לזיכורים מכי שיהיה הכל בסדר ככון • וכל ברוך דמכתא • ועל לאו זה אין לוקין •

שלא

עו
מ

לאכול טריפה שחא' ונשר בשדה טריפה לא תאכלו מכות ד' מ' זבחים דפ"ב מנחות
דק"א מולין דמ"ג ודס"מ ודע"ג ודק"ך ירושלמי כור דכ"ד תרומה דמ"מ כסחים
דכ"מ מיימוני מהלכות מאכלות פ' ד סמ"ג לאוין סי' קל"ד סמ"ק סי' ר"א טור י"ד ס' י"ד ולא
ווקא טריפה מה שכתב בשדה אלא שדירה בתורה וכל הדומה לו שאינו יוכל להפיק שמה
כמו פריפות השדה הוא בכלל טריפה זו ובכלל לאו זה בשם קדשים שיצא חוץ לעזרה וכן עובר
וצא חוץ למזבח אמו בכלל בלשון זה בשדה כלומר שיצא חוץ למזבח כמו שדה שאין לו מציצה •
כתב מהר"מ ז"ל שיש שבעים מיני טריפות פנוד שבעים שרים הסורפים ב"ד של שבעים שנה פי'
של שבעים ש' כו' ש' אחר שהוא בשדה טריפהו המיונים ונעמתו של אדם פנימית לא תהנה מדבר
מיימוני ח"ו לכלב תשליכון אותו לכלבים עוי נפש • (תיקונו)

שלא

ער
מ

טריפות או שאר מאכלות אסורות יגוס מנין מאכל'ל ב"א יוס ואז יקיה לו מלאך
מליץ ונשר •

האוכל

לחמנו טענת בעל דין א' שכתב לא תשא שוט שחא' כסחים דק"מ סנהדרין ד' ו'
ימות דכ"ג שבעות דל"א במדרש רבה ב' מ"מ פ' כ"מ מיימוני מהלכות סנהדרין
פ' כ"ה סמ"ג לאוין סי' י' סמ"ק סי' רל"ג טור ח"מ • אבל אין לוקין על לאו זה לכי שאין בו
מעשה וטעם הדבר אחר ששם בפעל דין א' קודם שצא הכירו או נעשה הדין בעצמו מליץ לכינוי
ועובר על מדבר שקר תרחק • וכתב מהר"מ ז"ל ראו בגמ' שהכשמה והנוקם הם שני בעלי

שלא

עד
ד

רבים והדין הוא היסוד כל ית' וכשנא' יסד הוא דן אותם אמנם אחר שכלה הנזק זכתה כל
הבשר או הזוטא כשאר בעל דין א' והוא הנשמה וא' דין אותה לבדה . והיינו וכפר אדמתו
עמו שהבשר האדמדם הוא הבעל דין השני והיא הנשמה וכשהלך הלכה וזכה הנשמה ליסודה
ומקורה כסא הכבוד לפיכך לא תשא שום שוא . עכ"ל :

של

כח

להעיד בעל עבירות שחומר אל תשית ידך עם רשע . להיות עד חמס . יבמות
דכ"ה ב' קדע"ב סנהדרין ד"ט ודכ"ה ורכ"ז מיימוני מה"ל עדות פ"י סמ"ג לאוין
סי' רי"ד סמ"ק סימן רל"ט טור ח"מ סי' ל"ד ועשרה הן פסולי עדות מן התורה . נשים . עבדים
קטנים . מרשים . שוטים . סויון . רשעים . ואנשים הנאמרים ביותר . קרובים .
והנאמרים בעדות . והקרא הוציא א' מהם והוא רשע להורות שכל מי שלא חס על עצמו ולא
יחוש על מעשיו הרעים לא יחוש נ"כ על אחרים ע"כ אין ראוי להאמינו והוא לאו שאין בו מעשה
גם במחשך הוא כיתן להשבון אין לוקן עליו :

של

עז

לנשות אחרי רבים בדיני כפשות בשביל א' שחומר לא תהיה אחרי רבים לרעות
סנהדרין פ"א ד"ב במדרש רבה קפ"ה ע"א וכו' קרא רב' ד"ט מיימוני מה"ל
סנהדרין פ"א סמ"ג לאוין סימן קכ"ה . והטעם הוא כי מדה טובה היא מרובה מודת פורעניות
ולכבי לזכות בכל שהוא ולשייב אחרי רבים שבכפא א' תלוי בל העולם והוא כידון ע"פ רובו עד
שרוב הדיעות יסכימו לאות ובתב מהר"מ דרוקא שיהיה הרוב השקול . במקמה וביראת סמ"א
דאלף חסיד הדעת אינם קשובים כאחד :

של

עח

למוד טובה מי שלמד זכות שחומר ולא תענה על רב לנשות סנהדרין פ"א ד"ב
ופ"ד דל"ו מיימוני מה"ל סנהדרין פ"א סמ"ג לאוין סימן קכ"ו . כתיב רב וקר
ריב למד שלא תפסוק ע"פ א' לקובה אפי' שהוא רב וגדול ומה הטעם מתחילין בדיני כפשו' מ'
הנד . בלומר לא תענה על רב דהיינו שהרב יתחיל והוא יענה עליו אלא הוא יענה אליו
והעובר אינו לוקה כי הוא לאו שאין בו מעשה :

להטות

עט

אחרי רבים שחומר אחרי רבים להטות מניעה פ"ד דכ"ט סנהדרין פ"א ד"ב ו'
סולין פ"א ד"א וזכור שלמי פ"ד דכ"ב מיימוני מהלכו' סנהדרין פ"א סמ"ג
עשין סי' ז"ח סמ"ק סי' דכ"ט טור ח"מ סי' י"ח והטעם כשיצא הדעות יסכימו על האמת הו'
רובו ככולו . וכמו שכתבתי למעלה בשם מהר"ם וכראש ראיה לרברבי שרוב השקולים יהיו דוק
במקמה וביראת סמ"א שהוא באמר אחרי רבים להטות דהוי כאילו צוותה התורה צפי' אחר רוב של
אילו תעשו כל ענייניכם שהם כולם חכמים ונבונים ועוד הא אמרו ע"ל שזריכו' אילו העושים
הרוב להיות סמוכים והסמיכו' הוא עדות שהם חכמים ונבונים זשלימים וגם השכל מח יבדלה
שלא להמית א' ע"פ סמ"ק רי הדעת פן יטעו ולמיתת אין תשלומין שהרי שבדיני כפשות המלמדים
זכות אין חזרין ומלמדין טובה וזריכי ממונות אינו כן .

של

פ

לרס עבי דין שחא' ודל לא תהדר בריבו . סולין פ"י דקל"ד . מיימוני מהל'
סנהדרין פ"ב . סמ"ג לאוין סי' ר"ג . סמ"ק סי' רל"ב . טור ח"מ סי' י"ז .
והטעם שהעולם עומד על הדין . והראש בדין אף על העני הוא מחריב העולם . ודוקא דל
בתורה ובמנות אל תהדרו . אבל ת"ש חייב אתה להקדימו . וכלכד שלא יהיה חילול השם
בדבר ב"כ מהר"ם :

פא מצות

לג

פדיקת משא שחא' עוזב תעוזב עמו . מניעא פ"ב דל"א ול"ב וע"כ . ירושלמי
פ"ב דק"ה . ובמ"ר פ"מ א"ו ש' קע"ה . ובצ"ר פ"ל ח"ו ר"פ ט' . מיימוני מהל'
הוצא פ"ג . סמ"ג סי' פ' . טור ח"מ סי' ער"ב . ושורש מנהגו ללמד כפשינו במדת הקמלה
שהיא משוכת ואנ"ל שהיא טובה עלינו לחמול על האיש האמטער . בנומו אלא אפי' האמטער על
אבדת

אבדות ממנו ומה עליו למחול עליו וכתב מהר"ם פעם למנוח או לכוף את יצרו שא"פ שחזק
שוכח מרמס עליו ומצטער על אבדותו ומשתדל להחזירו ומה עובד עמו עובד מה שכללך
עליו כי ודע אברהם אבינו הוא ולכך בכתובת עבדו כי איש ככרי הוא ומה זקן מקמת
זקנתו או אינו לפי כבודו כבוד ומה שאמר כי תראה פירושו שהקדוש כל עליו מקיבו הראוי
לראי אשר חכמים יגידו שהוא שיפור א' משבשה ומכנה מילתו ר"ס אבל רחוק מזה השיעור אינו
קיים להכות הדרך אליו ומה העושה לכנים משורת הדין תע"ב :

שלא

פב
מט

להמות משפט מוטא בשביל רשעו . שחאמר לא תעש משפט אביוןך כתובות פ' י"ג
דק"ו סנהדרין פ"ד דל' ירושלמי פאה פ"ד די' ונמ"ר פ' ר"כ ע"א ופ' דל' ע"ב
ובמדבר רבה פ' ה' מ"ימוכ"י ג' כ"ג . ופירוש אביוןך שהוא אביון במנות ולא בממון והוא
פשוט שלא יאמר הדיין הואיל ורשע הוא אטה עליו הדין . כי המשפט ברשעים לאלהים הוא ולא
לו והרי אסור להעביל דמים עומדים לפניך יסוד עיניך ברשעים וכל הכר כנים במשפט כל טוב
ועוד אולי הדבר בתשובה והרי הוא כדיוק גמור . ומהר"ם נתן טעם דלא התי לאפקודי פטי
יבא בעל הכרס וכלה הקונים מכרמו :

שלא

פג
נ

למתוך הדין באומד הדעת שנאמר ונקי גס דיוק אל תהרוג סנהדרין פ"ד דל' ג' ופ"ו
דמ"ג ירושלמי פ"ד דכ"ב ע"א ופ"ג מ"ימוכ"י מה"ל סנהדרין פ"ב סמ"ג לאוין סי' ד'
ודין אומדנה מבואר בטור ס"מ סי' ע"ו פ' ס"א ובחשבונו הרא"ש כלל ס"ד וכ"ג . וכ"כ הקלון
בשורש א' עכ"ג ג' שיש להעניש באומד דעת בראותו אמת הדברים אף כי אין עדות ברורה
וכן הוא מבואר בפ' סוקת הבתים דר' בנאה אויל בתר אומדנא . כל זה בימיהם אבל אכן בתראי
יתמי דיתמי אכן לא אוליכן בתר אומדנא ואדין תורה קאי כי התורה חבה עליו אולי קוד בתשובה
וניחם על רשעו נעשה ויהי הדין ממיטבי פולס והוא ית' חכך ביטובו :

שלא

פד
נא

לקח שוחד . שחאמר . ופוס' דל' א' תק"ס באה פ"ה די' א' כתובו פ"ג דק"ה ונמ"ר
פ' ע"ב פ"ה . ונב"ר פ' ס"ה מ"ימוכ"י מה"ל סנהדרין פ' ב"ג סמ"ג לאוין סי' ו'
ר"ס סמ"ק סי' רל"ג טור ס"מ סי' ט' . ואזהרת לקיחת שוחד הוא בכלל גס שוחד דברים כי גס
הוא כשאר קד וזהו הרמז בפסוק ושוא' דל' א' תק"ס שהוא ס'ת אמו ר"ל כשהוא בכלל לא תקח
שוחד או נעשה מזה ס'ת אחד כי אז נעשה שותף להקצ'ה במעשה בראשית הוא שהיה אחד
מעולם ועד עולם משא"כ כשהוא מכריז מלת לא ולוקח שוחד אז נשאר בשופי תיבות קד ונ"ס
נעשה קד והכן ומהר"ם בענין אינו לוקח כי הוא כיתן להשבון ומהר"ם נתן טעם נכון למה
באזהרה זו כאמר בתיבת טעם כי השוחד נעור עיני

חכמים וזהו מבואר ע"פ המשנה דמקם פאה מי שאינו לא מיצר ולא כומא כו' כמו כן הדיין רזה
שהוא עושה עמו כומא בדבר ודורש רעה תביאנו לכסף יבא לידי כך עכ"ל . ומדהויה התורה
כלשון לא תקח דמשמע שהוא אזהרה על הדיין לבד ולפי דברי חז"ל הנזכר והמקבל הוא בכלל .
ויראה לי הטעם מדאסור לדיין לקבל הנאה מבטלי הדין כלל בשביל דיניו . מן כשהדיין בעל
מלאכה בזה התיירו לוחכמים לשאול מבטלי הדין שכן בס'תו ממלאכתו בעוד שפסוק בדיכס
והוא שיהיה הדבר כיבר שהוא ספר הבטלה בלבד ולא יותר זיטול משכיהם בטהרה כהא דקרבא בפ'
שני דייני גזירות ושבר בטלה איכה כיכר כי אם לאותו איש הבטל ממנו שהוא יודע שהוא אגר
בטלה או לאו ולפיכך כל אזהרה על הדיין לבד :

מצות

מ"ח
צ"ח

שמיתת הקרקעות. וזהו שיתן תשמישן ונכסיהם סוכה כ"ד דמ"ד. מ"ק פ"א
 ד"ג מ"ג פ"ג דל"ט ירושלמי פ"ה פ"ט ד"ט שביעי פ"ט דל"ט ובמ"ר קצ"ט ע"ג
 ו"ר כ"ט. מיימוני הל' שמיטה פ"ד סמ"ג ע"ג פ"ק מ"א. והטעם הוא לבטוח בה' הנסמך כאמנה
 גם לשום על' ב' יוכר שכל מה שהוציאה הארץ שנה בשנה לא היה בכמה וסגולה כי יש להם אדון
 והוא ית' כהן מרומם הטוב וכזהו חפץ הוא מזה חלבו להפקירם כי הכל שלו ית' ומדאוריית' אינו
 מוציא כ"א בה' ובזמן שישאל שרז"ס שם שאל' כי תבואו אל הארץ. ומדרבנן מזהו חפץ
 הוה בה' וכל מקום שהזיקו בו עולי בבל עד כו"כ ולא כו"כ בכלל. ושאריו הנאמן מזהר' ישי'
 כתב בספרו הקדום שני לוחות הברית שהם דאוריית' והרומה לעמוד על בריית' ישיין שמה בדף ע"ד
 האין עלה בהסכמות נאום רבני ירושל' תו"כ ובשאר ההנהגה המבוררת בטוב.

מצות

פ"ו

שביתת שבת שאל' וזכור השביעי תשבות. והוא מבוחר למעלה ונכפלה מצות שבת
 עד י"ב פעמים וסוד ה' לראיו. והא' דתולה שמיטה בשבת בעבור כי כמו בשבת
 אחר שתעבור שבת הוא יסוד למלאכתו כמ"ס כמו כן בשמיטה אחר שיעבר' השבע במוצאי שביעית
 יסוד למלאכתו. משא"כ ביוכל שהוא קודם שיבטחו כל הפועלים והכל מנוחה ושבת מכל מלאכה
 ואין מלאכה אחריו. והטעם הוא הכל לבטוח בה'.

שלא

פ"ו
נב

לישבע בשם פ"א שאל' ושם אלקים אחרים לא תזכירו. סנהדרין פ"ז דף ס"ג ופ"א
 דק"ט ובכלל האזכרה שמענו בין נשבע בין משביע. וי"מ שתיקור לאו זה אינו בא
 אלא בעומק עם העכו"ס ביום חנו ומדויקו דאזיל ומודה וגורם שהעכו"ס מוכיר שם ע"א והאיסור
 הוא שהעכו"ס הוא מנוחה על ע"א. ושורשי מזה זו להדסיק כל ענין פ"א בין במעשה בין בדבור
 עד שלא יעלה וברומה לעולם ואפי' שלא כדרך שבועה. הוא אסור וזהו ילמוד האדם גודל האסור
 המזכירים המנאות שלהם ואפי' בשמחות כותבים אותם. והוא איסור גמור וזאת אילו המזכירים
 בתורתנו הקדושה פעור וכל וכו'. (מלקות) תיקונו. כבר הוא מבוחר למעלה.

שלא

פ"ח
נב

להדיח אחר הע"א שאל' לא ישמע על פיך. סנהדרין שם בבביות פ"א ד"ב מיימוני
 מהל' פ"א פ"ד ס"ג לאין ס"ב פ"ג סמ"ק ס"ק"ו. וחילוק שיש בין אסות ובין מדיח
 הוא כשהוא מדיח א' נקרא. סת' אבל כשמדיח שני אנשים או יותר נקרא מדיח. ונקרא בשם מדיח
 אף כשהוא מסת' דהיינו באיש א'. טעמו מאשר שהוא מדיח. את אחרים או מסת' הרבים תלוי
 בו והם נדחים מע"ה וזהו כלל מדכתיב על פיך לאחריש ודוק. והנה נמצא בתורה גודל
 הרמקות בע"ה וגודל הפונע עד שנכפלה נמ"ד מקומות בתורה. אל' יעלה בלבבך שקנאת אלהות
 להרמקות אלו פ"ו לומר זה כי הקב"ה לא אויב לבדים. ולא יקנא לבני אדם כי בידו להזוירם כולם
 עם שאר העולם לתוהו ובוהו בהנחת שפנו בביטול אשר בראם כמאמר מו"ל וכי בשביל שו"י אלו
 בטל העולם. אלא הטעם שהקב"ה הוא אדון הטוב הספץ להשפיע תמיד מסובו לבריותיו.
 בעת שהאדם עושה רעון בוראו תשיגהו תמיד הטוב והברכה מאתו ית'. ובהיפוכו שהוא מוציא
 את עינו לגמרי ומתפטר מאמונת ה' ומולך גופו למקום הרע ומתפסם מאשבותיו אחרי ההפך
 והתוהו אשר לא יועיל, אז אינם ראויים כלל לשרות בהם ברכה ושום טובה ואז כשהוא כתרמק תכלי'
 דרימק מכל גבול הטוב על כן לא תשיגהו כי אם רע בכל גדלו. ובה בעשה כביכול קנא את
 נפשו אשר סיבל בהילוך אחרי ההכל.

ליום ה' בחודש

פ"ט

בשלוש תלמים. שאל' שלש רגלים תשונ לי. מנינה פ"א ד"ב וד"ג.
 ובמדרש קמ"ס פ"א. ובש"ר פ"א. מיימוני מהל' מנינה פ"א.
 סמ"ג ע"ג פ"ק רכ"ז ורכ"א. ובה שלשה מצות הללו נסמכו להדדי
 פ"א פ"ט ונ' כתב הזהר שמכאן ראוינפלג האוכל סוף כסס וכן העלל מועדות
 הוא

הוא באילו ע"א ורמו כפלא מדשיכם ומועדיכם שפאה כפשי ולא מועדים הקבועים והנה תשובה
לפמיכים והפוקרים :

שלח

צ
נה

לשמוט הפסח ועדיין סמך קיים ברשותו . שפאה לא תונח על סמך פסחים פ"ה
דכ"ט ופ"ט דנ"ה ובירושלמי פסחים פ"ו דל"ג מיימוני ה"ל קרבן פסח פ"א ופ"י
סמ"ג לארין סי' שמ"ו והטעם כי כוונתו ית' לדחות הסמך ולהשכינתו שיהיה בכל יראה וכל ימצא
לשעתו הנגזרת הנה הרע השומאם מבלולי מזרים תחילה ואחר כך להתמיל בקרבן פסח הראוי
לזמן הזה והוא שחפץ מועדיכו שהוציאתו ממצרים שומאם בידוע ליודעי סן : (מלקות)

לום שני

שלח

צ
נה

להלן אימורים שפאה לא ילין חלב אפי' עד בקר . פסחים פ"ה דכ"ט ופ"ו דע"א
אפי' דפ"א ד' ובירושלמי פסחים פ"ו דל"ג . מיימוני שם . ובמכילתא כתב
שפיכות זה הוא מסרון לקרבן וכתב מהר"ם בהיות שגזר קדשים חלקג בזה הוא ושבע הבשר
לבא לידיו ביוז' ע"י שהי' ולפיכך ישרוף ולפי שכל יום יש לו מלאך מיוחד הפועל בו . ולפיכך
אין להוסיף מזה על זה שפאה במומנו על פשריים ועל הנותר דומי' דאין י"ט מכין למכירו
והעובר על לאו זה אינו לוקה שהוא לאו שאין בו מעשה :

להביא

צ
נה

ביכורים בבית הכפרה שפאה ראשית ביכורי אדמתך . ביכורים דפ"ג ופ"ד
פסחים פ"ו דע"א . ד"ב פ"א דפ"א . ירושלמי פאה פ"ה ד"ט . ביכורי פ"א
דס"ג . ובמדרש ע"ג רפ"ב ע"ג : ב"ר א' ע"ר כ"א . מיימוני מהל' ביכורים פ"ב .
סמ"ג עשין ס' מן קל"ט . ומדאורייתא אינו חייב להביא אלא משבעת המינים שנשתבחה בה א"י
וכך ה' דרכם הסמוכים לירושלים הביאום בעודן רכים . והרמב"ם מייבשין אותן . וכינר היו
מעלין אותן והשמה שהיו עושין עליהן המביאי' אותן והיונאים לקראתם והמומרים שהיו קוראי'
סמוך לעיר הכל הוא מבוחר במסכת בכורים . והטעם מזה השכל והדעת שלא ליראות פני המלך
היוקס . וע"פ הרמז יפספש במעשיו קודם באופן שלא יהיה שום דבר קטרוג להמקטרינים . כי
כשם שפא לראות כך בא ליראות :

שלח

צ
נה

לכשל בשר בשלם שפא לא תכשל בדי בשלם אמו . קידושין פ"ב דכ"ז . סנהדרין
פ"א ד"ד . מולין פ"ד דק"ג . ירושלמי ע"א פ"ג דמ"ג . מיימוני מהל' מאכלות
פ"ט . סמ"ג לארין סי' קמ"א סמ"ק סי' רי"ג . טור י"ד סי' פ"ו . ג"פ בתורה א' לאיסור בישול
וא' לאיסור אכילה . וא' לאיסור הנאה . ולכך כפאכה מזהו למנות בכורים מה בשר בשלם
אסור בהנאה כך ביכורים אסור בהנאה . והטעם כתב הרמב"ם שהוא בסוד כלאים שמערב בנות
העלמים . והכונה כי הבשר שהוא אדום הוא מזה כח הדין והחלב הוא מזה הרממים ע"ש .
ולפיכך אסור אפי' בבישול לבד אע"פ שלא אכלו ושלא נהנה עדיין . ועיין עוד בספר רבינו צמח
מ"ט בענין בשר בשלם במס' מכות ובתוס' ב"ה אמו' להמכיל גיד הנשה בשלם ב"ט ואכלו לוקה
ממש . משום ג"ה . ומשום מכשל בשר בשלם . ומשום מכשל ב"ט . ומשום מבציר .
ומשום אסור בהנאה :

שלח

צ
נה

לכרות ברית עם ז' אומות ולעש"א שפא לא תכרות עמהם ברית . ביטין פ"ד דמ"ה
מיימוני מהלכו ע"א סמ"ג לארין סי' מ"ט טור י"ד סי' קצ"א :
למשכס בארצו שפא לא ישנו בארץ הכל שם :

שלח

צ
נה

בקרן סן יחסיאו אותך ורמו בקרא לא תשכס' לא תתן להם שכני' בקרקע לא במכירה ולא בשכירות
אא"כ קבלו עליהם שלא לעבוד ע"א כי אז הוצ' גר תושב שאנו ממוים להציותו ועוד לנו סוד טעם
פנימי ויתבאר לקמן בע"ה ובב' ואתאמן :

תרומה

צו

מצות

בנין בית המקדש שנא' ועשו לי מקדש • עירובין פ"א ד"ב כתובות פ"ה דס"ב •
 שבעות פ"ב ד"ו • במדרש פ"ו ע"ב וע"ד ופ"ק ופ"קס"ו • ב"ר ג' ס"ו •
 א' כ"א • ו"ר ב' • מ"ר י"ג ע"ו • מיימוני הל' בית הבארה פ"א • סמ"ג עשין סימן
 קס"ג • וטעם באורך ודרוש בגלה ונסתר עיין ריש פ' תרומה בספר הקדוש שני לשות
 הכרית ומשם תקחנו • ומנה זו על הצנור בזמן שחזר ישראל על אדמתן • יחי רצון שיצא
 במהרה בימינו אמן •

צו
גם

של

להוציא כדי הארון מוחו שנא' לא יסורו מחנו • יומא פ"ז דפ"ב מכות ג' דכ"ב •
 מיימוני הל' כלי המקדש פ"ב • סמ"ג עשין סי' רצ"ו • זוהר פ' ויחי היא רמו על
 אותם המסייעים ללמוד תורה • וז"ל מאן דבעיד למארי דאורייתא נטיל ברכאין
 מעילא ותתא •

צה

מצות

סידור לחם הפנים שנא' ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד • מנחות פ"א
 דכ"ו ופ"ס דע"ו • שבת פ"ט דקל"ג • מגילה ע"פ דכ"א • מנינה פ"ג דכ"ה
 מנחות פ"א דכ"ט • מיימוני מהל' תמידין פ"ה סמ"ג עשין סי' קכ"ו • ובספר המינוך הוא מאריך
 שענין סידור לחם הפנים כדי להוריד שפע ברכה מלמעלה עיין שם באורך • וע"פ הסוד הוא
 י"ב ככרות בג' י"ב טרופי היות לכונן סוד השלחן העליון • וזהו אלי ואכנה נוטריקון וזה השלחן
 אשר לפני ה' • מלפני ה' ח' כתיב כאן אלא לפני ה' דא שלחן דלעילא •

מצות

צט

מצות

פריכת כר במקדש שנא' ישרוך אותו אהרן וזכיו • מנחות פ"ט דפ"ז ופ"א דכ"ט •
 שבת פ"ב כ"מ • מיימוני מהל' תמידין ומוספים פ"ג • סמ"ג עשין סי' ק"ג תכחומא
 פ' בהעלותך • רקנט פ' מוקט ע"ט • כלל מפעם משכן ומקדש בגד עולמות שלמעלה • והוא
 ת קון העולם • ואהרן כהן הוא תיקון אדם הראשון • והרומה לרומת כפשו יענין בספר
 שני לוסות הכרית •

ק

ללבוש

בגדי כהונה שנא' ועשו בגדי קודש • מגילה פ"א ד"ב • מיימוני שם פ"י •
 סמ"ג עשין קעג • וכוד כוונת מלבושי כ"ג הוא להתעורר הכוונה אל העבודה
 ולכך לפעמים העבודה בגדי נמר ופעמים בגדי כשתן ושעט"ו דווקא בעבודה • וז"ש הכתוב
 ועשית כו' לכבוד ולתפארת לכבוד הנוף ולתפארת הכסף להתעורר הכוונה •

קא

של

יום החושן מעל האפוד שנא' ולא יזא החושן • יומא פ"ז דע"ב • מכות פ"ג דכ"ב
 סולין פ"א דק"ז • מיימוני שם • סמ"ג לאוין סי' רצ"ט רצ"ס • מדות ונעירובין
 א"ר עינא בר ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת קרבנות לומר לך מה קרבנו מכבדים
 כך בגדי כהונה מכבדים פ"ט •

קב

של

לקרוע המעיל שנא' לא יקרע • יומא פ"ז דע"ב • מיימוני גס הסמ"ג שם והטעם
 הוא לפי שהשטן מתקבא בו ואוחז שם בדרך הכלתמים זה עס זה •

קג

שיאכלו

הכהנים במזבח המזאת • שנאמר ואכלת אותם אשר כופר בהם •
 כסמים פ"ה כ"ט • יומא פ"ז דס"ח • יצמות פ"ד ד"ק • מכות
 פ"ג ד"ט וזכיס פ"ה דמ"ח • מנחות פ"ז דע"ג • ערובין פ"א ד"ג • כתב מהר"ם
 טעם מנה זו שרצה הקב"ה שיהנו משרתיו מפת בנו • ויהיה כפרת הבעלים תלויה
 באכילתם • ואז יכבדו משרתי ה' ויתנו להם המתנות והמעשרות • ומכאן ראינו
 לפעודת יום המילה שהאב מתכפר ע"י האוכלים בסעודה •

יה
כל
ה
קד

ליום שני

תצוה

ליום ח' בחדש

מז
יה
ס' ע

מצוה

להקטיר קטורו' שחומר והקטיר עליו אהרן קטור' פסחים פ"ה דכ"ט ויחא פ"א ד"ד
מייאוכי מהלכו' תמידין ומחש' פ"ג סמג עשין סי' קס"ז ויסוד הקטורת מבואר ברבינו
בהיי פ' שמיני במיתת כדב ואביהו * כי קטורת הוא לשון התקשרות כי תרגום ותקטור ותקטור
ומתוך הקטורת באה השפעה מלמעלה למדת מלכות ומשם על המקטיר ודע שאין לך קרבן חביב
ביותר לפני הקב"ה בקטורת אף שאר קרבנות נקראים קדשי קדשים מ"מ יש מהם שאין גופם
נכנסים לפני ולפנים רק דמן * משא"כ הקטורת היא עננה נכנסת לפני ולפנים ומסבבת בם
למחשת שהיא כבוד ה"א אחרונה שנסם שזכנסת לפני והכהן המקטיר מכוון לייחד יסוד עליון
והכן ואז ישמח ה' במעשיו * וכדב ואביהו לא כיוונו לזה כ"א למדת הדין עננה ולכך לא היה
לרית כיסוד ומדת הדין בעננה פנעה בהם והיו שחומר ותכלית אש מלפני ה' והכן זה * ויזהר
האדם לומר מעשה הקטורת בכל יום אבל בזמנה גדולה ואז היא מתעשרת שחומר ישימו קטורת
באפק וסמך בך ה' חילו :

שלא

קה
סב

להעלות שום עבודה בזמנה הזה שחומר לא יתעלו עליו קטורת זרה ועולה ומחכה
מחכות פ"ד ד"ן : מייאוכי שם פרק שני סמ"ג סי' רנ"ה מובא הו"ב הוא מובא
הפכיומי והוא מובא הקטורת ולא הורשה להקטיר עליה וזאת בי"ב נ"ט למקובלים טעמים כפלאים
ובורות עמוקים :

בי ח' ש"א

לתת

קו

מחצית השקל שחומר וכתבו איש כופר כפשו' ברכות פ"ט דס"ב מנילה פ"ד דכ"ט
ד"ל פ"ב ד"י * י"ר ר' א"ע ד' * מייאוכי ה"ל שקלי' פ"א סמ"ג עשין סי' מ"ה *
זה יעש שחמנה זו עשר ועבי היו שונים כל א' מחצית השקל כי הקב"ה רצה לזכות כל ישראל שיהיו
זוכרים לפניו תמיד וזה לישראל שכל א' יתן מחצית השקל ליד הכהנים והיה מכישים הכל בלשכה
אחת שחמקדש ומשם היו מניחין לקנות תמידין ומוספין וכל קרבן הקרב על הנידור וכסביות
וה' למחשולין בו את הקרבנות ונתי המערכה ולפני הפנים וסמך העושה לפני הפנים והעומר
ונתי טלס * ופדה ארומה * ושעיר המשתלם ולפני זהורית ויעלה זכרון כולם ע' מזה
לפניו ית' * וטעם שהוא מחצית ולא שקל שלם * לפי שהיה ת קון וכפרה על העגל בעשה
במני היום שח' כי בשם משה דרשו חז"ל בא שם * וכן הוא באר בארשת שזפתני השמש
שם ופתי והארכתי בספרי אשר פי ה' יקבנו בת עין שכל כח עשית העגל היה דווקא בחצות היום
כי לולי זאת לא ינא העגל הזה והוא נכנה פ"ב האחת בהקדמת אמת מהוהר פ' פקודי ע"ש
ועכשיו בעומותנו אין לנו לא מקדש ולא שקל' פהנו כל ישראל לזכור הדבר לקדוה בכל שנה
וזה פ' זו בדדים גם יש תיקון לזה בכל יום בקריאת שמע בשם תיבות שמע ישראל כו' *
ולקבל' ששה תיבות ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד והמנין ישל ויבין ס' דו ואחדות הפשוט
בסוד אמונתו * ולפיכך יעקב זכנו אחריו * כי הם היו שנים עשר שבטי יה ויעקב עמהם
ונעשה בסוד אה"ר * ודורשי רשומות כותבים טעם על מחצית השקל כי ראשי תיבות וסוף
תיבות של מחצית הוא מ"ת חי' ו' באמצע הרמז לדקה לפיכך נדקה תכלית ממות * וזה שכתוב
נדקה נדקה יחא חיים : מחצית בשם רבינו מנחם וז"ל שקלתי במופת רביעית דס של אדם אשר
שיעורו * חז"ל שהכניסה תלוי' בו היא משקל כ"ה סלעים ומשקל השקל שבתורה הוא סלע במאה
מחצית השקל הוא חצי סלע ובשתמלוק רביעית הדם על חמאי סלעים יהיו חמשים סלעים וזה הכלל
הוא בבית הלל שתרומה בינונית הוא אחד מחמישים במאה חצי סלע היא התרומה מרביעית הדם
שהוא חיתו של אדם : והוא התרומה הזכור במחצית השקל כתיב לכפר על כפונותיכם

והכן

לקדש

קדש

כלת קו

הכהן ידיו ורגליו שכל' ורחמיו אהרן וכו' את ידיהם ואת רגליהם . זכמים פ"ב
 דכ"א . סנהדרין פ"ט דפ"ג . ובירושלמי יבמות פ"א ד"ב . ובמדרש קכ"ו
 ע"ד מיימוני מהל' ביאת מקדש פ"ה . סמ"ג עמין סי' קע"ה . וכל מעשה עבודה וקידושין הכל
 הוא להגדיל כבוד הבית . ולפיכך מנות קידוש ידים ורגלים הוא בעמידה שמימי ידיו הימנית על
 רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית ורוחץ מעמוד שכל' לעמוד ולשרת . והסעם
 לרחיצת כהן כי ע"י רחיצת ידיו ורגליו של כ"ג מתכפרים ידים ורגלים של המושא . כי שלוש
 של אדם הוא כמותו . והדונמא מיכאל כ"ג למעלה כבודו אהרן למטה . כמה שכל' כי היום ה'
 כרא"ה אלי"כס . כרא"ה הוא אותיות אהרן . אלי"כס הוא אותיות מיכאל . כי מיכאל הוא
 מקריב נשמות הנדיקים לדבקה ליוצרים ובה"ה הוא רוחץ פניו ורגליו .

קח למשוח

כיו

כ"ג ומלך בשמן המשחה . שכל' שמן משחת קודש יסיה זה ל' לדורותיכם הנוריות
 פ"ג ד"א . מנחות פ"י דפ"ט . כריתות פ"א ד"ה . ובירושלמי שקלים
 פ"ו דמ"ט . מיימוני מהל' כלי מקדש פ"א . סמ"ג עמין סי' קס"ו . ומה ילפינן שהמלכים
 בכלל כהנים . וטעם משיחת כ"ג ומלך על ראשם כדי שלא יתגאו . וימקרו עצמם על קדושת
 השם ועל טורח הנבחר :

קח שלם

ס

ימשח בו זר שכל' על בשר אדם לא יסך . כריתות פ"א ד"ו ד"ז . בירושלמי שבת
 פ"ו ד"ט . מגילה פ"א דע"ב . סנהדרין פ"ו דכ"ט . מיימוני מהל' כלי המקדש פ"א
 ופ"ב סמ"ג לאוין סי' רנ"ב רנ"ג רנ"ד סמ"ק סי' קע"א קע"ב : (כרת)

קי שלם

סד

לעשות שמן המשחה שכל' ובמתכנתו לא תעשו גם זה שם . והעובר במזיד חייב
 כרת ומלקות . ובשוגג חייב מטאת קבועה . אבל המריס בה ולא עשאה אינה
 חייב כרת אלא דינו כרין כל הכהנה מן ההקדש :

ליום ו' בחדש

קיא שלם

סה

יעשה במתכנת הקטורת שכל' והקטורת אשר תעשה במתכנתה לא תעשו לכם .
 גם זה שם . ודווקא לכם הוא אסור . אבל העושה כדי להתלמד או למוכרה
 לניכור הוא פטור :

קיב שלם

סו

לאכול ולשתות מתקרובות ע"א שכל' וקרא לך ואכלת מוצמו . ע"א פ"א ד"ג
 מיימוני מהל' אסורות מאכלות פ"א סמ"ג לאוין סימן קמ"ט . שור"ד סי' קכ"א
 האוכל או השותה מהא סור עצמו דאורייתא חייב מלקות אפילו בכל שהוא שכל' מר ולא ידבק בידן
 מאומה מן המרס . אבל באיסור דבריהם כמו סתם ייכס חייב מכות מרדות בשותה ממנו רביעית .
 ובמנחות מרביעית אפי' מכות מרדות אינו חייב . ומ"מ הוא איסור מדבריהם :
 (מלקות)

קיג לשבות

ס

הארץ בשמיטה שכל' במדין ובקצירת שבות פ"ו ד"ע ר"ה פ"א ד"ט מועד
 קטן פ"א ד"ג מכות פ"ב ד"ס הנוריות פ"א ד"ד מיימוני מהל' שמיטה סמ"ג עמין
 סי' קמ"ח . ועיין לעיל מזה פ"ה מ"ט שם . ובכפלה מזה זו :

קיד שלם

סו

לאכול בשר בשלש שכל' לא תבשל גדי בחלב אמו . עיין מה שכתבתי למעלה במזה
 ג"ג והא דהנזיא איסור אכילה בלשון בישול . מפני שנתחדשה איסור אכילתו מאיסור
 שאר אכילת איסורין שאר איסורין חין סיונן אלא כהנה באכילתן . וכאן אפי' לא כהנה באכילה
 מכיון שכל' ואפי' כשהוא קס ושורף את גרונו בו וכו' אלא שם . שאין לו הנאה מ"מ לוקה :
 כדאיתא בפסקים פ"ב :

ויקהל

קטו שלם

סח

יעשו ב"ר משפט מות בשבת . שכל' לא תבשרו אש . שבת פ"א ד"כ וד"ע .
 יבמות

יבמות פ"א ד"ו ו' - סנהדרין פ"ד דל"ה - בירושלמי כויר פ"ו דנ"ד - ומ"ר במ"מ ס"ג ע"ד -
 מיימוני מהל' שבת פכ"ד - סמ"ג לאוין סי' ס"ו - והטעם שלא לעשות שום משפט מות בשבת
 מפני שהוא כולו קודש וכולו רקוים - והטעם שניתן שבת למשה רבינו למתנת חלקו - עיין
 בספר הולך תמים ויוצא לך :

לעשות

קיו

סח

העולה כמשפט שכתב' א"ס עולה קרבנו - מנחות פ"י דנ"ד - ב"ק פ"ו דס"ו
 ורס"ו - מיימוני מהל' מעשה הקרבנות פי"ג - סמ"ג עשין סי' קפ"ג קפ"ו -
 וסדר מעשה וניתוח הקרבנות ופולת העוף כיצד נעשית הוא מדובר בנזקים - והנה טעמי
 וסודי הק' בנות ולמה נקרא קרבן המה כפי'ן - והאריכו בהם החכמים והנבונים - הפרשנים
 הראשונים והאחרונים - וכולם נכונים ונכונים - ובהיות שנקרתי בפיבורי זה בקיבור מופלג
 אודיעך כלל א' והוא שגם כל השרשים וממנו תבין כפי' סלך ועוד אלהים להבין הסתום מן
 המפורש - כי הוא מהת' מא' היאך שייך לומר דיבוק השכינה עם אמונה ישראלית במקדש ע"י
 הק' בנות כמ"ס וירד מעשות הקטאת והעולה והשלמים ונז' - וירא כבוד ה' אל כל העם מלמד
 שירדה השכינה כמבואר שם ברש"י - אף שהשכל חייב להאמין במושג הראיה שאנו רואים שקיום
 הנשמה שהיא רוחני' יש לה קיום בפסגה האדם ע"י אמונה' המאכל והנתייה שאינה מטפ'ה - ויש
 לדמות זה לזה - מ"מ מדיכין אנו לחקור ולקודיע במושג טעם ודעת - היאך נתקשר זה בזה אשר
 לטעם זה הוא נקרא קרבן יע"ש שהוא מקרב הכמות העליונה כמ"ס בספר הכהן - אבל דע
 באמת כי כל מה שיש בתחתון הוא משתלשל מהעליון וגבוה על גבוה - והנה מציאות התחתון
 הוא דומה לזוהר סי' מדבר - מהם דוגמת ד' סודות דומים יסוד העבר - לזוהר הוא יסוד המים
 כי כאשר ירד הנשם והדור את הארץ והוליד ומנחם - מי הוא יסוד האויר כמ"ס כל אשר בדרגות
 חיים - ואלמלא רוח האויר הוא מת - מדבר הוא האדם שמעלתו מנד הנשמה שהוא יסוד אש
 הרוחני כמ"ס בר אלקים נשמת אדם : ומדע כי ד' סודות אדם למעלה ולמעלה מלמעלה כי
 גבוה מעל גבוה - עד שתאמר ד' מחנות שכינה - מיכאל - גבריאל - אוריאל - רפאל -
 מיכאל הוא יסוד המים הרוחניים - גבריאל יסוד האש הרוחניים - אוריאל יסוד האויר הרוחניים
 רפאל יסוד העפר הרוחניים - ואלו ד' סודות הרוחניים משתלשלים מד' סודו' שהם יסוד גבוהים
 יותר רוחניים דהיינו ד' חיות - אריה - שור - אדם - נשר - ואלו משתלשלים מרוחניות
 הנעלם ד' רגלי המרכבה שבאצילות עד שתאמר ד' חויות שם המיוחד הם שורש שורשי השרשים
 של ד' סודות - ו' הוא יסוד המים - ו' הוא יסוד האש - ו' הוא יסוד הרוח - ו' הוא
 יסוד העפר - כנודע למחמי האמת - ויש בכל מדרגות אלפים ורבבות מדרגות בלי ערך עד
 שישוב הכל אל שורשו הנעלם - ואז תדע ותבין כי ה' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ
 מתחת אין עוד - כלומר אין במחצית שום מציאות שיהיה מוולתו כי הכל מאתו ית' :

והנה

הקרבנות הם מד' אליו - מהדומים הים המלח על כל קרבניך תקריב מלח -
 מהנחם הוא מנחות ונסכים - מעלמי הוא בקר ואין וטורים ובטי יונק - מדבר
 הוא האדם המושב בשעת הקרבן ומתעורר ומקרב את נפשו שגא' וכפס כי תקרב - גם לכפמי'
 מקרב ב' ממש את האדם בסוד הגלגול שמוין - הש"ת לקרבנות כמה גילגולים שתגלגלו לשם :
 כמא' בהקרבנות העניינים אל המציאות למטה ומקריבים לגבוה לשם ידו' שם המיוחד הוא מקרבן
 למעלה למעלה סוד רוחניותם : ואז יש פיבור בינו ית' לביטוי ע"י הקרבן - ועל זה בא הדמיון
 אדם כי יקריב מכם קרבן לה' כי ע"י הקרבן הוא נתקרב עד ידו' ממש והבין - ולפיכך מתחיל
 בסדר הקרבנות בעולה שהיא כולה כליל ומתקשר עד רוס המעלות שזכרנו - גם ראיה והבין
 מופת מופלא הכראה לעין שטען הקרבנות הוא פיכה להמשיך שבע וברכה ומייד ורצון לעולם
 השפל מן העולם העליון - קח לך כר של שעה או כר אשר וכבד אותו ושרס כלות עשנו שמוסר

קיו

לעשות

סמ

וכוונת תחת כל דליק . ותרצה שהעפן ימשיך להב מזה העליון וידליק כר התחתון מלמעלה
 למטה היפוך טבע האש וזה מעלה המלאך בלהבת אש המוצת העליון בקרבן מנחם :
 המנחה כמשפט שחומר נפשו כי תקריב קרבן מנחה מנחות פ"א ד"ה וז"ל
 ונשים פ" דנ"א מיימוני שם . ולדורות בא כאלו הקריב את נפשו ולכך נאמר
 ונפש כי תקריב וכח"ט והכל הביא גם הוא ר"ל שהקריב את עצמו . והא דקראה מנחה אחר
 שהוא תורת נפשו כמו קרבן כדאמר' שני טעמים בדבר הא' הוא להיותו מועט כמו המנחות
 מה שזכר אדם מותו הם צנועים . ועוד מפני שזרבה מהם בלות בזה ומה שאינו כמנוח אצל
 בני אדם נקרא מנחה :

קיה

שלא

סמ

לקטיר מאור ודבש שחומר מאור ודבש לא תקטירו . פסחים פ"ג דמ"ג יומא
 דמ"ו . יבמות ד"ק . כוור דל"ו . סוטה דכ"ג . שבעות ד"ב . ונשים דף
 פ"ו . מנחות דכ"ו ונ"א . ובירושלמי שבת פ"ד ט"ז . מיימוני ה"ל איסורי מנחה פרק ה'
 סמ"ג לאוין ס' ס"א ט"ט : והענין הוא לפי שחומר מנחה את עצמו . וכן הדבש מעלה
 רעיונות הרבה ולכן נתרשמו כי תועבת ה' כל גבה לב גם הקרבת מנחה על הכנעני לפני ה'
 שחומר ונחמי אלהים רוח נשברת הרקנטי כחן טעם לשבח שמועית הקרבתם להורות באו להיותם
 שתי קמות כי הדבש הוא היפוך השאור ולא יחזיק האדם בקרנות כי אס בממונע והיא מדת שטלום
 שבו כדל"ג נ"כ העולם ששפה שמים משתי קמות מאש ומים והכית הרקנטי ו"ל בזה ז"ע ואני
 יצאתי ישוב הגון וכתבתי זה שם על הגליון שהוא ככון :

קיש

שלא

ע

לשבות מלח מן הקרבן ברכות פ"א ד"ה סוטה פ"ב דמ"ו מנחות ד"ג ושם וזה פ'
 ויקי מיימוני מה"ל איסורי מנחה פ"ה סמ"ג ס' . רבנו נחמן האריך בזה ע"ש
 והדמ"ס כתב טעם בהיותם ע"א היו כזהרם שלא למנות בהקריבם דבר לע"א מטעם שטבע
 המלח הוא בולע דם וכל כוונתם שלא יאבד אפילו טפה אחת כי כל כך היו נמשכין אשר מאדים
 וכוחותיו ע"כ באה לכו הניווי שלא להשבות מלח ולהוציא כל דם כמבואר ב"ד ס' ס"ט . עוד יש
 טעם אחר כי טבע המלח הוא שיהיה כל דבר ומהל על ההפסד ותשאר נפשו ותשאר קיימת

קד

מצות

קכא

להקריב

מליחת קרבן שחומר על כל קרבנך תקריב מלח . שם . ועיי' ב"ד במור א"ת ב'
 סי' טעם ככון להשים מלח על השלמן וע"פ הסוד עיין בכתבי האר"י ז"ל :
 ב"ד קרבן אש טעם שחומר ואם כל עדת ישראל יסגו . יבמות פ"א ד"ט נא
 סוטה דמ"ד יומא דמ"א ושם פסחים דס"ה סנהדרין דמ"ב ובמדרש רבה רס"ה
 פ"ד מיימוני ה"ל שגנות פ' י"ד . סמ"ג עיין ר"י ואינם מיימים אס לא שחומר שבעים ואחד ביסד
 וראש ישיבה עמהם בשעה שהורו . ושאר פרטי הדברים שהם מיימים ולא השלים עיין בהארי"ת
 ובקצת מקומות בזבחים :

קכב

להקריב

קרבן יסיד על שגנתו שחומר ואם נפש אחת כי תקטף בשגבה מעם הארץ . נב
 שבת דכ"ג וס"ט האריות ב' וד"ו ושם חולין ד"ה ובמדרש במ"ח ז"ב ע"ג מיימוני
 ה"ל שגנות פ"א סמ"ג עיין ס' ר"י ונחל עונש שגנה שמתו יאס מן שתשובה בקושבו שאין נענש
 על שגנתו ושגנת תלמוד עולה זרון :

קכג

להעיד

עדות בשנים או ביסיד . שחומר והוא בד או ראה או ידע אס לא יגיד
 וכשא עוכו . יומא דע"ד ב"ק דף כ"ו סנהדרין דל"ו ז"ל שבעות דל"ג ול"ה
 עירכין ד"ו ו"א . מנחות ר"ד האריות ד"א . מיימוני ה"ל עדות פ"א סמ"ג עיין סימן ק"ה
 סוד ס"א סימן כ"ה אפילו עד אחד חייב להעיד בדיני ממנות מוכי שמיאל ל"ה חזק שבעה
 דרשו

קובץ בשמח אבינו משה וי' צבי הערש ז"ל
 בן משה ר' משה יוסף ז"ל בראב"ע
 נפטר בעש"ק בראשית כ"ח לח' תשרי ונקבר

דרשמו'ל אם לו'א יגיד בוי'ו אל'ף כתיב להורות שאינו קייב להגיד'כ'א כב'ד אצל אם כבש
ערותו בינו לבין עצמו אינו קייב הניאו ספר הולך תמים .
סילוק בין דיבי ממונות לדיבי כפשות ושאר איסורין בתורה שנדיבי ממונות אין אדם קייב
להעיד עליהם מעצמו אלא'כ'יתבענו בעל דבר או ב'ד' . משא'כ'בדיבי כפשות ובעדות שאר
איסורין שבתורה כגון שר'ה אהר ש'הרג או אפילו שהכה את חבירו או שעבר על איסור קייב אדם
לבא מעצמו ולהגיד העדות לפני ב'ד' כדי לבער הרע ולהפריש האדם מהאיסור . כלל הראוי'
לעדות ת'ח הוא במקום כשרות עד שיפסול ועם הארץ הוא במקום פסול עד שיזיק עמו בטוב .
וכן אנשים הבוים ביותר הם פסולים מדבריהם בגון האוכלים בשוק לפני הכל . והולכים
ערומים בשוק . ומכלל הבוים האוכלי' נדקה של עכו"ם בפרהסיא . ומהר"מ כתב הטעם
למזהו זו להורות שהקולר תלוי במוארו להכי גלגל יוגר כל אותו הפועל לפניו כדי שיהיה הוא
פוסק הדין כשנקרו העדים באיזה טעם באיזה יום בכמה שעות באיזה מקום הכל
ללמד שכולם קטרגו עליו וירדכוהו עד סופה אשר משמאל :

קבר להקריב

גר

קרבן עולה ויורד שכאמר ואם לא תביע ידו והביא את אשמו הורנית ד'ט וי'ג
בפסוקים דנ"ט ובפסוקים ד"כ מיימוני מה'ל שנו'ת פ"י סמ"ג עשין סימן רט"ו
בהיות שכבר זכרנו מעיקר קרבן החוטא הוא בא להוכיחו כדי שישוב החוטא וישים על לבו כי
הרע מעשיו ויבקש מחילה מאל' ית' על העשוי ויזהר על העתיד והאל' ית' במקדו הגדול הקל
פליטת הכפרה בקרבן זה העשיר לפי עושרו כשמה או שפירה למטאת ועני תורים ובני יוכה .
ודלי' דלות עשירת הא'פס ולכך נקרא קרבן עולה ויורד שאם היה עשיר בשעת הקטא ואח"כ
העני מביא קרבן עני סור וכתעשר מביא קרבן עשיר . ואמר הקרבת קרבן יתודה בקרטה
במורה ובדמעות שלים ולא ישוב לכסלס הקטא בעלה לקטרג . יורד וכמסק עווכו . ומה
ללמד האדם אף שלא בזמן הבית לחזור ולשוב אל' ה' בכל לבבו ובכחי כי אל' הנשבר הוא כמו
הקרבן שכאמר ונמי אלהים רוח נשברה . והכחי אותן הדמעות נמשכים לניסוך ע"ג המזבח
בסוד והנה הנער בוכה ותקמול עליו ולפיכך שפרי דמעות לא נכעלו :

שלא

קבה
ע"א

להבדיל הראש מן הנוף בשעת מליקת העוף שכאמר ומלק את ראשו מחול ערפו ולא
יבדיל . ובפסוקים דס"ה סולין ד'ט וב'ט וכו' מיימוני מה'ל מעשה הקרבנות פ"ו'
ודווקא בשטאת עוף לוקה אם הבדיל אצל לא בעולות העוף . והטעם למליקת הב'או בכפר
הולך תמים לפי שהחוטא פנה עורף ולא פנים להקב"ה לפיכך קרבנו בעריפס להורות לו שהיה
קשה עורף ודוקא בשטאת עוף יש בו כפרה דיש בו וידוי . משא'כ'בעולת העוף דאין
בו וידוי :

שלא

קבו
ע"ב

ליתן שמן במכתת חוטא . שכאמר לא ישים עליה שמן סוטה דט"ו ובפסוקים דס"ג
מכנות דף ד' ופ"ב וב"ט ושם . מיימוני מה'ל מעשה הקרבנות פרק י"ב
סמ"ג לאוין סימן שצ"ו ושם :
ליתן עליה לבונה שכאמר ולא יתן עליה לבונה הכל שם וטעמן כי שמן ולבונה
מורים על הגדולה אשר בהם נמששים הכהנים והמלכים האתחככים למעלת
מלוכה וכהונה וגם אנו רואי' מעלת השמן בשום שהוא נף על כל המשקי' לגדול מעלתו והוא נריך
הכנעה ואספלה ע"כ אינם באים במנחתו :

שלא

קבו
ע"ג

נה

ממש להמושיל בקדשים שכאמר ואת קאישתו יוסף עליו מציפא דנ"ה
הוריות ד"י בריתות דכ"ו מיימוני מה'ל מעילה פ"א סמ"ג עשין סימן ר"י
והטעם לתת יראה ואימה על כל אדם המתקרב בעבייני הקדש :
קרבן אשם תלוי שכאמר והביא חיל תמים בריתות דף י"ו וי'טורף כ"ב .
הוריות

להוסיף

קבה

מצות

קכט

הודיות ד' וז' וזכר ד' וז' • כזר דכ"ג • קדושין דפ"א • כיחשלמי יבמות דף
ו' וכמורה דכ"ג כמ"ו קס"ט ע"ב מיימוני מה"ל שגנות פרח ח' סמ"ג עשין ס' מן רי"ד •
והטעם הוא שאדם תלוי יותר קמור מן הודאי כמ"ס רבינו יונה כפ"ק דברכות בהרי"ף ע"ס
כי על הודאי הוא דואג ומתערט עליו וקמור בתוכה שלימה אבל על פסוק הוא עומד סדרות
לפיתר ולא יפית אל לבו לשוב לזר המעירו בו יותר :

קל

להשוב

את הנוילה שנאמר והשיב את הנוילה אשר נול ב"ק דס"ו וס"ו וז"ל יז"ס
וק"ד וק"ב יבמות ד"ו חולין דקנ"א תמורה ד"ו מיימוני מה"ל גזילה פרח
ח' סמ"ג עשין ס' מן ע"ב סמ"ק ס' מן רמ"ט מור ח"ו ס' מן ש"ס • והעובר על זה הוא בטל
מנות עשה מלבד שלא שבע בשעת הנוילה • ואני לולי שידולתקן המעוות ואינו מתקן
פרס שימות • והטעם הוא כי נול הוא עון קמור וסאה מלאה עוונות ונול בתוכה
ס' א' נועקת בראש כולם • ואכמי כינוה המעירו על עצמו להשיב הנוילה בעונה :

קלא

מצות

קרבן • אשם וודאי שנאמר ואת אשמו יביא לה' צ"ק דף דס"ה עירובין דף ד
מיימוני שס סמ"ג שס להורות בא אף שהשיב את הנוילה מ"מ קייב להביא
הקרבן והמשל על זה מי שהכה בחבירו ונתחייב קנס למלך וכתפייס עם המוכה ולא כשאר עוליו
דק תביעת המלך :

קלב

להרים

הדשן • שנאמר והרים את הדשן יומא פרח ח' דף ד' ודף כ"א • וזכרים
דף פ"ו • בירושלמי יומא דל"ט • מיימוני מה"ל תמידין פרח ח' סמ"ג
עשין ס' מן קנ"א וקנ"ב מהר"מ ז"ל כתן טעם להרמות הדשן להודיע אחר שקיבל המוטא עוכשו
ובשר אדם נעשה דשן כריך להסיר ולהשכיח שלא יאמרו לו זכור מעשיך הראשונים • והוא רמו
לכשמה אחרי שקבלת עוכשה בכהר ד' כור ראוי לכבדה כי בת מלך היא ולכן הנצל תשובה ראוי
לכבדו • ולכן והרים את הדשן :

ליום ו' בחודש

קלג

להרלים

אש על המזבח תמיד שנאמר אש תמיד תוקד על המזבח • יומא דמ"ה
בירושלמי דל"ט ומ"א במד' • מהר"מ ע"ב מיימוני וסמ"ג שס • אף
על פי שאם יורד מן השמים מ"מ מנה להביא מן ההדוות • כתב הרמב"ם הטעם שהקב"ה מפיץ
בהפכת המקבלים שנאמר למען יברכך ה' בכל מעשה ידך • וכן הוא בזהר בארבעותאן דתתאי
אשתכח פרכתא דלעילא • ועוד בראה טעם אחר שהקב"ה מסתיר נסו ונראים נעשים קצת
כאילו הם בדרבי הטבע כמ"ס ויולך את הים ברוח קדים עזה כל הלילה משם את הים למרבה
ולכן לא היה בראה כאן ירידת אש מן השמים מן בשמיא למילואים ושל בדעון ומכות •

קיד
עד

שלא

לכנות אש מפל המזבח תמיד שנאמר לא תכבה שם הרקב • כתב טעם כי המזבח
התתון הוא כנגד מדת הדין של ישראל והא מקבלת תחילה מן הקרבנות ואח"כ כל
שאר כוחות א"כ דין הוא שאש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה ובספר הולך פנים מנאני טעם
מפני שהנאים ליפרע מן הקרבן תמורת המוטא • ימאז תמיד שחזר ולא יקטרגו •
ועכשיו

ס
פ

קלח

קלו
ע

קלו

קלה
ע

קלם

קמ
ע

קמא

קמב

ועכשיו שלחנו של אדם במקום מוכן אם אין עליו ד' אש של ניהנס שורפתו
הכתוב אש של תורה תמיד תוקד על השלמן שהוא במקום מוכן

אם לאו לא תבנה אש של ניהנס * ואכשי מעשה היו עושי' ארון שנקבר בו מהשלמן שהיו
אובלים עליו ומאכלין לעכשיו ואמר עליו ד' כדי שילמדו עליהן זכות :

שיאכלו

הכנים שירי מנחות שנאמר והנותרת ממנו יאכלו אהרן ובניו מנחות דכ"ג
ודע' ב' וכתובין פרק זרוע ובהנזל ענין שם מנחות ונחת כהונה ובמדרש

שלא

רבה ב' כ"מ קב"צ ע"א מיימוני ה"ל מעשה קרבת פ' י' סמ"ג ענין סי' קפ"ה :

לעשות שירי מנחות ממין שנאמר לא תאפה חמץ חלקם שבת דף קי"א יבמות דף מ'
סוטה דף ט"ו שבושות דף ט"ו * מנחות דף כ"ג וכו' מיימוני מה"ל קרבת פרק י'
סמ"ג לאוין סי' ט"ל * והטעם כי אין קטיוגר כעשה סניגר אשר שהסוטה נזמר על ידו
והוא המפרר צריך להעבירו : (מלקות)

שיקריב

כ"ג מנחה בכל יום שנאמר זה קרבן אהרן ובניו יומא ד' הוריות ד' ט'
מנחות דכ"ב וע"מ ובמדרש רבה קע"ד ע"א מיימוני מה"ל תמידין ומוספין

פרק ג' סמ"ג ענין סימן קצ"ה מהר"מ ז"ל כותן טעם להקרבות קרבן בכל יום להיות הוא נושא
תפילה בעד הכלל לכפר עליהם * ע"כ צריך לפורר כוונתו אל יונרו לשום שלום בין ישראל
לאניהם שנשמים להכי מקבל הוא פני השכינה בכל יום להיותו מוכפר כדי לכפר על אחרים :

שלא

תאכל מנחת כהן שנאמר וכל מנחת כהן כליל תהיה שקלים ד"ב סוטה דכ"ג מנחות
דמ"ו וכו' וע"מ וע"ד חולין דקל"א וקל"ב פרושין ד' מיימוני שם סי' ב' וסמ"ג שם
שכ"ב והטעם אם יאכלנו רומה כאילו לא הקריב כלל :

לעשות

מעשה קטאת שנאמר ואת תורת הקטאת מיימוני מה"ל טעשה קרבן פרק
א' זט' ובאים דף ט' זכ"ב מנחות דף ג' ו' דוק ירושלמי פסחים ד"א דל"א *

שלא

א"א סמ"ג ענין קפ"א קפ"ב קפ"ג : סדר הפרשיות
לאכול מקטאת פנים שנאמר לא תאכל באש * פרשת העולה בא על ההרור
תשרף הכל שם : מלקות

לעשות

האש שנאמר ואת תורת האש ובאים * ואח"כ פ' הקטאת * הוא בא
דמ"ה מנחות דק"י כריתות דכ"ב וע"כ :

לעשות

השלמים שנאמר ואת תורת זבח השלמים * פרשת האש והקטאת והעולה
ובאים ד"ג וק"ב ירושלמי מנילה דע"ב

ובמדרש כ"ה ע"ד מיימוני וסמ"ג שם : נשחטים במקום אחד כדי שלא
ירגישו בני אדם בזה שמביא קרבנו * אש חטא בהרבור

או במעשה * ונקראו קדשי קדשים וע"כ אסורי' באכילה * מהר"מ ז"ל כותן טעם לשבח למנות
אילו * להודיע להקטאת שכל המשפטים הנעשים בקרבן היוראים ליעשות בקטאת וברוב רמיו

ית"ש תיקון דפולתו ע"י הקרבן אשר כנגד אשר * ושירפתו תמורת שרפתו * ועתה בעו"ה
אין לנו כ"א זאת תורת העולה וזאת תורת הקטאת * כי הכתיבה שכתובה בפרשה הוא גוף

בקרבן בעצמו והקדישה הוא קורא הפרשה הוא כמו כשמה לגוף וכשם שהקרבן היה צריך כוונת
המביאה לכל דבר * כך קריאת הפרשה צריכה להיות בכוונה וז"ל כל העוסק ב' עולה

כאילו הקריב עולה ז"ל עוסק פירושו בידיעה ובכוונה * והו' זאת תורת הקטאת ותורת
האש :

של

לשרוף

של

של

לשרוף

של

של

של

של

קמח

קמח

קמח

קמח

קמח

קמח

קמח

קמח

קמח

ע

ע

ע

פ

פ

פ

פ

פ

להותיר מן הקדשים שחל לא יכח

הנותר שחל והנותר מנשר זכ

לחבול פיגול . שחל פיגול יהיה . זכאים דכ"ס

לחבול קודש שחל והנשר אשר יגע בכל שחל לא יחבול

קודש הכטמא שחל והנשר אשר יגע בכל שחל לא יחבול

לחבול חלב שחל כל חלב שור וכשב לא תחבול

לחבול דם שחל וכל דם לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

וטעמו ביארנו למעלה במצוה ז"א :

זכאים כ"ס . ירושלמי שנת ד"ד :

לחבול פיגול . שחל פיגול יהיה . זכאים דכ"ס

לחבול קודש שחל והנשר אשר יגע בכל שחל לא יחבול

קודש הכטמא שחל והנשר אשר יגע בכל שחל לא יחבול

לחבול חלב שחל כל חלב שור וכשב לא תחבול

לחבול דם שחל וכל דם לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

לחבול חלב שחל וכל חלב לא תחבול בכל מושבותיכם

שהם חכמים להקדשה ולאכלה חכמי שאין מנהגים אלא בעופות פמאים • והתורה אמרה
לא תכחשון :

קס לברוק

קסא להיות

סימני חכמים שחא' אשר לו כרעים ממעל לרגליו • חולין שם • ב'ק' דל"ח •
מיימוני מהל' מאכלות פ"א סמ"ג עשין סי' ס"א • שור' ד' סי' פ"ה •
שמונה שד"ס מטמא שחא' וזה לכם הטמא בשרץ • מכמות דכ"ט כריתות חולין
דב"ד • עוקנין ד"ד וכ"ח יתילה ד' וצמדרה קל"ג ע"ב • מיימוני טהרה הל'
שאר אבות הטומאה פ' בתרא פ"ד • וטעמים כי הם קטורים ואסורים בכומות הטומאה מניקתה
משם • ולהכי הכנוע בהם אותה טומאה מחלים • הכשמה בכעדשה לגדל דקות טהרת הכשמה
ומחוק הטומאה :

קסב להיות

קסג להיות

אוכלים ומשקים מטמא שחא' מכל האוכל אשר יאכל • שבת דקל"ח • פסחים
ד' י"א נ"ך • יומא ד"פ • מכמות דק"א • חולין דל"ו נ"ך ט" • בכורות ג"ט •
ירושלמי עירובין ד' ט" • תבינה דע"ט • מיימוני הל' אוכלין ומשקין פ"א • ועכשיו שאין לנו
בעו"ה לא מקדש ולא קדשים • דיבי הטמאות בטלין אצלנו • ומ"מ מי שרצה לכהן בהם בעצמו
מכהן קדושים כאילו היה בארץ קדוש יאמר לו •
הכבילה מטמא שחא' וכי ימות מן הכהמה שבת דקל"ו • ובחיים דס"ט חולין דל"ו
ודק' סוקכ"ס • כידה דכ"ו • עוקנין שם • מיימוני מהל' שאר אבות הטומאות
פ"א סמ"ג סי' רמ"ד רמ"ה רמ"ו • והטעם טומאה הכבילה לפי שהכשמה היא ממקום קדושה •
ולכן תפליש כחה • בבשר הפרתק בלתי טהור שדבר הדק ביותר מתפצל במעט ס' בה
מהיפוכה • ה"ת :

קסד שלא

קסה שלא

קסו שלא

לאכול שרץ השורץ שחא' וכל השרץ השורץ על הארץ • ביצה ד"ו • כור דס"ד •
חולין ס"ד וס"ו • מיימוני מהל' מאכלות פ"ב • סמ"ג לאוין סי' קל"א וסמ"ג מהל'
כללן בימד דס' קל"ב • שור' ד' סי' פ"ד • ואין חילוק בטומאת שרצים בין גדולים לקטנים • כל
שהוא ברירה אפי' כל דגו והוא שלימה חייבין עליה מלקות אבל אם ססרה אותה ברירה באבר ח' אין
לוקין עליו אלא בכיות • וכתב מהר"מ ו"ל לא תימא שרץ שחא' מוכר ונקיבה דחוקא הוא מטמא
אלא אפי' ברירה הנבראת מעיפושם והוא קטן מאלד מ"מ הוא מטמא • והטעם כל זמן שהאדם
טורק את עצמו מן הטהרה אפי' כל דגו תיכף מלה עליו הטומאה וטומאה קלה הכנה להמשך
טומאה הקוקה • וכן הוא להיכך כשאדם טורק מעליו עול הטומאה מיד הטהרה מנאה מקום
פכויו ושוכנת ביעובה :

קסז שלא

קסח שלא

קסז

לאכול תולעת הפרי שחא' כל הולך על גחון לא תאכלו • קדושין פ"א דל"ח • חולין
דס"ו • מיימוני שם שור' ד' שם •
לאכול רמש מן העיפוש או מן המים שחא' וכל רמש הרומש על הארץ • ועין ברכות
פ"ו סל"ח שם • הרמב"ם מתקן אותן שרצים הנולדים מוכר ונקיבה עליו • כאשר
שורץ ואשר הוא כעפה מן העיפוש עליו כאשר רומש • והרמב"ן ו"ל חולק עליו ע"ש :

קסז להיות

קסז

היולדות מטמא שחא' אשה כי תוריע וטמאה וגו' ברכות ד"ס שבת דקל"ב שנועות
ד' י"ח כריתות ד' וזכרה דכ"ד ירושלמי פסחים דע"ג מגילה דע"ג כדריס דלש יבמות
ד"ט קדושין דס"א • ובמדרש רבה קצ"ו ע"ג ובס"מ ג"ג עד קי"ג ע"ב מיימוני מהלכות משכב
ומושב פ"ד • סמ"ג עשין סי' רמ"ג • והטעם כי האל יתב' ריסק את עמו ישראל אשר בחר
בהם מכל הדברים המזיקים את הגוף • בעבור הגוף ההוא כלי לכשמה השפורה הנאכלת מאתו ית'
כמ"ט בנים אתם לה' אלהיכם כי דוע' לו דעי' חן • כי הכדה והזבה הוא מחלה לאשה כמ"ט קו"ל
אין

ע

עא

עב

עג

ער

אין האשה רואה דם שלא יהיה ראשה ואברהם כבדים עלי' כי אותו המותר הוא מחלה להן כי
 קללת אלהים הוא ומחלה לכל הקרוב אלי' שום קריבה ומכ"ש תשמיש שהוא תכלית הקורבה
 המותרות ובשום אופן רואה שהולך הכוזב מאותו פעם הוא מעותד למלאים רעים ע"כ הנדילנו
 האל ית' בדל גמור וזה לנו בתורת הקדושה טומאת זכר לשבעה ימים וטומאת קריבה שבועיים
 וכתב הרמב"ן ז"ל הטעם הוא בהיות שהקריבה קרה מטבע הזכר ומכח הקרירות ימרחו המותרות
 דם שבאשה ולכן תטרח האשה שבועיים מרובי חיבה לישות נהדס הכולל והוא ידוע כי המלאים
 הקרים גרידי כי קונס מריבות ומן יותר מן היין ונכסר הווי תמים כתב טעם אשר לפי
 שכתקללה מזה נעצב תלדי בכים ומד בעצבון דם היוצא מנופה טמא ותולדה הדומה לה יותר
 ממורה מתולדה הדומה לבעלה ולפיכך הוא טהור בטומאה והבא על' במזיד כל זמן שלא טבלה
 מייב כרת ובשעב טמא קבוע בזמן הבית :

קסח שלא

צד

יאכל הטמא מן הקדשים שנאמר בכל קודש לא תגע יבמות דע"ה מכות די"ז
 שבועות ד"ז ובק"ס דל"ב ול"ג ול"ד ירושלמי כסמים דע"ג מיימוני מה"ל פסול
 המוקדשים פי"ח סמ"ג לאוין ס' שז"ט וטעמו כיון שהקרבתו רוממים וקדושים ר"ה כיחוס לה'
 אין ראוי לטמא לאכול מן הקדוש אלא הקדוש יאכלוהו נקדשה ובהרה הע"פ שאין קשר להם
 ורמזים זה מזה כרמז מורח ומערב שגם השכל ממי ב' שאין הוי"ק לרשמי מהגופני מ"מ ישבול
 ויבין שהמאכל יוד למטה והראש כיוון מהכל העולה למעלה ולכן הטמא לא יאכל הקדוש

(כרת) (ה"ת)

קסח להקריב

ע"ה

קרבן יולדות שנאמר ובמלואות מי טהרה וגו' כו"ה דכ"ד כידה ד"מ ודמ"ז
 ובמדרש ד' עד מיימוני מה"ל מסוכרי בפרה פרק א' סמ"ג עשין סמ"ג ר"כ
 וטעם הקרבן מבואר בדברי חז"ל שהאשה קופצת ונשבעת בעת צירה שלא תזקק עוד לאיש
 ולפיכך גריבה כפרה ורבינו בחי כתב לתקן טמא של אשה שהיה במחשבה ובמעשה ויפגי זה הקדוש
 עולה למטאת ע"ש ואני לה אם תמות קודם שתקריבנו ותשא עונה :

קע לטמא

ע"ה

המזרע שנאמר כי יהיה בעור בשרו וגו' הוריות ד"י עירובין ד"ג נדה דמ"ה
 ובמדרש קס"ז ע"א מיימוני מה"ל טמאת צרעת פ"א סמ"ג ס' רל"ג ורל"ד וכוהג
 אף בזמן הזה נכל זמן שהיו הכהנים בקיאים רואין אותו כ"כ הרמב"ם וטעם מסגרת המזרע
 כדי שיש על לבו שבא לו העונש ויתקדש וישוב אל' בתשובה שלימה :

קעא שלא

צ"ה

לגלג הכתק שנאמר ואת הכתק לא יגלג קדושין ד"ל מיימוני מה"ל טומאת צרעת
 פרק עשירי סמ"ג לאוין פי"ש שז"ט והטעם שכל כל אדם אינו נער ואינו עונש
 שישיטקו הקב"ה ולא ידעט בהם ואלי משוט שהיה יכולת בידו לבטל אותם ולהעלימם מן
 הבריות רקים לו לבקש תחייה מאת האל שירפא מקץ מכתו והו הטעם ללאו דלא יקון בהרת
 שנסדר כי תנא : וכוהג כל זמן שיש בהן כהן מכם לראות הנגעים : (מלקות)

קעב לקרוע

ע"ה

המזרע בגדיו שנא' בגדיו יהיו כרומים מ"ק דט"ו כריתות ד"ס להורות
 ג"כ שכתמאו בגדי כשמתו ע"י הטומאה שכתמאו ע"כ בשם מטמא יתרפא גם
 הם ובגד' כשמתו הן המצות שקראו חז"ל חלוקי דרבנן מהעבירות נעשה לבגס הטומאה
 ע"כ יהיו כרומים :

קעג טמא

ע"ה

נגעי בגדים שנאמר והנגד כי היה בנגע צרעת שבת דכ"ז מנחות דל"ט
 בכורות די"ז ומיימוני מה"ל טומאת צרעת פרק י"ב סמ"ג עשין דל"ט והטעם הוא
 שרצון האל לייסדינו כאשר יקר איש את צנו והענין הזה אינו בטבע רק במופת למען ילמד
 ויקחו מוסר בהשתנות הכלים המיוחדים לתשמיש כדי שישובו מתוך כך מדרכם הרעה טרם
 יורו הצרעת גם בגופם :

יה
מלך

ליום השני

מצורע

ליום ח' בהודש

יה
מלך

קעד

לטהר

הנרעת בעץ ארץ שנאמר זאת תהיה תורת המצורע מגילה דכ"א נדרים דל"ז
מבמות ד"ה וי"ט ע' רובין דט"ו ירושלמי כוטה די"ז מיימוני מה"ל טומאת נרעת עם
פי"א סמ"ג עש'ן סימן רל"ז ורל"ז כלל דנא נקוט בידך שכל הטהרה מוכרח להיות בתוכו מים
כדי שיתן דמיון בלבו כמו שתחילת בריאת העולם היה מן המים שנאמר ורוח אלהים מרחפת על
פני המים כן האדם הזה אשר ששן מחטאו נעשה בריה מדמה ובאילו הוא כנראה העולם לקיחת
ופרים המנפנפים למען היות כפרה על העון לה' ששטא בו ואוי לו אם שוב לכבדה כי או עוף
השמים יוליך את הקול :

קעה

לגלה

המצורע שנאמר יגלה את כל שערו כוטה די"ז יבמות ד"ה כויר דמ"א וכ"ו ירושלמי
כויר דכ"ה קידושין כ"ט מיימוני שם סמ"ג שם ובהיות שהיום הוא חקקה את
עצמו מעוכו כך ינקה את עצמו מכל עון מעשה נקיות :

קעו

שימבול

הטמא שנאמר ורחץ בשרו במים כוטה ד"ו סגיה די"ז קידושין דכ"ה ב"ק דפ"ב
מיימוני מה"ל מקוואות פרק א' סמ"ג עשין סי' רמ"ט סטיר י"ד סימן ר"א פ"א
ולשון ספרא ורחץ בשרו יכול בורית המלך הוא ת"ל ואמר יבא אל המחנה כלומר שאין האדם
מבזה להטהר אלא אם ירצה יטהר ואם ירצה להיות בטומאתו ולא יכנס לבה"מ אינו חייב להטהר
אמנם מדת חסידות ואנשי מעשה הוא לטהר את עצמו כי הטומאה מאוסה והטהרה אהובה ונפשו
של אדם מתעלה ומודככת בטהרה :

קעז

להקריב

קרבת המצורע שנאמר וכו' השמיני יקח שבת דקל"ב יומא דמ"ב מיימוני
מה"ל מחוסרי כפרה פ"ד סמ"ג לאוין סימן רפ"א כבר הוא מוזכר למעלה ענין
קרבת וכן הוא קרבן המצורע להשפיל צר הנוף הסוטא ולהגדיל מעלת הכסף וכי הוא ראוי
להתיקר ושכורפה לו :

קעה

לטמא

בתיים מנוגעים : שנאמר וכתתי נגע נרעת בבית ארץ אמותכם שודיות ט'
די"א יומא די"א וי"ב מגילה דכ"ו נדרים דכ"ו גיטין דפ"ב ב"ק דפ"ב מיימוני
מה"ל טומאת נרעת פרק י"ד סמ"ג עשין רל"ט והענין נרעת של אבנים אינה בדרך טבע אצל
הוא בחוכת כי לכעמים יבא נרעת על בית אומות העולם לטובת ישראל להודיע להם משמעותם
שהטמא הכנעניים ומה שלא גתגלה להם פ"י בביא : טעמו הוא שהכנעניים בכו בתיים על
שם כח הטומאה וישראל קדושים וטהורים הסגלאר באו לבתיים אותה טומאה שנתפשטה בכל
הבית כתגלה כדמיון הכלים שבלעו וזהו וזהו וכשהשמש חזין עליו אז נפלט הכלוע : ועוד טעם
אמר לטומאת הבתים כדי שיחזרו בתשובה טרם יתחייבו לענוש אותם בגופם כי אין בעל הרחמים
פוגע בגפשות תחילה והבן :

קעט

לטמא

הזב שנאמר וזאת תהיה טומאתו בזובו : ב"ק דכ"ד כדה דנ"ה וכ"ו ירושלמי
שבת די"ב : ובמדרש במ"מ קט"ו פ"א : מיימוני מה"ל משכב ומושב : פ"ו
סמ"ג עשין סימן ר"ח :

קפ

להקריב

קרבת הזב שנאמר וכו' השמיני יקח לז' חזיר ס' בזמן הזה שא' ולכו בעו"ה
דמ"ד מיימוני מה"ל מחוסרי כפרה פרק א' סמ"ג עשין ר"ח :

קפא

להיות

שכבת זרע מומא שנאמר ואיש כי תנא ממנו ש"ו ס' עורא תיקן טבילה לבעלי
ורחץ במים ב"ק ידפ"ב ע"ו דפ"א כדה דמ"ג קריין ובימי סכמי התלמוד
עירובין ד"ד מיימוני מה"ל אכל הטומאה פ"ה סמ"ג עשין סי' רמ"ה : ובעלו לטבילותיהם' אמנם
בהל

בעל כחש המטג נס היום מדה טובה ומשובתת היא לנו ותע"ב :
היה וט' מטמא כמו מת אף שאין בו כשמה וט' אחר המוצא ורע לבטלה כאלו הדג את הכסף
טעמו הוא כי לא ניתן לאדם רשות להוציא ורע כי אף לבת וגו' ואלו שורה על אותה טפה כשמה
קדישא וכשמוציא שלא בקדושה ואלא כסדר או מתעטפים שם כוזות הטומאה ומשם
כבראם רוחות טומאות וז' י' י' י' אינם מתפרדים ממנו ומלחין אותו כי הם בניו ואין לו
כער גדול מזה רחמנא ללן : ותיקונו הביאו שארי הגזון מזהר י' ישיה בספרו הקדוש שני
למות הכרית באורץ שיגור חס בשעת מותו על בניו שלא ילכו אחרי מעט לבית העצים ועיין
בספר הולך תמים ג' כ' תיקן לזה ועיין בזה וישי עמוד תס"ו : והנה הרואה חומר עבירה
ו' יעמיד מרעיד והוא עתה בלשון אפנים וכוונס הוא חסד מיתה ועוכשו הוא
מפורש בתורה : כי המוציא ורע לבטלה ע' הרהור אזה או הוא חייב מיתה כער ועוכן שנאמר
בהן רע בעיני ה' וימיתוהו ה' : ואם הוא ע' הרהור דבר הוא חייב סקילה : ואם הוא ע'
אכזריות הרים דומה הוא לסילול שבת וחייב סקילה : והכסף בעון הזה אפי' באחת משלש
דרכים הכל הוא כדזה ממדור העליון ונקרא רע ועליו כאלו לא יגודך רע והוא ככלי מרס שאין
לו תקנה ועיין בזה פ' וי' עמוד תס"ו : ואין לו שברא : אף גס אין אזה בדורינו שכיכל
מעון הזה אפילו הכשרים אפס שכלו על שלא שהוא עמם על הבטן בשעת התשמיש :

כדי להצילך אחי מפח יוקשים אשר כלכדת ברשת ארס ותרצה לכנוס בשער הזה אשר נדקק יבואו
בו לומר הנה אהינו זהו אשר קנינו באתי להורות לך את המעשה אשר תעשה כל ימי היותך בעה"ו
ראה וקדש כזה : ואז מזה שדי תחזה : והבא לטהר אף כי עשה העבירה ו' כמה וכמה פעמים
למאות בלי מספר : אמאל לך תקנה ע' פ' חכמים וכוונס יודע דעת קדוש : אשר שככה
והתחרט לפני ה' ותורה על הראשונות או יקבל על עצמו שכל ימיו אשר יחיה אפי' אלף שנה
שיתענה בכל תקופת השנה שלשה הפסקות של שני ימים ושני לילות רמפס : ועוד יתענה שלשה
ימים כפרדים ימים אחדים דהוי בין הכל פ' ד' יום : כי כל השקפה של ב' ימים וב' לילות עולה
כ' יום הרי ג' הפסקות פ' א' יום : ו' ימים אחדים הרי פ' ד' יום ככה יתנה כל ימיו בכל
תקופה מארבעה תקופות השנה : ולא יסנף יותר אשר שכבר נודע שהקב"ה מצטרף מחשבה
טובה למעשה : אם חישב לעשות כך אף שמת ולא נגמר המעשה הקב"ה מורפו למעשה כאילו
היית נעשית בפועל : אמנם בכל יום כל ימי חייך יהיה בתשובה בשכרון לב בשמחה
היא העולה למעלה והוא צריך לשני טהרות לגוף : ולכפס : טהרת הגוף הוא טב לה במ' סאה
כנגד מ' יום שהאדם נוזר : וטהרת הכפס היא במים חיים של תורה הנמשלת למים : מה מים
טהרים אף התורה שנתנה למ' יום מטהרת הטמא שנוזר למ' יום : וחייב להקריב קרבן : אך
עכשיו שאין לנו לא מקדש ולא כזן בעו"ה כי אם עיני הגוף להתענות במקום קרבן : ויזהר מאד
בזהירות גדול ובשמירה יתירה בקדושת הברית שלא יבא אפי' לידי הרהור ולא ישים לבטל את
ידו מתחת טיבורו ולמטה : וכל יום יבכה וירא ויאכזר ויאמר אר' יוחנן משוס ר' יוס' טובה
מדות אמת בלבו של אדם יותר מכמה מלקות וכו' : ור' אומר יותר ממאה מלקות ע' ש' ב' פ' ק'
דברכות : ובתכא' שיום פ' ש' ק' ד' בתורה ובמנות ובמעש' טובים ונזקה שיהא על כולה
ותפילה בכונה : ותמיד יהיה לבו נשבר בקרבו : ואז טוב לו סלה ומנבט שהוא ב'
עולם הבא :

למטה הכינה שגא' ואשה כי יוזב וז' דמה ימים רבים כדה דל"ב ול"ו ודמ' ד ודע ג' ירושלם
נישן דף כ' כער דכ' וכו' וכו' ק' ע' ג' ק' ע' א' וכו' ק' י' ע' א' וכו' וכו' מה ל'
טומאת פח

קפב

מומאת מושב ומושכ פ"ג סמ"ג עשין ס' רמ"א רמ"ב טור י"ד ס' קפ"ג • טעם להרחקת טומאת
הכזיה כבד כתבתי למעלה במזה קס"ו עיין עליו כי יש לה ארס • סס רע וראיה לזה כתבו
הראשונים כשהיא מסתכלת במראה בית וזכה וראו שם טיפת דם • ואיכה יונאת מטומאה זו עד
שתבוא במים תוך מ' סאה • וכל מן שלא טבלה הבא עליה בא שור כרת • וטבילת כדה מן
התורה בק"ו בנוגע במשכבה וכ"ש לנוגע בעצמה • וכ"ש לכדה עצמה שהיא מטומאת עד שתבוא
במים • תנאיתא בזוהר שמות עמוד ב' ד' וו"ל ג' אי כן דרשין שכיפתא מעלמא ונרמין דדיורי
דקב"ה לא הוי בעלמא וכי כשא צוחק ולא אשתמש קליהון ואילין אינון מאן דשכב בכדה בנין
דלית מסאבות קיף בעלמא בה מסאבו דכדה • מסאבי דכדה קשיא מכל מסאבי דעלמא אסתאב
איהו וכל דמקדשין בהדיה יסתאבון עמיה בכל • אתר דאולין אתדשיא שכיפתא מן קמיייהו כו'
ע"ס • (כרת)

קפנ
קפד

לטמא

הזכה שחא' ואשה כי יונק וזכר דמה • הכל שם :

להקריב

קרנן הזכה שחא' וכיום השמיני תקח לה שתי תורים או שני בני יונה • הכל
שם • וקנת כתבנו לעיל בקרבן הזה מזור ק"פ ע"ס :

אחרי מות

שלא

יכנס ס"ג בכל עת אל המקדש • מנחות דכ"ו יומא דכ"ג • ירושלמית ענית דס"ה
יומא דל"ט ובמדרש קפ"ו ע"ב • ובש"מ ש"ו ע"ד ק"ו ע"ב • מיימוני מהל' ביאת
המקדש פ"ב • סמ"ג לאן ס' ט"ג • ואפי' עכשיו שלא בזמן הבית אמרו • מו"ל שמונה הים אנו שלא
לכנס למקדש • ודרשו הדבר מדכתיב והשימותי את מקדשיכם ולא אמר מקדשיכם אשם שמונה
דמשמע קדושתן עליהן ואפי' בשבן שוממין • והטעם שהכהן לא יכנס אימותי שירנה מפני סיבור
וכרובים שמתים וזה ע"ז • ונשעת הקיבור נדך נשיעות גדולה לפיכך חייב מיתה ונריך
עת רגון למזוא ספן • ואפי' כי"כ שנתפייסו המקדשים אס ככנס כ"ג פעם שמיטת חייב מיתה
פידי שמים • וכן כהן הדיוט הכנסם לה כל שלא לצורך עבודה אפי' להשתחוות לוקה • ודעת
הרמב"ן אינו כן ע"ס :

קפד
ז

שעשה

כח גדול כל מעשה י"כ על סדר הקרבנות והידוים ושליחות השעיר ושאר
עבודה • שחא' בואת יבא אהרן ונו' • ומאת כל עדת בני ישראל יקח שני
שעירי עזים • יומא ד"ג וס"ב • שבעות ד"ד • חולין דכ"ד • כריתות דכ"ה • ירושלמית יומא
דל"ח ודע"א ודמ"ג • ובמדרש קכ"ד ע"ג • בש"מ פ"ע"ג • מיימוני מהל' עבודת י"כ פ"א •
סמ"ג עשין ס' ר"ט • וזכה פ' כח וס' כקודי • בהוא קץ כל צמר בא לפני • והטעם לשני
שעירים א' הוא חלקו של יעקב שעירי דק כי אתוון דרין כאתוון דרין • ושעיר הב' הוא חלקו
שרו של עכו"ם להשתיקו ולפייסו בהוא שעיר שלא לקטר • והא דאמר שני פעמים לעזאזל
הטעם הוא כדי להודיע למקדשים שאם יקטרינו עלינו אוי ידע אותנו קטרו יתהפך גם עליהם
מועשה עזאזל ועזאל שירדו וצאו על בנות אדם והתנוללות גדולה לבני אדם הוא אס מלאכי עליון
אחר שירדו לזה העולם כתלכשו בינה"ר ומטאו • ומה יעשה יציר מומר מטיפה סרוחה אשר בעון
חולל • ועכשיו שאין לנו לא בית המקדש ולא כהן ולא קרבן כהנוכל ישראל לעבוד ביום הזה
בתפלות ובתחנונים במ"ש וכשלהם פדים שפתיים • הולך תמים :

קפו

שלא

לשחוט קדשים בחוץ שחא' איש איש מבית ישראל אשר ישחט • יומא דכ"ג • זבחים
דק"ו וק"ס • ובמדרש בש"מ צ"ע"ב • מו"ל השמירו בזה ודימו כאילו שופך
דמים • וטעמו בזה שהשחט בחוץ כראה שחלק גם למזכים • ונאמר ולא יזבח
לשעירים • ובהיות שדם בהמה הוא חלק גבוה וזה לא הביאו אל פתח אוהל מועד
הרג את הנפש :

קפו
ז

לכסות

דס אחר השמיטה שנה' וכסו צעפר . מולין ד'ל' ושס הדבה . מיימוני מהל' שמיטה פ'ד . סמ"ג עשין ס'ס"ד . סמ"ק ס'קצ"ד . טור י'ד ס'כ"ס :
 סו"ל כתנו טעם לכסו דס מטעם שזכו בשביל שביסו דס של הכל ודס של דבקה כשנשטטה מעל הגמל . ונכסר בעל הכפס מנאתי טעם אחר שנתחלק ביסוי דס בין עוף לבדמה מטעם שדמם וכיס וקלים ויט לחוש שלא יאכלנו אדם . משא"כ דס בדמה דדמה עבור וכפשו של אדם קנה בהם ולא יבוא לידי אכילה :

שלא

לקרב לעריות ואפי' בלא ביאה כגון חיבוק ונישוק שנאמר' איש איש אל כל שאר בשרו לא תקריבו לגלות ערוה . מ"מ יט חילוק בעונשו ובתיקונו בין ביאה לחיבוק ונישוק כמו שנבא . שנת די"ג חגיגה די"א . כתובות דמ"ו . סנהדרין רכ"ו . ע"א ד'ו .
 ירושלמי כתובות ד"ל . קידושין דכ"ה . ובמדרש דבה ע"ב . מיימוני מהל' איסורי ביאה פכ"א סמ"ג לאוין סימן קכ"ו . טור א"ה ס'כ"א . נטעם לאיסור עריות כבר זכרנו לעיל במזה ל"ה . ואין לנו לומר לעומק טעם הדבר . כי אין לבעלי קבלה דבר מקובל בו דק קנתם אחרו כי הטעם הוא שלא להשיב דבר הנפרד לשרשו . והענף לעקרו כי אנחנו כולנו סיבה אחר סיבה כמנאים זה מזה . והקרובים הם הענפים המתפשטים מן השורש . אבל קין לא אסר באשתו כי לא היו סיבה אחר סיבה . כי מבח עליון נוצרו שבעה כנגד שבעת ימי בראשית . ויש מהאחרונים שאמרו בסוד העריות כי הטעם הוא בטעם סוד העידור שלא יכרת שם המת ממטפתו . והא"ה הש"י ב"ה בדוב חכמתו איזה מקום מנומתו ואסרו לקרוביו . כי לפעמים יבא בזכר ואם לא זכה יבא בנקיבה ושם יבא על אביו ובנו ואחיו ודודו . וזה טעם ערות אביו וערות אחיו אביך המדבר בזכרים . ויש עוד מן האחרונים שכותבים שהוא שרביטו של מלך . ואסור להשתמש בשרביטו של מלך וולת יעקב אבינו ע"ה שאמר לו הקב"ה אתה אלזה בתתונוס בו' . ופרוצה לעמוד על עיקורן של דברים בטוב טעם ודעת . עיין בספר הקדוש שבי לונות הברית עמוד של"ט כי יראתי להעתיקן מפני שהם מסתורין של מקום . והקרא אחר ואותנו עיין בזה .
 וטעם הנכון באסור עריות בגולה והוא זה שאם התיירה הפורה שאר בשר לא יבא רמזים לעולם והיה הדבר כשאר בטיפה ראשונה הצריק מדרק והרשע מרשע . ואם ימטא אדם אפי' סטא הקל לא יתוקן לעולם . וכן הרשע אף אם ינזק ישאר לעולם ברשעתו בטבע . ולא יתוקן לעולם מטא על אדם הראשון כי לא יבא מ"ו משיח דקנבני ע"י רוב משפחות יתעברו הכשות וזיבורות הגאולה יתעוררו . ומה הטעם נכס משה רבינו ע"ה את בת יתרו . והושע רמז הוזה . כי כל זה מורה על עירוב משפחות . וכ"כ בעל עשרה מאמרות מאמר חיקור הדין רב שמואל בא מכירן קיסר אונקלס הגר בר אשתיה דטיטוס הרשע . שמשיה ואבטליון באו מסכסר . ר' עקיבא בא מסיסרא . וכן כתב הוזהר שמנעמי ורות יבא מלך המשיח שיתגלה במהרה בימינו . ובספרו אשר קראתי שמו מגדל דוד שם מנאד טעם וסוד גדול על מוסר גוש ישי רוס . אפיכו משיח' היאך יבא ממנאד דרך מדבר העמים במעשים בלתי הנוכחים . כגון מעשה בנות לוס עד אשר באו עמון ומנאד ונטהרו . ביהודה אשר דבר תימא הוא . כי מהראוי היה להיות משיח' מהמיוחס' שבישראל כמס' הקרב אחיך תשים עליך מלך . ושם תהא פלאות ה' . וככה יבא לאור . ומכל העריות לא הותרו . כ"א בת אחיו ובת אחותו . והקרא נקיט בת אחותו ולא נקיט בת אחיו . ורז"ל אמרו הכוונא את בת אחותו עליו הכתוב אומר או תקרא וזה יענה . ודרשו סו"ל הטעם הוא מבשרך אל תתעלם ואחותו נקראת בשרו . ובאשר פאי אפשר ליקח אותה יקח את בתה . שביא בשרו ממש . והתוס' כתבו טעם אחר לפי שהבת אינו יורשת כ"א עיבור נכסים ויט לה לצעוק אל ה' על שאינה לוקחת כל צרכה משא"כ כשהוא נושא אותה או נאם דעתה . ולפיכך כשהוא יקרא את ה' יענה ה' . אבל יש כוונה אחרת בזה והוא שהאדם

מחוייב להוליד דומה בדומה • כמו שכתוב ואלה תולדות יצחק בן אברהם ושלמה בן דוד והוא
שכין גדול • ושלמה בן יגאל אבי דוד בן יגאל בשראף נדיק בן נדיק שהוליד בדומה •
וכבר אמרו קודם לשרוב בשראף אבי האם • כמנהג הכסף את בת אמו • בכיו דומין לו •
זהו ומצדק אל תתעלם ולפך אחר קרא • בת אשתו ולא בת אשיו • ה"ת • וככלל אסור
עריות הוא בעילות נכריות הביאו הוי"ה בפ' יתרו עמוד קכ"ה • והאריך שם באיסור בעילות
נכריות הן דרך אישות או דרך זנות • והעובר הוא כאלו כפר בהקב"ה וז"ל א"ר יצחק לא תעשה
לך כסל דבשי כה דלא לשקרא בשמא קדישא דקב"ה דקשרא קדמאה דאיתקשרו ישראל בהקב"ה
הוא נכריות קודם ברית של אברהם אבינו • וחמי שקרא דלא ייעול האר ברית ברשות אהרן
כמה דאיתמר וכפל בת אל ככר והוא אינו מינו • ופספר הכפש כתב רמז נפלא עיין צו או בספר
הולך תמים שהוא בסוד איסור כלאיס ולבשת מעטכא שמערכ הכוזות מין בשאינו מינו • ועיין
בזהר פ' שמות עמוד ד' תיכונלית • קנאה קמיה קב"ה בר קנאה דברית קדישא ע"ש •

הבא על בת אל ככר עבר על כש"ו שהוא כדה שפחה
[תיקונו] • ורא תי בתוספות שהוא עובר על עשה • והטעם לפי שהתורה התירה ליוגאי
מלחמה דנוקא ולא בענין אחר גלוי הכא מכלל עשה עשה • ומפורש במלח"כ סי' ב' שהוא חייב
ברת ולא יהיה לגנבים הראויים להוראה • ואין לך דבר שהוא עומד מפני השופט • הא לך
תקנתו שישב אל ה' בכל לבבו וינסה רי"ו תענית' • והרובה לתהר תשובה יתענה' הפסקות
מן ב' ימים וב' לילות שהם רי"ו ימים בדקדוק • ולכל הפסוקות יתענה' ג' ימים וב' לילות ב' פ' בשנה
אחת ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא ירחץ לכל הפסוקות מ' יום עד אשר ישב שרון אף ה' מעמו
ואס' י' אחר התשובה הקויר • לבשרו יקמר על עצמו יותר ויותר • ובימות הקמיה ילך במקום
מחלים הרבה וישב ביניהם ערום • ובימות הקורק ישבר הקרע וישב בימים עד המוטס • ואחר
כל תיקונו יתדר למול את בן ישראל • והטעם הוא לדעת מו"ל שאמרו בזכות פמילה בינולין
שלשה מעוכשן של ביהמ"ס והם אבי ואמו והאמה • שכל' נאח' עדס בריתך שלמתי אהירך מבור אין
מים • ועיין מ"ש בסיפורי אשר פי ה' קבכו סוד ה' •

לגלות ערות אב עמו • (משכב זכור) • שכל' ערות אבך לא תגלה סנהדרין דכ"ד •
מיימנו מהל' איסור ביאה פ"ב סמ"ג לאוין סי' פ"ט • ואזהרה זו כוספת על האזהרה
הכוללת משכבות זכור בכל אדם בדי • לחייבו שתיס וכדל' הודא ע"ש • וכיון שהכנים העטרה
במו' דו"ש עדים והתראה הוא כסקל • ובשונה מפי' שתי אטאת א' לאו דאביו • וא' משום לאו
הזכור • ודרשנו מו"ל על אשת אביו שהיא • בכלל ערות אבך • תיקונו יתבאר למטה במקומו •
לגלות ערות אמו שכל' ערות אמן לא תגלה סנהדרין דכ"ד וכ"ד ודע' א' וע"ה וערות
אמו אש' פ' שאינו אשת אביו • מיימנו שם סמ"ג לאוין סי' ז' א' ושם ועיין בפי' הרמב"ן
פירוש ומה שהוא מולק על הרמב"ם בפעמו • וכבר רמזנו לעיל טעמם • (סקילה)
לגלות ערות אשת אב שכל' ערות אשת אבך לא תגלה שם דכ"ד מיימנו שם (כרת)
לגלות ערות אמותו מהאזשכ' ערות אשתו וכו' • יבמות דכ"ב וב' ג'
מיימנו שם פ"ג סי' ק"ב • (כרת)
לגלות ערות אמותו מהאס' שכל' את בת אמן וכו' •
(תקוי בריתות)

כבר כתבתי למעלה מזה ב' ע"ש • עוד אשת כוללת • שישב בימי הקורק כדי גליית בינה ונשיעה
לאןפסות מל' יום ולא יותר ממ' יום ויתודה בכל יום וישכב על הארץ • (כרת)
לגלות ערות בת הבן • שכל' ערות בת הבן יבמות שם מיימנו שם ואין סילוק בין
בשרים או פסולים אפילו עמורים • [שהפסד]

20

קצ
ש"א
צט

קצ
ש"א
ק

קצ
ש"א
קא

קצ
ש"א
קב

קצ
ש"א
קג

קצה
ש"א
קד

שלא לגלות ערות בת הבת שאל או בת בתך הכל שם . ונתנו בעצמו הוא בק' מנת הבן ומנת הבת . והשובב עם בתו מאכזבתו במויד ויש עדים כידון בשריפה . בלא עדי' קייב כרת . בשוגג קייב מטאת קצ'פה . ואם שכב עם בתו מכשולתו קי' ב שתיס מטאת אמת משום בתו ואמת משום אשה ובתה : [שריפה]

ליום עשירי בחורש

לגלות ערות אמותיו מכשולת אביו שנאמר בת אשת אביך מולדת אביך . הכל שם : (כרת)

לגלות ערות אמות אביו שנאמר ערות אמות אביך . שם דכ"ד . בתרא דק"ט : (כרת)

לגלות ערות אמות אמו שנאמר ערות אמות אמן הכל שם : (כרת) . לגלות ערות אחי אב עצמו שנאמר ערות אחי אביך . סנהדרין דכ"ט הכל שם . סמ"ג לאוין סי' ק"ה ק"ו ק"ו : (כרת)

לבא על אשת אחי האב והיא אשת דודו שנא' אל אשתו לא תקרב דודתך היא הכל שם . אם שבב במויד ועדים והתראה בפני דודו שניהם במקום . ואם אחר מות דודו במויד קייב כרת . ואם יש עדים לוקה . בשוגג מטאת קבועה : (כרת)

לגלות ערות כלתו שנא' ערות כלתך לא תגלה . יבמות שם : בקלה . לגלות ערות אשת אביו שנא' ערות אשת אביך . שם דכ"ה . ירושלמי יבמות ד"ב . מיימוני מכל' איסורי ביאה פ"ב . סמ"ג לאוין סי' ק"א ק"ב ק"ג . ואם היא אחר מותו ויש לו בנים מיתתן במקום :

לגלות ערות אשה ובתה שנא' ערות אשה ובתה . שם דך"ב ונ"ו אם היא בפני אשתו הוא בשריפה ולאחר מותה י"א שהוא בכרת :

לגלות ערות בת בנה שנא' את בת בנה וגו' : שם ספ (שריפה)

לגלות ערות בת בתה שנא' ואת בת בתה . שם ספ . לגלות ערות אמות אשתו שנא' ואשה אל אמותה . שם ד"ג ונשים דכ"ס . קידושין ד"כ . הוריות ד"ס . ירושלמי ד"ה וי"א . מיימוני שם . סמ"ג לאוין סי' ק"ס : (כרת)

(תיקונו) הבא . על הפנויה יסודית בתולה או אלמנה בין בדרכה בין שלא בדרכה . ואין לה אשה שאינה רואה דם ולא שכלה . ואין ספק שכלל הפמות בעל את הכידה שהוא בכרת . אי כמי אולי כתעברה ממנו ויש לחוש שהאב ישא את בתו ואם את אמותו ועל זה באמר ומלאה הארץ וימה : (תיקונו)

הוא שלא יראה שוקק כשם או בתולות שנה או שנתיים ויותר . ולא יסתכל בפני הנשים : ואצ"ל במקומות המוכסים שדרך להתכסות שם . ועל אמת כמה וכמה וק"ו בין שד' או במקום בית התורפה שלהן ואפ"ל באשתו לא יסתכל בעוד שלא ככלה . ולא ירחץ ולא יאכל מאכל שם וכל דבר המביא לידי תאוה לכל הפמות שנה או שנתיים . ולא יראה בהמות חיות ועופות כזקקן זה לזה ויתעבה לכל הפמות ארבעים יום ולא יאכל בשר ולא ישתה יין בלילה שלפני התענית ושלפני התענית . וישכב בקושי על הארץ או על הדף יומם ולילה כפי הנאותו שנהכה ממנה . וילבש שקורים . וילקח בהנע . ולא תענה פמות מות' יום . ויתודה לפמות בכל יום ג' פעמים בבכי ובדמעה . ולפוס נערא אגרא ושכ ורפה לו . ואם לא בא עליה רק מבקשה או כשקשה יתענה בה"ב וירשיק מפתח ביתה :

שלא

קצו

קו

קצה

קו

קצט

קה

ק

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

קט

יה
כל
רח
קו

שלא

לנעול כדה שחאמר ואל אשה כדלתה לא תקרב • שנת די"ג • מכות די"ד
שבועות די"ט כרירות ד"ט ועיין לעיל במזה קפ"ב • והעובר במזיד כיוון
שהערה זה חייב כרת ובשוגג חייב סטאת : (כרת) (תיקונו שיתענה
ס"ט נזמות כמין כדה כי הדגוש היא במקום יוד ופי' כ"ד' אחרונה של שם סוד גלות השכינה :
אך מי שזולל בכנוכה בשעת הווסט וכ"ש אס' הויד כה ותר מזה הש עור או מניע הפגם לשם י"ה
דלא מתכרשין לעלמן והוא הפרידן קרינן כי' כדה שהוא כד י"ה • ולזה נריך להתענות ס"ב
נזמות :

רש
קיה

שלא

ליתן מורעו לחולך שחאמר מורעך לא תתן לחולך מגילה דכ"ה סנהדרין
זכ"ד • ירושלמי מגילה דע"ה ובמדרש רל"ה ע"ב דז"ה ע"ב מיימוני מה"ל ע"ז פ"ו
סמ"ג לאוין סי' ק"מ סמ"ק סי' מ"ד וכפלה אזהרה זו שחאמר לא ימאך בך מעביר במזיד וישעדים
והתראה כסקל ולם אין עדים והתראה חייב כרת ובשוגג חייב סטאת קבועה : (סקילה)

רי
קט

שלא

לכא על הזכר שחאמר ואת זכר לא תשכב משכבי אשה יבמות דכ"ט דפ"ג סנהדרין
דכ"ד ודכ"ה ודפ"ט כריתות דפ"ג סוטה דכ"ו קדושין דכ"ב הוריות ד"ד ירושלמי ד
מיימוני ל"א איסורי ביאה פ"א סמ"ג לאוין סי' ז"ד ז"ה ז"ו • וכפלה אזהרה זו שחאמר ולי
יהיה קדש מבני ישראל • וטעמו כי כל-מה שברא הקב"ה ברא שנים משפיע ומקבל כי הוא ית
חקץ בישובו של עולם וזה המתועב שיכה מעשה בראשית ומשקית ורעו • ועוכשו שהיו
מתגלגל במיות ובפרט בשפן וארכבת שהם שוכבי' וכשכבים וראי' מצדכד נזר • תקנתו
שינוס רל"ג נזמות מנין זכור והרונה למחר תשובתו יתקן זה בט' הפסקו' של ב' ימים
וב' לילות : (סקילה)

יא
קד

שלא

לכא על הכהמה שחאמר ובכל בהמתך לא תתן שכנתך ובכלל בהמה היא מי' שחאמר
ובכל • סנהדרין דכ"ד הכל שם וטעמו כתב מהר"מ ז"ל לפי שהוא מערב נזרות
קונו בנזרות בהמה ומשרה עליו רוח הטומאה דומי' דבלעם שהיה בועל אתונו כדי שישירה עליון
טומאה (תיקונו להתענות רי"ו תעניות ולכל הכחות יתענה מ' יום ולא ירחץ ולא יסתכלו
בבהמה חיה ועוף בשעה שזוקקם זה לזה ויתרחק מהתייחד עמהם : (סקילה)
להביא אשה על' בהמה שחאמר ואשה לא תעמוד לפני בהמה לרבעה הכל שם
ומטעם הכל וזש"ה תכל הוא ד"ל תכלין של טומאה הן :

יב
קכא

שלא

קר ש"ס

ריג

לירא

מאז שחאמר איש ואמו ואביו תיראו יבמות ד"ה וד"ו קידושין דכ"ט וד"ל מניעה דל"ב
כריתות דכ"ט ירושלמי פאה דט"ו קידושין דס"א ובמדרש ה"ע"א ר"ז עב דנטע"א
מיימוני מה"ל מחרים פ"ו סמ"ג עיין סי' קי"ג סמ"ק סי' ס"ז טורי"ד סי' ר"מ והטעם להיותם
שופטים באדם הקב"ה ואביו ואמו ולפיכך כל המוקל בכבודם כאילו מוקל בכבודו ית' וכתב
הרקנט דרך הקבלה כי הם דוגמת הקב"ה ושכינתה שחאמר גזול אביו ואמו אין אביו אלא קב"ה
שחאמר הלא הוא אביך כו' והמקלה אותם חייב מיתה • ותיקונם במזוה ל"ג :

ריד
קכב

שלא

לפנות אחר ע"א אפילו ברהור אפי' בריאה שחאמר אל תפנו אל האלילים וכדא'
במס' קידושין על הא דכתיב למען תפוס את בני ישראל בלבם דהיינו תחשבה
בע"א כתיב דאמר מר כל הכופר בה כאילו מודה בכל התורה כולה • שנת דקמ"ט מיימוני
מה"ל ע"ז פ"ב סמ"ג לאוין סי' י"ד סמ"ק סי' ו' והאי אל תפנה פי' אל תכנה אל מדעתך
ועיין לעיל בפ' יתרו במזוה כ"ו : (מלקות)

רמו
קכג

שלא

לעשות ע"א שחאמר בקל וזיכה לא תעשו לכם • שם מיימוני מה"ל ע"א פ"ג
סמ"ג לאוין סי' כ"א טורי"ד סי' קמ"א : ויש מדרבותינו דורשי' כל המסתכל
בנשים

יה
ס"ע

רמז
קרי

שלא

בכשים עובר משום כל תפנו אל האילים . ולפי שאסור לחשוב באשה אחרת לכך ס' ל' ואלה
מכבה לא תעשו לכם . שכל המעשה מעתה ומעכש באשה אחרת אותן כשים נקראים
אלהי יסיבה : (מלקות)

לאכול נותר טנא' זאכליו עוכו ישא : וצמים דכ' תמורה ד'ג . כריתות ד'ה .
מיומנו וכל' כסולי המוקדשין פ' א' וי' ס' צ'ג' לאין ס' של' : ועשמו כתב מהר"מ
ז' לפי שהטעם הנעשה באותו יום מתקדש גליו הוא והמחנה על אותו יום . ולכן משתקלקל
סעודתו דעשינו . רבינו בשיי האריך מאל בענין כריתות . וכן הוא בספר בעל הנפש :
ובהיות שכל כוונתו בציבורו זה לעורר לב האדם כש' ראיה איזה מזה שעבר עליה לתקנה .
אניע לפניה בשוב טעם ודעת : והנה ענין הכריתות המוכר בתורה נתחלק לשלשה חלקים .
כי יש כרת לגוף לבדו . ויש כרת לכפש לבדו . ויש כרת לשניהם לגוף ולכפש :

כרת לגוף

לבדו יהיה בשנים או בימים . כי מי שהוא צדיק ורובו זכיות וככל בעצירה
של חוב כרת ימות בשרי ימים כדאי' במסכ' שבת וזהו כרת של שנים . אבל
כרת של ימים הוא בזמן שעבר על חוב כרת בזמנו שאלו א"ל להיות לו מעשה כרת של שנים .
בשכר עליה לימי הזקנה . אבל יהיה כרת של ימים שהוא לאימלא את ימיו הקצוצים לו . וז' ש'
במ"ק פ' ואלו מבלתי בסופו ר' כי הנה בר שתי' שני' עביר יומא טבא לרבנן . אמר כפקי' לי
מכרת דשנים . א"ל אביי כהי' דנפקי' מוכרת דשני' מוכרת דומא' מי כפקי' מר . א"ל כקוט' מיהא
פלגא בידך . ומפני שכרת זה של שנים הוא מפורסם וכרת של ימים אינו מפורסם ואינו נודע .
לפיכך אמרו חז"ל שהקצ'ה מפורסמו והוא כשימות הוקן לשלשה ימים הוא אות שעבר על חוב
כרת . וז' ש' חז"ל בירושלמי וכן שאל את השלב או שחילל את השבת מי מודיע שהוא בכרת .
ומתוך מת ליום א' הרי זה מיתה של ועם . לב' ימים של כהלה . לג' ימים מיתה כרת . ועל
כרת זה שהוא לגוף לבדו כאמר וכרת האיש ההוא מקרב עמו . כלומר שכרת גופו בשנים או
בימים אבל כפשו תהיה זוכה תיכף אמר הפרדה מהגוף לעולם הכשמות גם לתפית המתי' גם
לע"כ שלאמר התחיה . וזהו טעם הנמ' למד שהקצ'ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום
והנן מ"ש הכתוב וראת ה' תנסי' ימים . כי לאחר שמתמלא שנותיו בימים כראש שלא עבר ע'
כריתות וזהו שאמר ונשות רשעים תקצרכה . והא' כנאמר בצדיק יראת ה' תנסי' ימי' .
וברשע נאמר ונשות רשעים תקצרכה : הלא מדה טובה מרובה ממדת פורענות : עיין טון
טעם וזעת מה שכתבתי בספרי עיר דוד בבית הקכמה פ' וילך ויובעס לך :

כרת לנפש לבדה

הוא מי שחטא עביר' חמור' של חוב כרת כגון שאלל חמץ בפסח
אי אכל או עשה מלאכה ביה' כ' או שחטא בעריות וזהו עונותי
חרובים חוביותיו פאשה כרת ומניע לכפשו לאחר שתפרד מן הגוף שתהיה ככרת מצי' עולם הנפש
ועל כרת זה כאמר וכרתה הנפשות העושות . וכרתה הנפש הדיא מעמיה וכרתה הנפש הה'
מלפני . וכן והאבדתי את הנפש ההיא למד על כרת שאינה אלא אבדון . ואכשר שאין לו כרת
בגופו אלא בכפשו כי כעמים שיחיה ימים רבים ושי' שלום כענין ש' ויש רשע מאריך ברעתו .

כרת לשניהם

והוא לגוף ולכפש הוא בכרת חמור כעובד ע' א' שכתוב בו את ה'
מגדף ולא מנינו בתורה כרת כפול . כי אם בו שכרת גופו וכפשו
והוא כשרד משה' ונמשה' ועל כרת כזה כאמר הכרת תכרת הנפש ההיא פוגה בה דרשו רז"ל
הכרת בעשה' תכרת לעה' ב' . והרמב"ם ז"ל בפ' מהל' שוכה כתב ז"ל שבה הנדיק' הוא שזכו
לכועס קיי עה' צ' וזי' בעובה . ופרעון הרשעים הוא שלא יזכו לשנים אלא יכרתו וימותו וכל מי
שאינו זוכה לשנים זה המה שזכו מי לעולם אלא בכרת נרשמו וכאשר כבהמה :

שלא

לכלות הפאה טנא' לא תכלה פאת שדך שבת פ' דכ' מולן קמ' א' תמורה פ' א' ד'ו
ירושלמי

רמז
קרי

יה
מל"ח

ליום שלישי

קדושים

ליום י' בחשוון

יה
מ"ע

רוח

קכו

רז"ט

קכו

רד

קכו

רכ"א

רכ"ב

קכו

רכ"ג

רכ"ד

רכ"ה

קכ"ט

רכ"ו

קל

רכ"ז

קכ"א

רכ"ח

קל"ב

שלא

שלא

שלא

להניח

להניח

להניח

להניח

שלא

שלא

שלא

שלא

ירושלמי פאה פ"א די' ודי' ט"ו וד' ט"ז מ"ימוני הל' מתנות אבינוי פ"ד סמ"ג לאוין סי' דפ"ו דפ"ו
סור י"ד סי' של"ב ולדעת הרמב"ם מזה וז' אינו כזה עתה . ומדרכך טהרת אפי' בל' .
זכתב עוד שלא זה הוא לאו הכיתק לעשה ואינו לוקה :

ילקוט הל' פאה פ"א ולקט קמ"ד לא תלקט . גיטין די' ב' מולין דקל"א וקל"ד ידועלמי
פאה ד' ד' ונמדרש פ"ל ו' ע"ג . מיימוני שם . סור י"ד שם . כל זה שם .
לבלות הפאה בכרס שכאמר ובדמך לא תעולל : פאה פ"ד י' . מולין דקל"א .
מיימוני וכן כולם . הכל שם :

ללקוט פ"ט פאה פ"א ופרט כרמך לא תלקט . הכל שם : (ליום י' א' בהודש)
פאה לעניים שכא' לעני ולגר . תענוב אותם גיטין די' ב' מולין דקל"א וקל"ד הכל
שם יומא פ"ג דל"ו ב' ק' דכ"ד תמורה ד' מיימוני כו' הכל שם :
לקט שכחה ופאה שכא' לעני וגו' . סור י"ד סי' של"ב מולין פ' ראשית שגו' .
ארו"ל פאה בזהב כמ"ל מדבריהם :

פרט שכא' לעני כו' . מלת פרט הוא מה שיצטרך ויפלו מן העניים בשעת
הכזירה וכל דיבי פרט עיין בחיבור ושם הוא מובאר במקצת הכל שם . כל הכהו
לאוין חד טעמא הוא לבטוח בה' וידע בדיעה פאה כי עיני ה' משוטטות בכל הארץ והוא משגיח
על הכל ועל הפרט ומפרנס אותם והקצ"ה רזה לזכות את ישראל וזה לפרנס את העניים כי הם
עלולים לקבול על העשירים וקורים תגר על הקצ"ה בדמעה ונענה . ע"כ נזהר להניח סלקס
בשדה ובכרס . גם שלא יקשוב בלבו שהנפלאות שלו לעולם וה' הוא השליט הוא מוריש ומעשר .
גם שלא יקשוב המורש כל היום . כי נדחת הארץ והפירות תלוי בעבודת השדה והכרס ואינו כן
כי ברכת ה' היא תתעשר :

לגבול מחזק שכא' לא תגבולו מניעא פ"ה די' א' סנהדרין פ"ט דפ"ו מיימוני מהל' גבי' .
פ"א סמ"ג לאוין סי' קכ"ה סמ"ק סי' רס"ג טור ק"מ סי' ש"א . ומדאמר לא תגבולו
שהוא לשון רבים מוכרח הדבר לומר שהודיעו למכירו שדעתו לגבול ואין בדעתו להכחישו רק
להקטיו ומה למדו ע"מ למיקט אסור . ומכ"ש וק"ו שלא ישים אל לבו לגבול ולגזול ולכחש כי
ה' הוא הנותן לבות וכליות וידע מחשבות ועשתונות כפי אדם ואל חוק הוא ממנו . וכידו הכח
והנבירה להניל העושה מיד עשקו .

לכחש מחזק שכא' לא תכחשו . ופרטי ושרטי הדיכים מבוארים במס' שבועות והוא לא
שאלין לוקין עליו . מיימוני הל' שבועות פ"ו סמ"ג לאוין סי' ר"מ רמ"א טור ס"מ כ"ד :
לשקר בשבועה שכא' לא תסקרו איש בעמיתו . ב"ק פ"ט דק"ה . שבועות פ"ג ד' ו' .
מיימוני הכל שם . ואף שאלין בה מעשה מ"מ מחומר השבועה חייבו התורה מלקות
וכבר כתבתי לעיל בפ' יתרו תיקונו אבל יודע האדם מאד כשיזכיר את השם יודעו . איברו
כי האל בשמים חי וקיים לעד ואין קיום כקיומו ע"כ בזכרו שמו הגדול על מעשיו ועל דבורו
ראוי ומחוייב לזכרו באימה ביראה ברתת וצויה ולא כהתלים ומדברי' בדבר קל ההווים והכפסדים
ואינם נשארים בקיומם כמונו כפי אדם ושאר דברי' עולם השכל ע"כ ראוי להיות ירא שמים ויזהר
שלא יזניח ש"ס לבטלה מפני . ואם שגג והזניח יאמר אחריו בשכמל' : (מלקות)

לשבע על שקר שהוא שבועת ביטוי שכא' ולא תשבעו בשמי לשקר . שבת פ"א דל"ג
שבועו ד' כ' ודכ"א ודל"ו מיימוני מהל' שבועות פ"א ופ"ו סמ"ג לאוין סי' רל"ט ומשורש
שבועת שקר יוצא שבועת ביטוי זה שהזניחו הכתוב ואלו מיוחד כלומר ששבע לקיום דבר ולא קיימו
שהיא נקראת שבועת ביטוי והסעם הוא כמו שהשם ב"ה קיום ולא יסתנה עדי עד בן שבועתו יהיה
קיימת לעד . ואין לו היתר כי אם בסיבת שום מידע לשבע כגון שיאמר אלו הייתי יודע דבר
פלוגי לא הייתי נשבע מעולם שיהי כעין אונס שהרי מודה דכשתכ' סכנו ומתקרט על מעשיו לגמרי

צ"א
צ"ב
צ"ג
צ"ד

במסרון ידיעתו . משא"כ הכשנע על דעת אחר סקסד להתירו מכיון דסליק דעתו מן הדבר
ונתלה בדעת אחרים אין מענת אונם . ושנה מצו אצלו וזהו שמו"ל הכשנע על דעת אחרים אין
לו הפרה . מן לדבר מצוה כמבאר בחקמו שזכרנו :

שלא

רכס
קלג

לעשוק שגא' ולא תעשוק את רעיך . מניעא פ"ט דק"א מיימוני הל' גוילא ואבירה
פ"א סמ"ג לאוין קכ"ו קכ"ז סמ"ק סי' ע"ב . טורח"מ סי' ט"ז פ"י שלא נחית במה
שי"ה בידיו מוולתו דרך אונם או דמיי' . ורמאית לומר לו לך ושוב כדי לסבב שיסאך להם ויה
שבירם מוולתם וזהו נקרא עושק . ואע"פ שהעושק והגאול והנוכח הכל ענין אחד הוא עם היות
שחמשה חלוק זה מזה כי כוונת . שלשתן שלא יקח אדם ממון מוולתו בשום דמ"מ בא לכוואהרת
רבות כדי לזכותו במצות . כמשמו"ל רנה הקפ"ה . לגבות את ישראל לפיכך הרבה להם מצות ר"ל
הרבה מצות על קוטב אוהרה אשת כמ"ש ודומה לו . והנה לאו זה הוא לאו הכיתק לעשה כלומר
שישיב הקיסאשר בכפיו ורנה את חבירו על שהקניטו והבעיטו וכבר מדע גדול כח התשובה :

שלא

רל
קלד

לגאול שגא' ולא תגאול מניעא דכ"ו ודק"ג מכות ד"ו שבועות דמ"ה חולין דקמ"ה
תמורה ד"ו מיימוני הכל שם . ומדאורייתא אינו קייב על לאו דלא תגאול אלא שגאול
שזה פרושה כי התורה לא תחייב אלא בדבר שהוא ממון ופחות משנה פרושה אינו נקרא ממון מ"מ
איסור דאורייתא הוא כמו חצי שיעור שאין לוקין עליו והוא איסור דאורייתא . ומ"מ איך שגאול
שזה פרושה ומעלה אין לוקין עליו . לפי שהוא לאו גמיתק לעשה דהשבה שגא' והשיב את הגוילא
וגו' ואפי' ציטל עשה שבה שהשליכה לים הגדול או שגרף את הגוילא שאינה כמנאת עוד מ"מ אינו
לוקה לפי שהוא כיתן לתשלומין ששלם מה שהיתה שזה וכסמכה אלו מצות לקט שבמה ופאה להורות
לאדם זה מה שלו אינו שלו כ"א לשעה קלה נתנו לו הש"י אשר לזה הטעם נתחייב ליתן לעניים
חלקם כ"ש וק"ו שיזהר האדם בזה . שאינו שלו שלא ישם עיניו ולבו עליו :

שלא

רלא
קלה

תלין פעולת שכיר שגא' ולא תלין פעולת שכיר עד הבקר . קמא פ"ט דנ"ט . מניעא
פ"ט דק"י וק"א וק"ב שבועות פ"ו דמ"ה . מיימוני הל' שכירות פ"א סמ"ג לאוין
סי' קפ"א סמ"ק סי' רס"ב טורח"מ סי' ט"ז ושל"ט . וזהו שזהו חפץ בקיום האדם אשר
ברא וממון לכל אדם פרנסתו ביומו . וגו' ורמזו ית' שפועל הזה ואכל אותו היום משכירתו ואליו
הוא כושא נפשו להתפרנס בו ומי שעופר ש"ו או מלאך הממונה על אותו יום קובל לפני ה' על זה
שעבר ומדת הלילה יערר עליו ויבקר פקדו ויענש עונש . כפס ע"כ הזהירה התורה בלשון כפול
ביומותתן שכרו לא תבא עליו . השמש ופירש"י חו"ל ששכיר יום גובה כל הלילה ושכיר לילה גובה
כל היום . ובספר סינון קטן כתב בעם הדבר ששם התורה גבול ומן יום א' ולא יותר בי דרך בני
אדם שיוכלו לכתפנות לפעמים וסמך דבריו על לשא דקרא שאמר ואליו הוא כושא נפשו . והאר"י
ו"ל לא היה מתפלל תפלת ערבית עד אשר שלם תמלה לשכיר שכיר . וטעם שהשכיר נשבע ונוסל
מפורש בגמ' מטעם שבעל הבית טרוד בפועלו . ומהר"מ כתן טעם אחר מדהזכירה התורה לא
תלין כי אליה הוא כושא נפשו . ע"כ הקילו בחו"ל לענין שבועה בדאיתא בח"מ סי' פ"ט שכיר
הבא לישבע אין מחמירין בו ואומרים לו אל תנטער את עצמך השבע וטול :

שלא

רלב
קלי

לקלל חרש ול"ד חרש ה"ה אפי' שאר אדם שלא בפניו שגא' לא תקלל חרש ופירשו חו"ל
סנהדרין דף פ"ו שבועות דל"ה תמורה ד"ה . מיימוני מהל' סנהדרין דף פ"ה אחרון .
סמ"ג לאוין סי' ר"א סמ"ק סי' קס"א . טורח"מ סי' כ"ו . נקט הכתוב חרש לא תקלל כדי ללמוד
ק"ו ומה חרש שאינו שומע והוא מקללו הזהירה התורה עליו ק"ו המקלל השומע שבתקנף וכתב"ש
וכוונת השם ית' הוא שלא ידבר שום דבר רע על שום אדם . ומכ"ש שלא להוציא קללה מפיו
ומושגין לקללות כי אפי' קללת הדיוט שעשה רשע ונתדבק בו המארה והנער . וזהו שאמרו חו"ל
ברית כרותה לשפתים . ועוד דרשו רז"ל דנקיטת קרש מה חרש בחיים ינא' חמת שאינו בחיים .
ולוקין על זה איך שאין בו מעשה . (חלקות) שלא

יה
מל'
רל
קו

שלא

רל
קל

שלא

רל
קמ
רל

עשות

שלא

רל
קא

שלא

יה
ס

להכשיל תם שאלפני עוד לא תתן ממשל . פסדים פ"ב דכ"ב . מועד קטן ד"ה
 וי"ז . כדרום דמ"ה ק דושין דל"ב מיעא דע"ה וד"ב ע"א ד"ו וד"ב מולין ד"ו .
 נדה דכ"ו . מיימוני מהל' נזק"פ י"א סמ"ג לאוין ס' קס"א סמ"ק ס' ק"ע . סיפרא לפני בומא
 נדר וזה כוונת חמך ענה אל תתן לו ענה שאינה הונכת לו . והוא שאל' ולא יהיה כך ערות
 נדר והוא ערות דיבור . והוא לאו שאין לוקין עליו שאין בו מעשה .
 לעול המשפט שאל' לא תעשו עול במשפט . מיימוני הל' סנהדרין פ"ב סמ"ג לאוין
 ס' ד"ה סמ"ק רל"ה . טור ס"מ ס' . כי המשפט לאלהים הוא והוא שופט נדק .
 והעושה עול מכריע הכף לטובה ומלל לעולם כי במשפט נדק יתקיים יישוב בני אדם . ונריך מתון
 ויישוב הדעת הרבה כדי שלא יטעו כי הרבה דרכים יש לדייכים . ומפני חומר הדין שבנו הרבה
 מי שיוכל להטיל פשרה . ועליו כאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם איוה משפט שלום הוי
 אומר זה ביצוע :

לכבד גדול בדין שאל' לא תהדר פני גדול . מיימוני הכל שם . והעם שלא יסתמו
 טענת מבירו ומ"ו מושבין לת"ס ואומר' לע"ה שב ואם לא ישב אין מושבין בזה .
 פסד בין בעלי דינים שאל' נדק תשפוט את עמיתך . סנהדרין פ"א ו"א ודל"ב
 סבועות פ"ד ד"ל מיימוני מהל' סנהדרין פ"ב סמ"ג עשין ס' ק"ו סמ"ק ס' רכ"ו
 טור ס"מ ס' י"ב וי"ו . וכשם שהוא מוסר שלא יטה את הדין כך הוא מוסר שלא יטה את המשפט
 לא יותר מחבירו . והא דהנביא הקרא לשון נדק משפט את עמיתך להורות אם העני יתקין
 בדין יתן הדין בשביל העני כמ"ס נדרע"ה ויהי דוד עושה משפט ונדק משפט לזה ונדק לזה .
 ראיתי בספר סידורי הרש"א שהיה דרש"ה מתיירא אולי יעשו קטניא עשיר ועני כי היכי שזניא
 מדע"ה ממנו בדין . כי מעולם לא כתאביב העני לעשיר כלום . לזה כתב כלל דהמשפ"ה עשיתי
 משפט ונדק כל תני כי לעשקי שלא יעשו עלי קטניא :

לרגל בחבירו שאל' לא תלך רכיל בעמך . כתובות פ"ד דמ"ו סנהדרין ד"ל ו"א .
 מיימוני הל' דיעות פ"ז סמ"ג לאוין ס' ט"ט סמ"ק ס' ק"ך צ' . ירושלמי פאה פ"א ד"ו
 ע"ג . וזה פ"כטא בהאי דרא קד"ש . ר"ש כת' ואמר הולך רכיל ומבלה סוד וכאמן דהא מכס
 נדר . האי קרא קס"א כיון דאמר רכיל אמאי הולך איש רכיל מבט'ל מאן הולך אלא מאן דלז
 אטיש ברוח' ולא מהימנא ההא מלא דשמע אולא בגווי' בקיורא בויא דראמי לי' לכר מ"ט משום
 דרוח' לית רוחא דקימא אכל מאן דרוח' רוחא דקימא בי' כתיב ונאמן רוח מכסה דבר . ובכלל
 אבק ל"ה הוא המשנה מבירו בפני שיכא שאל' מכרך רעבו בקול גדול וגו' : (תיקונו) להמסר
 ל"ה וההולך רכיל ינוס מ"ס נזקות ויבקש ממנו מחילה וילקח ויתעבה מ' וס לכל הכמות ויתוד' כל
 ימיו וישוב בתשובה שלימה . ויהיה כל עסקיו בנזקות ובשק שלום בין כל אדם ובין איש לאשתו .

לעמוד על דם רעהו בשיוכל להטילו שאל' לא תעמוד סנהדרין פ"ב דע"ג . מיימוני
 הל' רוצח פ"א סמ"ג לאוין ס' קס"ה סמ"ק ס' י"ט טור ס"מ ס' . פ"כ והוא אזהרה
 שלא ימנה מלהכיל נפש אישדאל בהכנת המיתה והאזהרה ויש לו יכולת להטילו ובכלל אזהרה זו שלא
 לכוש עדות גס שלא להלשין את מבירו ומשניאו בעיני השד ומעליל עליו ולקח ממנו וממית את
 רעהו ואת אשתו ובניו התלויים בו ועובר על מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך : (תיקונו)
 יפרע למבירו כל מה שהפסידו ויבקש ממנו מחילה וילקח ויתעבה יותר משנתיים ימים ויתודה כל
 ימי חייו כי נשח באילו הרגו ואת אשתו ובניו וקב"ד וזכה עבירות עשה ע"כ שבר רוחו . ואם
 אין לו לטלם ירבה עליו רעיון ויבקש ממנו מחילה וימנע ויכרע לו או לירשיו ואם יש לו מה לשלם
 או א"כ כ"כ להרבות עליו מ"מ יבקש ממנו מחילה בג' אגס' ויתוד' וישוב כל ימיו ויתעבה ש"א תעכו'
 כמנין אה"ס במילואו עולה א"ט עם הכולל כי בשעור שולטת אלהים אמרים והקלים
 אלהים קדושים :

שלא

יה
מל"ח
רלב
קטב

ליום השלישי

קדושים

ליום י"א בחורש

לא

ור

שלא

לשכוא אשיו בלב שכאמר לא תשנא את אחיך בלבבך כסמי דקי"ג כדרים דס"ה שוסה ס"ע
ד"ג עירובין די"ו מיימוני ה"ל דיעות פ"ו סמ"ג עשין סי' ה' כמ"ק סי' י"ז
סכרא ו"ל לא אמרתי אלא שכאה שכלב - אבל כשיראה לו שכאה וידע שהוא שוכא אינו עובר על
לאו זה אמנם הוא עובר על לא תקום ולא תטור ועובר ג"כ על עשה של ואהבת לרעך כמוך
והקובע שכאה בלבבו על"ה מכל ישראל הכשרים עבר על לאו זה ואין לוקין עליו לפי שאין בו
מעשה - אבל בשכאת הרשעים אין בו איסור אדרבה מזה לשכאתם שכאמר הלא משכאך ה'
אשנא ובמתקוממך את קוטט והיינו דוקא אחר שהוכיחו אותו כמה פעמים ולא רצה לקוור בהם
ולפיכך כסמכה למנוה הוכיח תוכיח את עמיתך :

רמ
לדוכיח

את הקוטט שכאמר הוכיח תוכיח את עמיתך מביא דל"א מיימוני חס"ל דעו'
פ"ו סמ"ג עשין סי' ט' וי"א סמ"ק סי' ת"י הטעם בזה כדי שיהיה אהבה ואהבה צמ'
וריעות בין עם ה' אשר נושא ס מותם המלך הקב"ה ומתנים ברית שלום זה לזה כי סוד האהבה
הוא יורה על האהדות כי משכן אהבה ואחד משכן מדוהו שתקנו קו"ל בתפילת שחרית
הבוקר בעמנו ישראל באהבה בשביל שאוהבים זה את זה וכש"ש אחריו למטה הוא מורה על האהדות
למעלה וזהו שמש ישראל ה' אל היום ה' א"ל וכש"ש קו"ל ג' מעידין זה על זה - ומזה האהבה
דאין להוכיחו בסתר ובלשון רכה ודברי נחת שלא יתבייש בדאי' נספרא הוכח תוכח אפי' מאה
פעמים כול מוכיחו ופניו משתנות ת"ל ולא תשא עליו חטא ודע אפי' שנכסיון אפי' מדבר שאיז
היה מוכיח חבירו בדברים ונתבייש חבירו וזהו חטא של מוכיח שהוא וזהו שאמר ולא תשא
עליו חטא סי' אותו סמ"ג תשא עליך ויש לכל בעל כפס להתיישב בזה הדבר לשון ולראו' אפי' יהיה
תועלת בדברין אלהם קוטט מוכיחו ויבטח בה' כי הוא ישרו בהלשמו פס שוכאיו ואל ידך לבבו ואל
יירא כי המס הוא השומר כל אנשינו ואת כל הרשעים ישמיד - ואם ישוב הקוטט מחטאו יהיה לו בזה
סכר גדול - וכן עי' שבידו להוכיחו ולהש בו ולא ימחה הוא בתפס על חטאו אבל למי שאינו שומר בו
א"ר שוכיחו אותו כמה פעמים מכלימין הקוטט בדברים ומכרסמין חטאו ומכרסין אותו עד שיחזור
למוטב - אבל אם יראה המוכיח שאין תועלת בתוכחתו או שהוא מתירא ממנו שמא יעמוד עליו
ויהרגנו שאינו חייב במנוה זו בלי ש כוח וזהו שאמר חו"ל כשם שמנוה לומר דבר הנשמע כך מנוה
לשתוק במקום שאין הדבר נשמע :

שלא

לבייש חבירו בדברים שכאמר ולא תשא עליו חטא הוכח תוכח ד"ל כשאתה רונה
להוכיח אותו תוכח אותו בלשון רכה ואמר לו שהוא עומדך ובה יהיה טוב לך ומרונה
כמ"ס שרע"ה הוכח למכס טאכנך ותשכור בזה שלא תשא עליך חטא מכירך מאשר ששכ כי כל אדם
שלא חזר מחטאו או כל ישראל כעכשם עליו ועיין מ"ס במנוה תקל"ט ותקל"ח ומס' תקטו ו"ו
ולא תשא עליו חטא - ובכלל זה הוא כלמד במכ"ש שלא לבייש שום כבדא בדברים - יומי שעבר
לנוס מ' יום וילקה בכל יום ויתודה כל ימיו (ח קיני)

ויבקש ממנו מחילה בדברים ויתגלגל בהרלים ערום :

שלא

לנקום - שכאמר לא תקום
לנטור - שכאמר לא תטור
שנים עשר ביודע)
ומא דכ"ג דמ"ר פ' כ"ט פ"ב וס"א ע"ג
מיימוני מה"ל דיעות פ"ו סמ"ג לאוין סי' י"א
וי"ב כמ"ק סי' קכ"ח קכ"ט - כי כל אדם
יש"ס על לבו את כל אשר יקרהו חטוב עד דע

שלא

מיר האדם ומיד איש אשיו לא יהיה דבר בלתי רצונו ב"ה ע"כ כשיצטוו או יכאיבו אדם ידע
בנפשו כי עונותיו גרמו והשי"ת גזר עליו דכך ע"כ לא ישית מחשבתו לנקום ממנו כי הוא אינו
סבת רעתו רק העון הוא המסבב כמו שאמר דהע"ה הכיחו לו ויקלל כי ה' אמר לו קלל תלה העני
בחסאו

במטאולא נשמיני בן ברא • ועוד ית תושלת רב כזה להשכית ריב • ועוד מזה כהיות שלום
 בין הא-שים יעשה לו להשי' שלום • והא דאר' יתוס ר' שבן יהונדק כל'ת' מ' שאינו כוקס
 וכוסר כחש אי'ת' מ' עיין בספר הארץ תמים באריכות שחלק הא' במילי דשמיא • והתורה
 שאמרה לא תקום ולא תטור איירי בנערא שלא במילי דשמיא ולזה הוא אומר כחש ר'ל' האי
 ת' שאינו כוקס וכוסר מאי' כזה שפשה כחש הקדמוני שפמה ב' חורו של עולם אינו ת' מ' •
 ובשם שאירי האון מהר' מ' הרבלי' ו'ל' מנח' פי' הנ' דמני' דאמר כל מקום שנת
 חכמים עיניהם או מיתה או עובי ע'ד הנ' דשבת אור' ימים ביחידה למיימימים כה שפוסקים
 לשמ' ית להם אור' ימים ובשאלה ר'ל' שמשמילי' שפוסקי' בתורה שלא לשמה יש להם עושר
 וכבוד כמנא העוסק בתורה לשמה וכה לאריכות ימים ע'כ' בכחו לענש המבזה בקור' ימים
 והמשמיל'ם זוכה לעושר וכבוד וא' בכחו לענוש ג' כבעיותא לו' כל מקו' שכתנו חכמים עיניהם
 או מיתה או עובי ית' ת' מ' שיהיה הן שלומד לש'ס' או שלא לש'ס' ית' בידו לענוש לפי מעשו
 או מיתה או עובי ו' ש' כל' ת' מ' שאינו כוקס וכוסר כחש ר'ל' שאינו כה לענוש כחש שגריה
 מיתה כן הוא אינו יכול לענוש במיתה רק בעובי מראה כזה שאינו ת' מ' שלא עסק בתורה לשמה
 ושפתיו יושק :

רמז

לאהוב

כל א' וישראל שחאמר ואהבת לרעיך כמוך פסחים דע'ה כתובות דל' נדרים
 דס'ס סוטה ד'ה קידושין דמ'א ב' ק' דנ'א סנהדרין דכ'ה וכו' ופ' ד' נדה דף י'ו
 עקריס' מ' ד' פמ'ה עקידה שער'ס' ושער כ'ג • וביד' שלמי' נדרים דמ'א פיימוני מה'ל' דיעות
 פרק ו' סמ'ג ע'שין ס' ט' ו'א סמ'ג ס' י' • כלומר שחמול על ישראל ועל מחנו כמו שאלדס
 חמול על עצמו ומחנו • והא דאמרו סו'ל' דעלך סני' לסכרך לא תעביד ז'ל'ל' דעלך רחם כו'
 אלא כדי להוציא חלב המינים המלעיגים על דברי קדושת סו'ל' שלא יתירו הארץ אפשר להתקיים
 כל מה דרחיס' לי אעביד להכריאי לכך אחר מה דסני' לך כו' ואמר ד' עקובא זה כלל גדול בתורה
 ר'ל' שהרבה מנות שבתורה תלויים בכך וכלל הכל הוא סתבה עס' סני' כו' שחמול מיתנה עס'
 עצמו לשמור מחנו ולהרחיק מחנו כל כוק ואס' יספר עלין דנדרים יספרס' לשבת וייאס' על כבודו
 ולא יתכבד בקלונ' כמ' סו'ל' המתכבד בקלון של סני'ר'ו אין לו חלק עה'כ' • והמתנת עס'
 סני'ר'ו דרך אהבה וחיבה ושלום ומצקש תושלתס' ושמת במחם עליו הכתוב אומר ישראל אשר בך
 אתפאר :

רמז

שלם

להרביע בהמה כלאים שחאמר בהמתך לא תרביע כלאים קידושין פ'א דל' מ' מ' מ' מ'
 דנ'א סנהדרין ד'ס' מולין דקט'ו מיימוני מה'ל' כלאים פ' ט' סמ'ג לאוין ס' רפ'א
 סמ'ג ס' קס'ג טור י' ד' ס' רנ'ו • פירושו שלא ירכיבה זכר על שוס מין בהמה או חיה שאינו
 מינו • ואינו מתקייב עד שיכניס במחול בשופפרו' או לוקה : (מלקות)
 לגרוע כלאים שחאמר שדך לא תוריע כלאים • מופר • בסוד הכלאים
 קסן ד'ב' מכות דכ'א ע'א דס' דירושלמי פיה ד'י' כלאי' האריבו המפרשים
 דכ'ו ודל'א מיימוני כלאים פ'א סמ'ג לאוין ס' רע'ט סמ'ק ס' קס'ב סוברנו • והבחי' פי'
 קס'ו והנה כלאי' ורעים מהגת' בארץ ודוקא ע'י' ישראל בעצמ'ה' הוא
 אסור • אבל ע'י' עכו'ס מותר לומר לעכו'ס לורע לו כלאים • הדברים הנכבדים
 וכלאי' האילנו' דהיינו ברכבה האסורה נהגת אף במ'ל' וכ'ס' בא' • בארץ ב'ן ח' ופי' נומת
 יש לו כח ומול למעלה

קסו

רמז

שלם

וכל א' נברא למיכו שלא להכניס מעשה בראשית • ובדרך הקבלה מקרא מזה וסוקים שחאמר
 ושמרתם את חוקותי דרש שמואל ואמר חוקים שמקקתי כבר בששת ימי בראשית שחאמר בדשאים
 ובאילנו' למיכ' הנו והוא העם לאיכ'ר שעמנו • הובא בספר ה'ת' בשם י' מ' כי שפסנו רומן
 למדות

קסו

יה
מ"ח

למדות שלונעלה המקטרגים לישראל זהם ית המרדס והלונס שעטנו מחבר אותן כוחות ומערכת
תפילתן של ישראל . ואמרו הלונס שעטנו בתפילתו סנדלפן הוא המלאך הקושר כתרים לקונו
אינו מקבל תפילתו עם שאר תפילות שגראה לו כעש"א שנותן כח לרוח הטומאה יש שטן אחד
המטובה על הלונס של שעטנו אשר על זה אמר"ל שטן ע"ו נ"ן צור גדול והוא מח"מ באפ"ל
יורד ומחטא ועולה ומסטי"ן . כוטר רש"ן יורד וכוטרל כשמה :

רמז
קמח

ש"ל

לאכול ערלה שח"ל שלם שנים יהיה לכם
ערלי' לא יאכל . ר"ה ד"ט פקחים דב"כ
קידושין דכ"ו ב"ק דק"א והנה מדברי תורה כשמעשאינו
נוהג אלא בארץ שח"ל כי תבואו אל הארץ ונטעתם . אבל
הרמב"ם כתב שאיסור ערלה צ"ל הלכה למשה מסיני :

לקדש

נטע דבעי שח"ל וצננה הדביעית יהיה
כל פדיו קודש הילולים ליי' ופי' הילולי'
שהבעלים יאכלוהו בירושלים והרואה לפדות פודהו במו
מעשר שני שהוא כפדה בכסף והכסף מעלה לירושלים
והפודה לעצמו מוסף קומס ר"ה דף י' ברכות דל"ה ב"ק
דס"ט ובירושלמי פאה ד' במעשר שני דכ"ו ר"ה דכ"ז סוטה
דכ"ב ובמדרש פ' ב"ה ובכ"ד זרם"ט מיימוני מה"ל מעשר
שני ונטע דבעי פ' ט' סמ"ג עשין"ס קל"ו סמ"ק סימן
דכ"ב :

רמח

P

מנאתי טעם הגון בסכר הולך תמים
ברוא דקבמת' כדי לדקות אותה קליפה
הנקראת ערלה כידוע ליודעי חן וחכמי
הקבלה האריכו בזה שכל שלם שנים
הראשונים כוחות הטומאו' שולטת באילן
ונקראו ערלים והנהנה מהפירות
הכולדים מהבס שהוא באילו נהנה מכל
הטומאה הנקראת ערלה כי הם חלקם
וגורלם וצריך להסירו ולגרשם מחרס ה'
נבאות ואמר הנ' שנים חל על הא לין
קדושה . ומבר"מ ו' לבתב ע"פ רמז
התיבוק בנ' שנים הראשונים הוא ערל
שפתיים בשנה הרביעית אביו מקדשו
לשמי' מוליכו לבית הספר הכל שאין בו
טמא משם ואילך להוסיף לכם עדותו
בתורה במשנה וצנמ' :

ש"ל

לאכול אבילת בן סורר ומורה שנאמר לא תאכלו כל הדם ברכו' די"א מ"ק די"ד
סנהדרין דס"ג וזה פ' ויקהל . ובמדרש פ' רל"ו מיימוני מהלכו' ממרים פ"ו
סמ"ג לאוין ב"כ . והזכירו התורה באבילת גסה בנן סורר ומורה והוא עונש מיתה לפי שרוב
מסאת האדם יעשו בסבת דיבוי אכילה ושתייה כמ"ס וישמן ויבעט וכן שמנת עבית כשת וישוש
אלוה בנ' ודרך כלל אמרו מלי כריסא וני בישא כלומר מילוי הכדס יביאו בני אדם לעשות מטאים
רעים שנאמר ובטן רשעים תמסר ר"ל מי גרם שצטנו כפשה בטן רשעים כאשר כל ימיו הוא
בעיניו שתמסר . אבל נדיר אוכל לשוכע כפשו : ובן כשב שאירי ופארי נספרו הקדוש שני
למדות הכרית מה שנה לו רבו בהפרדו מאנו וו"ל קדש עצמן בשתי עניינים אילו בקדושת המאכל
ובקדושת הביאה למעט בשתיקה ולהזהר מאד להרמיק אלף אמה ממה שנוגע לאיסור והתקדש
מאד בקדושתם : (שקילה)

רמז
קמח
ס

ש"ל

לנפש שנאמר לא תנחשו שבת פ"ו ונתוספתא דשבת ובירושלמי ובחולין פ' ג"ה
סנהדרין פ"ג ס"ו מיימוני ה"ל ע"א פ' סמ"ג לאוין ס"י כ"א כ"ג . סמ"ג ס"י קל"ד
קל"ה שור י"ד פ"י קע"ט . וכפל במקום שנאמר לא ימנא כך וגו' ומכאן . ואמרו בספרי מכאן
כגון האומר בפלה פתי מפי . כפל מקלי מידי וכדומה לזה אשר מפני זה ימנע את עצמו לעשות
שום מעשה . ובספרא אמרו לא תנחשון כגון אילו המכששים בחולדא ובעופות או בעשים עונה
וו יפה לנאת או שיאמר אשוכ לדרכי כי נבי הפסקו או עורב צועק עובר על ראשו וכיוצא בהן
הוא בכלל לאו זה . (ושמעם אזכרה וו) . שהם שגוען וסכלות גמורה ויכול לבא
מתוכו לכפירה שיטשבו כל טובתן ורעתן תא דבר מקרי

רז
קו

יה
מלח

לום השלישי

קדושים

לום יב' בחודש

יה
מלח

רנא
קנא

שלא

רנב
קנב

שלא

רנג
קנג

שלא

רנד
קנד

שלא

ולא בהשגחה מאתו ית' ולעם קדוש האמיתי אשר בחר האל לא יאות שישבו בדדרי מקדש אלא
תמים תהיה עם ה' אלהיך כי חפץ ה' בטובתו ומוכר להסיר מלבינו ויחשבה זו רק לקבוע בלבינו
שכל הרעות והטובות ופי' עליון תכל לפי מעשה אדם אם טוב אם רע (ובכל המקומות שכתבנו
ושכתב לוקה) הכונה הוא בא' שהוא מקום משפט כ"ג כי אין דנין דיני נפשות באל' אלא
במקור לבד וכל מי שאינו מקמש מחינתו לפנים ממלאכי השרת ב' בתשובה הרמב"ן דפ"ב
כתב מה שנוהגים שאין כושרים אלא במלואו של לבנה אינו כושר אלא כי טוב דלמי בעליו
ולא בחסרון והאריך בענין מזה כוכבים ושאלת שדים וכישופים :

לעונן שחומר ולא תעובדו כלומר לשון עובד עת זו יפה לזאת או לעשות בו
איזה דבר או אינו יפה לזאת או לעשות בו איזה מעשה פרטי מזה או כבר כתבנו
לעיל מקומותיהן ובכלל לאו זה הוא מעשה אסיות עינים מעשה עיניי פלא מה שהוא מן לטבע
כגון שנותנים הכל בכחך בגדיהם ואם כ' יוצאיהם נחש וכן שמעליכם מצעת באור ואם כ'
יוציאיהם מפי' העומדים לפניהם וכיוצא באלו דברים רבים המניח לאנשים העתים
הב"ל או העושה בעצמו מעשה רעים הב"ל מייב מלקות אבל השאל אל הידועי' אין עליו סיוע
מלקות בשאלה לבד אם לא שכוין פעולתו אל עת הידוע ויעשה מלאכתו בה ואז ילקה מכוין
שעשה מעשה :

להקיף פאת ראש שחומר לא תקיפו פאת ראש כס' טעם לשתי מנות הלל
יבמות פ"א ד"ה כויר פ"ו דמ"א נפ"א רכ"ז קידושין פ"א יס' חכמים ז"ל אמרו
דכ"ט ודל"ה מכות פ"ג ד"כ מיימוני ה"ל פ"א ס"א ס"ג לאוין ס"א איזה פאת ראש
כ"ז כ"ס ס"א ס"ק ס"א ע"א טור י"ד ס"ק פ"ק פ"ס : זה המושג גדעו
להשחית פאת וקן שחומר ולא תשחית כו' שבת פ"ד
פ"ד דס"ז פ"ס דקכ"ט כויר פ"א דכ"קידושין פ"ס וכתב הרמב"ם
בבא קמא פ"א דכ"א מכות דכ"א סולין פ"א ד"ו :

מכיון פאת ראש פחות מארבעים שערות אבל מותר לגלח הפאה במספרים שלא הנהיג
התורה אלא השתהה על תפר ור"ל לאמר במספרים בעין תער אסור ויש מהם דולים שהם מר
שלא להעביר תער על כל פנים ואין צורך מלקות אלא על המנהג אבל אם סייע
המנהג לא שניהם חייב וטעמים ואנדרונו' מתנים עליהם דין זכר ונקבה בזה חייבים בכל
אבל אם עברו אין לוקן מספק וכן אם גלח פאה אחת לוקן אחת ואם גלח שני גדעו
ואפי' בבת אחת ואפי' בהתראה אחת חייב שתיים וכן בזקן יש חמשה פאות ובכל אחת יש בה
חוב מלקות אפי' כוולין כולן באחת ובהתראה אחת חייב על כולן ואילו הן לפי העליון
והתחתון חייבין והעליון ותחתון משמאל הרי ד' ושכלת הזקן והוא מקום חבור הלמנים למטה
הקרא כוכבין הרי מעשה וטעם איסור שני מנות הללו כדי להרחיק ממנו כל ענין ע"א כי כ'
הוא מנהג הכוהנים וכל המעשה בשבילה בא אוהרה מפורשת שלא לפשות אותם כי קמור מחד
דבר המעשה קבוע בגופו של אדם שהוא לו למעברת עין תמיד וכוונת האריך בעון זה :

לכתוב כתיבת קעקע שחומר וכתובת קעקע לא תכתוב בכס' נס זה שר
במכות דכ"א וטעמו זכרנו לעיל אחר שהעכו"ם רוממים עצמם לע"ה
כלומר שהוא ענד כמכר לע"ה ומורשה לפיכך דתה אבל לא כן אומה קדושה והלך ה'סמה שחומר
כי חלק ה' עמו ואהבת ה' היא מקורה בלשם אסורים בזה ולוקין עליו אפילו על אות אחת
ודוקא כשהיא מקורה על הכשר הן בגולה הן בנפתר ע"י דיו או שומרים או בשאר מיני נפשים
ובכל דבר שהוא רשע אבל אם עשה שריעה לבד אינו חייב ואם רשעו אחרים אינו לוקי'
אלא

רנה

לירא

אלא א"כ הו"י יס"ע . כי ידוע הו"י לאו עז' בזה מעשה א' ולקחן עליו ג' (על קדש)
ע' מקדש שכתב ומוקדש תי' או א"כ ה' . ביבמות לא . מוקדש אתה מתיירא אלת *
מתי סהריר עליו . או לעבד קדושה שלא ילך שמה באבנא באבן שבתו כו' .
ההשגחה תלך אל בית אלהים : אנשי מעשה הם להם מנעלים מיוחדים שכלים
לכס' כ וטעם בזה שכתב ירא ויחדד אדם מן המקדש לכבוד השוכן תרכב לבנו בצואה וכנאנו
לכס' מ' להתפלל שמה . ופס' ב' כ' בקרא מקדש מעט :

רנו

שלא

דנ' ל' לדבר בכה"כ הוא עובר על מנהג
ו שכתב ודברת בם . ולא בדברים
אחרים :
לעשות מעשה אוב שכתב אל תכנו אל האובות סנהדרין פ"ו מיימון הלכו' ע"א פ"ה
ס"ג ל' יונ' ס' ל' א"ל ס' ס"ג ס' ק' וקל"ס לשון סברא עוף זה המדבר משתין .
וידענו המדבר ב' וטעם הוא שלא ל' ס' הדמיון והס' ת' סבירו הכל זהו מקור בעמנו
ודורש בעד הקיים אל המעשים . ובס' הולך תמים יש רמז בנס קוראים או אשה פ' על מעשה שאול
עם שמואל שפעל אותו והראו לו שהוא ימות בהלשמה ודוד מלך וילך בימות המשיח . מעשה
אוב במיד ועדים . נקל . ואם א' נ' עדים והפירוש בכרת . בשוגג מביא מטאת קבועה
והנשאל בהן בלאו . ואם כיון מעשה ועשה כדמיון לוקה : (מיתה)

רנו

שלא

לעשות מעשה ידענו כדא' רן סנהדרין פ"ה דס' ברכות פ"ג דכ"א קרייתות פ"א
ד"ה . רמב"ם שיקח ענף עוף ששמו ידוע וישימהו בפיו כו' ועל כל א' משניהם
(סקילה) (וכרת למזיד) :

רנה

לכבוד

ת"ח שכתב מכה טיבה תקום . מילה פ"ב ד' וק' ושיין פ"א דל' בודל"ג ירושלמי קב
ביבורים פ"ב דס' א' ר"ה פ"א דכ"ו במדרש רבה ק"ס קל"ב קע"ט ר"א ר"ו רס"ה
פ"ח מ"כ . מיימון מהלכו' ת"ת פ"ה ס"ג ע"ג ס"ג : פ"ק ד"א וז"ב : טור י"ד ס' רמ"ד
ושיין בספרי עיר דוד בבית ישראל דרש כפלא וספלא בית שאמר ר"א ר"א ח"י כפן שבעים שנה
כו' . ואזקלוקס תרגום מן קדם דקבר באורייתא תקום והדרת פלי וקן בירשו ר"ל אין וקן אלת
ע' שקנה בזה וזה דהו"א בלשון וקן עמו שהוא הלא בהכמותו בסני המועט' מה שרא' הוקן
כדור שני . ומכאן זה סיני טעמו דא' בן יעורא פנא' דקידושין שאמר שאפי' וקן אשמי'
כלומר אף שאינו חכם כי שיהא אשמי' אפ' . בור ראוי לכבודו מפי שברוב סני דאק והכיר קנת
במעשה ה' וכתלמותיו ומתוך כך ראוי לכבודו והיינו אמר ר' יוחנן שם בקידושין הלכה כאיס' בן
יהודה אבל אמרו בתנאי שלא יהיה בעל עבירות שאז מבע את עניו מכבוד . גם אמרו שאפי'
ת"ס מהג' כבוד זה לזה ות"ס שכתב עמוד זה מכה זה . תו אמר אביו ורבו . רבו קודם
בכבוד באביה במשאל ובשניה אבל אם אביו קנת חכם אף שאינו כדנו אביו קומוס ובחולין אמרו
כל החולק על רבו כחולק על השכינה שכתב בהעמס על ה' וכוונתו בכל זמן והעובר עליה בעל
ע' שיה' . ועונשו : גדול . כי יסוד מוק בדת הוא :

רנו

שלא

לעשות עול במדות שכתב לא תעשו עול במשפט . מילה פ"ה דס' א' ב"ב פ"ה
דס' סנהדרין פ"ד דל' ירמלאי שבוש' . פ"ט דף ל"ט מיימון מה' ל' נביה פ"ה .
ס"ג ע"ג ס' ע"ב . טור ח"מ ס' י' וס' ב"ה . מפי המועט למדנו שזה המשפט לעבד המדע
שכתב בקרא דין וצדק מלאו ס' ל' שבעה מדות שיהיה בדין שיהיה בוכא מיוונן בדין
והנביה :

רס

לצדק

המאזנים שכתב מאזני צדק וכו' סנהדרין כו' הכל שם בספרא אמר הקב"ה לישראל קב
על תנאי כך הונאתי אתכם מארץ מצר' שכתב על יכם מומת מדות שכל המורה

במדה מודה ביציאת מצרים • אמר הקב"ה אל המצרים במצרים לשיפה של בכור ושאינו של בכור
ואני פתיד להפרע מי שטומן משקלותיו במלח כדי להכות הצריח שאין מכירין בהם • וכימות
אמרן קשה עונשן של מדות • וע"פ הרמז הוא קאי על הדיין שהוא בקרא שוקל וזמנ"ה בנדק
תשכוט :

רסא לרזן

בשריפה המשיב שריפה שכאמר בא"ז תשרפנו וגו' ימות פ"י דנ"ד ונ"ה • סנהדרין
פ"ט מיימוני ה"ל סנהדרין פ"ד סמ"ג עש"ן ס' קכ"ח • ומנות הכשרפין אמרו
בסנהדרין פ"ו שהיו משק עין אותו בזבל עד ארכבותיו • וכותני' סודר קשה בתוך רכה וכורך
על זוואריו ושני עדיו זה מושך אגלו עד שהוא פותח את פיו ומתיכין את הכדיל ואת העופרת
וכונא כהן וזרק לתוך פיו והיא יורדת ושורפות את בני מעיו • ורז"ל למדו מזה זו מכדב
ואביהו ששרפו בשמתן וגופם קיים :

רסב שלא

ללכת בחוקות העכו"ם שכאמר ולא תליכו בחוקותיהם • לשון ספרא לא תליכו
בנימוסיהם שלהם • שכאמר הרמק מעליך דרכך ואל תקרב אל פתם ביתה •
ואזהרה היא אפי' על הליכה • ושורשי המזהר זו כדי להתרחק מהם אפי' ממלבושים • ועיין
במסכת שם פ"ו ובתוספתא שבת וכוהנת מזהר זו בכל מקום בין זכרים בין נקייבות • והעובר
על זה חייב (מלקות) והמתרחק מהם ומכותיהם וישים כל לבו ומשבתו אל ה' ומצוותיו •
כפשו בטוב תלין ורעו יירש ארץ :

(אמור)

רסג שלא

יטמא כהן הדיוט • שכאמר לא יטמא בעמיו • סוטה פ"א ד"ג קידושין פ"א דכ"ט
סנהדרין פ"ו דמ"ז מיימוני הלכות אכל פ"א • פמ"ג עש"ן ז"ח סמ"ק ס' כ"ט :
טור י"ד ס' ע"ב ע"ג ע"ד • ירושלמי כור פ"ג דכ"ב • שם פ"ו דכ"ה • מדרש רבה ק"ט
דמ"א במ"מ כ"ו ע"ג • סוד הטומאה הוא מבואר ברקביט והיא אבי אבות הטומאה מטעם זה
בהיות שמית ישראל הם בני מלכא מיתתם ע"י מלאך המות בעצמו והוא סמאל שהוא אבי אבות
הטומאה ולפיכך טומאת מת של ישראל גדולה מאד • ע"כ באה הצווי בתורתנו הקדושה אזהרה
גדולה למשרתי עליון עם הכהנים להתרחק מן הטומאה ומכ"ש טומאת המת כי בהפרד מעל
האדם צורת האדם שהיא הנשמה חלק מעל • שאר הנוף גרוע והטומאה כדכ"ק בו בכל סביביו •
ומ"מ דפמי ה' מרובים שהתיר קרובים משום כח רוח לכפטר כדאי' בירושלמי איתתיו ל' בשלמא
א"ל תבוא דעתך שהכח דעתי • ולא עוד אלא שבא הצווי שהוא מוכרח לשמא לקרוביו אע"פ שלא
ירצה לטמא מטמאין אותו בעל כרחו כדאי' בדברי קו"ל במעשה שבא ביוסף הכהן שמתה אשתו
בערב פסח ולא רצה לטמא ודעפוסו שכמים וטמאיוו בע"כ ומה הטעם כתב הרמב"ם שהאכילות
הוא חיוב דאורייתא ומזה • וכבר נודע שיום המיתה ויום הקבורה דאורייתא • אכל כרגל
אינו כוונת דאיתא עשה דרבים ודמי עשה דיחיד :

הכהנים לקרובים שכאמר לה יטמא כל זה שם פזיר פ"ו דמ"ג •

(ליום י"ג בחודש)

רסד שיטמאו

רסה שלא

יטמא כ"ג טבול יום שכאמר ולא תחלוטם אלהיהם • ימות פ"ב דכ"ב • סנהדרין
פ"ו דכ"ג ופ"ט דפ"ג ובז"ס פ"ב די"ו • וטעם הערב שמש כיון שקיבל דינו אין
להממונה על אותו יום שום עירעור תלוי ולא שום תביעה וכתרנה וכתפיים הקדושה והטהרה
מופסין עליו • והמשמש לפני קונו אין ראוי להיות לו מקטריגין :

רסו שלא

יקח כהן אשה זונה • שכאמר אשה זונה וגו' •
קידושין פ"ד דע"ח • מיימוני מה"ל איסורי ביאה פ"ו
סמ"ג עש"ן ס' כ"ו • עפ"י הגולה שלא תמשוך אותו
אמריה וכמנא מחלל קדושתו • וע"פ הסוד יש טעם
לג' •

יה
סל"ח

ליום הרביעי

אמור

ליום י"ג בחדש

לר

יה
ס"ע

רסח
קס"ג

שלא

יקח כהן גרושה שנאמר
ואשה גרושה כו' :

רס"ט
קס"ד

לחלוק

כבוד ורע אהרן שנאמר
וקדשתו כי את ל' ס' אליהך

לג' אילו כי יש למעלה כיתות מכוונות לגרושה
ואללה זוכה וכשיהיה הכהן אחשו במשמרתם כעשה
ממיתם ואינו יוכל להל' ס' עמהם כי הוא נכנס
במלקם וגורלם :

ס"ז

ער
קס"ה

שלא

הוא מקריב יבמות דפ"ס כדרים פ"ס דמ"ב גיטין פ"ה דכ"ט מ"ק פ"ג דמ"ס הוריות פ"ג די"ג
ירושלמי יבמות פ"ג ד"ג מיימין הלכו' כלי מוקדש : ועובדי' פ"ה סמ"ג עשין סי' קע"א טעם
הדבר כי זהו כבוד האדון שמכבדי' משרתיו כי עבד מלך מלך וכו' שהוא מקריב להם אלהים הוא
מקרב הרשוק' ומוחק' המוקשרים ועושה שלום למעלה ע"כ ראוי לכל הכבוד ואזהרה על כל
ישראל לפתוח ראשון לקוראיו בתורה ולברך ראשון בברכת המזון ובברכת המזון וליטול מנהיגה
ראשון כשחולק עם אחיו הפהנים בלסם הפנים כ"כ רש"י בדרים דף ה"ל . ובפרשה זו תוך
הסדר תופס רש"י ו"ל לשון ספרא וקדשתו על כרחו שזו המנהג אכחו כטווננו כה להקדימו בע"כ
אפי' להלקותו אם ירצה ליקח גרושה וחלוקה עיין שם . ולבאורה דברי רש"י סותרים אהדדי
בפירושו על וקדשתו ודבר תימא הוא ועיין בספרי בעיר דוד בבית המקדש כפ' אמור . מ"ס
שמה ויונעם לך :

יכנס כ"ו באהל המת שנאמר ועל כל נפשות המת לא יבא . נזיר פ"ו דל"ס .
סנהדרין פ"א ד"ד הוריות די"ב קולין פ"ג דע"ב . ירושלמי פזיר פ"ו דכ"ה . טור
י"ד שעה טעם הדבר משרת אל הקדוש . במקום קדוש לכפר בעד קדושים . אין ראוי להיות
עסק בטומאה כלל . והא דמסמא למת מזה עיין בספר הולך תמים תרי טעמים בשם
מהרמ"ש ז"ל :

רע"א
קס"ו

שלא

יפא כ"ג לאביו ולאמו כויר פ"ו דמ"ו ודמ"ס ירושלמי יומא פ"א דל"ט טעמו מוכר
לעיל .

רע"ב
קס"ז

שיש

כ"ג בתולה שנאמר והוא אשה בבתוליה יקח יבמות דכ"ט כתובו' דכ"ו הוריות די"ב
ירושלמי יבמות פ"ס כ"ט די"א קידושין פ"ד דס"ו מיימוני מה' ל' איסורי ביאה פ"ו
במ"ג עשין סי' כ"ו והטעם כיון שאמרו סד"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשה כל' להכי
משתבעל לאחר אכורה כי משכבותי' באחר והכהן נרץ שיהיה תמים המקריב לאל תמים ומ"ח לא
הממירו סכמים שאם נשא בוגרו' או מוכת עץ דבר עבד יקיים .

רע"ג
קס"ח

שלא

יקח כ"ג אלקנה כו' שנאמר אלקנה וגרושה לא יקח .

רע"ד
קס"ט

שלא

לבעול אלקנה אפי' בלא קידושין שנאמר ולא יתלל זרפו בעמיו . שתי חמות הללו
בדרשים ביבמות ד"ס ודמ"ט . כתובו' פ"ג דכ"ט כויר פ"ו דמ"ב . סוטה פ"ג
דכ"ג וכ"ו ומ"ד . קידושין דפ"ד וס"ס וע"ו וע"ט . בכורות דכ"ו . תמורה ד"ה ופ"ו וכ"ט .
ירושלמי יבמות פ"ה ד"ט . טס פי"א די"א . קידושין פ"ד דס"ו מיימוני שם . טעמים מפורש
למעלה ועו' טעם אחר כי סמאל רוכב על ד' סות הנקראות אלקנה גרושה חללה זוכה . ואין
הקטיגור יעשה שכיבור ואם ד' נשים אילו מקרבים כמות הטומאה איך הכהן שהוא קדוש יקרב
אליהן :

רע"ה
קס"י

שלא

יעבד כהן בעל מום שנאמר אשר יהיה בו מום לא יקרב . קולין פ"א דכ"ד טעם
הדבר כי בעל מום הוא סימן שנפשו פגומה ע"כ לא יתן כח ואחזה לטומאה
במקדש אפילו להיות מסייע ומושיט לכהן לבד . וכדרש ממלת לא יקרב ולא אמר לא יבא
להקריב גם הקריבים כח לפשתך .

אלא

יה
מל"ח

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

ליום רביעי

אמור

ליום יג בחדש

יה
מל"ח

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

רעו

קמט

יעבוד כהן בעל מוס עובר שחמור כל איש אשר בו מוס : זכורות דמ"ג

יבנס בעל מוס בהיכל מלך אך אל הכרובות לא יבא עידוכין דף ה' וכבר כתבתי
במזה רע"ה שאפי' להושיט ולם יע' לכהן המקריב אסור :

יעבוד כהן טמא שחמור ויכורו מקדשי בני ישראל כנהדרין פ"ט דפ"ג זכאים פ"ג
דפ"ו וי"ו וי"ו . תמורה פ"א ר"ג ועבר זכרנו לעיל הטעם שלא יבין כח ואחיה
במקדש :

יחבל כהן טמא תרומה שחמור בקדשים לא יחבל . יבמות פ"א דע"ד וע"ה :

יחבל זר תרומה שחמור וכל זר לא יחבל בו כמו שחורם זרע אהרן מישראל בן הזרמו
תרומת ישראל לזרע אהרן :

יחבל תושב כהן תרומה שחמור תושב כהן ושכיר לא יחבל : יבמות ד"ע וע"ה .
קידושין ד"ד . זכאים פ"א דפ"ב . מן עבד כרעני שהוא קטין כסכו והוא כנופו
כי הושוה לכתוב קטין כסכו לילד ביתו . מכאן שממנו של אדם כנופו :
יחבל ערל תרומה שחמור לא יחבל קודש שם :

תחבל מללח מן הקודש שחמור וכתב כהן ביהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא
תחבל : יבמות פ"א דפ"ב מטה פ"ד דב"ו קידושין פ"ד דע"ה מללח וערל הם
טמאים ואינם ראויים לאכול מן הקדושה . וכן כהן טמא כלי כגשתמשב טמאה :
לא יסתמש בו קודש ויחבל בו תרומה :

לאכול טמא שחמור ולא ימללו את קדשי בני ישראל כנהדרין דפ"ג זכאים פ"א ד"ג
וי"ב וי"ב וי"ב יתמנה פ"א ד"ג . כזה פ"ד דל"ב והוא (סיג חיתה)
לקדשים בעלי מומין להקריב למזבח שחמור כל אשר בו מוס לא תקריבו תמורה פ"א
ד"ה ז"ד כפ"ר המקדשים בעלי מוס עובר משום ה' שמות מוסים כל המקדשים .
יחוס כל תשקוט . יחוס כל תדוק דם . יחוס כל תקטיר חלב . יחוס כל תקטיר מקטרת
לאבני לוקה יחוס כל תקטיר ולדבא חיו לוקה דאין לוקה על לאו שכללות וכטעם הוא שלא
לזנות קדשם :

כל קרבן המים שחמור תמים תהיה לרנן מנחות פ"ה דכ"ו זכורות דל"ג .
ירושלמי תרומה פ"ו דמ"ו . כספים פ"א דכ"א מנחות פ"א מיימוני הלכות איסור
מזבח פ"ק ח' פ"ג עטין סימן קע"ו שחמור תמים יהיה מנחת עשה . התומין שמנו חכמים וכל
שכובלי' בקרבן הם ע"ג . חמישים חכם . הם בקרבן חלבין בבמה . כ"ג מוס מנחות
בכמה ואין ראוי לאדם . ויתד פרטי וזכרים מנחות פ"ב פ"ג מנחות :

(ליום י"ד בחדש)
ל תן מוס בקדשים שחמור כל מוס לא יהיה בו . בינה פ"ג דף' מנחות פ"ה דכ"ו
זכורות דל"ג והכל הוא בעם לכבוד הקדושה . מיימוני כ"ל . וטעמו שלא
לזנות קדשים : אדרבה יסתדל לעקן כנס שבו העלין למזן יקריבו למעלה לדוכן בשורשו
וזה כבוד העלין :

לשחוט בעלי מומין לשם קרבן שחמור לא תקריבו . פוטה פ"ט דמ"ו זכורות פ"ג
ד"ד תמורה פ"א ד"ו . והטעם הוא כי בכח הפעולה זו יתעורר האדם להכביר
מעשיהו ולכן גמטום להיות טעולת הדברים שבהן הכשר המעשה שלימה :

סל"א

יה
מלח
קפא
רצ
קפכ
רצ
קפג
רצב
קפד
רצג

ליום רב ע

אמור

ליום יד בחודש

לה ויה

רפט
של

של

של

יהיה

לדקטורא חריס
לדוק דמיס של בעלי מוש שחא לא תתנו מהם
תמורה פ"א ד"ו
לסרס מוס ובר שחא וזכרכם לא תעשו
כדחא כ"א לשנת יורה וכאשר יסחיתו כלי הסולדק לא יפרו וירצו
לחקריב מהם ק"ן
לחקריב בעל מוס של עכו"ם שחאמר ומיד בן ככר לא תקריבו
תמורה פ"ב
קקרבן בן שמונה ימים שב' זמנים השמיני והלאה ירצה לקרבן
זבחים פ"א ד"ב
מחל' איסורי מוצק פ"ב
ועיין בספרדא וזבחים בסוכו
פ"ו משל למחך שזכרם למוד דה ואמר כל חכסכאן
תחלה כך אמר הקב"ה לא תקריבו לפני קרבן עד שתעבור עליו שנת כי אין שנתה בלא שנת
לשחוט בהמה ובה שחא' אתו ואת כבו לא תחטו בו וס' א'
קולין פ"ה דפ"ב ודפ"ג
דמ"ט בדפוס יכניח ובדפוס אחרים
ובזוהר פ"אמור עמוד קפ"ה
וכן הוא בדרכי משה פ"ה
מדת השמלה ודקדוקים ולסרסין מדת אכור ות שחא' מדת רשה והעונק חייב (מלקות)
לעשות דבר שיתחלל ש"ס שחא' ולא תחללו את שם קדש
יומא פ"ב תרא
ספרי חילול השם הוא ענין חמור במחל
השם
למחך חלל כולם תולים ומתחמקת
חטנו לעבור על מצוה זאת מהמנות בין קלות בין חמורות
ג' ע' או שפית דמים אף שלא בשעת ברה חייב שם מבר כפשו ודבר ואל יעבור
פדוס במחל
איום דבר שחא' ראוי לאיש כמיהו לעשות אף שהוא מעשה התיר חלול השם הוא
בנ"מ א"ו חילול השם כגון חכא דסקילכא בשחא' חבי שחא' ולא יהיבנא דמי' לאלתר
אומר כגון חכא דמס' יכא ד' ימות בלא תורה ובלא תפילין
שיריע חטאו לרבים ויאמר להם אל תעשו כמותי פשעתי ושללתי השם
באולתי
לקרש

קט

קט
מחל' איסורי מוצק פ"ב
ועיין בספרדא וזבחים בסוכו
פ"ו משל למחך שזכרם למוד דה ואמר כל חכסכאן
תחלה כך אמר הקב"ה לא תקריבו לפני קרבן עד שתעבור עליו שנת כי אין שנתה בלא שנת
לשחוט בהמה ובה שחא' אתו ואת כבו לא תחטו בו וס' א'
קולין פ"ה דפ"ב ודפ"ג
דמ"ט בדפוס יכניח ובדפוס אחרים
ובזוהר פ"אמור עמוד קפ"ה
וכן הוא בדרכי משה פ"ה
מדת השמלה ודקדוקים ולסרסין מדת אכור ות שחא' מדת רשה והעונק חייב (מלקות)
לעשות דבר שיתחלל ש"ס שחא' ולא תחללו את שם קדש
יומא פ"ב תרא
ספרי חילול השם הוא ענין חמור במחל
השם
למחך חלל כולם תולים ומתחמקת
חטנו לעבור על מצוה זאת מהמנות בין קלות בין חמורות
ג' ע' או שפית דמים אף שלא בשעת ברה חייב שם מבר כפשו ודבר ואל יעבור
פדוס במחל
איום דבר שחא' ראוי לאיש כמיהו לעשות אף שהוא מעשה התיר חלול השם הוא
בנ"מ א"ו חילול השם כגון חכא דסקילכא בשחא' חבי שחא' ולא יהיבנא דמי' לאלתר
אומר כגון חכא דמס' יכא ד' ימות בלא תורה ובלא תפילין
שיריע חטאו לרבים ויאמר להם אל תעשו כמותי פשעתי ושללתי השם
באולתי

לקרש
שמו ברבים שחא' וקדשתי כתוך בני ישראל
סנהדרין פ"א דע"ד
שביעית ק"ד דל"ה
ס' פ"ג
ק דוס השם שחא' כפשו למיתב חס רוצה להקטיל
ולא שימת כקן מ"מ יש שלשה עבירות שיהרג ואל יעבור אף בג' כעה ואף שלא בפני כרה וכו' פ"א
ג' ע"ט ד' ודוקא שחא' לידו במקרה להעבירו או מנה לקדש שמו ברבים
אבל לא שיביא את
עמנו

ק

רצו

ענינו לקידוש היום כי באלה לא חפץ ה' אשר מזה הטעם לא כתבה התורה מעשה דאברהם באור
כשרים בפר רגל וכן מנינו בר' עקיבא שאמר עתי יבא לידי ואקיימנו :

ק'א

לשבות

ביום ראשון דגמא שגמא' ביום הראשון מקרא קודש יהיה לכם . פסדס
ר'ה פ'כ'כ'ד' טור א'ח' ס'י'ת'כ'ה י מיימוני הל' ט'פ' א'ס'מ'נ' עשין ס'ל'ג' :

ק'ב

לשבות

ביום שביעי דפסח . שגמא ביום השביעי מקרא קודש :
לעשות מלאכה ביום הראשון של פסח :

פסח

של

של

לעשות מלאכה ביום שביעי של פסח . בפ'ק' דשנועות אלה

תעשו לה' במועדיכם הוקשה כל המועדות זה לזה . במדרש כותי

ח' שאל לר' עקיבא א"ל למה אתם עושים המועדות לא כך כאשר לכם מדשיכם ומועדיכם שגמא

נפשי . א"ל אילו כאמר מודש ומועדל שגמא נפשי . הייתי אומר כן אלא שגמא מדשיכם ומועדיכם

שגמא נפשי הם אמתן מועדות שעשה ירבעם שגמא' ויעש . ירבעם חנ' במדש השמיני המודש אשר

בדה מלכו . אבל מועדיהם האלו נקראים מועדי ה' כו"ט אלה מועדי ה' . וראיתי מרבנותי

שקודם קידוש היום בי"ט היו אומרים פסוק זה אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם לבוונה

וזהבן . וכלהו מדא טעמא הוא לה' כיר נ'ס'ס ונכלאות הש"י ב'ה' שיעשה עמנו בזמן הזה

ביום הראשון אכלנו אלהיהם כו' ביום ו' קריעת י"ם . ואיסור מלאכה בימים האלה שלא יסוף

דעתינו מהניסים הללו וידברו בם ויודיעו לנביהם ולבני צניהם . כי מיתוך השניתה יהיו פנויים

לעסוק בשמחת י"ט ואח"כ יתקננו כל הפס' בנתי כנסיות ובתי מדרשות לשמוע דבר ספר וראשי

העם ידריכום וילמדס דעת כו"ט חו"ל . משה תיקן לישראל שיהיו דורשים הלכות פסח בפסח

והלכות כו' כדי שלא ישכח'ו מפי עוללים נס'ין הנדולים . ומונה הוא להזהיר המוני עם

שלא לזמן עכו"ם . ביום טוב כי הוא איסור דאורי תא דכתיב לכם ולא לעכו"ם כו' : והעובר

במויד חייב (מלקות) טעם לשני ימים טובים של גליות אף שאין בקיאים בקביעי

דירחא והתורה לא התחייבר לנו כ"א יום א'לבד .

דע אחי דאיתא בפסיקתא כינד מעברס השנה היה מביאים ס'ת לפניהם והיו עושין גורן

עגולה ויושבים הגדול לפי גדלו ועמדו ופרשו כפיהם למעלה לאזניהם שצנחמים .

וראש' שנה מוכיר השם ושומעים בת קול בלשון הזה . וידבר ה' אל משה לאמר כו' כמא אף

שהיה בקיאים בקביעי דירחא יותר טוב היה שהיה מקדשים ע"פ בת קול . ולפיכך נשתנה

דינם בין יושבי ארץ ליושבי חו"ל . שיושבי ארץ עשו חנ' יום אחד לבד ויושבי חו"ל אף היוותם

בקיאים בקביעי דירחא חו"ל לכבוד יושבי חו"ל שהיו משתמשים בבת קול עשו עוד יום אחד

מספק ועשו שני ימים טובים . ואמר שגמא הבית ואין בת קול מ"מ תקנה ראשונה מכל אחד

ואחד לא היה .

הקרבת העומר שגמא והבאתם את העומר . שבת דקל'א . מנחות

דף ס'וד'ע וע"צ ופ"ס דפ"ג ודפ"ד : בח"מ ס'ג' : מיימוני מהלכות

תמיד ומוספין פרק ו' . סמ"ג עשין סימן ר"ב וסימן ר"א . סמ"ק סימן קמ"ג : טור

א"ח סימן תע"ט . ספירת העומר הוא דאורייתא ומדכתבה התורה תמימות מונה למנותן

מבערב כדי שיהיו תמימות . מכל מקום אם שכח ולא חנה מבערב מנותה כל אותה לילה .

מונה מן המובחר למנות מעומד . ועיקר הספירה הוא להראות בנפשינו החפץ הגדול

אל יום הכבוד הנכסף ללבנו כעבר ישאף כל וימנה תמיד מתי יבא העת הנכסף אליו .

וכל יום שגמא הוא בעיני שמה מיוחדת שגמא לו זמן הקבוע . כי בזה הוא מראה רצון

הסוק ואשר הוא מנסה ליום הקבוע מתן תורתנו הקדושה . כי עיקרן של ישראל אינו אלא

התורה

ק'ג

מצות

שא

התורה . כי שמים וארץ כבר לא מפני קבלת התורה שנא' אם לא בריתי יומם ולילה הקדש שמים
וארץ לא שמתי . וכן יצאת מצרים היה בזכות התורה שנא' וזה לך האות כי אנכי שלחתיך
בהוראתך את העם הזה תעבדון את אלהים על הכר הזה . ולכך הוא הקבץ לומר בעומר ולא
לעומר . כי בעומר קאי בבמה ימים אלו עומדים היום וכמה נאמרים . ועוד כי לעומר
אינו כבן לומר כ"א בפעם הראשון שהוא קאי על עומר שיביא למחר . אבל כלילות אחרות
אי אפשר לומר כן . ואם באמר פירוש לעומר שכבר הביאו כמנא לילה ראשונה ושאר לילות פירוש
סתרי אהדדי . ובאשר טעם ה'אות לנאתם מארץ מצרים מעבדות לקבלת התורה . משום זה
הזכירה התורה להתחיל למצות מיום שני של כסא ולא מיום הראשון . והיינו טעם כי יום
הראשון כת"ק בולו להזכרת הנס הגדול שהוא יצאת מצרים . שהוא אות ומופת על סידגשו של
עולם כאשר הארבעי בוק הטטה לאמת במקרי הגדול עיר דוד ואין מערבין שמחה בשמחה .
קרנן הבאות העומר הוא קרבן בכבד שבו זכר שאנו מאמינים בטובתו של הקב"ה המחדש לנו
טובו בכל שנה ושנה ורע תבואה להחיות בו :

שב
קפט

שלא

לאכול מתבואה חדשה שנאמר וקלי וברמל לא תאכלו . בסמים פ"ב דף ג'
בריתות פ"א ד"ה . ירושלמי חלה פ"א דכ"ו . ערלה פ"ג דס"ב .
פסחים פ"ב דכ"ח . מיימוני הלכות מאכלי אסורות פרק ו' . סמ"ג לאוין סי' קמ"ב קמ"ג
קמ"ד . סמ"ק סימן ר"ו . הוכיח באיסור חדש ככל מושבותיכם בין בא"י בין בח"ל ואפי'
בזמן גלותינו : אמר ר"ב דברים פלוניים בארץ וכוונתו בין בארץ בין בח"ל חדש וערלה
וכלאים . החדש היא מן התורה . ערלה הלכה למשה מסיני . הכלאים מדברי סופרים .
ומשם תבואות לבר הן בכלל איבוד חדש והן קטטה ושעורה ובסמית שכולת שועל ושיפין .
וזמקומות שעושין שני ימים טובים אסור כל יום שבועה עד לערב מצרכן . וטעם
איבוד אכילת חדש עד זמן כפירת הממשים להשריטך אמונה חזקה שלא ברא אלהים את עולמו
אלא בשביל התורה שעינידי ישראל לקבל לסוף חמשים : ומי שעבר על זה ואכל כוית מצת
חדש קודם יום הקדשת העומר חייב (מלקות) :

שב
קצ
דש
קצא

שלא

לאכול קלי שנאמר

שלא

לאכול כדמל שנאמר

זה . פס ככ"ל . מנחות פ"ב . קידושין פ"ק . ובכריתות אמרו האוכל קלי
וכדמל לוקה שלשה מיתורא דקרא ירושלמי כו' . כתב מהר"ם הטעם כדי שלא תהיה פתחון פה
למדת האין לקטרג אם יקדים להכות קודם שתטול היא חלקה . והאוכל כוית חייב
[מלקות]

מצות

ספירת העומר שנאמר וספרתם לכם ממחרת השבת . מנחות פ"ו
דס"ה ודפ"ח . מיימוני סכ"ל סימן ש"א . טור א"ש סימן תפ"ט .
ועיין מה שכתבתי לעיל מזה ש"א מ"ש שם . ונדיך לומר כפירת העומר שהוא ד"ת פ"ה
מספר אדכ"י :

להקריב

שתי הלחם שנאמר ממושבותיכם תביאו לחם תבובה . זבחים דכ"ו
מנחות דמ"ו ושם . טעם לשתי הלחם בגד תורה שכתב ונגד תורה שבע"פ
מיימוני שם . אורך כל סלה ו' טפחים . רחבה ד' אצבעות וגובהה ד' אצבעות ומדובעת היו
לשבות

קפט

יה
מלח
שמו

לשבות

ס"ז
קס

ביום א' של סוכות שאמר ביום הראשון מקרא קודש פסח פ"א ד"ה מעשה
פ"ב ד"ה טור א"ס פ"י תרל"ט וס' תרכ"א - וטעם לשבתנו כבר כתבנו

לפ"ל ועוד לכבוד הקדושים מיוחדים להם תאכסן אלנו בדאי' בוהר פ' זו עמוד קכ"ו
ולכן הוא איסור מלאכה כדי שיתן עינו ולבו לעשות כבוד לאושפיון ואכסאין הכל

לשבות

קכ"ו

ביום שמיני של סוכות שאמר ביום השמיני מקרא קודש יהיה לכם שם והטעם
מקרא עזרת לפי שבעדו המקשרים מה שהיו ממתינים מר"ה ומי"ב ומחצית
רבה לעורר דיינים ועתה ע"י הלולב המליך והמביא לעגור טללים רעים ורעות רעים ואמר
הקב"ה תהיו שגורים עמי ואזם בטוחים - גם עבין שמיני העזרת הוא רמזו לסעודה קטנה
במשפח'ל ועיין בוהר סוד הסג' :

שלא

לעשות מלאכה בראשון שאמר כל מלאכה לא תעשו :
שם :

שלא

לעשות מלאכה בשמיני שאמר כל מלאכת עבודה לא תעשו שם והוא חג בפני עצמו
שהרי אנו אומרים את יום שמיני העזרת חג היה ואין מוכירין חג הסוכות כלל

כי הוא חג בפני עצמו והוא דיושבי' בסוכה אחר שהוא חג בפני עצמו היינו טעמא שמיני ימים י"ט ש
לילות המה - ומטעם זה אמרו חז"ל מיתב יתביון בסוכה כדי לזאת ידי סוכה כי חייבנו חז"ל
להוסיף יום א' בכל מועד ומועד הוספנו ג' כ בסוכות להות כקראים שמונה ימי סוכה וברוכי לא
מכריכין על הסוכה כי באמת יום האחרון הוא חג בפני עצמו כי אחר שאנו בקיאים בקביע
דיראא יותר הדעת נוטה שנברך על שמיני העזרת שהוא י"ט האמיתי ולא על אחר שהוא מפני
התקנה - ולברך על שתיקן חג הסוכות ואם עזרת כמו שמכריכין על שבת ואם הסוכות זה איכס
דאילו בשבת ומועד שניהם אפשר להיות ביום אחד משא"כ שני מועדים אי אפשר שיהיו ביחד :
וכן הוא הדין בר"ס שאל באחד בשבת ובמאכה בעודה שלישיית תוך הלילה שמכרך יעלה ויבא ולא
רצה כי רצה הוא משום תוספה של שבת ויעלה ויבא הוא מצד החיוב ושיניהם ביחד א"א וכ' פ מהר"ם
מלובלין הביאו בעל שני לוחות הכרת - ויש לי עוד ראיה לזה מה שמצינו כשר"ס של בשבת א'
שיר של מוסף ר"ס דוסה את שיר של מוסף שבת כדי לפרסם שהגאון ר"ס והבן

(הלכות חול המועד אודית בקשר)

ס"ז

דפ שהרמב"ם והרמב"ן מחולקי' בריעו' הרמב"ם ז"ל סברא סור מלאכה בש"ה אינו אלא מדברי
סופרים וכל הכי אמוראי במעכת מועד קטן ר' ישי' ור' יוחנן ור"ע דילפי מקראי אינו אלא
אממא אבל הרמב"ן ורבים עמו אמרו שפירק איסורו מלאכה הוא מדברי תורה וזכור אפי' וידידי
כלל זה שכלכות מועד כהלכות שבות ואמרו חז"ל המבזה את המועדות כו' זה מול המועד
והתורה הניחה הדבר הזה להקל או להחמיר ביד מכמים ז"ל שאמר על כי התורה אשר יורוך
וקיץ אשר יאמרו לך אף שיאמרו לך על ימין שמאל כו' - ולזה תמצא במרא לפעמים מחמיר
ולפעמים מקיל' אפילו בד"ת כי בידם במסר איסור והיתר לפי הכרח משמעו' הקרא : והתירו
למי שאין לו מה לאכול וכן כל מה שהוא למדך י"ט - אף שיש לו בית וכלי תשמישו - שאין
מחייבין לו לאדם למכור כליו או ביתו או הפסד מרובה ומאמר שמסין הכתוב למכמים לא תסור
ימין ושמאל את אשר עידו לך - ועיין בא"ס מסי' תק"ל עד סי' תקמ"ח ולא הוקצנו ימי'
שאיסורים במלאכה כדי שיהיו פגועים לשמות לפי ה' ולקבץ במדרשות לשמוע אמרי מועס הלכות
פסח בפסח הלכות עזרת בעזרת הלכות חג בחג כתקנות משה רבינו ע"ה ואז יתברכו כל מעשי
ידיו - אבל המכוין למלאכה במועד כ'ד מאכרין אותה ומפקדין אותה לכל אכל אם מת אין
קונס' את בנו ואין מוכעין אותו מלגמור אותו מלאכה אף במועד כדי שלא פאבד ועל זה אבי
קורא על כמו ונדיק ילכו :

מצות

בטילת לולב שאמר ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדב - סוכה פ"א ד"ה א'
פ"ב ד"ה פ"ג דב"ט ז"ל ודל"ג ושם פסחים פ"א ד"ה מנילה ד"כ מנחות ד"ה ענין

ע"ן ענין נאמר על ד' מינים בזהר פרשת נח • ופרשת תנוה • ופרשת ויקרא
 ירושלמי ערלה פ"א ד"ס סוכה פ"ג דכ"ג וכ"ד ר"ה פ"ד דכ"ט מצילה פ"ב דע"ג יבמות פ"ב די"ב
 רבה ל"ע ס"ג קל"ב ס"מ מ"ג מ"ו • וסוד ד' מינים מזהיר לר' אתון דשאל קדישא לתקן העיות
 הראשון שפנים והוא פרי עץ הדור טעם העץ בטעם הפרי יתוקן מטא ההוא וז"ל ראשון לשבון
 עונות אותנו עון של אדם הראשון :

קב

מצות

שב

ישיבת סוכה שנאמר בסוכות תשבון שבעת ימים סוכה פ"א דכ"ד וד' טורכ"ו
 ודכ"ו ושם קידושין פ"א דל"ד סנהדרין פ"א ד' ובתים דל"ו עירובין פ"א ד"ב
 ספר הזהר פ' בראשית ופ' תנוה • מיימוני ה"ל סוכה פ"א ס"מ ג' עשין ס"י מ"ג ס"ק ס"י קנ"א
 טור א"ת תרכ"א ירושלמי פסחים פ"ב דכ"ה סוכה פ"א דכ"א ופ"ב דכ"ג ברכ"ה ע"ה ב"מ פ"ה:
 נטנונו לשבת בסוכה שבעת ימים שנאמר בסוכות תשבון
 (מצות סוכה)
 ונ"ו ולילה ראשונה חובב דאורייתא על כל אדם לאכול בו כוית פת לכל הפחות וב"ד כופין על
 ביטול עשה ובשאר ימים אם רצה לאכול שלא בקביעות אפילו חוץ לסוכה יאכל • וס"ד
 הראשונים לא היו אוכלים שום דבר אפילו שתיית המים חוץ לסוכה וטעם הדבר למען נזכור
 הכינים הגדולים שעשה האל ב"ה לאבותינו במדבר בנאתם ממזרים שסבסב בעבני כבוד שלא יזיק
 להם השמש ביום וקרח בלילה • (בהר סיני)

שלא

שבא

קצח

לעבוד אדמה בשמיטה שנאמר שדך לא תורע ר"ה פ"א ד"ט מ"ק ד"ג זכות פ"ב ד"מ
 טור ק"מ ס"י ס"ו • וטעם למנוה זו כי אזירת שמיט' ויובלות היא קבלת עול
 מלכות שמים שלימה שיהא כל מיני ממשלה ואדמות שבתות וסוכות בעלות הארץ כדי
 שיתבונן האדם בלבו כי אין אדמות וממשלה אלא לאדון הכל ב"ה ולזה נאמר ושבתה הארץ שבע
 לה' פירש' לשם ה' :

שלא

שבב

לקצור אילין בשמיטה שנאמר זכרמך לא תזמור שם •

שלא

קצט

לקצור ספיח שנאמר את ספיח קצירך לא תקצור שם :

שלא

שבג

לאסוף פירות אילין שנאמר ואת עבני כזירך לא תבזר שם ומיימוני מה"ל שמיטה
 פ"א ופ"ד ס"מ ג' לאוין ס"י רס"ו רס"ז רס"ח רס"ט העובר חייב (מכות מרדות)
 ימי היובל שבע שמיטות שנאמר וספרת לך חיימון ה"ל שמיטה ויובל פ"י ס"מ ג'
 עשין ס"מ ק"ן קכ"א קכ"ב • עקידה שער כ"ט עיין ברכ"ט שער כ"ט מה שכתב
 דרך אבנ"ת צ"ד דרך הסוד ותבין השמיטה והיובל • וספירה זו נמסרה לזרע"ג סנהדרין שהיו מוסיין
 שבעה של שנים ושנים עד שנת היובל כמו שאלו מוסיין ימי העומר וא"כ מקדשין שנת החמשים •
 והטעם שהקב"ה רצה להודיע לעמו כי הכל שלו ולבסוף ישיב כל דבר לאשר חפץ הוא ב"ו כל
 הארץ ועם מנוה זו של ספירת השנה ירחיקו את עצמם שלא יגזלו קרקעו של חבירו ולא יחמוד
 אותו בלבו אפי" כי הכל שז ומור ביוכל : וכן בעבדי' וכל כוונת השי"כה לזכותם ולהטיב להם
 בטובו הגדול • והנה חכמי הקבלה ידעו דעת עליון אמרו שיש בענין היובל סוד נפלא ופי' בו
 כדמיון כל ימי עולם ושני • גם בענין השביעית שנטנו דוקא בשביעית יש בזה חכמה גדולה
 ונפלא וז"ל ידעו ולא רזו למודו לכל אדם ואף מי שגילה במקצת כיסהו בטפחיים והמשכיל יבין
 שלא לחסד הועמד על השביעיות שבת הוא יום השביעי ספירה שבע שבתות פסח וסוכות שבעה
 שבעה ימים ובין פסח לחג השבועות שבע שבתות וכן ספירת היובל והשמיטות שנאמר וספרת לך
 שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים וכל זמן שהיובל כוהג בל איליו :

שלא

שבד

לספור

שכה

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

שבז

שלא

למנוחה כמו שזכרנו של ה"ה שזעלה וזכרון העקידה • ו' אדרו מזל שזר"ה ועד י"ב העשרים אובלים
ושותים בבית אדוניהם ואינן עושין שום מלאכה ואינם שנים לבתיהם ובשוקעים ב"כ או כולם
מזורים לבתיהם :

שכז לקדש

שנת היוכל שנה' וקדשתם את שנת הקדשים שנה ר"ה ד"ס וק"ד כזרים פ"ה ד"ס
סנהדרין פ"ה ד"ס מיימוני שם והעובר עונשו גדול כאיל כפר במידות עולם
וביטל (עשה ולא) :

שכח שלא

לעבוד אדמה ביוכל שנאמר לא תורעו שם :

שכח שלא

לקצור ספיס ביוכל שנאמר ולא תקצרו את ספיסי' שם :

של ר' של
שכח שלא

כאסוף פירות האילן בשמיטה שנאמר ולא תבכרו שם :

בדיני מקס וממכר שנה' וכי תמכרו ממכר לעמיתך • סוכה פ"ג ד"ס
קידושין פ"א ד"כ וכו' מניעה פ"ד דמ"ו וכו' א"כ • בכורות די"ג עירובין
ד"ל מיימוני ה"ל מכירה פ"א סמ"ג עשין סי' פ"ב סמ"ק סי' קפ"ס ובאשר ט"א לזני אדם למינות
אפי' יו"א בלתי מקס וממכר ויש נדדים שפתיים המקס בין מוכר ולוקח ויש ידדים שאין לה קיום
המקס ע"כ קובע על כו' לדון ביניהם במזות התורה שבא באזהרה מיוחדת על מקס וממכר אף
שכבר בא הניווי במשפטים בדין טוען ונטען ובין מויד וניזק והוי מקס וממכר בכלל
להנאות מכירו בדברים שנה' ולא תוכו איש את אחיו מניעה דכ"א בכורות שם מיימוני
ה"ל מכירה פ"ב סמ"ג לאוין סי' ק"ע קע"א סמ"ק סי' ק"ב רע"ג טור ס"מ סי' רכ"ו

של ר' של

רב"ס • בפסד אל תוכו כו' זו אובאת ממון • מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד כלומר מטלטלין •
ומדכתבה התורה וכי תמכרו ממכר דמשמע כל מיני ממכר בין מקרקע בין מטלטלין והא דכתבה
התורה אל תוכו להורות מטלטלין כי דין מחודש הוא בין מטלטלין לקרקעו והטעם הוא שאין ראוי
להיות בני אדם וזכין דרך שקר ותרמית אלא כל א' וא' יוכה בעמלו באמת וביושר ושהוא תועלת
רב ליושבו של עולם : ולא ע"ד כי המאכה את מכירו הוא כופר בהשגתו ית' כאילו אינו עשניח
עליו והכתוב אומר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו כא' ה' גם רמזה התורה במה שאמרה
אי"ש א"ת עמית' וירא'ת ס"ת שתו"ת והבן :

של ר' של

להזנות מכירו בדברים שנה' ולא תוכו איש את עמיתו מניעה דכ"ס וכ"ט מיימוני וטור
שם : והנה אובא' דברים קשים מאובא' ממון • דאובא' ממון כיתן להשכון ואובא'
דברים אין לו תקנה • ואמרו מזל כל השערים נכעלו מן מעשרי אובאה • וכתב רבינו בחיי
לפי שהמאכה הוא מנטער ביותר ומחליש דעתו ולבו נכנע • על צרתו ומתפלל מתוך דאגת לבו
בכוונה וכשמע • ואם יאמר מי יודע אם כתכוונתי לרעה לכך נאמר בו ויראת מאלהיך אבי ה'
ואפי' בקטנים ואפי' בבניו ובנותיו ובני ביתו של אדם ראוי להזהר שלא להכאיבם בדברים יותר
מדאי והזהר בהם ימנא קיים וברכה וכבוד :

של ר' של

תמכור מארץ למיתות שנה' והארץ לא תמכור למיתות מניעה פ"ז דע"ט סנהדרין
פ"א דק"ו עירובין פ"ג דט"ו מיימוני מה"ל שמיטה ויוכלו • פי"א סמ"ג לאוין סימן
פ"ה : ומזהרמ"ט ו' לכתן טעם שבאולת הארץ תלוי גאולתינו ובשיעבודם תלוי שיעבודינו • ורמז
כפלא הוא כיון שהנוף כרתק הנשמה אין לשעבדה לגמרי • אלא לשמרו לזמנים שלא להתיש כמו :
(ליום ששה עשר בחודש)

שלח להשוב

קרקע לבעליה ביוכל שנה' גאולה שתכן לארץ ק דושין פ"א דק"א מיימוני מה"ל
שמיטות ויוכלו • פי"ב סמ"ג עשין סי' קכ"ג קכ"ד • ועכ"ן הגאולה ביאור הכתוב קכ"ח
והוא מורה הקרקע לבעליה כמ"ס בשנת היוכל הזאת תשובו איש אל אחוזתו • והעובר על זה
וכנ"ה הקרקע בידו ולא האזינו לבעליה בטל עשה ועונשו גדול כאילו כפר במעשה בראשית :

יה
מדת
של
של
רח

שלולגאור

של

שלח

רט

שששלח

רי

שששלח

רי

שששלח

רי

שששלח

רי

שששלח

רי

ליום רביעי

בהר

ליום ט"ז בחירש

יה

בתי ערי חומה עד שנה תמימה שכל ימים תהיה גאולתו כתובות דך וקידושין קב
פ"א דך ק"א וטעמו הוא משום עגמת כפס לכך יגאלכו אף בע"כ של קובה :
למגור מנרשי הלויים שכל וסדה מנרש עריהם . קידושין פ"א דך . מיימוני מס' ל
שמיטה ויובל פ"ג סמ"ג לאוין סי' רע"א . וכתב הרמב"ם טעם מפני מה הובדל
שם לוי ולא זכו בנחלת ישראל מפני שהובדל לעבוד הש"י כ"ה ולשרתו ולהורות דרכיו הישרים
ולפיכך הובדלו מדרכי העולם . ולכן לא ימכור נחלת הלויים כי הם קדושים לה' ואין להם חלק
בנחלה עם ישראל ולא שם לוי לבד אלא כל מי שנדבה ראו לעמוד לשרת לפני ה' פורק מעל
הנאות זה העולם וחסכוניות בני אדם ואז נקרא קדוש לה' :

להלוות בריבית שכל את כסף לא תתן בנשך . מניעא פ"ה ד"ס וס"א וע"ה ב"מ
ב"א מיימוני הל' מלוה ולוה פ"ד . סמ"ג לאוין סי' קצ"א סמ"ג סי' רס"א . טור י"ד
ס' ק"ס והא דלא כתבה התורה את כסף ואכלך לא תתן לו בנשך ולא חלקן הכתוב כי אם לעבור
עליו בשבי לאוין כי סוחר איסור ריבית סוף הלוי והמלוה וערב וסופר ועד וקדשור כולם בכלל לא
תשימון עליו נשך . והנה כבר חזרה אזהרת ריבית וכאן הוא אזהרת שלא יהיה אמצע בניהם
שלא יוגזר הדבר נאסר נד . על ידך ואפקדה דחמא עלשון נשך כי הוא דומה לנשיכת נחש לאס
לאט עד שיגיע ללב כך הריבית מתרבה עד שנוגע האדם ללבו . ולא עוד אלא דחמור מגזל
מהרי גזול אם מחל מחול משא"כ בריבית : ע"כ ראוי לכל בעל כסף להתרחק מכל ענין שיש בו
הערמת ריבית בכל כמו וכל החמור ומבקש מדין ליסור ריבית מישראל סמו מתרושש כמ"ס
סו"ל כל העוסק בריבית מתמוטט . גם אמרו שפרושה של ריבית נורמת לו לאדם לאבד בזה
אזהרות של חמק :

לעבוד בעבדי עבדות ביון שכל לא תעבוד בו עבדות עבד . קידושין פ"א דך
מניעה פ"ה דפ"א פירכין פ"ט ו' בספרא הרבה והקל שנהן שלא יטל כלים לפני
לביית המרחץ . והכל הוא משום כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם ולא עבדים לעבדים כי בני
אל קיימה מחמק הקדושה משא"כ האומות וע"כ לא ירדנו בפרך להזכיר כי יש אדון בכל עולם
למכרם בסימניא על אכן קמח שחמור לא ימכרנו ממכרת עבד סנהדרין פ"י דפ"ו .

לעבוד עבדות פ"ג סמ"ג לאוין סי' קצ"א סמ"ג סי' רס"א . טור י"ד
בשם כפני לעולם שחמור והתבטלות איתם לנתיבם . מגילה דכ"ג כתובות
דמ"ג כויר דס"א נימין דל"ט קידושין ד"ו זכ"ב פ"ס דק"י מיימוני הלכות
עבדים פ"א סמ"ג עשין קפ"ד קפ"ה טור י"ד סי' רס"ו וטור ס' מ"ס קצ"ו והטעם כדי שיהיה
השואל תמיד משועבד ואז ימין ה' רוממה לעשות סול כי כפני התחתון קשור בעליון . ועי'
תשוב אל לבך לפי שהיו מכעים את בוראם ואתה תשוב ושמת בקול ה' אליך
להניח לעבוד לעבדו בנשך שחמור לא ירדנו בפרך לעיכך הכל . שם וס'
כאמר אור שם העבדי עבד זמור שחמור לעבדו כמיוסר לכל עבודה ואמר
בשם און אתה מזה אל לא לעיך וכל זמן שאתה רואה אותו בעיך או חייב אתה למכור מחמו .
אבל אי אתה חייב לקחור עליו ולכנס לביתו של עבד ולראות אם יעבדנו בפרך או לא ובוא לא
שאין בו ממשא לפיכך אין לוקין עליו :

להשתנות על אכן משכית שחמור ואכן משכית לא תתנו בארבעים מגילה פ"ג דכ"ב
וטעמו כמכירתו פ"ה ס' פ"ו פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו ס' פ"ו
בתי כנסיות הרגומים באגנים לכסות ב"כ בעשנים מפני שמרבים בהשתחוויה כי או
העשנים תפסיקו כינו ובין הרגמה . לכן יזהר גם כה"ה שנהנו להשתחות לאון ובטילתו או
שאר דבר דאסור שיטות פניו על הרגמה :

מקורות

שמה לדון

(בחקתי)

קלא

בדין ערכי אדם שגא' איש כי יפליא נדר בערכך • תנינה ד' • י נזיר דס"ב •
בכורות דכ"א • בערש אחר הקב"ה אס' אתם מביאים לפני עירבין מעלה אבי
על כס כאלו הקרבתם את כפשותיכם לפני • אמר הקב"ה בוכות הערביין אני מגיל אתכם מן
ערוכות הנביאים הנאמר בו כי ערוך מאתמול תפתה • ואערך לפניכם שלמן לעתיד לבא שגא'
בו תערוך לפני שלון וכסון הוא • כי יש אדם שממונו חביב עליו מנפשו • וכשהוא מביא ערוך
פדיונו בזה יכופר עונו • ויגל מן הנביאים ושכרו אתו • ומהר"מ ז"ל כתן טעם לדבר להודיע
כי הנשמה נריכה להעריכה כפי מה שבערכה לפני השם ית' כי הנשמות הוא לה' • והעובר חייב
משום לא יחל ומשום כל תאזר לשלמו ומשום כל היוצא מפיו יעשה • ויראה לי הא דתלה הכתוב
בלשון כל היוצא מפיו יעשה אשר גם חכמינו ז"ל אמרו לא ישנה אדם דיבורו היינו טעמא • כי
האדם לא ישתתף בעליונים כ"א נדבור כי כל חלק הנכבד שבאדם הוא הדיבור והוא שגא' באדם
כפס סיה ותרנס האונקלס לרוח ממללא • ע"כ צריך האדם להזהר במאד שלא להפסיד חלק
הטוב שבו כי אס' יעבור הדיבור ממנו נחשב הנוף כמת וככלי שאין בו חפץ • ולא בממה עשה
לא תעשה לבד באשרי אלא אף בכל דבריו אפי' דברי מול אשר קללו חכמינו אותו הדיבור
עומד בתי שפרע ורמו רמזה התורה כל היוצא מפיו יעשה • ומ"מ איזרו קול דבומן הזה לכתחלה
אין מעריבין וכדאמרינן כמסכת ע"א פ"ק • ואס' הקדים או הזרים או העריך • בהמה תעקר •
פירות כסות וכלים ירקנו • מועות וכלי מתכות יולי כס לים המלח •

שמו של
דסו

להמיר בקדשים שגא' לא יקלישנו ולא ימיר אותו • מניעא דמ"ו • חולין ד"ב •
בכורות ד"ד • תמורה ד"ב וד"ג וד"ה וד"ו • ירושלמי קידושין פ"ב דף ס"ב •
מיימוני הלכות תמורה פ"א ופ"ד • סמ"ג לאוין סי' שמ"ה שמ"ו • כתב הבניי טעם לדבר כי
ירדה התורה לסוף דעתו של אדם שבידו יסיתנו למזור בו וינחם ממה שהקדים ויבקש תחבולות
בדרכו מתחילה להחליף רע בטוב ואס"כ יסיתנו להחליף טוב ברע • ובאמת אי אפשר להחליפו
כי קדוש הוא לה' • וגם רמז רמזה לנו התורה בזה שלא לעשות תמורה כי גם הקב"ה אינו
מחיר ומחליף אותנו באומה אחרת אף היותינו מוטאים לפניו אשר גם אנחנו לא נמיר אותו
לעולם • ואס' עבה ח"ו ותמירה והיה הוא ותמורתו יהיה קודש • וכמו שהקדש טעון שריפה כך
הוא טעון שריפה וזכו טעם שריפת האונקס מהר"מ ז"ל •

שמו להיות

קלב

התמורה קודש שגא' והיה הוא ותמורתו קודש • זכאים פ"א ד"ט ושס • ירושלמי
קדושין פ"ב דף ס"ב • מיימוני מהל' תמורה פ"א ופ"ד • סמ"ג לאוין סי' שמ"ה שמ"ו •
בדין ערכי בהמה שגא' ואס' כל בהמה טמאה • מנחות דק"א • בכורות דל"ו • קלב
תמורה ד"ו ודל"ב ודל"ג •

שמה לדון

קלג

בערכי הניית שגא' ואיש כי יקדיש את ביתו קדש לה' • ב"ק דס"ח • ע"א דס"ג • קלג
חולין דקל"ט • ערכין דכ"ה • תמורה ד"ט ודף ס"ט •

שמה לדון

קלד

בערכי השדה • שנאמר ואס' השדה אחרתו יקדיש • קידושין דס"א • קלד
ערכין ד"ד ודכ"ה •
לשכות וקרבת לקרבן • שנאמר אף בכור לה' לא יקשים •
בכורות דס"ו •

שן דרון

שנה של

שנב לדון

קלז

בדין מחרס שגא' אף כל מחרס אשר יחרס • ערכין פ"ט דכ"א • הכינו בתיי קלז
בס' הרמב"ן האריך בזה הרבה • מיימוני הל' ערכין ושרמין פ"ו • סמ"ג
ע"ן ס"מ קל"ב •

שנב של

ימפור שדה מחרס שגא' לא ימכר ולא יגאל וגו' • זכאים ד"ס • בכורות דל"א ודל"ב
ת"ג

שנה של

שנה מצות

שנה של

שנה של

שנה של

שנה מצות

וכ"ג. מניחא דמ"ו. תמורה ד"ה. והטעם לפי שזמר ה' צישראל למלקו ולכן ברכתו תמיד
 ישכון באהליהם ולפיכך באשר יחרס איש שדכו נווט שדע. שאין צד דיו כח להשיג גכול ולתת
 המקולל במבורך כיון שינא מרשותם וכו' הכהנים בו כי שם נזה ה' את הברכה (מהר"ל):
 ינאל שדה חרס שכל' ולא ינאל כל חרס קודש קדוש הוא לה'. מניחא פ"ד דמ"ו
 סנהדרין דפ"ח. בכורות דל"א ול' בערכין. דכ"ח ודכ"ט תמורה ד"ה. מיימוני
 ומהל' ערכין וחרמין ס"י סמ"ג לאוין ס' ר"ך א"ך ר"ך ב' בספרא לא ימכר לאחר ולא ינאל לבעלים:
 מעשר בהמה בכל שנה שנה' וכל מעשר בקר ואין. בפירות דכ"ג ודכ"ד וס'. קל
 טור י"ד ס' של"א מיימוני מהל' בכורות פ"ג. סמ"ג עשין ס' ר"י ב' ולאין ס' דמ"ט
 כל העשירי הוא קודש וכן מנינו בלוי שהוא היה עשירי בשתששש חכמיין שהוא האחרון כי הכנס
 לדיר ראשון ינא אפרון ודי בזה: סמ"ג עשין ס' ר"י ב' ינאק חיות כל אשר יעבור תחת
 השבט העשירי יהיה קודש. ר"ל כל אשר יעבור כל השנה והוא ראוי לעובשים חמורים. תחת
 השבט. עברתו נתן תחת השבט ר"ל השבט' ימי תשובה העשירי הוא י"כ יהיה קודש לה' וכל
 לא חטא. לא יבקר בין טוב לרע כי זה היום הוא כיפאר וסליחה לעושה תשובה שלימה כי ידו
 יתם' פשוטה לקבל שנים שכל' שוכו בנים שוככים.

למכור מעשר בהמה שכל' יהיה קודש לא ינאל. ב"ק ד"ג בכורות דל"ב. מיימוני
 הל' בכורות פ"ג סמ"ג עשין ס' ר"י ב' ולאין ס' ד"ו. (פ' נשא)

טמא' חוץ למחנה שכל' וישלחו מן המחנה. פסחים פ"ו דס"ו וס"ז וז"ה תעבית
 פ"ג דך' א' מכות פ"ג דט"ו מכות פ"א דז"ה. מיימוני מהל' ביאת המקדש
 פ"ג סמ"ג עשין ס' קע"ד לאין ס' ד"ט. והוא מבורך במקומות רבים. שכוחות הטומאה מתארות
 להדבק בקדושה וכשמגרשם מלמטה מגרשים אותם מלמעלה. והראשונים משלן לפלטרין של
 מלך שמרמיקין ממנו כל איש זרוע וכחאם בנוסו או אפי' במלבושיו וכמו שאמרו כי אין לבא אל
 שער המלך בלבוש שק:

יכנס טמא במקדש שכל' ולא יטמאו את מחניהם כלומר מחנה שכינה. פסחים פ"ו
 דס"ז מכות פ"ג ד"ד ובס"ס פ"ו דק"ו מיימוני כדלעיל. והא' שור אפי' בזמן הזה
 שביית המקדש שמים. ואם עבר וכלם חייב (כדת):

וידוי על החטא שכל' והתודו את חטאתם. פסחים פ"ג דמ"ג. סוטה פ"ב
 דך' ס'. יבמות פ"ט דפ"ד. קידושין פ"א דל"ה. כדה דמ"ס. מיימוני הל' פ"א
 סמ"ג עשין ס' י"ו סמ"ק ס' י"ב. טור א"ש ס' תרי"ו ב"ק דט"ו תמורה ד"ב. טעם הידוי הוא
 כשישודד בדמע בזה הוא מעיד על מרידת הלב שנהסך לאיש אחר ואז לא נמסר דינו אלא ביד
 ה' וכל המקטריגים גדלים ממנו. וז"ס דהפ"ה אודה עלי פשעי לה'. ועיקר התשובה היא
 הידוי כמ"ס דבר אל בני ישראל. איש או אשה אשר יעשו מבלי חטאת ונו' והתוודו את חטאתם אשר
 אשר עשו. במכילתא יב"ל שאין הידוי מועיל אם לא כשאין מביא קרבן ומתוודה. אבל
 בזמן הזה שאין מביא קרבן מכין שוירוי מועיל. לזה הוא אומר באן והתוודו את חטאתם סתם
 אפי' בלא קרבן אין לי אלא בארץ כל' מכין. ת"ל והתוודו את עונכם ואת עון אבותם משמע
 אותן שחטאו וגרשו מן הארץ. ועכשיו שאין לנו לא מקדש ולא מזבח כפרה אין לנו אלא תשובה
 שהוא הידוי שכל' שובה ישראל עד ה' אלהיך ונו' קמו עמכם דברים ושוכו אל' ה' שהם וידוי דברים
 כי התשובה מכפרת על כל העבירות ואפי' היה רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה שלימה באחרונה
 אין מזכירין לו שום רשעו שכל' ורשעת הרשע לא יכשל בה כיום שוכו מרשעו. במה דברים

אמורים

אמורים שהתשובה לבדה מספקת בעבירות שבין אדם למקום : כגון האוכל דבר איסור או כועל
בעילה אסורה וכן המבטל אמת ממונות עשה וכיוצא בזה . אבל עבירות שבין אדם לחברו
כגון הקובל בחברו או גונל ממנו שלא כדין בין במעשה בין בדיבור אין כחל לעולם
בתשובה לבד עד שימאור ויתן לחברו מה שהוא חייב או עד שירצה ו . ואם לא ירצה להתרצות
כבר אמרו קו"ל מה תקנתו ועיין בא"ש ס' תר"ס : איתא בגמרא דשבת פ' כמה מדליקין
מי שקלה וכמה למות אמרים לו התוודה וכן הוא במס' שמחות . תביא כמה למות אמרים לו
התוודה עד שלא תמות . הדעה התוודה ולא מתו והרבה הולכים בשוק ומתוודין שכזות שאתה
מתוודה אתה חי . אם יכול להתוודות בפניו יתוודה ואם לא יוכל יתוודה בלבו : וכתב
הרמב"ן ז"ל שכך קיבל מחסד דים ואנשי מעשה סדר וידיו של שכיב מרע :

מורה

אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שרפואתי בידך ומיתתי בידך . יהי רצון מלפניך
שתרפאני רפואה שלימה ואם אמות תהא מיתתי כפרה על כל חטאים ועוונות
ופשעים שחטאתי ושמעתי ושמעתי לפניך ותן תלקי בג"ע וזכיני לעה"ב הצפון לזדיקיה :
ואני לו לאדם אם ימות בלא וידיו וכשא עוונות : ואחר שזכרנו כל אלה גודל הוידיו
והתשובה לא יתרפה האדם את ידו מלהרהר תמיד בתשובה ויתוודה על עוונותיו תמיד בדרך
שקבלנו מרבותינו אשר נהגו בו כל ישראל לאומרו ב"י התשובה והו אכל אכחנו חטאנו :
אשחנו כו' : ובסידורי ספרד נמצא נוסח כזה אכל אכחנו חטאנו עם אבותינו
והנראה בעיני לנהוג בזה מנהגם ע"ד שזכרנו לעיל בשם מחילתא שהוא הוראה שוידיו מועיל
גם בזמן הגלות כדאמרו : ובאשר שאכחנו רואים רחמי וחסדי המרוצים על האדם
אשר בעבר יסודם המעוה דים בקל למטוא עד שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא .
אשר ברוב רחמי הוא מסייע לשנים לעשות תשובה ולכפר להם חטאתם ועוונותם ופשעיהם
כמ"ש ה' ה' לדעת הרא"ש ז"ל וגם באמר ע"י עבדיו הנביאים וישוב אל ה' וירחמנו :

(ע"כ אחי וידידי הכנתי לך רטיה לטריה בחונה וכסוכה מפי סופרים ויופי ספרים למען הוציאך
מכור הכרזל אשר כפלת ברשת זרים לאיבוד עולם . ועל ידי רטיה זו תגל מקו
אדרבה כל עוונותיך יתהפכו לזכויות ותזכה למי עולם הבא ותעמוד במקום שאין צדיקים גמורים
יכולים לעמוד . אך הזהר שיהיה בסוד מרע מהיום והלאה . ועשה טוב)

(תחלת מעשך)

משב בחסד רים על הארץ במליצת מנעליך . ועפר על ראשך (ואם אפשר לשום שק על
בשרך כדינו טוב) ויהיה לך נסתר במרטה גמורה ויבוש בפני השם יתברך אשר מלא כל הארץ
כבודו ופשיט עבירות בפניו כמי שאמר סלק עצמך ואעבור על דבריך אשר נזיתני :

(ויאמר בבכי)

אלהי כושתני גם ככלמתי להרים אלהי פני אליך . אין לי פה להשיב ולא מצא להרים
ראש : כי חטאתי רבו מלמכות ועוונותי עצמו מספר : אינני אני מלא עון
ואתה מלא רחמים . ואין סוף לרחמיך וחכימותיך כמה שכתוב ה' ה' אל רחום ומנון ארך
אפים ורכסד ואמת . כוזה מסד לאלפים כושא עון ופשע וחסאה ונקס . וברוב רחמיך
אתה מסייע שנים . בזמן הנני שב בתשובה שלימה לפניך והנני מתמרט על כל העבירות
שחטאתי ושמעתי ושמעתי וזוכה ומרבה תחנונים לך ה' הצדקה ולכו בושת הפכים כי עשיתי
עבירות הרבה פעמים : וכתמתי נפשי רוצי וכשמתי בהרבה בתמים :

והנני

והכני מקבל עלי תעביתים וס' גוסיס כאשר הראוני חכמינו ו' ל' לטהרנו מכל שמץ ודופי . ונא
ה' חכמי חכמי . עניני ה' עניני . עורפי ה' עורפי אלהי ישעמי . ולתשובה שלימה תסמכני
(אלהינו ואלהי אבותינו תבא לפניך תפלתנו כו' עד ואתה צדיק כו')

(כי זהו מעיקרי התשובה וכמ"ס חכמינו ו' ל' מי שהתחפש והתודה כעשה כצדיק נמור)
ואח"כ ילך לשם תשיבה למקומו כשירה וירחץ בשרו ויטבול שלש טבילות . ויהי זהיר מאד שלא יבא
מונה לו לא בשר ולא שער כי אי אפשר לרוח הטומאה לבכום . תוך המים לפיכך כשהנוף והשער
כולם תחת המים אז הטומאה כפרדת מן האדם הזה . כי אין לה על מה לשנות . ואח"כ יקבץ
על עגמו להתעבות ארבעים יום רגופים . והוא עיקר גדול להיותו כנדי יצירת הוולד . ובוה הוא
מכניע את יס"ד המצט או . אך צריך להזהר שלא יהיה תוך הארבעים יום הכל אחד תשגשג
ימים שאסור להתעבות בהן . ואלו הן יום מתן תורה . עי"כ : יום השורים . כי
התעבה בא"ל ימים מפסד תעביתו ואינו מרוץ : אבל יותר טוב להתעבות נ' ימים ונ'
לילות רגופים לפי שאין ביניהם אכילת לילה והיא תשובה בכוונה . ומי שאינו יכול להתעבות
מחמת טעות כמו יכול לפנות התעבית ארבעים יום בארבעים אסרי כסף מוזקק לצדקה .
(ועיין במסד לאברהם בעין יעקב כהר מ"ה) והטעם הוא שכל כוונת השינוי הוא כדי לנער
את הנוף ולהכניע יס"ד ולמעט ממנו . שיעור איסור דם הכפש המתמעט . לכן יזהר כל אדם
שלא יאכל ליל בביבת התעבית יותר מכדי הרגלו שאם ירבה בסעודה בעבור התעבית לא יועיל
לו התעבית שהרי אותו מותר שמור לו ליום תעביתו :

(תעבית כה"כ) טעם הוא שבמים הללו שולטים בהם ימי הדין שהם גבורה והוד .
ולכן המתעבה בהן צריך לשתף ולמתק בגבורה במסד . והוד בכנס . ובאותן ימים יקרא במסד
קדשים . ויהיה נמשך לו כאלו הקריב קרבן בזמן שבית המקדש היה קיים . וישמור
מלשון הרע ומרבילות וכיוצא בו רק הבאת שלום :

(ח' על תשובה) שוכרנו לעיל יזהר במאד מאד כל יום ויום אחר גמילות חסדים בין בגופו בין
בממונו בין בכספו . דכינו שלמד תורה ומלמד לחבירו או לכן מחירו תורה
ומימך מסד אל כל היום . וכדאיתא בגמ' ב"ק העוסק בג' וכתורה יצרו מסור בידו ע"ס .
בעשה כמו י"כ כי כן . כהנו הרבה חסידי ראשונים . וישים על לבו לתקן כל
המקלקל הן בממון הן בגוף הן בכסף ויתודה בבכ' רבה ובחמסה גמורה .
ויפזז דרכו הרשע ואז כשיכנס ר"ס יהיה ככרה חדשה . ומכאן ואילך יתלהב הקדושה והיה
כדבק בה' ובתורתו :

(ליום חמישי)

שם לוח

דין סוטה שנא' איש איש בין תטעה אשתו . סוטה פ"א ד"ג וד"ד וד"ו וד"ז .
מעילה פ"ט ד"ט . ירושלמי יבמות פ"י ד"א . סוטה פ"א ד"ו וד"ו ו"ס . מ"ר
ק"ן ר"ז רמ"ב וק"י רכ"ה ר"ד . מיימוני הל' סוטה פ"א . ס"ג בעשין ס"כ"ו . טור א"ה
ס' קע"ט . ולשון סוטה טעם כי סטת מבעלה . וטעם לקרונה מפני שגם היא עשתה מעשה
בהמה . גם משקין אותה בכלי קרס והכלי קרס מיון שנשבר אין לו תקנה כך היא אם וכתה אין
לה תקנה אלא מיתה ונשוכ לעפר . אם לא כשהיא או כעשית ככרה חדשה שברא מעפר וממים
כבר יאת אדם והכל הוא לנרף ולכרר עם קדש מפסולת ויהיה שלום בין איש לאשה וכן עושה
שלום למעלה ולכן כאשר איש איש ומעלה מעל : כתב הבכ"י וו"ל אם תשכיל הטוב שאמר
בסוטה כלי קרס תמצא שיש בו רמז שלא תקום עמו בתמיית המיתים אך תהיה כקדש הנשבר
שאין לו תקנה אם וכתה תאחד מן העש"ו ומפ"ה . שהמונה תחת כפלה כעובד שם רשיות .
וע"כ כאשר כלי קרס ולא אחר כלי זכוכית שהוכוכית יש לו תקנה בכפיתה והמיתים עתידים
להחיות

שען מצות

עד י"ג שנים דיוס א' ודווקא האב ולא האם ודבר זה קבלה הוא :

ברכת כהנים שאלה תזכרו את בני ישראל (כוטה פ"ו דל"ג ול"ט מולין דמ"ט .

עקרים כרך אחרון ושם ברכת הכהנים עקידה שער כ"ט ירושלמי תענית דס"ו . קמ"ט

מגילה דע"ה ג' יטין דמ"א במ"ר קס"ד רמ"ו ע"מ קל"ב ושם : ק"מ ט"ו מיימוני הל' תפלה וברכת

כהנים פי"ד סמ"ג עטין סי' סמ"ק סי' ק"ך א' . שור א"ח סי' ק"ך א' וגמ' דובח"ס פ' טבול יום כל

כהן שאינו עולה לדוכן עובר בשלש עשרה אכל כהן שהרג את הנכס אינו כושא בפיו . משא"כ לדבר

מנוה כגון כהן שחל תינוק ומת כושא את כפיו אחר שכוונתו היה לשם מנוה (ועיין מ"ש שחיבורי

הגדול עיר דוד בבית אהרן מדר א' המטה לדבר אמת) והא דאיה אס' א' הרב פ"ט וכוונתו היה

לש"ס דמושא בפיו שהרי פינחס לא נתבין . אלא עד שהרג את זמרי וכוהר פ' קשא עמוד ע"ר מובא

ס"ס א"ר יהודא כל כהן דלא דע רוא דא למאן הוא בדרך ומה הוא ברכתא דמדרך לאו ברכתא

דיליה ברכתא עיין מ"ט בסדר תפלה שלי ע"ס תקוה . ועיין בסדר תפלה של ר' הירץ מפני מה

נקראת ברכת המושלשת בתורה . ולעכ"ד מ"ט שם הוא כהן ומחמת אדיבת הענין א"ל לכותבם

כאן ובאם נעל כפש אתה הכיכרו שמדת השלום מתברכת בשלשה דברים כחשך דין ודממים . וזהו

יברכך ייח' ייח' . כתב מהר"ם טעם בכון הא דתלמה הקרא את הברכה בידינו שאל וישא אהרן

את ידיו כי הידים מוכנים תמיד לברכה שנאמר' ולברך את כל מעשה ידיך הנגלות לנו והנסתרות

מבוארים בדברי וזהו וזמקובלים :

שער לשאת

הארון בכתף שאל בכתף יסאו פוטה פ"ו דל"ה ערכין די"א להורות שהוא כושא

את כושאיו כי השכינה בין שני כפי הארון ולכן היו הלויים משוררים לטעם

שהשכנה אינו שורה אלא יתוך שמה . והא דטעה רהמ"ע בזה שכתב הארון

על עגלות עיין בדבורי הכל בבית ישראל :

שעה לעשות

כסא ניד' בא"ר שאל א"ש א"ש כי יהיה טמא לנכס כסמים דפ"ו ופ"ו ופ"ו ופ"ו

דן בכורות דל"ג ירושלמי פ"ג דל"ג במ"ד פ"ג . מיימוני מהל' קרבן פסח

פ"ה ופ"ה ש"ג ע"י סי' רפ"ד רפ"ו . הורינו מו"ל דלאו דווקא טומאה ורחוק מקום לבד אלא כ

שוגג ואו"ס אפי' היור ולא הקריב בראשון יקריב בשני . כי כסא הוא כוד גדול באמונה שס"ב

עשה מוכחים היכן הנפש להודיע שהוא הצור והיוצר והעושה המחדש עולמו בכל עת . שירנה

כדמונו ע"כ רצון האל ב"ה לזכות נשמה זו הנכבדת כל א"ש ישראל ואל יעצביו לא חונק ולא שונא

ולא מויד ולא גר שנגייר בין פסח ראשון לכסא שני וכן קשן שהגדיל בין שני הכסמים חייב לעשות

הכסא . ועיין בפסמים המילוק בבין כסא ראשון לשני . והם תרנה להקשות מפני מה א"ס

שנים כגד אחרו מו"ל הדפדס קנת דיני כסא ולא כתב דרך כלל כל מקוה הכסא יעשו ש"מ דלא

להסיק על מה שכתב התורה מכורס . והעובר חייב (ו כרת)

שעו דאכול

כסא שני על מנוה ומרורים שאל על מנוה ומרורים יאכלהו . כסמים ד"ז וז"ה

וקט"ו וק"ך . ק' דושין פ"א ול"ו :

שעז שלא

להשאיר מנשר כסא שני שאל לא ישאירו מנוה עד בוקר . פסמים דז"ה :

שעה שלא

לשבור ע"ס מכה שני שאל וע"ס לא תשברו בו . שם דף פ"ה ועיין בפ' בא מנוה

י"ו תראנו ע"ס א"ס רבנוך לדעת :

שעם לתקוע

במנוחות במלחמה ובמקדש שאל וכי תבאו מלחמה וגו' כוכה דכ"ד ר"ה דך"א

ובמים דכ"ט וזהו ויקהל . וע"ס בתעוררות התעוררה לידע כי לה' מלחמה רק

שישאל למטה העוררו במנוה וז"ה וכי תבאו מלחמה בארצכם על הגר הגורר אתכם וכו' וזכרתם

לפני ה' אלקיכם וכו' ע"ס מלחמה כי הוא המושע בעת

זרה במ"ט סוס מוכן למלחמה וגו' וכלל נרה הכנעה ותשונה ותענית מנילים את ישראל ע"כ שאל

שפ

מצות

בזה התרועה שגורם הכנעני :

(שלח לך)

קמח

הפרשת מלה שנה ראשית ערופת כס מלה עירובין דע"ג פסחים דל"ח סוכה דל"ח
 מכות ד"ב יד"ע מליון דקל"ח מעלה דע"ו ירושלמי מלה דכ"ו ודכ"ח ערלה דס"ג
 פסחים דך"ט קדושין דס"א מ"ר סדר במדבר ג' י"ז רכ"ו רס"ט מיימוני הל' זכורים פ"ה סז"ג
 עשין ס' קס"ה סמ"ק ס' רמ"ט עור א"ת מהל' פסחים תכ"ו וכו' ד ס' שך"ד בואין חוב מלה כ"א
 חובת מיני תבואה והם חמשה שגורה כוסעין ששין שכולת שועל ואינו חייב אלא מדה שחזקת מנין
 מלה שהן מ"ג בניס ופאשיושכר חסיה ונ"דול מאלד אשר לא קראה התורה שם מלה ורמז רמזה בר"ת
 חל"ה חלק לעולם הבא להיות אלה"ר היה מלתו של עולם וכטמא וגרס קללה לעולם ובשל תחת
 כח הלכנה וללכנה ניתן רשות לחבל כאשר הארכת בהקדמה שיה לעיל פ"ה . וכסס"ס לבנה
 ראשית לכל הכוכבים . לכך נגזרה התורה ליתן חלקורמו רמזה בלשון ראשית ערופת כס תתנו
 לכהן להניח ברכה א ביתך וראשית דמלה מנין מחבלת לבנה שהיא ג"כ ראשית ותנוח ברכה בביתו
 וזהו שיעור מלה אין ידוע מן התורה אבל מכמינו הגידו שגרף לה ריש חלק א"מך"ד וסמכו הדבר
 כמ"ס התורה תתנו לכהן מתנה הראויה ושיעורו הם שהיא כן והנחתום שעושה עיסה גדולה לא
 מייבנה ליתן יותר משיעור חלק א"מך"ד וחוקר דיכיה הוא במס' מלה וכתב הרמב"ם בסדר זרעים
 הלכות תרומה פומן הנה שאין שום עיסה שהיא טהורה מפני טומאת המזת מפרשין מלה ככ"ל
 ושגרף אותה מפני שהיא טמאה :

שפא מצות

מצות

ציצית שנה נעשו להם ציצית ברכות די"ב סוכה ד"ט יבמות ד"ד מנחם ד"ב קדושין
 פ"ק מ"ר במדבר רבה פ' קל"ח קנ"ו רל"ז רס"ט וכת"מ פ"ב קי"ד מיימוני הל' ציצית
 פ"א סמ"ג עשין ס' כ"ז פמ"ק ס' ל"א טור א"ת ס' מ' זכירושלמי כל המקיס ומצת ציצית כאלו
 מחבל פני השכינה עכ"ל ומדאמרה התורה בציצית וראיתם וזכרתם את כל מצות ה' ש"מ שהיא
 מקולה כנגד תרי"ג מצות כולה ותלאה התורה בראיה שנה וראיתם להורות שאין דבר טוב בעולם
 יותר טוב לזכרון כמו נושא חותם אדוני קבוצ כנסתו אשר יכסה בו תמיד ועיניו ולבו עליו כל
 היום . וכנגד הציצית מ' חוטין בציצית כחוט א' זכור מצות ועבירות התלויים בעין . בחוט השני
 מצות ועבירות התלויים בפה . בחוט הג' מצות ועבירות התלויים בבליעת הוהם . בחוט הד' מו"ע
 התלויים באזניים . בחוט הה' חף מריח חף כועס . בחוט הו" מו"ע התלויים בידים . בחוט הז'
 מו"ע התלויים ברגלים . בחוט הח' מו"ע התלויים בערוה . והאנור למעלה להורות שכולם תלויים
 בלב . וה' קשרים כנגד ה' כקבים שבלב והוא וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' . וכן אמרו
 מו"ל כל המצוה ציצית בנים מתיס שנה צ"ס בכנפיך כחנה דס כפפות אצבעים . ועיין בבבא"י סוד
 הציצית הוא סוד המרכבה וכו' סדר תפילת כתבתיו באורך :

שפב שלח

שלח

למור אשר הלכ והעינים שנה ולא תתורו אחרי לבבכם וגו' כדרים פ"ב ד"ך ברכות
 פ"א די"ג . אלו הם שני אברים מיוחדים שבהם מושב התפילין ועבודת הלכ מקום
 מיוחד לשרות עליו השכינה : והנה תאות העינים והלכ תמשוך הכשר כמשוך היין א שותיה והמחלה
 תאותו אכי' פעם אחת תמשוך אחריה כזה פעמי' וזהו עבירה גוררת עבירה ואם יכנס יכרוי עני'
 עיניו מראו' ברע אכי' פעם א' יקל בעיניו לעשו' כןכמה פעמי' וזהו מצוה גוררת מצוה ובלל התור' תלוי
 * בזה ובחמנע מהם ישות בקלקו כי הא"י עשה את האדם ישר והיה בקשו משכונות רבים :

שפג מצות

מצות

שמירת המקדש שנה ושמרו את משמרת אהל מועד וכו' פ"ב די' מיימוני מהל' בית
 הבקיר פ"ס סמ"ג ס' קכ"ה . לא שגרף שומר הלא שם שדי הוא שומר ישראל כמרומו
 בר"ת שומר דירת ישראל ומכ"ס מקדש אלא מפני כבוד בית אלהי והשמיר היא סנה לתת מורא
 לב בני אדם הבאי לבקש בלימה מאדון הכל גם שלא ליתן שום אחיזה לשינויים :
 יתעסקו הכהני' בעבודת הלו' ולא לוי' בעבודת הכהני' שנה ולא המוכס לא יקריבו
 ערכין די"א . והטעם הוא כי עבודת שתי כיתות הללו היא עבודה קרה במאד

שפד שלח

שלח

קמח

ק

שפ

ר"ח

۷۷۷

18

1488

10

1507

10

לפרות

ד' תת"ק

...

二

★

ס' רל"א

12. —

שזכות היום

(הקת)

בליכי כאלאו שכל' והעברתם את כאלתו ב' פ' ד' ט' ודקט' וקט' וקמ' וקמ' .
וייחזו מהל' כאלאו פ' א' סמ' עשן סי' צ' פד' ח' מ' סי' ר' ע' . הו' די עכו התור' הקדוש
קסוד בככסי המוריש אשר במוט המוריש תכף ומיד נופל פליהם וכות היורש כעבן
וייחזו שרצה היוצר צ' ה' זה אחר וקמ' צלי הפסק וכות היורש כמוריש . למרות כאלו
י' י' זה כזה וזהו הטעם שכל' לך מ' אחר כך שלא יורש את אביו שיש לפסוק מדרש

ס

ס

שצו

שצו

שצו

ס

שצו

מדרשי חו"ל הנדרשים פה • למען שלא יהיו רגופי דבוקי זה בזה וכן הוא שנאמר אלל אדרהש
לא ירשוק זה • כי אם היוצא ממעדי והודיעו שלא יתדבק ארור בברוך והבין • וזוה תבין כל
סדר כחלאו' שהבן וכל יוצאי קלציו קודמין לבת הטעם זה כי גוף הבן עם האב יותר דבוק • מן
הבת • יושבין מ"ש בכפרי עיר דוד בבית הסכמה בפ' זו על פסוק וכן אין לו דאילו היה לו בן
לא היינו תובעים כלום פירש מלמד שחכמות היו"ל אילו היה לו בן והפי' שהיה בת עתה
גיומדת עמנו שהיה הסכרה כוונה שהבת עצמה קדמה לבת הבן אעפ"ל לא היינו תובעים כלום
מטעם הכ"ל שכל היוצא מן הבן קודמות לבת עצמה והוא שרש' כתב מלמד שהכחנו' היו • והבן
הטעם הוא בדיני כחלאו' הקודמי' זה מזה והוא הולך ועולה עד סוף כל הדורות והוא מכוון
לדברי חו"ל אין לך אדם בישראל שאין לו יורשי' ומטעם הכ"ל המעביר את יורשו והוא ראוי
ליורשו • בטל עשה זה אע"פ שאין בדבריו ממש כדעת חו"ל המבואר • וזו"ל לא יוכל לבכר
את בן האבונה כו' ומסר"מ נתן טעם אחר להודיע אף שהכנס גרמה מיתה עד שפסקו ונכדו
הנפול' • מ"מ הנשאר במקומו ע' השתעלות הראוי להודיעו לא כפסקו קרבת הנפשו' הקרוב
קרוב קודם בענפי האילן שהקרוב יונק ביותר והוא כי אדם עץ השדה והבזיכיהו •
תמידין בכל יום שכאמר שנים ליום עולה תמיד • יומא ר' יוחנן ב"ר חנינא תמיד
ומימיו מהלכו' תמידים ומוספים פ"א • סמ"ג עשין פ' ק"ץ • והטעם
להודיע לכל כי הוא יתברך מלך ומושל בדבור ובערב • וז"ל בברכות להזכיר מצות יום בלילה
ומדת לילה ביום • כמ"ס כי לך יום אף לך לילה אתה הבנות מאור ושמש וזמן בוקר קודם
שתעלה השמה משיאיר כל פני המזרח •

להקריב

להקריב

להקריב

להקריב

קרבן מוסף בשבת שנאמר וביום השבת שני כבש • מגילה דכ"א • מיימוני
שם פ"ד ופ"ו • סמ"ג עשין פ' ק"ץ • וטעם לב' כבשים הוא
לדעת מדרש אחר הקצ"ה אין אני רוצה מכס יותר מה שאתם עושים לעצמיכם • מה אתם ב'
סעודות אף אני שני כבשים והוא מכוון לדמיו"ל ג' מעידים זה על זה הקצ"ה נמשך וישראל
והכל הוא פסוד האחרות • דוגמא למעלה בסוד וזכור ושמו • וזכר ונכבד • והבן •
קרבן מוסף לד' ששכאמר ובראשי חדשיכם • מגילה דכ"א וד' לול"א וכתב
מורה"ס טעם הוא כי המצבה של אותו חדר מבקש דין ומשפט על ישראל
בשכיל מיישום הירח וישראל מוכים ללכנה לפיכך צוה לנו השי"בה לשייכו בקרבן מוסף • יעוד
יש טעם אחר בהיות שגלגל השמש וגלגל הלכנה סועל ס בכאס על כל האנשים פעולות גדולות
בגופי בני אדם ובגופי בעלי חיים וכל דבר הנזמ • והוא מפורסם לכל שאין כורתיים עמים
במידושי של לכנה עד עונרי קמשה ימים • גם יורדי הים אין מחליגי' ביום עד אחר חמשה ימים
של מידוש הלכנה • גם כזהרי' בני אדם מהקיו דם סמוך למידושה • וכמופת אמרו הכשתן
שימצא במשרה • או בתוך היורה לפעל במידוש הלכנה שהוא לוקה ולא יצליח ע"כ בא קרבן מוסף
לרצון על בני ישראל ולהיות כפרה על קיטרונו • והקצ"ה בעל הדמיונים אין רצונו קלקולי הבריות
לו"א הביאו עלי כפרה על שמייעטי את הירח והבן •
קרבן מוסף כל שבעה של פסח • שכאמר כאלה תעשו שבעת ימים • ונחמ"ס
דפ"ס • וטעמו לזכר שהקטריגים ממתיכים עד שיעלו ישראל לרגל •
ולהלשין ענב אל אדוניו שבראותם ישראל מקובלים כולם במקום א' מתקנאים ביותר • ולפיכך
צוה השם יתברך לשייכס שיהיו כפרעים מן הקרובות • והוא הטעם קרבן של עזרת בהיות
שהקטריגים נעצרו • ולכן נקראת חמשה חדשה על שקבלו התורה פרישנא חדשה וכדי שלא
יתקנאו בכו ביהן להם חלקם בקרבן •
(ליום י"ט בשנה)

יה
ס
ת

ליום חמישי

פנחס

ליום י"ח בחדש

וידה

להקריב

רשמו

תא

קרבן מוסף בעצרת שאלמר והקרבתם עולה : וזה בראשית : פסח קס
דס"ח : פינה דס"ו : חגיגה ד"ט : סוכה דמ"ו : טעמו וזכרו למעלה :
וע"ד הקוד הוא דמ"ו לפעצרתו כל עולם שבו יבטל היצ"ר למרי :
סופר בר"ה שאלמר יום תרועה היה לכם : שבת דקל"א : ר"ה דכ"ט ול"ב
ול"ג : חגיגה ד"ב : פירוש ד"ג : טור א"ח ס' תקפ"ה : עד ס' ת"ר :
מיימחי מה"ל סופר פ"א סמ"ג עמ"ק ס' מ"ב : סמ"ק ס' ג' : מפי השמועה למדו חז"ל שהיא
בשופר מיוכל שאלמר בו שופר : והא דאמר יודעי תרועה הוא מלשון ריבוי ופיוס רבונס שירט
ויכיתו את יצחק בסוד התרועה : מהפוך מדת הדין לרחמים וז"ל ידוד באור פניך יהי לך
ותפסם בלשונם שם הוי"ו פ"ה להפוך הדין בסוד הרמזים כידוע לירועי חן : ובהיות שיום זה
הועמד מקדס לדון בו בני העולם ומי הוא זה אשר לא יפקד כהיום הזה כי כל בני העולם
עוברים לפניו כבני אומן אס עוונותיה מרובי' או ככתבי' למיתת או לאחת מן הנזירות כפי זק
שהוא מייב והאדם נריך התעוררות גדול לבקש על כפשו רחמים לפני בעל הרמזים כי אל רחום
הוא נושא עון וטעם וקנה לשבים אליה בכל לבכם : ע"כ בא השופר בקולות שמערים : פדי
לעורר האדם שיטבר לבו הרע בתאוות העולם אשר חטא ויכפוף את ראשו ויתחרט על כל מעשיו
כי כל האדם כפי מה שיראה בעיניו ומה שיחש באוזניו מכין לבבו להניין הדברים אשר יראה ואשר
ישמע ולפיכך תקעין בשופר כסוף לכל הדברים שזכרו : ומנהגן של ישראל תורה היא : והעובר
ס"ו שלא שמע שופר בקול כשר ביטל מצות עשה זו :

קרבן מוסף בר"ה שאלמר ושיתם עולה לה' כזר וזכרו לשל בסדר קסח
המוספים :

קרבן מוסף בי"ב שאלמר שיקרבתם עולה לה' : מנחות דפ"ו : קס

קרבן מוסף בו ימי החג שאלמר והקרבתם עולה לה' סוכה דמ"ו : העם קסו
הוא אשר שוכנו להגל מן הדין כנשונם לעשות חג ברוך שמחה ומדנה
וזרובי שמחה עתרים והנהגים לכך בא הקרבן הזה לכפרה :

קרבן מוסף בשמיני עצרת שאלמר והקרבתם עולה אשה רית : כיסוס לה' קסח
סוכה שם והטעם כזר וזכרו :

(מנחות)

להקריב

להקריב

להקריב

להקריב

מצות

הפרת נדרים שאלמר איש כי יזור נדר לה' : נדרים ר"ב ו"ו : מצוות פ"ג
ד"ך כזר ד"ד : טור י"ד ס' רל"ג : טור א"ח ס' ש"א : סמ"ג עמ"ק ס' קכ"ח
סמ"ק ס' ק"ה : עוכש הנדרים והמצוות מצוירים בתלמוד בבלי מקומות : גם מצוירים
בכסתר : ורבינו בחי' האריך בזה הרבה : ועיין עוד ביאור נכונאכלי יקר : וע"פ הסוד חומר
נדרים ומצוות כי הנודר מצום צרכה : והנשבע פונס בשעה קצות :

יחל דברו בנדרים שאלמר לא יחל דברו : ברכות דל"ב : חגיגה ד"ז נדרים :
ד"ג וט"ו ופ"א וז' : כזר דל"ח : מצוות ד"ך : נדה דמ"ו סמ"ג לאוין ס' י'
דמ"ג סמ"ק ס' ע"ט : טור י"ד ס' ר"ג : אומנס על הכל שאלמר מדבר שקר תרחק : אבל
כאן אס עבר : עבר על לאו דלא יחל : ומאמר שהוא לאו שאין בו מעשה אין לוקין :

ערים ללוויס לשבת שאלמר גתת ללוויס : מכות ד"ב וט' שאלמר והנהגים אשר
תתנו שש ערי מקלט וגו' שלש הערים תתנו מערב לירדן פירש"י אפ"פ שאלרץ כנען
ט' שבתים ומעבר לירדן אינו אלא שנים ומנהג טעמה ערי מקלטות מושם דגלעד כפישי רגמי :
והקשה דרמב"ן והלא ערי מקלטות לא כעשו אלא לשעבר' לא שייך לומר כפישי רוצחים ופירש' כי

לתת

תח

ס

היו הרבה מוידים ומרחים עמם שונג' עכ"ל ויש עוד לומר הרבה רוצים במויד היו רק שירגו
בנפשה בלא עדים ונריך הקצ'ה לגלגל שיבואו ממה הרבה רוצים במוידיו בשונג' כמ"ס רש"י
על פסוק והאלהים אינה לו שמודמן לסוכה א' כ"כ התוספ' במס' מכות ד"י והרמב"ן
תירץ שהיה איור גלגל מנדלת רוצים כלומר בין שונגים בין מוידים ועיין עוד תירץ
בחקוקי :

חמ
של
רלט

ימות הרונק עד עמדו לדן שכאמר ולא ימות שם מיימוני מה"ל רוצ' סמ"ג לאוין
סי' קס"ג והטעם גלות מכפר עון ואסור ליקח ממנו כופר כי אם בגלות יכופר
עון עד מות כ"ג כי הוא מתפס בעונו על שלא בקש רחמים שלא יעשה מעשה מזה בימיו :

תי
רהגלות

רוצ' לערי מקלט שכאמר והשיבו אותו העדה שם ד"ה :

קצא

חיא
עלא
רס

למוד בעד זכות או חובה בדיני כפשות אחר שהעיד שכאמר ועד א' לא יענה
בכפש סנהדרין דל"ג ול"ד ומכות כתב הרמב"ם נכפל הלאו בזה הענין שכאמר
לא יומת ע"פ עד אחד וביארו שטעם זה הוא משום דלחזיו כנוגע בעדות בדיני כפשות
בלגד הוא ענין זה שאינו יכול לענות בו בין לזכות בין לחובה משא"כ בדיני ממונות יש לפד
ללמד זכות או חובה אבל יהיה מן מינוי הדייני שאין עד כעשה דיון :

חיה
עלא
רס

ליקח כופר מהמחויב מיתה שכאמר ולא תקחו כופר לכפש רוצ' .
כתובות דל"ד ב"ק דכ"ח סמ"ג סנהדרין דמ"ו מיימוני הלכות רוצ' פ"א
פ"ה כמ"ג לאוין סימן קס"ה קס"ב טעם מצוה זו הוא מיוסדו של עולם שאם הורשו אדוני הארץ
ליקח כופר מיד הרוצח כמנא כל הגדול מחבירו או עושר מחבירו יהרגנו ואם ימרה אף האדון יקח
ממנו כופר כמנא קרב איש ברעהו אף שהיורשו ימסור אסור לב"ד ליקח מטעם זה כופר ע"כ
כל איש או אשה המה מוזהרים בזה כי עונשם גדול במאוד והמה סיבה לאיבוד כמה כפשות
מישראל ק"ו :

חיה
עלא
רס

ליקח כופר מהמחויב גלות שכאמר ולא תקחו כופר לכפש א"ל עיר מקלטו כתובו
שם מיימוני שם מטעם הג"ל :

(אלה הדברים)

כתב הרמב"ם שאלה הדברים הוא משנה תורה שחור משה דביא ע"ה לאותו דור שצבנסו לארץ
רוב יונות הנריכות ל שראל והזהיר אותם באזהרות מרובות ופחדים דבי' בעונשים גדולים
ובמקצתם הוסיף עליהם ב"אור . אבל בכל חבות הכהנים לא דבר ולא הוסיף אזהרה כי כהנים
וריוס המה . ועוד הוסיף בספר הזה קצת ממות שלא נזכרו כלל כגון יבוס ודין מוציא ש"ר ודין
גירושם ועדים וזמין וזולתם . ואין ספק שכלם כאמרו לו בסיני או באהל מועד ואל תתמה
בדבר זה . להודיע שאין נזקקם ומאחר בתורה .

חיה
עלא
רס

למנות דיון שאין בקי בדינים שכאמר לא תכירו כנים במשפט סושה דמ"ו
סנהדרין ד"ו מיימוני מה"ל סנהדרין פכ"ב סמ"ג לאוין סימן קע"ה טור ח"א
ס"ח שנה . דרך חכמים ראשונים היו בורותם מלהתמנות דיינים אלא במקום אשר אין גדול
מהם עוד מאתי . איזה דיון שכתן ממון כדי שיתמנה דיון אסור לעמוד מפניו ומקלין
הרבה בכבודו . ועוד אמרו הטלית ששג"טף בה יהיה בעיניך

כמדע

המרדעת המעורר • וכל דיני שקר שידין אותו דיין משפירן ידיעתו עליו במעמידו כי הוא הגורם
וכסס שדרך הדיין להיות יודע דיני תורה • כמו כן נריך להיות בעל מדות אדם כשר שלא
יאמרו לו טול קורא • וז"ש אנשים חכמים לדון דין אמת וידועים לשבטיכם שרוע הכריות נאסם
הימנו להיותו אדם כשר • אנשי סיל שהם גיבורים במצות ומדקדקים על עצמן שלא יהיה בהם
שום נכאלי גם להניל עשוק מיד עושקו כח"ס ויקם משה ויושיעם • ואה משה שהיה עניו אף כל דיין
נריך להיות עניו :

שלא

תמו
רמר

יראה הדיין בדיון שכאמר לא תגורו מפני איש • סוטה פ"ט דמ"ז • ד"ז ד"ס רמ"ד
מיימוני מה"ל כהדרין פכ"ב • סמ"ג לאוין סי' ר"ז • סמ"ק סי' רל"ה • עור
ס"מ סי' י"א ושם בדברי מהר"ך זצ"ל :

ואתפנק

שלא

תמו
רמח

להתאוות ממון של חבירו אפי' במחשבה שכאמר ולא תתאוה וכבר זכרנו בדברות
ראשונות גם מזה מצד תקטנו כי קטנות משפחות התאוה על איזה דבר יהיה
סיבה לתפוצה לקחת אותו ממנו אף שאין רגובו למוכרו • מיימוני מה"ל גזלה פ"א סמ"ג סי'
קפ"ט טור ס"מ סי' טכ"ט :

מצוה

תיו

אחדות הש"ה • כה שגסונו להאמין כי הוא הפועל כל המציאות והוא ארון הכל אחד
בלי שום שותף שכאמר שמו ישראל ה' אלהינו ה' אחד וזה שיקר אמונת כל ישראל
והוא עמוד הסוק של כל בן דעת סמוך עליו • וכל אחד מישראל חייב למסור נפשו להריגה על
מצות יסוד בכל שעה ובכל רגע • וכל מי שאינו מודה בייסודו ב"ה כופה בעיקר ניש כמה נמרות
ומדרשות המבוארים ומעשים רבים מכמה בני ישראל גדולים וקטנים שנהרגו על קדושת יסודו
ב"ה וברובם לברכה ולחיי ע"ה • עמאין בה' וכוטם בו יושג • וכבר זכרנו בהקדמה שזהו
אחת מהמצות שחייב אדם להאמין בהתמדה בה' בלתי תפסק אפי' רגע אחת • ברכות ד"ו
ו"א וט"ו וי"ו • שנת דע"ב • פסחים דכ"ו כהדרין דס"ג מנחות דל"ד • סולין דכ"ד • וזה
פ' תרועה ופ' ויקהל ופ' פסח מיימוני ה"ל יסודי התורה פ"א ופ"ג • סמ"ג עשין סי' ב' ג' •
בהאי קרא במה בין סודין • עילאין אפס קניינו תראה כאן ויתר מאלה הלא הם גלגלים בספר
מקובלים בכוונת סודות האר"י וז"ל כתובים בין יסודי סגולה • והנה הפסוק הזה י"ב נוסח
תיבות • וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד יש בו ג' טעמים תיבות • אלן מול אלן והם י"ב
תיבות לפומתם יש י"ב צירופי הויות ונגדם י"ב שבטי ישראל • כמואר בזה • כל בר נש
יכוין בהאי קרא מאד מאד בסוד היסוד • ועיקר היסוד לימד ארבעה איתוין דשמו קדישא

יהוה אלהינו יהוה אחד

באדבקה עינין • כזה יהוה אלהינו יהוה אחד • ושם המיוחד ד'
אותיות אלן הוא שם עיקר והסוד לבולן • וז"ל הוהר פ' בראשית ענ"ו הכי אולפינא ברוא
דק"ט דבני בר נש לייסדא למחי' ולקשרא קשירין דמהמנותיה ברעותא דליבא כד ימטי לאחד
איבעי ל' לכוונא ב' • סתימא דכולא והוא רמזו לכתר כעלם מעין כל חי ואין להרהר אחריה •
ח של אה"ד תמני' דרגין עילאין מחכמה עילא עד יסוד ח"פ ולמים • וך' דבני רמז לת"ת
עם עטרת בסוד הדבוק והיסוד • ובנינו איתא לכין במילת אלהינו • ב' כוונת א' הוא
באומרו אלהינו מזה היותו ישר • הוא ראוי להיות אלהינו • ומזה היותו מעש ידיו אכחנו
עבדיו • ע"כ קייב' אכחנו לעשות כל מצותיו כי הוא אחד פשוט המצי תמיד בלתי
הרכבה ובלתי שני • (כתיב כי ידע שמי קראני ואעביתו • ובנינו תפילה המקובלת
כמא בשלשה אופנים • הראשון • הוא היודע שם המיוחד ד' אותיות ב"ה ותמיד לפניו
במחשבתו כאילו כתב לפניו ארבע אותיות ונגדו ונגדו ונגדו ונגדו •

דברך גם יהבה

אשר הנקודות הללו עולים לע"ב . והם המיוחד ב"כ עולה ע"כ ומספר השם ונקודותיו עולה קד"ם . ועליו באמר יקראני ואעבדו . ואז תפלתו אינו מורת ריקס . השנית . המתפלל וכופה בתפלתו גם אותה תפלה אינו מורת ריקס כי כל השפירים נעלו ושערי דמעה לא נעלו השלישית . מי שאינו יודע שם המיוחד הכל ואינו מתפלל בבכי . אעפ"כ לפעמים הקב"ה מקבל מנצח היותו רגום ומנון שהוא מרחם על בריותיו . רק שהתפלה יהיה בהבנת הלב באהבה ויראה) :

מצות

תיה

אהבת הש"י ב"ה שאל ואהבת את ה'אלהיך . ברכות דכ"ד ודכ"ג . יומא דפ' וקענ ספרי לפי שאלמר ואהבת אינו יודע כיצד ת"ל והיו הדברים האלה על לבך . כלומר עם התבוננות התורה תכיר את מי שאלמר והיה העולם ותתיישב בלבך האהבה והיראה כי סוד הייחוד וסוד האהבה והיראה כולו הם אחדים דא ברא . כי אהב"ה מושבן אה"ל ואהבה ויראה כלולים זה בזה וע"כ נותנה לנו התורה אהבתו ויראתו ר"ל שתהיה האהבה מתוך יראתו להיותו גדול וקדוש ואין כמוהו וכל מה שהוא בעולם מעושר ובכס וכבוד הכל בא לו מאתו ית' : וכנגד אהבתו ית' יעריך בלבו אהב ותהיה הלא בקום אהבתו רואים שכל כספו וזהבו ובניו אינם מלווים אותו יותר מקברו : ואהבתו ית' ותורתו הולכים לפניו שאל כי שלא כיון יצא לך לשמך בכל דרכך ונו' . ובהקדמותך היא תשיקך (ומזה וזו מוטלת על אדם להיות עליו בלתי הספק ומשם כרגע תמיד לעולם) :

מצות

תיה

ת"ת שאל ומשנתם לבניך . ברכות די"ד . קידושין ר"ל ב"ב פ' לא יחפור ובסוטה פ"ה ה' נוטל . בוכה פ' לולב הגזול . פסחים פ' מקום שנהנו . טור י"ד סי' תמ"ו . קער וזה פ' וישלח עמוד ת"ר ובפ"ל לך עמוד רל"ם . ובטור א"ח רל"ם מיימוני הל' ת"ת פ"א סמ"ג עשין סי' י"ב סמ"ק סי' ק"ד . לקדוש עתים לתורה וזריך ליהוד בלימוד הלילה יותר מביום כי לא יזכיר לילה אלא לרשע : וכן סדר הלימוד עם הכפר בהיות עדיין רך בשנים עיין בספר סינוק . וכל אחד מישראל חייב ללמוד תורה בין עשיר בין עני בין בריא בין חולה יום ולילה ואפי' בשעת מיתה שאל זאת התורה אדם כי ימות באהל :

מצות

תך

ק"ט שמרית וערבות שאל ובשכנך . ובקומך ברכות ד"ב וד"ו . טור א"ח ס"א וס"ג קער וזה פ' בראשית עמוד כ"ז . חוב מזה וז' פסוק ראשון הוא מדאורייתא ומכמים חייבנו לקרות שלשה פרשיות הללו להיות עיקר גדול שהכל תלוי בו כוונת על ייחוד השי"ת ואהבתו ביראתו ותלמוד תורתו . וכשאלם זכר אלה בכל יום פעם אחת ובכל לילה פעם אחת בכוונה ככל מן עבירות אס' יש בו דעת יוקיים והגית בו יומם ולילה והוא בן עש"ב :

מצות

תך

תפילין של יד שאל וקשרתם לאות על ירך ומחנות דל"ו ערכין די"ט גיטין פ' השולח טור א"ח סמ"ג ק"ה עד סי' ח' (ל'ים עשרים כח רש)

מצות

תך

תפילין של ראש שאל והיו למוטפות בין עיניך . ובסי' דל"ו . מקלות דל"ד ודל"ו . ערכין ג' . תמנענו לפי כמה מן הסמא ובהיות שהנוף שוכן בגדולו

שהוא הארץ ודמוקה מנכול הכשמה שהיא השמי' לכן לא תוכל הפשט' לברו לגבור הסומר והקב"ה דנה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם מנות לשמרה משכן הרע פן יקום עליה להרבה לבך וזה להשמיד שומרים גבורים סביב לה והם דברי תורה מפינו לא ימוש יומם ולילה . וזה לתפ"ד

מ

תכנ

ש

תכר

תכה

תכו

רמו
הכו
רמו

ס

תכה
רמו

תכט

י

כנסות בד' כנסות כסותינו ומוזנה כפתחיו ותפילין בידיו וזכר אשינו לאען כחלל מעושק ידינו
ולא כתור אחר עינינו ואחר יצר מחשבות לבנו . ובספרי המקובלים האריכו במנה או הכחי
פ' זו ובוהר פ' שלח לך ע' של' ג' מבוחר שם תפילין הס' עדות ומופת על דכיקו האדם בהקב"ה
ופ' פנחס כתב מסד הרגשות ופ' פקודי משער של ענל . ובפ' תולדות כתב עונש המכחל מצות
צינית ותפילין ושכר המקיים . ובתיקוני כתב המלביש צינית הוא מכין בסא להשרות השכיב' שבא'
והוכן במסד כסאו וכשמיט תפילין הוא מושב השכיכה על הכסא והוא מבוחר בתיקונים ובפי'
התפלו אשר פי ה' יקבנו עבודת הקודש שם כתבתי . טעם לדברי סו' ל' בפ' ק' דקדושין שהוקש' כל
התורה כולה לתפילין כי תפילין של ראש הד' בתי רמזו' לחכמה ביכה גדולה בצורה והכית עצמו
רומז לכתר והוא מוצק בראש תפארת וז' שם שהקב"ה מכיח תפילין ודי . ותפילין של יד הד' בתיס
רומזו' לת' ולכנס הוד יסוד . והכית עצמו הוא רומז למלכות וי' ב' תפירו' כגד' י' ב' צרופי הני' ה':
מוזנה שכל' וכתבתם על מוזנו' ביתך ברכות די' ד' וט' שבת דק' ג' מנמו' דל' ג' ול' ד'
ול' ו' מ' צ' מ' ד' יומא די' א' חולין י' א' אחו' ל' במלק מוזנה היא שמיר' לבטלי' יותר מכל
כסף וזהב לכך כאשר מוזנת והוא ז' מו' ת' וגם שם שדי' הוא רומז ברא' שומר' דלתי' ישראל
ומסד נשיקת המוזנה הוא בי' מוזנה ג' אדכ' והוא סוד רחל ובחן כתב שדי' והוא במילואו של
יב' ד' הדע כזה יו' ד' רי' ש' ועי' כ' ככנע הינה' ויאמר פסוק מנדול עון שם ה'בו ירוץ ג' שדי'
ויזכיר בפי' שם שדי' ישמרני שדי' ילילי שדי' יעורני ה' ישמור נאטי ובואי לסיים וי' שלו' מעתה
ועד עולם וכוה הוא מכניע השד העומד בפתח עם הממוכים שלו כזכר בפ' זו :

שלא

להרוג

שלא

שלא

לנסות לבניא אמת יותר מדאי שכל' לא תנסו את ה' תעבית פ' א' ד' ט' . ומאמתי
כתוב בשם מהר"ר יצחק חיות פי' על מה שפירש' ו' ל' וינסו אותי זה עשר פעמים
פירש' וינסו כמשמעו ופירושו כך הוא כי יש ב' מיני נסיונו' א' לטובה ולשבת ולפאר לגדל שם ה'
ברבי' כמ' ש' אבותינו הקדושי' ויש נסיון דרך ביון לזה פירש' כמשמעו ר' ל' כהאי נסיון דרך ביון
ו' עממין שכל' הדרס תחדס אותם . ע"א פ' א' ד' וטעמו כי הם אדורים ואין
ראוי לארור לדבק בברוך :
לחן על עפ' א' שכל' לא תמנם שם :
להתחנן בעפ' א' שכל' לא תתחנן בם יבמות דע' וקדושין דס' פ' א' דל' והטעם
כ' ש' שלא יכניסום בבדית קודש כי טמא מטמא לא אחד ושלא יטמא בדיק קודש .
ועונש הבא על הכותית כבר הוא מוזכר לעיל פ' אמור . בקוטה פ' אלנו כאמרין וכדאי' בסנהדרין
פ' אלנו הנשרפין הבא על ארמית קנאין פוגעין בו א' ר' יוסק הבא לימלך אין מורין לו ולא עוד
אלא אם פירש ומרי והרגו לפנחס היה נהרג עליו . וראיתי טעם לזה מהא דאי' הנבעלת לערל
קשה לפרש ממנו כי האשה נהנה בביתא ערל יותר מביאת כיחול וכשהוא כופל כותית מרגיש
הנוקק שא' כה משתוקקת אליו כמו להערל ויכרו תקפו למכב את עצמו כמו הערל אז הוא מני' ר'
בדמיונו באותו ח' יבוב שהא' כמו הערל ובאותו טעם הוא מותר להרגו כי הרהר בע' א' והקב"ה
מזרף מחשבה רעה למשפט לכן מייב מיתה משא' כ' בשפירש ממנה אז הדרה מחשבתו ואז אינו
קמור משאר עריות וכוה יתייבבו בל קנשיות הנ' הראויים להקשו' בה : (ועיין מ' ש' מבעילת
בבריות ותי קונו ועיין בי' ח' ערך תשובה סי' פ' וטס כאשר הנועל ארמית ינוס ג' ימים ע"ש :
להנות מניפוי ע' א' שכל' לא תממוד כסף וזהב עליהם ע' א' פ' ד' דנ' א' וכ' ב' תמורה
דך' טור י' ד' סי' קל' ט' . וטעמו שזאב טומאת האור ע' י' הניפוי . א' ב' דבע' א'
כתיב למען תכוש ישראל בלגס להכי משעת חמודה קרי ל' ולקחת לך כלומר הוא לוקח ומושך
כח הטומאה לביתו ודוחה לבח הקדושה כי בורחים זה מזה :
להנות מתקרבות ע' א' שכל' ולא תביא תועבה אל ביתך . פסחים דפ' א' סוטה
ד' ד' שכות דך' ע' א' דט' . וטעמו ככ' ל' :

שלא

יה
מל"ה
תל

מצות

ברכת המזון שאל ואכלת ושבעת וברכת יומא דע"ט גיטין דס"ב דרבו פ"ג שאכלת קפ
עור א"ת חס"י קפ"ב עד ס"ר זוהר פ' תרומה עמוד ר"פ כוס של ברכת המזון
כג' סגד אבות העליונים : זוהר פ' יתרו ע' קכ"ז דאמר ליה לבר נש לצרכא על פתורא ריקניא
משום דברכתא דלעילא לא שריא באתר ריקניא וכ"כ בפ"ך לך : כתב זוהר בפ' פקודי עמוד
שנ"א כל מאן דמברך ברכת מזונא כדקא יאות במדנה וברעותא דלכא כד סליק מהאי עלמא אתר
מתקנא לינו רזין עלאין אל היכלות הקדושים עכפי האצילות והוא סוד ג' עליון ושם וזכה
למקום קדוש ע"י שידרך בע"ז ברכת המזון בשמחה ובכוונה נכונה לאל השוכן מעונה :

לאהוב

את הנרי שנא' ואהבתם את הנר הזה וזוהר פ' תורה כי ה' אהב קפא
את הנרי וטעמ' חבואר בתוספו' פ' החולץ לפי שהם מדקדקי' ביותר ע"ט :

ליראה

את השם שנא' את ה' אלהיך תירא : תירא בני' תור"ה ובני' תלמידי חכמים קפב
לרמו מה שדרשו חז"ל לרבות ת"מ : ברכות פ"א ע"א ר' תנאיא הכל בידי שמים
חז"ל מיראת שמים ואר"מ משום רשב"י אין לו להקב"ה בבית גבוה לא אומר של יראת שמים שנא'
יראת ה' היא אוננו : וזהו דאמרו' ל' לגבי משה מילתא וזוהר פ' פירוש כי הקב"ה אינו מבקש
כ"א יראת לבד בלא אהבה ומשה בקש על שניהם יראת ואהבה לז"א לגבי משה יראה מילתא
וזוהר פ' היא מאחר שנקש גם האהבה ליראה ודוק : פסחים דף כ"ב קידושין דל"ב כ"ק דמ"א
סנהדרין דף כ"ו זוהר פ' ירא ופ' מקץ :

לדבק

בנומי תורה שנא' וכו' תדבק כי הולך את חכמים יתבס ויורה דרך חסידים וליך קפג
בדרכי היראה ומורה יורה סדר ההנהגה ביראתו ובאמתתו :

לישבע

הנריך שבעה בשמו שנא' ונשמו תשבע תמורה ד"ג זוהר משפטים ונספרי פ' קפר
מטות : ונאדרש אס יתיה כך כל המדות הללו תוכל להשבע : ושבעות שקר
הוא חמור מרופא והגונב והכואף כי אילו לא יעברו בכל עת שירצ' ומכע חלעשו' והמרגל ענמו
לישבע על כל דבור ודבור יטבע כמה שבעות בלי האה כלל כי ההרגל הוא נעשה טבע וע"כ
יוהר האדם שלא יטבע ולא ישתמש בשרביטו של מלך מ"ה הקב"ה :

מצות

תפילה שנא' ולעבדו בכל לבבכם ברכות פ"ק פ"ג פ"ד פ"ה טור א"ת סי' מ"ו קפה
ושדר הברכות חס"י קט"ו עד ס"י קך ג' זוהר פ' ויקרא ובפ' ויקהל האריך בכונת
התפלה וסדר התפלה ובפ' ויחי כתב ראוי לאדם להוריד דמעות בתפלתו ואז תפלתו בנודא
מרוצה ומקובלת וכ"כ בפ' פקודי ובפ' שמו"ת ר' האי מאן דנלי ובכי ונעקא עד דלא יוכל למרס
בשפתי' האי גלותא שלימתא דהיא בליבי' ולעולם לא הדרא : והטעם ישים כ"א על לבו שכל ומן
דאדם קושר מחשבתו בה' ררי הוא עם הש"ה והש"ת עמו ואז נפשו דבוקה בה' ונפשו קדושה
כל זמן שהיא קשורה בשם ה' אל עליון : ואם יתגבר יצרו במראה עיניו אשר ראה והרהר הרי זה
מפסיק מחשבתו מהש"ת וכאילו כפרדה מתכלית הקדושה ונתחבר עם השמואה השמאלית וגדול
עונו מכשוא עזב את ה' וסר מאשריו והשם הסתיר פניו ממנו והיה לאכול ובפירוש' לסד' כתב'ל'
שם הארכתו כל הראוי עיך תקוה משרי' וכל העם ישמעון ולא יכהנו קלות ראש בתפלות : ודלא
תקשה הא דאמרנו שהתפלה היא מן התורה וק"ל שהתפלה היא מדרבנן תשובות רבים יש כאן
והמקור הוא ששיקר המצוה הוא מן התורה אך ומי התפלה הוא מדרבנן :

לאבר
שלא

ע"א ומשמשיה שנא' אבד תאבדון את כל המקומות קידושין דף י' ע"א דמ"ה : קפי
למחוק שם משמו של הקב"ה שנא' לא תעשון כן לה' אלהיכם שנת דק"ך פסמי' דמ"ח
סנהדרין דף י' וע"א וקי"ג מכות דף כ' בספרי שלא תעשו כמעשיה' ויגרמו מעשיכם
שיגרם ב"ה וכן בפרש"י וע"פ הרמז שלא לחלל ברית קודש ולא יעשה פנימה כשמתו הסהורה :
ברגל ראשון כל קרבן מונה או כדנה שנא' והבאתם שמה ר"ה ד"ד חגיגה ד"ד קפו
ובמים ד"ס בכורות דכ"ג ועיין בבב"י מ"ש בשם הרמב"ם ששם הגון על מה
שסתם הקנ"ה המקום הזה ולא אמר כפי' הר המוריה :

להביא

תלא
תלב

תלג
תלר

תלה

תלו
תלו
רנא

תלח

תלט

רנב

המ

תמא

תמב

רנב

תמג

רנב

תמד

רנב

תמה

רנב

תמו

רנב

תמז

רנב

תמח

רנב

תמט

רנב

תנ

רנב

תנא

רנב

תנב

רנב

תנג

רנב

תנד

רנב

תנה

רנב

תנו

רנב

תנז

רנב

שלא

להקריב

לפרות

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

מצות

שלא

שלא

להביא

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

להעלות קדשים בחורש שאל' השמר לך פן תעלה עולתך וכו' וזמנים פ"ב דק' וזק"ה
רקנט פ' בראשית ורז' ל' אמרו כוונת הקרבנות כדי ליתן לתוך פיו של שטן :
כל קרבן בהמה שנאמר שם תעלה עולתך . סנהדרין דל"ד . זמנים קפח
דק"ו ודק"ט ודק"ט :

קדשים שנכלל בהם מוס' שאל' בכל אות נפשך תזבח בכורות דט"ו ודל"ב תמורה
דל"א ולפי שאלה עליו קדושה לא בקע מיני' עד שיכדנו :

לאכול מעשר שני של דגן חוץ לירושלים שאל' לא תוכל לאכול בשעריך כסמי' דך"ד
ול' יצמות דע' ג' ופ' ו' מצינו דכ"ו מכות דט"ו וי"ט זמנים דכ"ה חולין דס"ט וטעמו
כי ב"ה התקטן מכוון לב"ה של עליון שאל' וזה הער השמים ע"כ מקום אכילתו שם :

לאכול מעשר שני של תירוש חוץ לירושלים שנאמר ותירושך :
(ליום ב' בחורש)

לאכול מעשר שני של יצהר חוץ לירושלים שנאמר ויצהריך . וטעמו כי שם נזכר
ה' את הצדקה :

לאכול בכור תנים חוץ לירושלים שאל' ובכורות בקרך : גיטין דמ"ו מנחות דס"ו
חולין דקל"ו כריתות ד' דוה' :

לאכול מטאת ואשם חוץ לקלעים . שנאמר ונאנך שם :
לאכול עולה חוץ לקלעים שנאמר וכל כדרך אשר תדור .

לאכול קדשים קלים קודם וריקם דס' שנאמר וכדנותיך :

יאכלו הכהנים בבורים קודם הנחתם בעזרה שאל' ותרומת ידך . במס' דל"ו
מכות ד"ו מנחות דע"ו חולין דק"ך ועילה דט"ו :

לעזוב הלויים שאל' השמר לך פן תפוצץ הלוי :
שמיטה שאל' וזבחת מבקרך ומזבחך יומא דע"ה חולין דך"ח ול"ב ופ"ד ופ"ה וק"ו

שור י"ד מבי' א' עג"ק' כרטי' הלכותיו וזמנים' מן הנזכר הלכה למשה מבי' וכו' קצ
מהר"סו' ל' כי הדם מטמא ומחליש את הכהן ומגדור היסוד' לרבי' השמיטה מן הנזכר כי

ממס' יואל דס' הנוף והתאווה שהנשר נותן שמונחית הל' ומטמא וההגלה עד שיפור' יעבוד' דס'
ולרבי' מאכל בעודת הכידי' דקות עכ"ל ואם נהט דבטן פגום עיין תיקונו לקמן מל"ת רע"ח

לאכול אבר מן הק' שאל' ולא אכל הכהן עיס הנשר בבתי' דך"ב חולין דק"ב רבינו
ירושל' כתוב מ"ו . אבר מן הק' שאל' אבר גמול' כי הוא צריח וצרי' אילו' בטילה

רבינו במ"י פתן פ"עם למבחן לפי שהוא ענין אכזריות ומוליד תרוב' ועל כדכש' למי' שרניל בכך:
קדשים קלים אף מל' ל' לבה' מ' שאל' תשא וזאת אל' במקו' נזיר דך"ה תמור' ד"ס

וטעמו משום סיבוב מזה שמטביל אף שטרקו מרובה וסייב באמרנותו :
להוסיף על מנות התורה שאל' לא תוסיף עליו . ופ"ס איסור הובלה כי תורת ה'

תמימה בלתי מברון וכל כפולותיו ומנותיו תמימים ושלמים הם :
לגדוע מהם שאל' ולא תגדע ממנו חכמים ככ"ל :

לשמוע המעשר' במס' ע"א שאל' לא תשמע' דברי הכהן ההוא והי' שם שאל' לטמא
הקדוש' כי הוא' ת' מצינו כדנא' ל' לזבחי' הקדוש' ע"י כלי' נכבדי' כארז' ל' מרע' ה'

מבטל כל באספקלרי' המאיר' בולס קדושה בלי עירוב שום טומא' לאכילתו בלעם כולו כמא' מס' א' בלי
עירי' שום קדושה ולזה ארז' ל' גיב' ל' לא קט' אכל דא' ה' קס' ומנו' בלעם והוא בטומאתו שאל' ויקר
לשון קרי' . אבל הכהנים הקדושים הנבואה מכבדא קדושה עזרה : בלל

קפח

קפח

קצ

קצא

לאהוב המסית שנאמר לא תאבה לו פנהדרין דג"כ ארז"ל מה בין מסית למדין
מסית ליקיד ואדיק לרבים • והטעם כי המורה התורה במסית ונאדיק כדי
להדליק את האדם מפניו וזכדי לבערם מן העולם :

לעזוב השנאה ממנו • שנאמר ולא תשנא אלו שם מטעם הנ"ל :

לקום עליו ולהנילו • שנאמר ולא תקום עיניך עליו שם :

למוד המיסת וכות עליו • שנאמר ולא תקמול פנהדרין דכ"ט ול"ג ול"ו ופ"ה
מכות ד"ז :

לשתוק מללמד מזה עליו • שנאמר ולא תבסה עליו שם :

להסית אי מישראל לע"א • שנאמר כי תשמע באחת עריך ונו' ברכות דל"א
כתובות דס"ס כ"ק דפ"כ ב"ב ד"י סנהדרין ד"ו וק"א •

הערים הטיב בשבע מקורות שנאמר ודרשת מקורות ושאלת סנהדרין ד"מ טור קצב
ס"ח ס"ל יתבאר שם דיני דרישה ונקירה והטעם כי ברוב דרישות ומקורות
תוכל לבא אל האמת להוציא הדין לאמתו • ובד"ב מתבאר אין נחבין דרישה ומקירה כזה

עיר הנדחת שנאמר ושרפת באש את העיר • פנהדרין דף ק"א והכל כדי קצו

להרמיק ע"א מן העולם ועבדי •

לכנות עוד • שנאמר לא תבנה עבורה שם :

(ליום ב"ב בחורש)

לכנות ממנו עיר הנדחת שנאמר ולא ידבק בידך מאומה ונו' שבת ד"ג פסחים
דמ"ט סנהדרין דק"א מכות דכ"ב ע"א ד"כ וט"ב וט"ג וט"ד וט"ה • וטעם

איסור הכאתם כי יחרם הוא :

להתנודד כדרך ע"א שנאמר לא תנודדו יבמות ד"ג וי"ד מכות ד"ב וטעם שלא
תעשו אבודות אבודות כי ישראל נחבין באגודה אחת כאמ"ל ג' מעידין זה על זה

הקצ"ה ושבת וישראל כולם באחדות והאחדות שלמטה מורה על אחדות שלמעלה :

לעשות קרחה על המת שנאמר ולא תשימון קרחה בין עיניכם מכות ד"ב מכות
דל"ו ופ"ה הדמו שלא תמשה פנים במורמו כי בגלל אלהים נכרא האדם ואיסור

קדשה בין עיניכם במקום הנחת תפלין ד' פרשיות גזר ד' סויות המרכבה :

לאכול פסולי המוקדש • המועבים וכל דברים המועבים • שנאמר לא תאכל כל
מועב • ע"ז דס"ו מלין דק"ד בכורות פ"ה וטעמו להרמיק הטומאה מהם

לקדש גופו כול דבר קדוש •

לכנות גופו כל ניפור טהורה תאכלו קידושין דכ"ו מלין דק"מ :

לאכול שרץ השוף שנאמר וכל שרץ שוף שחא מכות ד"ו וטעמו ככ"ל גם האוכלו
מלינים לו תבונה דעה מדה אכזריות :

לאכול כבילה שנאמר לא תאכלו כל כבילה שבת דק"מ וק"ל פסחים דכ"א ע"ז כ"א
וס"ו מלין דק"ג וק"ד וק"ו בכורות דכ"ג כריתות דכ"א • והאוכלו בין
באונם בין ברצון פוגם בת"ת שהיא משועב הלכ"ן כי ככל"פ עשה בישראל וכן אם שטט בסמין שם

תנו מל"ח
של

תנה רסו
של

תנט רסו
של

תס רסו
של

תסב רסו
של

תסג רסו
לחקור

תסד רסו
לשרוף

תסה רסו
של

תסו רסו
של

תסז רסו
של

תסח רסו
של

תסט רסו
של

תע רסו
לבדוק

תעז רסו
של

תעב רסו
של

יה
כל ח

ליום השישי

ראה

ליום כב בחורש

יה
ס'ע

תעג

להפריש

ס'ע

תעד

להפריש

תעה

לשמוט

תעו

שלא

רעט
תעו

לנגוש

תעה

ליתן

בו פנימה אז ככרת מהקל כי הקל עסג' אותיות ב' פנימה והוא פנ'ס י'ה ודינו במניפה
ומתגלגל בכלב שהוא אופל כוללית או בנהמה טהורה ולא יזכה לש'עב הנונה רק יהיה כמסר
כיד הכשקט וינא כבילת מתק' ד' מדה כנגד מדה שכאמר שופך דם אדם באדם הוא עממו
דמו ישפך : (תיקונו) הכב'ל הוא למס פ'ו נומות במספר אלהים עם המלה זיכיון בכל
יום לראשו כתס פ'ו דברוך שאמר :

מעשר שני שכאמר ואכלת לפני ה' ונו' מעשר דגנך יומא דע'ו ר'ה ד'ה קצח
מכות ד'מ וי'ט שבועות דכ'ב זכרס'ך ט' מכות פ'ו תמורה דך'א כריתות

ד'ר ווהר פ' תרומה וטור י'ד הלכות נדקה כתב שם מעטין מעשרות ובהג'ה ש'ע ס'י רמ'ט
כשם מהי'ל שאין לעשות ממעשר שלו דבר כגון כרות לבה'ב או שאר דבר רק יתנו לעניים :

והר'מ דהוציא הכתוב כלשון עשר תעשר ר'ל עשר מלת תעשר יהיה מולך ודו'ק :
מעשר עני בשבת ג' שכאמר מקפה שלש שנים תנזיא את כל תבואתך ונו' :

כספיהם שמיטה שמוס כל בעל משה ידו מ'ק ד'ך גיטין דל'ו ול'י קידושין ל'ס
טור מ'מ ס'י ס'ו הלכות שמיטה בספרי וזה דבר השמיטה שמיטה משמטת

מלוא דובל משמטת מלוא וסוד השמיטה הוא מבואר בוהר וברקט ע'ד סו'ל
שאמרו שיש אלפי הו' עלמא וחד חרוב

לתבוע הלואה שעבר עליו שמיטה : שכאמר לא יגוש את רעהו : כ'ב דמ'ה
מכות דף ג' :

לכרי : שכאמר את הכרי תגוש :
קצח

נדקה לעני ישראל שכאמר פתוח תפתח את ידך ענייני נדקה הוא מבואר בתלמוד
בכמה מקומות ב'ק פ' הנוחל ופ' מרובה ובכ'מ דל'א וב'כ פ'ק ופ'כ כתובו' פ'ה

ופ'ו ר'ה פ'ק גיטין פ' הכניקין טור י'ד מסי' רמ'ו עד ס'י רכ'ט וע'פ הדמו מי שיש לו מאתיים
הרי זה לא יטול כי מאתיים מסר א' הוא מנין נדקה לו'א מי שיש לו נדקה לבד הוא יטול נדקה

ודו'ק : בירושלמי דברכות פ' הרוואה רש'ל אמר ב'ו אס' לו קרוב והוא עשיר הוא מודה
בו ואס' הוא עני כופר בו אבל הקב'ה אינו כן אלא אפי' ישראל כתובי' בירידה התחתונה הוא

קורא אותם אפי' ורע'י שכאמר ואת עם עני תושיע הבאי הביא מדרש תהילים ראה מה כחה
של נדקה שפרוטה שהאדם נותן לעני וזכה ומקבל פני השכינה שכאמר אני נדק אחזה פניך

אשבעה ונו' וז' נדקה תהיה לנו : או יאמר ונדקה תהיה לנו כי כשמו' ר'ל אימת יחשוב
לנו ה' הנדקה כי כשמו' לעשות את כל המצוה כי אף בעשיית המצוה צריך שמירה שלא יהיה

ליוהרא כ'א לה' לבדו : וזהו הדמו הנסתרות כשעושה נדקה בנסתר הוא לה' לשם ה' והנכלו'
הוא לנו ולבנינו ר'ל ליוהרא כדי לפרסם שמו ושם בניו : ונ' דולה מעלת הנדקה מבואר

במדרש רבה רבי דוסתאי ב'ר ינאי אמר בא וראה שלא כמות הקב'ה מדת ב'ו ב'ו מביא דורן
למלך ספק מקבלו ספק אין מקבלו וא'ת מקבלו ספק רואה פני המלך וא'ת רואה פני המלך ספק

עושה לו רצונו או לא אבל הקב'ה אינו כן אדם נותן פרוטה לעני וזכה ומקבל פני השכינה
שכאמר אני נדק אחזה פניך : ועוד אמרו במדרש שגורס שלו' למעלה ולמטה שכאמר או
יתוין במעו' שלו' יעשה לי כי ה' אלהי נדקה שכאמר כי נדקה נדקות אהב :

שלא

שלא

שלא

להעניק

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

לשמוח

מצות

שלא

למנוע מלהקיות הימנו • שנאמר לא תקטוף את ירך :

למנוע ליתן לפני בשמיטה • שנאמר השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך וגו' • שביעית דמיו • כתובות דס"א • סוטה דמיו • גיטין ל"ו • כ"ב ד"י : לשלוח ריקס עבד עברי שנא' לא תשלחנו ריקס קידושין ד"ו ו"ו • וטעמו כדי לזכור ביציאת מצרים שלא שלחתך ריקס אלא בבית מצרים וצוית הים : עבד עברי שנא' הענק תעניק לו מאחך קידושין שס וטעמה הכ"ל :

לעבוד בבכור וה"ה לשאר קדשים שנא' לא תעבוד בבכור שורך : מולין דקל"ו • בכורות ד"ט וק"ה • ספרי אין לי אלא עבודה בשור וזאן בנייה מכין ליתן של זה בזה ושל זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגו' : גוון הקדשים שנאמר ולא תגוון בכור זאנך • מולין קל"ה וקל"ו • תמורה ד"א :

לאכול חמץ בי"ד אחר חנות שנאמר לא תאכל עליו חמץ • פסחים דף ס' וז"ה ומ"ב וז"א • מכות דף ס' : אמרו קול' עלובה העיסה שהנחתום מעיד עליה • מי מעבד שזור שבעיסה מעבד • והוא היצר הרע מסית ומדיח עולה ומשטין יורד וממית • ע"כ ציוונו ית' שמו במנוח לדמות החמץ כל יראה וכל ימצא • ומהר"מ ו"ל כתב פ"פ הרמז להודיעך כיון שיתקרב האדם לשבת י"ד קל עלינו קובת ביעור יצר הרע ולכך קובת ביעור חמץ ליל י"ד דמו לזה :

יתיר מקניגת י"ד ליום ג' שנא' ולא ילין מן הכשר וגו' • פסחים דף פ"א • קניגה ד"י • וטעם איסור כותר כבר הוא מבוחר למעלה במנוח ס' : להקדיש הפסח בבית יסיד שנאמר לא תוכל לעבד את הפסח עג' • פסחים דנ"א • זכאים דק"ד :

(ליום חג בחורש)

בשלוש רגלים שנאמר ושמתם באגן וגו' • פסחים דף ס' • מנילה ד"ו • מ"ק ד"ד • מניגה ד"א : כפירש' בפרשה זו ארבעה שלי לוי • גר • יתום • ואלמנה • כנגד ארבעה שלך בך • ונתך • עבדך • ואחייך • ואם אתה משמת את שלי אבי משמם את שלך • וביטאמה שהכתוב מוזכר מתנת עניים בתוך הרגלים לומר לך אם אתה משמם בו' : וע"פ הרמז רמז הכתוב במועדים אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם על עניים קאי לשמם אותם במתנות • ואז נקראים מועדי ה' לשמם אותם במועדיכם כאמור :

ראייה בשלוש רגלים שנאמר שלש פעמים בשנה יראה • מניגה ד"ב ערבין ד"ב

יבא שם בלא קרבן • שנאמר ולא יראה אפ פניה ריקס • בכורות דנ"א • וסוד קעם ראייה בארז' כשם שבא לראות כך בא ליראות

רא

רב

ליראות כי קייב האדם לראות את עצמו טרם בואו למקום קדושה וטהרה ליראות לפני אל
בורא שיהיה נקי וטהור מכל סיג וקבילות מצות בידו והם נקראים פרי קודש חילולים והם
מתנות נכונות לפני ה' :

(שופטים)

תצא למנות

שופטים ושוטרים שחאמר שופטים ושוטרים תתן לך סנהדרין ד' וי' ו' א' דכ"ב
מכות ד' ו' שור"מ ס' א' וטעמו שיהא קיום העולם וקבליי כתב למה
כסמכה פ' שופטים לפ' רגלים להודיענו חש"פ שישאל עולי' לרגל נ"פ בשנה ושם ימצאו מורי
הוריות וזה יבולי' לשאל מהם תורה והמצוות חש"פ ב' מצוה מוטלת עליהם למנות שופטים
בכל עיר ועיר :

תצב

דפס

תצנ

רצ

שלא

שלא

ליטע אילין במקדש שחאמר לא תטע לך אשירה
פ"א ד' ד' מעילה דכ"מ
להקים מצבה במקדש שחאמר ולא תקים לך מצבה

סנהדרין ד' ו' א' דכ"ב

חש"פ שם

מהמעמיד

דין שאינו

הגון עובר משום לא תטע לך אשירה ובהרמב"ם בפ"ג מהלכו' סנהדרין משמע שהוא עובר
משום לא תקים לך מצבה ובאמת שניהם ביומנו האמת כי יש שני מיני דיינים שלא כבודן א'
שהוא בקי בתורה בדואג ואח"כ תופל ואין בו יראת שמים ומקבל פסוק וארומם בפסוק לא
תטע לך אשירה לומר אף שהוא חכם וגב שהוא נותן במחשבות ביאור הלכות ודינים אינו הגון
אצל מלכה' אלהיך וכן שאינו בקי בתורה כדאי' בגמ' גבי האי בי' כשיאמר דאוקיסן
דייני דלא גמיר ולא סביר גריש ר"ל הוי אומר לעץ הקינה עורי לאבן דומם וזהו חרמו בפסוק
לא תקים לך מצבה אשר שגא' ה' ולכן כסמכו פ' שופטים ללא תזכר לה' אלהיך שור ושה אשר
יהיה בו מום לומר כשם שאין אשה יכול להקדיש בהמה שיש בה מום הגוף למזבח ואם עבר
והקדיש אין קדושת הגוף מל עליו כך אין אשה יכול למנות דין שיש בו מום הכפס דהיינו מום
מפרון הדעת דאין לך מום גדול מזה והרי קאמר כל דבר דע כי פוענפת ה' אלהיך הוא :

(ספר הולך תמים)

תצד

רצא

תצח

רצב

תצו

רצג

תצז

רצד

שלא

לשמוע

שלא

למנות

להקריב בעל מום עובר
שחאמר לא תזכר לה' ונו' וצמים דל'ו
בכורות ד' ד' :

מברי בדה"נ שחאמר ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך סנהדרין דפ"ו
פ"א דף ס' :

להחיות פיהם שחאמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ברכות ד' ו' א' דכ"ב
דכ"ג סוכה דמ"ו הוריות ד"ד מנחות ל"ח ועיין בפ"ה הרמב"ן מה שפי' כאן :
מלך עלינו שחאמר שום תשים עליך מלך יבמות דמ"ה וק"כ בתוכות ד' ו' א' דכ"ב
דמ"א קדושין דל"ב וע"ז ב"ק דפ"ב ב"ב ד' סנהדרין י"ט ז' וכו' רבו
בכאן המפרשים ועיין מ"ש הרמב"ם בפסוק לא יסור שבת מיהודה ומ"ש
הבמ"י בפ' בראשית :

תצח

רצג

תצח

רצד

תצח

רצד

תצח

רצד

שלא

שלא

שלא

שלא

שלא

למנות מלך מנכרי שחאמר לא תוכל לתת עליך איש נכרי כוטה דמ"א
ידנה המלך סוקים שחאמר לא ירבה לו סוסים סנהדרין דכ"א יבמות פ"ד סוכה
פ' בתרא ונדרשלמי כתב הטעם הוא שלא ישוב העם מצרים משמע ליישוב אי
אשה חזר אכל אתה חזר לפרקמטי' ולכבוש את הארץ
לשוב לשטן במצרים לפולס שחאמר לא תוסיפון לשוב :

מל"ח

תקנ

שלא

ורבה חולך כמים שחל' ולא ירבה לזכרים ממשל דקט' ס' הדרין דק' א' וע"כ :

רצו

תקב

שלא

ירבה לו כסף וזהב שחל' וכסף וזהב לא ירבה לו . ס' הדרין סס . והשעם כי שלם אלה הם הכנה לשון מאזרי ה' . סוסים שיכנסו במרכב נגדו ויכנו יודע כי שקר הבטח לתשושה . הנשים הטו לבב שלהם ומחלישים כחו של אדם . וכן ריבוי עושה כי עושה שמור לבעליו לרעתו לכך שומר כפשו ידחק מהם :

תקנ

שכתוב

לו חולך ס' יותר . מזה שיש לו שחל' וכתב לו את משה . ס' הדרין דק' א' יק' ב' . בספר וזהו עמו ונו' מכאן . כשהחלך ינא למלמה ה' א' עמו ככנס היא עמו יושב בדיון היא אכלו מיסב היא כנדרו . למען תלמד ליהב את ה' אלכיו מלמד מהיראה מביא לידי מקרא מקרא מביא לידי מעשה מעשה מביא לידי יראה . ולכך הוזהרה שתהיה ס' ת לפננו בתדירה כדי שכל עניינינו יהיה במתון כשורה ולא במהרה . כי אור הנורה מאירה באור פני חולך שייס :

תקנ

שלא

ישיה לשבט לו חלק בדיוה שחל' לא יהיה לזכרים הלויים ונו' והשעם לפי שהזכרים הממונים על העבודות נוטלים המתנות . הלויים הממונים על השיר נוטלים המעשרות לפי שהם מומרים וזכרתיים המקטריגים . בשעת הקרן לפי שהם מנד דיון . ושחל דוקס שחל מינו . בוינו א' כנו קושש וזוכן ומפייס מדת הד' ונאס יתעסקו בעבודת האדמה יסימו דעתם מעבודת הש' י' ולפיכך אין נוטל ס' חלק בארץ :

תקה

שלא

יהיה לשבט לו כמלה בארץ שחל' וכמלה לא יהיה לו ונו' :

רצט

תקו

דיתן

לכהן הזרוע והלחיים והקיבה שחל' וכתן לכהן הזרוע ונו' . כתב מהר"מ ו' ל טעם על ג' דברים הללו כגד מעשה פקס שע"י וכו' לכהנה ולמיתמות אילו הזרוע כגד הרווח שלקח פקסם בזרועו והרג שביהם . הקיבה על שדקר בקובתה והלחיים כגד תפלתו שהיה מתפלל כמבואר ויעמוד פיהם ויסלל :

תקו

להפרש

תרומה ג' דולה שחל' ראשית דגנך חולין דקל' וטעם לעין יפה א' ממ' ועין בינוני א' ממ' עין רעה א' ממ' כל אלו הם רמוזים וכתובי' כפ' תרומה ע"ט :

תקה

ליתן

ראשית הגו' לכהן שחל' וראשית גו' גאנך חולין סס ודקל' ודקל' וקל' . וטעם לפי שהם משרתי עליון בהם באר ה' לשמור ולשרת ולכפר על שם פוורה ישראל ותפלתו כשמעת לכך יתנו להם ראשית הגו' :

תקט

שיעבורו

הכהנים כאשר במועד שחל' חלק כחלק יאכלו סוכה רף כ"ו . (ליום ד' בחודש)

תקי

שלא

לקסוס שחל' לא ימנא בך קוסם קסמים ס' הדרין דק' כ"ו וס' ד :

תקיא

שלא

לכסף שחל' ומכסם ומכסף ס' הדרין סס :

תקיב

שלא

לחבר חבר שחל' ומזכר חבר . שס דכ"ו וע"ה כויתות ד' ב' פירש"י שמזכר במשים או עקרבים או שאר חיות למקום אחד :

תקיג

שלא

לשאל באוב שחל' ושאל באוב . שס :

תקיד

שלא

לשאל בדעונו שחל' וידעונו . שס :

תקטו
ש"ה

שלא

לדרוש אל המתים שאל נדוהש אל המתים סנהדרין שם . ועיין בפ' משפטים כפ' מכשפה לא תקיה :

תקיו

לשמוע

מכל כביא אמת שאל מקרבך מאמין :

תקין
ש"ו

שלא

להתנבא בשקר שאל אך הנביא אשר יויד לדבר דבר בשמי סנהדרין פ"י דפ"ט . כתב הרמב"ם שהנביא נריך שני שדים הא' שיהיה מוחזק בכשרות . והב' עשיית המופת וכתב אילו לא יביא מופת לא ישמע לו ואע"פ שהוא מוחזק בכשרות . וכ"כ הבבאי בב' כאה באריכות וסוף דבריו שלא ישמע לשום נביא בעולם עד שיתן איזה אות וכל האות שהוא כדבריו ונריך שיתקיימו כל דבריו ולא יחסר מהם שום יחסר מהם אכי' נקודה אין זה נביא . וכאשר הוסיף נביא אצל כבי אדם מזה האותות שנתן להם בעתיד וכתקיימו כולן . אם מתנבא על הרעה ולא תבא אין מחויבין אותו בשקן שאין הנביא נכסן נבואתו אם אמת אם לאו אלא בענין הטובה אבל ברעה אף שלא בא כאשר דובר מ"מ אפשר הוא שגביא אמת והא דלא באה הרעה אולי עשו תשובה וניקם ה' על הרעה כי גדולה תשובה שאפי' יסוד כענה בה פת"ש בבמה ביאים אמיתים שלא באה הרעה :

תקיה
ש"ז

שלא

להתנבאות בשם ע"א שאל ואשר ידבר בשם אלקים אחרים סנהדרין שם :

תקיט
ש"ח

שלא

לירא להרוע נביא שקר שאל לא תגזר מחמו :

תקך

להכין

שם ערי מקלט שאל תבין לך הדקדק ב"ב ד"ק מכות ד"ס ו' :

תקכא
ש"ט

שלא

לשום על ההורג ארעל המופל שאל לא תחוס עיניך גזירת הכתוב לנער דם נקי מישראל וטוב לך שעי"כ תקבל טובה ורו"ל למדו מחקן להוציא הקנס מהמופל במגר ושאר דברי' בדאי' בפ' הסופר במו נק נער ריכוי שבת בנשתהכל לבי המביש והמתביש :

תקכב
ש"י

שלא

להשיג גבול רישיו שאל לא תסיג גבול רעך שבת דפ"ה כדה דכ"ו טורח מ"ס' ש"ע ו' ד"ל שלא תגזול תחום הארץ שאל עיני ה' משוטטות בכל הארץ . ושם מבואר אם בחוקה הרי זה גזול ואם בסתר הרי זה גנב ואם בא"י הרי זה עובר בב' לאוין בלאו דלא תגנוב או לא תגזול ובלאו דלא תסיג כי א"י נקרא ע"כ כי הוא כחלת ישראל .

תקכו
ש"א

שלא

לחתוך הדין ע"פ עד"א שאל לא יקום עד א' באי' שמוטה ד"ב ודל"א סנהדרין ד"ל שבעות ד"מ . טורח מ"ס' ל' :

תקכד
ש"ב

לעשות

לעדים וזממים כאשר זממו שאל ועשיתם לה כאשר זמם כתובות דל"ב זל"ג ב"ק ד"ה וק"ד ופ"ד ופ"מ סנהדרין ד"י וק"א וק"ב ד"ב וד' וק"ה חולין ד"א טורח מ"ס' ל' א' מכאן אמרו הרבנו אין כהרגין דכתיב כאשר זמם ולא כאשר עשה ומ"ס' כאשר זמם ולא כאשר זממו לאשמועינן שאפי' הוזהרים מאה ביסוד דמי ואין דבריו של א' בחקוס שנים שם שנים מעידים עליו בנפ' הוזהרים עמנו הייתם והאחרים אינם באחרים להעיד על עמם :

תקכה
ש"ג

למשוח

כהן למלחמה שאל ונגש הכהן ודבר אל העם סוטה דמ"ב :

תקכו
ש"ד

שלא

לפרוץ מפני האויב במלחמה שאל ואל תערנו מפניהם שם :

תקכז
ש"ה

לעשות

במלחמת הרשות כפי שכתוב בתורה שאל כי תקרב אל עיר וקראת אליה לשלום וגו' והעם כי גדול השלום שאפי' בשעת מלחמה דריבין שלום . ואע"פ ששנוני :

ריב

ריג

ריד

רטו

יה
מל'ת

ל' ש' ש'

שופטים

ליום ב' בחודש

מחיה

ס'ת

תקכח
ש'נ

שלא

תקכט
ש'ד

שלא

תקר

לערוף

ס'פ

תקלא
ש'ט

שלא

תקלב
ש'י

מצות

תקלג
ש'י

שלא

תקלד
ש'י

שלא

תקלה
ש'י

לתלות

תקלו
ש'י

לקבור

תקלז
ש'ח

שלא

שעובדי ע"א אינם ראויים לרחמים מ"ט עם קדוש ראוי להתקרב אל המסד שלא יאמרו ישראל
שנים לעכו"ם מחדת אכזריות ולכך אמרה התורה לפתוח תחילה בשלום כי אלה עס ה'הוואים
מ"ננס המלך שהוא השלום וזהו הטעם לאקדומי שלום ואפ"ל עכו"ם בשוק :

להקיות כפשוטו עממים שאל' לא תחיה כל נשמה . סוטה ד"ג סנהדרין דס"ו
והטעם שלא להקיות כל נשמה כדי שלא ילמדו ממעשהם גם לאבד ער שלהם
כמ"ט יפקוד ה'על צבא מרום במרום כמחול :

להשחית אילן מאכל במזגור שאל' לא תשחית את עצה סנהדרין ד"ק תענית ד"ו .
מכות דף כ"ב . ובפרקי ר"א כתוב כשורשים אילן תושבים פרי באל' נשמע קולו
מסוף העולם ועד סופו :

העגלה בנחל איתן שאל' ושרפו ססאת העגלה . תענית דף ו' . ע"א דס"ט
מולין דף ד' בכורות ד"י כריתות ד"ו . סוטה דף ו' . הענין הזה בענין הוא

עמוק מי ימצאו והרובה לרעות קצת כפשוטו יפ"ן במ"ט הבבב"ן ובסדר מאירת עינים כתב כדי
להשתיק סמאל המקטרג הגדול ע"ט . וכתב עוד שם ששמע מפי איש באמן ומקובל הכס
הגדול הכעסה בעגלה ערופה שאמר כמה ימים שגרפה יצא ממנה תולעת גדולה ואותו תולעת
הולכת אחר הרומח ופתח בקבוצו ואין בריה יכולה לעקרו מבגדו עד שיתמחו האכזים
הרואים . והדבר מתגלגל וכא לפני חכמים יודעים הסוד ומכירים שהוא הרומח ומנסים
אותו ומנסים אותו לט"ד . וכ"כ הבב"ן . ומדבריו משמע שהתולעת הורג לרומח :

לעבוד און לזרוע אותו הנחל שנאמר לא יעבד בנה :
(ליום כ"ה בחודש)
(כי תנא)

דין יפת תואר שנאמר וראית בשביה קדושין דב"א יבמות דמ"ז ומ"ח וטעמה
שלא דברה תורה להתיר אלא כנגד היצטר ר"ל כשיראה הנזה"ר שהתורה
התירה יבמנה ולא יתירה בו וזהו הטעם שנואל ממנו בן סורר ומורה אשר שהשיאה בהיתר לא
כדאמרינן שאין התיר אלא כנגד יסור לבד :

למכור אשת יפת תואר שנאמר ויפטר לא תמכרנו וטעמו הוא מבואר שלא
תתאכזר עם כלי תשמישך אחר שחשקת בה :
להתעמר בה שנאמר לא תתעמר בה :

המחויב תלוי שנאמר ותלית על העץ סוטה פ"ג דכ"ג סנהדרין דמ"ה
ומ"ו מהר"מ ז"ל כתב לפי שכלילה כינשים כמות קטומאות ועושים בו
מכילות והנשמה מצטערת באילו היסורים לפיכך חס הקב"ה על הנשמה ושלא תקח הנשמה
גוף אשר שנקבר הראשון דמ"י לויי שמתה אשתו אינו נושא אמותה עד שתקבר אשתו :

הנהרג ע"פ ב"ד וכן כל מית שנאמר כי קבר תקבהו ביום ההוא סנהדרין
דמ"ו . ובבב"ר מ"ע לקבור הרוני ט"ד וה"ה שאר מתים ויחי קבורה
בטור י"ד סימן שס"פ :

ילין הלוט על העץ שנאמר לא תלין כפלתו על העץ יבמות דע"ט סנהדרין דכ"ו
ומ"ז כי דמות המלך מראיתו וכלם אלהים תבניתו :

מחיה

תקלה מצות

תקלט שלא

שם

השבת אבידה שאל' השב' תשיבם לאחריך ב'ק דכ"ו ב'מ דך'גול'א - מולין דכ"ו רך
 טור ח"א מסי'רכ'ט עד סי' רס"ו . התורה הזהירה בשני אזהרות ב'מ'ע ובמל'פ
 להתעלם מן האבידה שאל'א | להזהירו על ב' דברים על השבת ממון חבירו
 לא תוכל להתעלם ב'מ דך'ו | ועל השבת אבידת נשמתו של חבירו כי כל ישראל
 ערבים זה בעד זה רצה מזה נובט ורצה מזה
 נובה להבי אכקי בלשון השבה ולא בלשון חורה שזריך אתה לעמוד על המשמרת לטרוח איך אחיד
 ישוב בתשובה ולא תוכל להתעלם מפני הערבות . גם לזכור כי בכל לילה ולילה נשמתיו
 מופקדים בידו במש"ה בידך אפקיד רוחי וגו' והקב"ה מחזיר לנו נשמתיו חרשים לבקרים כן
 ימים האדם אל לבו לעשות כן להשיב אבידת אחיך כפשוטו וכמדרשו :
 (ליום השבת)

תקמ שלא

תקמא לחקים

המשא על האדם או על הכהמה שאל' הקס תקים . ב'מ דל'א ול'בול'ג . דך
 הזהירה התורה בפרש'טאן ונפ'משפטים ובשינוי לשון שם כתיב עווב תעווב
 וכאן כתיב הקס תקים ועלי' פי' מה שפי' ובגמ' הכל' . או שיש לומר פריקה לאוהב וטעינה
 למזכא ואמר עווב ר' לעווב מה שכלך . תעווב עמו ר' לענמך שתעוור גם אתה תעווב
 לשון עור כמו ויעוובו את ירושלים הקס לו תקס עמו יקיס לך סוכת דוד הנופלת :
 תלגם אשה לבוש אים שאל' יהיה כלי גבר על אשה כזיר דכ"ט :

תקמב שלא

תקמג שלא

דן

שכב

ילבש אים לבוש אשה שאל' לא ילבש גבר שמלת אשה שם מכות דך' . וכתב הכנ"י
 מנע הכתוב כלי זין מן האשה כדי שלא תבא למלחמה ויהיה ס' בה לזנות וכן האים
 אס' ילבש שמלת אשה ויתערב עם הנשים כל זה תועבת ה'מן הכתוב הוה למדו סו"ל מפי
 השמועה שאסור לו לאדם להתקטט בקישוט המיוחד להן כגון להאות במראה וכיוצא בו והוא א'
 מנ' דברים שהזכירו סו"ל להתיר לבית רבי וש"מ שאסור הוא לשאר בני אדם שסתכלו במראה
 לפי שהוא קוטי הנשים אלא"כ הוא סופר שהתירו לו להסתכל כדי לקוק במ הראות או שהוא
 מולט ב'מ או קלוט ורונה להסתכל בתואר פניו כר זה מותר וכמ"ס בש"ע סי'קנ"ו שמוותר
 להסתכל משום רפואה :

תקמד מצות

שילוח הקן שאל' תשלח את האס וגו' מניעא דק"ב : מולין דקל'ס ודקל'ט רכב
 וקמ"א טור י"ד סי'רצ"ג ובזהר אית' כשהאדם נוטל הכנים והאס הולכת וכודדת
 וצועקת הממונ' על העובות מתעורר אצל הקב"ה ומרחם על בניו שהם כדמדים בגלות במדרש
 פ'נשא א"ר ברכי'ים מו"ק שזכרם באור ושט כמ'ושלות הקן מנילו ממנו דכתיב כי הוא יגלך
 מפס יקוט ואין פס אלא כפור וכו' ועיין עוד בספר הזהיר ע'ד הסוד שהוא קאי על שבעה ימי
 הבנין והאס היא אס העולם בינה ודי :

תקמה שלא

תקמו מצות

שכב

מפקה שאל' ועשית מעקה לגנך חולי ודקמ"ב כתובות דמ"א טור ס"א בסופו רכב
 והטעם כי מבלגלגן זכות ע"י זכאי ופועה ע"י חייב ולא יהיה נוחו מקם מוכן
 לפורענות וזש"ה ולא תשים דמים בביתך והכנ"י כתב ע"ד הקבלה שהוא מורה א' החכמה עילאי
 ונשמו להדדי שלוח הקן מורה אל הכינה לייחד כל הבניין בסוד הייחוד והבן :
 להכניס מכשול בביתו שאל' ולא תשים דמים בביתך כתובות דמ"א ב'ק דט"ו ומ"ו :

תקמוז שלא

שכב

תקמח

שבת

שלא

לזרוע כלאים שנאמר לא תזרע כדמך כלאים • פסחים פ' כ"ט טורי ד' סימן
רכ"ו רצ"ו וטעמים • בואר למעלה • שלא לערב ב' הפכים יחדיו הפך הסדר
של מעשה בראשית :

תקמט

שבו

שלא

לאכול כלאי הכרם שנאמר פן תקדם המלאה קידושין דצ"ו מולין דף קט"ו וק"נ
ומנד הקבלה תקדם תוקד אש ר"ל אש תוריע כלאים בכרם נריכה שריפה שאסור
ליהנות ממנו :

תקן

שבו

שלא

לחרוש בשני ימינו בהמה • שנאמר לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו הרמב"ם כתב
שאינו חייב מלקות אלא כשא' טהור והא' טמא ופ"ק דב"ק ובמולין פ' אונתו ואת
בנו אמרו בכי' שאסור להשתמש בכל ב' מינים חפ"י שפיהם טמאים או שניהם טהורים וכן
שכיבו במשנה דכלאים עומאה עם עומאה טהורה עם טהורה • וכן להרביעם אסורה וכן
הלכתא בטור י"ו ט"ו רצ"ו :

תקנא

שבת

שלא

ללבוש שעטנו שנאמר לא תלבש שעטנו • כלאים דל"ד שבת דכ"ו יבמות ד"ד
וה' כז"ר דמ"א וז"ל מכות דל"ט ומ"ג ולמנוחה ביארתי וסמך ליה ג' דילים תעשה
לך שהוא מותר בכלאים מטעם שיש ארבע שהם מן השמים כי מוט של תכלת דומה לים ויש דומה
לרקע ורקיע דומה לבסא הכבוד ולא יבא לידו טעות • גם כי צינית ג' ת"ר ושמונה סוטי
וה' קשרים הם יחדיו תרי"ג ולכידך אחו"ל שמנות צינית שקולה כנגד כל התורה כולה

תקנב

מצות

קידושי אשה שנאמר כי יקח איש אשה • כתובות דמ"ו וזכ"ב סוטה כ"ג רכ"ד
קידושין ד"ג וט' וס"ד וכו' רמ"א בקרא שאשה נקנית בכסף בשטר בביאה
והנזא בטור א"ה סי' כ"ו שלא לקדש בביאה • וזה פ' תרומה עמוד רצ"ט וז"ל לא תקח
חופה באה ליקרא רכלה עילאי והיא השכ נה שהיא כלה עליזנה היא באה ג"כ לשם לראות
בשמחת הכלה וז"ש או תשמש אויבתי כו' עיין שם שיע יקר הנשואין הוא בחופה וק' דושין :
אשת מוציא שם רע תחתיו לעולם שנ' מר ולא תהיה לאשה יבמות דכ"ט כתובות רכ"ב
דכ"ט ול"ט ומ' מכות דט"ו טור א"ה סי' קע"ז כתב הרמב"ם טעם לשמח מאה
כסף למוציא ש"ר מדכתבה התורה שלש שנים להשיבו והמוציא ש"ר רצה להכסיד כתובתה
שהוא חושש כסף לשיכך שלם כפל שהוא מאה כסף :

תקננ

להיות

תרשנה שנאמר לא יוכל לשלמה כל ימיו גיטין ד"ז תמורה ד"ה :

תקנר

שבת

שלא

ב"ד המכיר סקילה שנאמר וסקלוהו אנשי עירו סנהדרין פ"ו יבמות פ"ו טור
מ"מ סי' תכ"א והאריך דנים בזמן הזה ודין חפזים והטעם בזה דשני קרא רכ"ו
כעס א' אמר וסקלוהו ופעם א' ורגמוהו לרמוז שהוא בורס לענמו להיות מיתתו סמוכה באבן
שהוא משחית בזין הלוחות מתחת כסא הכבוד לח"ת בא"ת ב"ט כס"א • כסא ג' אכ"ב וז"ש
לזכות בית אביה וז"ל :

תקנה

דסקול

לענוש האנוס בחפא • שנאמר ולעברה לא תעשו דבר כדריס דכ"ו ב"ק דף כ"ח
סנהדרין דפ"ג ע"ג דכ"ד :

תקנו

של

שלא

אנוס את אנוסתו שנאמר ולא תהיה לאשה יבמות דכ"ט כתובות דכ"ט ול"ט ומ'
מכות דט"ו טור א"ה סי' קע"ז :

תקנו

רישא

לגרסה כל ימיו שנאמר לא יוכל לשלמה כל ימיו גיטין ד"ז תמורה ד"ה • וטעמים
הוא מדה כנגד מדה שהוא אנוס אותה בע' כנס הוא תאכס אותו בע"כ שיעמוד
עמה ואינו מוניא :

תקנה

שרא

שלא

ישא סרים את בת ישראל • שנאמר לא יבא פגוע דכא וכרות שפכה בקהל ה'
יבמות

תקנט

שבת

שלא

יבמות דע"ו וע"ט :

ישא ממור את בת ישראל שנאמר לא יבא ממור בקהל' שם ד"ג מ"ד וע"ה וע"ו
ק דושין דע"ג וע"ד .. בירושלמי דקידושין א"ר אבהו מאי ממור מוס זר
והטעם בזה כי לא לתומו בראה כ"א לשבת יצאנו נרץ להניח זרע קודש בירך ה' לברך את
ה' משא' כ' ממור שהוא בא מעמדה עומדה ומחשבת פיעול ולהרשיק העומדה וספרא אמר
מקהל ה' :

שלא

תקם
שלג

ישא עמוני ומואבי בת ישראל שנאמר לא יבא עמוני ומואב בקהל ה' ברכות דכ"ח
יבמות ד"ו וע"ט וע"ו כתובות ד"ז כ"ג קידושין דס"ו הוריות ד"י
לפי שהקטילנו את ישראל והממשא קשה מהורגו לפי שהורגו כע"הו וצ"הב :

שלא

תקסא
שרה

לקרא להם שלום במלחמה .. שנאמר לא תדרוש שלום גיטין דכ"ו :

שלא

תקסב
שלה

לרצק להתקין בורע עשו שנאמר לא תתעב אדומי ב"ק דכ"ב ברכות דס"ג
דהיינו אשה שכבסם בדתיכו ..

שלא

תקסג
שלו

להרשיק ג' כ' מזרי אחר ג' דורות שנאמר לא תתעב מזרי שס' ואע"פ שהמזרים
אומרים מה זאת עשינו כי שלקנו את ישראל מעבדיו ת"מ לא תשמוז איבה
ושנאה להם על השיעבוד ..

שלא

תקסד
שלו

(ליום כ"ו בחודש)
יכנסו ממא' למחנה לוי .. שנאמר ויבא אל מחוץ למחנה פסחים דס"ח טעמו
כדי להרשיק את העומדה ממקום הקדושה שלא ימצאו שם כשות העומדה בית
אחזה :

שלא

תקסה
שלה

מקום חוץ למחנה לפנות שם שנאמר ווד תהיה לך מחוץ למחנה : ברכות דכ"ה :

לתקן

תקסו

יתד על כלו שנאמר ויפד תהיה לך ברכות שם יואל דע"ה כתובות ה' וטעמו
מסוס שנאמר ולא יהיה בך ערות דבר .. מקום הקדושה לא יהיה שום
טומאה וערות גבר והוציאו בלשון דבר לרמוז אפי' ערות ד"ב ור"ל לא יהיה :
להחזיר עבד שברח אפי' מ' ישראל שנאמר לא תבצר עבד אל אדוניו .. יבמות
דג"ג גיטין דמ"ה קידושין דס"ג טור י"ה ס' דס"ו והטעם כיון שכנסם לארץ
הקדושה למסות תחת כנפי השפיכה אין ראוי לדמותו אלא לקרבו ..
להכות אותו שנאמר לא תוכנו ערבין דכ"ט :

להיות

תקסז

שלא

תקסה
שלש

שלא

תקסט

שלא

תקע
שם

לכא על אשה בלא כתובה שנא' לא תהיה קדישה מכנות ישראל סנהדרין דג"ד
וש"כ חולין דקט"ו ברייתות ד"ג .. טור א"ה ס' כ"ו כי תועבת ה' כל עושה אלה
והמתעסקים בזה אונד' ס' חלקם פארץ הקיים אם לא תורו בתשובה :

שלא

תקנא
שם

להקדיש אתנן וזכה ומסיר בלב שנא' לא תביא אתנן וזכה .. יבמות ד"ז סוטה
דכ"ו ע"א ד"ו ומ"ו תמורה דכ"ט פרה דמ"ו .. ב"ק דכ"מ פ"ז הטעם משום הקרב
כא לפחתה גס הקרבן בעצמו הוא קורא תגר ומגלה קלונו כי אין קטיגור בו :
להלות בריבית לישראל שנא' לא תשיק לאחיק ב"מ ד"ס וע"ה טור י"ד מסי' קכ"ט
עד ס' קע"ה כ"ה אזהרות יש בזה עד שהוא כאילו כפר באלהי ישראל וביציאת
מצרים ובתחיית המתים .. ונקרא בשך פנשיכת הנשון והארם מתפשט בכל הנוף עד שמוניע
ללכ' כמו כן הנשך נושך לו כשיכיו ואוכל את בשרו עד שמוניע אל הלב לב יודע מרת כפשו' בס'
נקרא

שלא

תקעב
שם

תקפנ

שלא

לחבול כלי אבי אלה שחומר לא יחבול רחמים ורכב מניעה דק"י וק"י :

תקפד

שלא

לתלוס סימני צרעת שחומר השחר כננע צרעת ונו' שנת דקל"ב וקל"ג מכות פ"ט . מ"מ בערלה מותר לחולו כי דוזה עשה דחילה לל"ת דצרעת וז' שגדולה מילה . והטעם שלא תתלוס הצרעת כתב הר"מ ו"ל כי אין ראוי לבעליה להתסר ממחשבו ה' אלא אדרבה לפרסם כדי שרבים יבקשו רחמים ציון באל"ן שישירם רותיו שסוקרים אותו בסקרא וטוענו באבנים וכו' אלא יקבל ויכבול הצער לכפרה :
(ל'ום כ"ס בחודש)

תקפה

שלא

למשכן ב"מ בורוש שחומר לא תבא אל ביתו לעבוס עבוסו מניעה דק"י וקט"ו מכות ז"י תמורה ד' טור ח"מ ס' צ"ז ג"ח . וכתב הסמ"ע הא"י ביתו לאו דוקא ה"ה בחזק וכו' הוא שאסור למשכן בחזקה בחזק בפנינו בו . והטעם שיש לאדם להאמין שיש אל סוק ממנו . ונס' ילמוד מהק"ב שלם עשה שום דבר בעצמו כ"א ע"י משה רבינו כדאי' במדרש רבה על פסוק ויאמר ה' אל משה בארץ מצרים ולא במצרים :
למכוש העבדים בעת הצורך . שחומר לא תשכב בעבוסו מניעה דק"י וטעמו שיאמין שהק"ב הוא משגים על הכל וככל לילה הוא משקוד נשמתו כחש"ה בידך חקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת וכשישים זאת אל לבו אינס הוא ישן ויחזור העבוס לעבוס וזה"ש לא תשכב בעבוסו לא תשכב ותמות בלא עתך בעבור עבוסו של עמי :
המשכן לעני בעת שצריך שחומר השב תשכ שם דל"א מכות ד"י תמורה ד' ודלה והטעם ה"ל :

תקפו

שלא

תקפו

להשיב

שכר השכיר בחמו שחומר ביומו תתן שכרו מניעה דק"י וק"י א' כבר הוא מבוזר וזהו ח"י ו"ל היה נזהר שלא היה רוצה להתפלל מנחה עד שילק שכיר יום תחילה ויש לתת טעם למנוה זו כי בכל יום יש ממוכה על פרכסת היום ואם הוא לא נתן עיכב פרכסתו ומחר מ' ו"ל נתן טעם ברחמי שאל"ת כחטין ימות הקמה והאדם הוא שכיר יום צריך לתת חוקו בתורה ובמזנות ו"ס לאו היום עצמו נועק ותובע חקו ועלבונו :

תקפט

שלא

לקבל עדות הקרובים שחומר לא ימותו אבות על בנים יבמות דע"ט ב"ק דפ"ט סנהדרין דכ"ז וכו' א' . טור ח"מ ס' ל"ג והטעם הוא כי קרובה הוא בנופו ואין אדם מעיד על עצמו .

תקצ

שלא

להטות משפט נר ויתום שחומר לא תטה משפט נר ויתום . מניעה דק"י ג' ודקט"ו סנהדרין כ"א . וטעמו כי המשפט לאלהים הוא וכת"ב עושה משפט יתום ואלמנה :

תקצא

שלא

למשכן בגד אלמנה שחומר ולא תחבול בגד אלמנה שם טור ח"מ ס' צ"ז כי הוא ית' אבי יתומים ודיין אלמנו' אלהים במעון קדשו ע"כ כאמר ושמועתי כי חנון חנון :

תקצב

להניח

עומר השכחה שחומר ושכחת עומר בשדה ונו' סוטה דמ"ה מניעה ד"א . טור י"ד ס' של"ב . בסכרי א"ר אלעזר בן עזריא מטיין לאבד סלע ומצאו עץ ונתפרנס זה מעלה עליו הכתוב כאילו זכה אותו ת"ל ליתום ולאלמנה יהיה כו' . ולכך כאמר יברכך ה' אלהיך כי זה עמי קרא תגר למטה ומלאכו למעלה וכשהוא כותן לו חלקו בטוב הוא משת"קו ומכ"יכו :

תקצג

שלא

ליקח עומר השכחה שחומר לא תשוב לקחת מניעה ד"א חולין ד"ב :
להלקות

יה
כל"ח
תקצד
תקצה
תקצו
תקצז
תקצה
תקצט
תר
תרא
תרב
תרג
תרד

ליום השבת

כי תצא

ליום כ"ח בחורש

נא ויה

להלקות

שלא

שלא

שלא

מצוה

לחרוץ

להציל

שלא

שלא

לזכור

להכרית

החמייב מלקות שבה והכסו לפניה כדי רשעתו כתובות דל"ב ול"ו ב"ק ב"ק
דפ"ג מכות ד"ד וי"ג שור ס"מ ס"ת"ך והכתי"י האריך כזה :

יוסיף להכות יותר מארבעים שבת' ארבעים יכנו לא יוסיף . כתובות דל"ג
מכות ד"ג :

למסוס בהמה בעת מלאכה שבה לא תמסוס שור בדישו . יבמות ד"ד . מביעא
דפ"ח ור"ג מכות ד"ג מעילה די"ג . והטע' כדי להודיע כי הוא ית' רמון ורמון

על כל מעשי אפי' על הכ"ס שאין בה דיעה ותרבות יב"ע מפרש על היבמה וע"ס והוזהר כתב
סקודס בא המנפה טוב להרבות בתפלה ואשר שמדת הדין מתנאה לא תמסוס שור בדישו :

תגשא יבמה לזרש א' לא תהיה אשת המת חונה . יבמות די"ג ונ"ב קידושין דפ"ו
בכורות די"ט טור א"ה מסי' קע"ג עד סי' קע"ז ושם מבואר דיכי חליצה וייבום :

ובוהר פ"י טב ע"תנ"א מבואר שם כשת"מ מת בלא בנים אף שהשלים את עצמו בתורה
ובמנות מ"מ גריבים את אשתו לייבם אף שלא . לנורך בעלה דק לנורך רוק אדם אשר שמת

בלא בנים ואין לו גואל או ישב בעיר מקלטו מלכת לבש עד מות כ"ג שהוא בת"ס ע"ס . ובפ'
ו האריך הוזהר בסוד ק"ט וז"ל פקודא דא לייבם אשת אב' לאשת אב' הוא ד' ועס אב' הוא אחד

ר"ל כי סוד של א"ס הם ט' בפירו' ואו . מתייחד עם הנוקבא והוא אב' ד' ודוק . כי לולי זאת
עושה פירוד ובעשה מאחד אס"ר : ועיין בבבאי פ' וז' שהוא מאריך : גם בספר נפש החכמה

סי'ך' סוד גדול וסוד ה' ליריאיו :
לייבם אשת אב' שבה יבמה יבא עליה . יבמות ד"ג וך' ז' ול' ט' ונ"ד כתובות
דפ"ב :

אס לא רצה לייבם שבה ומלצה נעלו מעל רגליו . יבמות דק"ב וק"ג וק"ו
קדושין די"ד ערכין די"ט וזהר ע' חוקת עמוד שמ"ב וז"ל קס ר"א ואמר זאת

לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה ונו' ושם מבואר סוד החליצה וסוד המנעל ע"ס . גם
מבואר שם כשהמת לוקח מנעל במלום מהמי אינו טוב . אבל כשמינועל במלום מנעל

מהמי הוא טוב :
הנרדף אפי' כנפשו של רודף שבה וקנאתה את כפה ב"ק דך' מ' וזשעס שלא ר"א

יחשבו הפתאים בכבר הותר הרצועה כשלא חלףו מוכע ומעכב בידים :
למס על הרודף שבה לא תמס עיניך :

בשהה משקולות המקרים אפי' בלא משא ומתן שבה לא יהיה לך בכיסך גור' . ב"ב
דפ"ט יבמות כ"ז כופר ביניאית מזרים גם הוא מושב . שירויה ובאמת מביא

לעצמו מסרון . וע"פ הרמז על הדיבור ה' דקן שלא יהיה א' כפה וא' נלב :
(ליום כ"ט בסוד)

מקשה עמלק שבה וכוז את אשר עשה לך עמלק . מ"ק ד"ב סוטה פ"ח טור רכב
א"מ סי' ערפ"ח ושם כתב בשם האשר' ותרומת הדשן שסיב דאור ייתא לקרונה

פ"ו בעשרה וכני' יסודים קיימים לבא למכין כפ' וכוז ופ' פרה ומיניו בתורה אוהרה במעשה
עמלק . במ"ע כאן ובל"ת מקה תמסה את וכוז עמלק לא תשכח . ובש"ע סי' פ"ר"ן כתב

שנשתרבה מזה ומכאן לזייר צורת המן על עניס גם לומר ושם רשעים ירקב שבה מקה תמסה .
והכתי"י האריך כזה וסוף דבריו כי מקה אחמה למעלה בתמ' ואתה תמסה למטה לא תשכח

כלומר לא תשכח שלא תמסה :
ורעו של עמלק שבה תמסה את וכוז עמלק ב"ב דך' א' וזהר פ"ו עמוד דמך

מ"ע

לה

רל"ט

רס

ס

ר"א

שם

שסא

יה
מלח

ל"ג השבת

כי תצא

ליום כ' מחדש

ויהי
ס

תרה
שסג

שלא

תרו

מצות

תרו

להתורות

תרח
שסג

שלא

תרמ
שפר

שלא

תרו
שסח

שלא

תריא

להרמות

ס

ס

תריב

להקהל

תריג

שיכתוב

תקמ"ה ע"ס מבלעם ל"ק מכל"ק דבר ומוקבא אימון עמלקים ועליהו אתמר לא הביט און
ביעקב ונז' ד' אכפין לעמלק קס"ס נח"ש עמ"ל און עמל רשום בעמלק והמן דהוא מססר
דעמלק יסוף פמלו בראשו ולפינא מעמלק סמאל עמלק עמל נחש דחפתי לבד נח למסטי לקב"ה
ע"ס . וזה הפעם שהזכירה התורה בזה הורה על משה דעמלק ולהרתיק ורעו
בכל פרמקות שבפולס כבוד בעלם :

נשכח מעשיו כדי לשלש לו רעתו שכל' לא תשכח הפ' הואת העפילה בזכרון
ופיימה בשכחה להורות שעתיד זכרם להשתבח מן העה"ו והוא שאמר דהע"ה
האויב תמו חרבות לנצח וערים נשטת אבד זכרם המה ואזיהיה השם שלם והכסף שלם וזה
לעולם ישג :

קריאה על הביכורים שגא' וענית ואמרת לפני ה' אלהיך . סוטה דל"ג ול"ג . רמז
עיין מ"ש הרב נ"ע ו"לג טעמים בדבר ומוקבא דבריו להורות שהוא אדון לכל
ומידו הכל ועשית לכל ע"כ יראה בהבאת ביכורים הפנעה כעצד לפני אדוני . וכן הסב"א
מורה על זה כי הטב"א נ"ל דנ"י ודי בזה ולזה באמר השקיפה ממעון קדשך לאפוקי דעת
העיינים ובהשקורסם שכתבו שאין הקב"ה משגיח אלא עד גלגול ירח כזכר במזות קידוש
המודש כל זה הוראה כפלאה על חידוש העולם :

חידושי מעשר שגא' כי תכלה לעשר . ר"ס ד"כ סוטה דמ"א :

לאכול מעשר עני באכילות שגא' לא אכלתי ממנו באוני . מעשר שני דע"צ
יבמות רע"ד ובהים דק"א . והטעם לפי שאין ראוי לנא אל המלך בלבוש
שק והאזן אין לו שמחה ואין ראוי לאכול דבר שנקדושה כי אם בשמחה ובטוב לב :

לאכול מעשר שני בטומאה שגא' ולא בערתי ממנו בטמא . שפת דך"ה פסז"ס
דך"ד יבמות דע"ג תבות ד"ס והטעם כדי להרתיק הטומאה :

להוכיח מעות מעשר בשאר דברים שלא למדוך אכילה אפי' לתכריכי המת שגא'
לא כתתי ממנו למת יבמות דע"ד . והטעם לפי שהממונה מתרצה ומתפייס
באבילת הנפלים דווקא מהר"ם :

בדרכי השם ית' כפי היכולת שגא' והלכת בדרכיו בסוטה א"ר חמא בר
אבינא מ"ד אשרי ה' תלכו וכי אפשר לאדם ללכת אחריו הקפ"ה אלא מה
הקנ"ה מלבוש ערומוס מבקר מוליס מכהם אבליס אף אתה עשה כן . כספרי והלפת
בדרכיו ולדבקה בו הדבק בחכמים ובתלמידים . עוד אמרו למד דברי אברהם שמתוך דברי
אברהם אתה מכיר מי שאמר והיה העולם . ועוד אמרו כל הכושא בת ע"ס והמשיא בתו לת"ס
והעוסק בפרקמטיא לת"ס והמנהיג ת"ס מכבסיו מעלה עליו הכתוב כאלו הדבק בשכינה .
ועיקר הדביקות בה"ע יהי תורה והמנות כתב בספר ספר לאברהם :

העם במונאי שביעית ביום השנימנן הסוכות שגא' הקהל את העם . רמז
קנינה ד"ג סוטה ד"ג :

כל איש ס"ת לעצמו או לקנותו ולקניה בו אפי' אופי' הניחו לו אבותיו
מזה לכתוב לו משלו ואינו רשאי למוכרו אפי' יס לו ס"ת הרבה ואפי' שאין לו
לאכול דק"ע"י קדחק ואפי' למכור יסן כדי לקנות מדש אסור . אבל למדוך פדיון שבוים ולישא
אשה ולת"ס ואין לו דבר אחר למכור או מתר למכור ספר תורה :
כרי כאן שם מאות ושש עשרה מנות שקבלו ישראל בסו"ט :
יה' צו שזכר לק' ימן בהלכה . בעזרת אה אלהי הסע כת :

משה

קיבל תורה מסיני ומתקדש ליהושע • ויהושע לזקנים • וזקנים לנביאים •
 ונביאים מסדרה לאנשי כנסת גדולה • מני זכריה מלאכי ועזרא וסידעתי
 ומשמתו הנביאים האחרונים מני זכריה ומלאכי בסתלקה דוח הקודש מידאל • ואש"פ
 בן היו משתמשין בבת קול • מבאן ואילך הטאריך ושמש אל דברי חכמים ולבך תשים לדעתם
 ע"כ שמש • בנד כל מנה דברי סופרים • בי חמור בדברי סופרים מדברי תורה העובר על
 דברי סופרים חייב מיתה • וכן בתיב כי טובים דודין מיין • רבי מנחם בריה דרב אדא
 משם רבי תנאומא בר קייא אמר חביבין דברי סופרים וממורים מדברי נבואה • משל
 למלך ששלח שני פלומכטריין על אחד מהן כתב אס אינו מראה לבס קותם שלי וטימכטריין שלי
 אל תאמינו לו • ועל אשר מהן כתב אף על פי שלא הראה לבס קותם שלי וטימכטריין שלי
 תאמינו לו • כך בדברי הכנאא בתיב כי יקום בקרבך נביא או חולם מלום
 ופתן אליך אות אנומפת • ובדברי סופרים כתיב על פי התורה אשר
 יורוך עורוך אין בתיב באן אלא אשר יורוך • ועל המשפט אשר
 יאמר לך אין בתיב באן אלא אשר יאמר לך • שאם יאמר לך
 על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין שמשלך •
 וכל שכן בשיאמרו לך על ימין ימין ושאל
 שמאל • ועל שמאל שהיא שמאל
 ועל מסורה שהוא
 טבורה :

סדך דחמנא דמיתן : בילאז :

תם ונשלם : בעזרת אדון עולם :

אלה דברי דוד האחרונים .

מכלל דא' פ' ראשונים :

כתיב

בתיב וירא אלהים את כל אשר עשה וראה טוב מאד • פאן יש מקום להתבונן
 ולדעת • לגדל מעלת החל יתברך ש' ושאינו צריך לראיית העין אל
 הדברים אשר עשה • כי הכל כנלה ויוע ונראה לננו יתברך קודם יצא • כמו אשר
 עשה • אמנם התורה מוזרת לבני אדם בלתי המבונים אליהם • בראי אפשר לדבר
 עם בריה אלא מה שידוע הלי ואפשר לדעת ע"פ חומיו • כי איני יבין מה שאין צדקו לנכון •
 ועל כיוצא בזה אמרו קו"ל כדי לשבר הת האון • וסבה אשר כל אשר עשה ה' היט מכון
 בשלימות לכל ענייני צורך עלונו כדי שהנבראים יבינו ויטיל כל אחד ואחד לפי שכלו המוכן
 לו • כי לאו כל שכל שבראיו שים וכל אחד ואחד חשיב כפי זכות נשמתו הכתובה לו מעת
 יצירתו ונצרת השם יתברך עלי' כפי המורק לאותו בשמה • ופשו שכתבו תלמידו האר"י ו"ל
 על כמה ואמרו הוזהר כי לאו כל מוחא שכלית דאיש גבוק מעל גבוק • ובזה יסר מעלי
 אם יהיה תלכות האנשים לאחד ביימת' ללולא שכתב דערך עשתי חזרייתא קדישא כלשר הוא
 באמתי' פכיי' דפכיי' ע"אין סוף • כאשר דמות לזה בהקדמה שביה והמשכיל יביטיו •
 אמנם עדי בשמים שכל כונתו הוא לזכות את הרבים בני גילי כדי שיד כל בו יהיה ויחבנו
 כל מזה ומזה בשמיו כפי שכלו לעשותה באהבה ובראה • כש' שועה כתבו לכס את
 השירה הזאת ולמדה את בני ישראל כל אחד ואחד לפי שכלו • וז' שימה בפיהם לדעת את
 ה' ותורתו ומצותו • ואף גם הזאת קצת יאמר מאד • ומאת הזאת הדכום כי רבה היא
 עלי כעת הזאת • וה' ברשמי יאיר עיני כל רואיו לבא מרום הר קדשו •
 ותהיה שגורה בפי כל • כענקים באשכול • ומלאה הארץ
 דעה את ה' • ענדה הכרנע לעבודתו •
 הוא ורשו עד עולם •
 הצעיר דוד בלא א' מוהר ר' אריה ליב זל"ה •

ע"י הפוסל במלאכת הקודש הועזיר מנחם בקרא מן בלא"ה כמ"ר יצחק יעקב ו"ל חק"ק פראג :

איתא

בוהר פ' פקודי היכל ו' . כאשר כל כ"ט אותיות התורה נשארו פגומים בשטח אדם
הראשון גלל כן כפקן הוידע באותיות אלפ' א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ס' ש' כ' כ' אותיות
הפגומים כי הוודע הוא חלק שורים לפרנסתו והוא חולקא דסטרא אשרא באמרו תשליך במזלות ים שהם
המזלות כל שטתם . והתורה שטתו וחטאת כל ישראל גורם לשבר המדות העליונות ולקנותם
מאות כנס ומכ"ט בעונות וחטאתיו אשר אכזנו חוטאים ופגומי' המדות כקדם כאשר הארכנו בספרינו
ובמסא' ארס שחברתי . שחייבין אנו להמודות ולהחזיק כל פגם עון כמבואר שם ואחר שנספרו המדות
מאוסן פגומים נחייבין אנו לעבור מים הספוקים העליונים ולהחזיקם לשם פ' ע' ברכה ע' . התעוררו
למס' ע' כ' אותיות להיותם שורשי ומקור עליונים ותחתונים ע' כ' שותי כפי לבתוב הא"ב אשר ווידעו
שהגבנו בתפומי והב אשר על ידם יתעוררו כל החסדים מים העליונים ואשרי לאדם שיתמיד בהן ובתורתו
יבנס יומם ולילה וסיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו ועליו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח :

חסידות כל מה שיוכל . סדר טוב לתורה
ולמסא' ומתן . ולדבר לשברות קדשו
לש' . מבואר ש' א' ה' השכל וכו'
יתקבר . ואויבו הוא תאוותו ע"כ יתרחק
אדם מאחד מן האויב הזה כי אין כמוהו
אורב לאברו מהע"ז ומן עה"ב :
טהרה טהרה כל מה דאפשר ואם אי
אפשר לו בטבילה דהיזה טהרתו . טהרה
באכילה ושתיה . טהרה בעבודה וזולת
באשתו טהרה טהרת בגדיה ומטתו
בכדים ובסתות ויהיה מחניך קדוש :
יראת קטא . יצר טוב לדבקו תמיד
תאות לדבר טוב וימאס ברע :
יבוד אב ואם . והוא מונע גם בקב"ה
ושכינתיה וכו' תבין עד היכן כיבוד אב
ואם . כיבוד שבת בבמת בקיה וכאף
וכל דבר אפשר . ואזהרת הדבור בכלל
ודבר דבר . כיבוד לומר תורה גמ' די'
ואנשי מעשה . כיבוד ס'ת הקמת מפני
כל צדיק ובעל תורה לדבוק לכף זכות .
אכל לא להשע . כי אף שהרשע עושה
איה דבר מצוה אינו לש' ש"כ"א ליהרא
בזויר המראס עלפיו כדי להסויקו
לכא .
לימוד התורה ביום ובלילה . לזכר
פל העבר וכדכ' על העתיד ויהרהר
תמיד בתשובה וירגיל את עמו לומר
(לכ טהור כ"א לי אלהים ומח' ככו
קדש בקרבני) :

אמונה שלימה בה' ובתורתו . אורב את
המקום אורב את הכריות לקיים ואכבת את
ה' אלהיך . ואכבת להיעך כיווך .
ולזהר מספוכו :
בטחון נמור כס' . ביקורת מוליס . ברכה
על כל דבר ושלל ליהנות בלא ברכה .
לכשר בשורות טובות לכל בר ישראל :
גומל הסד בין לעניים ובין עשירים והיא
מוסר רבס עד האדו שאין טעלה קומנה .
לקבל על עצמו גירות כמו האבות . וכן
דכ' ע' אחר גר אכבי בארץ אל תפתיר
ממי עונותיך :
דרך ארץ וכניעות יתורה מדות קצמוד' .
לדון דין אמת ופשרה . לדון את כל אדם
לכף זכות :
הלל תמיד להקב"ה . גם הודי' על כל
הטובות הנשים להלל ולשבח נדיקים
ומסידים ואנשי מעשה : הידור וקיימים
להדה אחר מצות כל מה דאפשר הלואה
לעני אף בשעת רוחקו :
וותרנות במסובו לדבר מצוה ובשטא ומתן
ושמור מאוד מן הערבות קטן וגדול .
בשבעה ובמנאס אכזי אור . וותרנות
לקדש השם בגדה הים אפי' בממון המותר
להקויר להם כדי שיהיו רוב צדק אבי ישראל .
זהירות וריות . וזהר בסור מק' ע' .
מרוי במנות . לזכות את ה' ביום כינוני
רבים דבר גדול הוא :

מתן

פ

מתן יהיה בכל מעשיו כח"ט
ותכלל מהר ותתקדש
מעשר מוכיח יהיה לכל המקבל
מילה יהדר תמיד אהר' :

נ

באמן בכל דבר שנעולס מכ"ט כמשה ומתן
וזה קיומו מקור הדבר שיהיה עוד אחרים
מכוסים אללו * במ"ט שאמר הקב"ה לא
שגילה סודו * ואמר לו הכנת * והוא
ששיבו * הכנתי אבל שבחתי והכן * שלא
לדור כדר * וירגיל את עצמו לומר על
כל דבר בלי כדר :

ס

סבלונות והסתפקות הם שני כתרים
טובים לש' הו' ולע"ה' ב' ועליו באחר הנוטק
בה' סס"ד יסובבנו * שס' ע"ב י' סס"ד
והכן :

ע

עמי יפאר גודל פאר הענוה עד שאחז'ל
מאד מאד הוי שכל דוק * משא"כ נסות
הרוח שהוא דוקה רגלי השכינה ודוקה
את עצמו ממדור השכינה וע"י ענוה הוא
זכה לתורה גם בלימודו שיודה על
האמת * וזהו פי' משה קיבל תורה מסיני
פי משה וסיני שניהם שנים והכן ושניהם
פ"י ענוה וזכה לתורה :

פ

פדיון שהוא קן * יראה האדם שימלא תמיד
קן כענין אלהים ואדם כי כל שרוע
הכריות כוזה הימנו רוח המקום כוזה
המיו * ושלא לרוצ עם קהל לעולם *

צ

עין מ"ט בשל"ה דף ע"א והזהר בו מאד :
צדקה לפעמים הנוטים אין מעלה הימנו כי
היא מכפר עון ומזכירה לע"ה' * נביעות
הן במאכל הן במעשה כדבור והילוכו
ועלבושיו צאתו וכל אפי' עם אשתו מכ"ט
עם אחרים כי היא עדה גדולה ונפלאה
ומעלת התבודדות בה' אמות של הלכה
סגור ומן המקדש לא ינא :

ק

קדש עצמן כמותר לך * ומכ"ט כדבר
האסור לך * קידוש שם שמים יהיה תמיד
בין עתיד שיהיה מוכן לקדש ש"ס ברכים
בח"ט' עקובה כל ימי חייתי מנפער
כו' : קדש עצמן במאכלך שלא יהיה

ר

ש

ת

שום קדש איסור כלל וכלל * וכן בקדושת
המשת * כפרט יין שלא יהיה מנע
עכו"ם כי כל מי ששותה יין שבע בו
עכו"ם נכרת אב וטמא טמא יקרא * ואינו
זוכה לחי' עה"ב * ואיתא בזהר לא על
יין נסך לבר הוא כן אלא אפילו על כל
מאכלי האסורות או שיש בהן אפי' קטש
איסור הוא מטמא את עצמו דק יין נסך
הוא ראש לכל הטומאות :

מעלת רגון היא מעלה גדולה מאד ושלא
יכעוס כי כל הכועס נכנס בו אל זר והוא
כע"א * ונעקר ממנו כל הקדושה או
להכועס שגורם כל רעות לעצמו * אלא
ירגיל את עצמו לבטל רגונו מפני רגון
אחרים * ויהיה מרובה לכל אחיו *

ואם עבר ק"ו כפעם יתודה קודם השינה
רודף שלום בין איש לאשה * ובין אדם
לאחיו * דמאן יהיה על כל כבוד ויראמו
עליו נ"כ מן השמים :

שתיקה יפה לחכמים * שלא לשקר כי אפי'
המחליף דיבורו באילו עזר ע"א *

ובכלל זה לשון הדש העשכר על איזה אדם
או המוציא שם רע על סבירו * או

המלכין פני סבירו ברכים * ובכלל
שתיקה שלא יקלל אפי' שחיו שחש נס

בכלל שלא יקלל את עצמו כי הוא מוריד
את עצמו מכל לגימנס * שתיקה יפה

שלא לכלל כיו כי המכלל פ"י טמא טמא
יקרא ומטמא את עצמו והיה לדראון עולם

כי הוא אבי אבות הסומא או לעושה כל
אלה * ומקוץ למחכה מושבו * ושומר

כפשו ידחק מכל אלה וטוב לו סלה :

תשוקה ואהבת להשם ית' ולתורתו
הקדושה ולמנוחתיו לשמור לעשות ולקיים

וכל מעשה מצוה יעשה בשמחה גדולה
שנאמר עבדו את ה' בשמחה כי לפי רוח

השמחה יגדל שכרו * והאר"י ז"ל גילה
לא' מתלמידיו שכל מה ששטיג בחכמה

הכל בא לו כשכיל שגשג כל מנותני
בשמחה גדולה :

תשובה

יהיה וסיר להרהר תמיד לעשות
תשובה שלימה • שלא יהיה בטובל
גם יהיה וסיר שלא ילך לישון בלתי
תשובה הראוי לו ולבקש מאל ית' להיות בעוזרו
לתשובה שלימה :

תפילה

יהיה תפילתו תמיד ככוונה וכרינוי
וכלפי מחשבות ורעות • כו מחשבת
ורק פוסלת התפילה וכדחה להיזונים רחוקה לילן •
יתפלל תמיד על מואו לפני שם ית' • נשיה

בהיתר ולא באכזר מחמת ידו ולא חתחת ידו
בשר ודם • גם יתפלל על בניס הנזנים מושלמים
בתורה ובמעשים טובים ומושאי חן בעיני אלהים
ואדם ושיהיה להם זרע כשר עושר
וכבוד • כי זהו סוף כל

אדם וזרע מהתפילה והמונה

שהיא פס עסק

התורה מכפר

עון :

(קנעיר דור הג'ל :)

27

Handwritten text, possibly a date or reference number, partially obscured by a tear.

Handwritten text, possibly a signature or name, partially obscured by a tear.

Handwritten text, possibly a signature or name, partially obscured by a tear.